SOLITUDO HAGIOPHILAE: SIUE INSTRUCTIO AD ANNUA OCTO VEL DECEM...

Paul : de Barry, Wolfgang Kilian, Michiel Cuvelier, ...

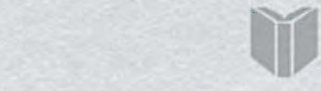

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

SOLITV-
DO
HAGIOPHILÆ.

Digitized by Google

8.5 9.12

O beata Solitudo! o sola Beatitudo!

BIBLIOTECA NAZ.
ROMA
VITTORIO EMANUELE

Digitized by Google

Digitized by Google

SOLITVDO HAGIOPHILÆ:

SIVE

INSTRVCTIO

Ad annua octo vel decem dierum Exercitia ſpiritualia vtiliter peragenda;

Cum Meditationibus, Conſiderationibus, Examinibus, & ſpiritualibus Lectionibus, quæ fieri eo tempore poterunt.

AVTHORE

R. P. PAVLO DE BARRY
SOCIETATIS JESV

Gallicè conſcripta.

Nunc in vſum plurium Latinitate donata.

Ad maiorem DEI gloriam.

INTERPRETE

R. P. MICHAELE CVVELIER,
eiuſdem Societatis JESV Sacerdote.

Editio ſecunda, emendatior, & dierum ſingulorum Iconiſmis ornata.

MONACHII,
Sumptibus Ioannis VVagneri Bibliopolæ:
Formis Lucæ Straub.

ANNO CHRISTI MDCXLVI.

Digitized by Google

S. Hieronymus in Prœmio Epistolæ D. Pauli ad Ephesios.

Parum eloquens sum: quid ad te? disertiorem lege. Non dignè Græca (Gallica) *in Latinum transfero: aut Græcos* (Gallicos) *lege, si eiusdem linguæ habes scientiam; aut si tantùm Latinus es, noli te gratuito munere iudicare, & vt vulgare proverbium est: Equi dentes inspicere donati.*

Digitized by Google

GLORIOSO
S. JOSEPHO MAXIME AMABILI ET MAXIME
Post JESVM & MARIAM
præ reliquis Sanctis dilecto,
DIGNISSIMO SPONSO
Matris DEI
&
VERBI INCARNATI
Sapientissimo moderatori.

MAGNE sancte, amator animarum sanctitatem amantium, & quæ in amabili solitudine ad insignem profectum vitæ latentis, cuius tu fuisti Idea incomparabilis, anhelant. Oblatum venio Aris tuis omnes meas

cogitationes, quas in hoc opere Hagiophilæ impendi, & nolo, vt prius illa in ſolitudinem ingrediatur, fructúmque ſancti huius ſeceſſus iuxta directionem illi à me propoſitam, deguſtet, quàm intelligat, quid tibi debeam, & quo iure tuus ſim, cum credam hanc operam meam fore inutilem, niſi prodeat ſub tui nominis auſpicijs. Id verò à bonitate tua expecto, vti has omnes paginas, eóſque, qui illis vtentur, tuis proſequi fauoribus ne dedigneris, & vt me ab aris tuis non repellas, ſi non ſatis expleo debitum perſonæ tibi penitus deuinctæ, quæque cum in vno domiciliorum tuorum ſit, maximo iure obſtringitur, vt honori tuo laboret, præſertim poſt acceptum illud

lud recens beneficium, quo me ope tuâ benignissimâ à contagione, quæ Lugduni grassata domum hanc nomini tuo dicatam periculosissimè cingebat, liberum incolumémque conseruasti. Verùm quidem est: nisi amor ipse aut pennam, aut verba sua subministret, exprimi non posse teneritudines affectuum, obligationum, desideriorúmque magnitudinem, quibus ij, qui IESVM amant & Mariam, in obsequia tua, & gloriæ tuæ amplificationem rapiuntur; abstinere tamen idcircò non debeo, quòd videam nihil adorandis tuis meritis à me dignum adferri posse. Beneficia, quæ à te accepi, quæque in dies à paterna tua benignitate mihi conferuntur, minus

non exigunt, quàm huius ſaltem debiti teſtificationem; neque erat cauſſa, cur hic deeſſem, quandoquidem pluris facio, proſequi te reuerentiâ, amore, & oblatione meiipſius, quàm Vniuerſo imperare, & omnibus hominum omnium delitijs voluptatibúſque affluere.

Pro-

Propositum Authoris.

HAGIOPHILA, *didici aliquando à veteri, sed ingenioso scriptore, ad sapientiam nihil aliud requiri, quàm vt benè quis sciat vnam personam agere; eo quod multitudo negotiorum quæ amplectimur, & curarum varietas, quibus nos intricamus, dissipat diuidítque miserum cor, palámque facit inconstantiæ reum, dum iam illi, iam alteri obiecto nos non totos applicat; cùm si vnius tantùm rei occupatio in manibus sit, eâdem rectè defungamur, & aliunde liberi cogitationes omnes conferamus in istud negotium, cui vni intendimus. Hæc lectio maximè est proposito meo oportuna & ad rem eorum, quæ in vsu huius libri à te exigo. Si igitur tibi decretum est propositis hisce Exercitationibus vacare, vnam tantùm personam agito, neque alteri, quàm negotio salutis tuæ & perfectionis incumbe. Huic per octo vel decem dies impende omnes cogitationes, & reputa te in semotissima Eremo degere, vbi cum solo* DEO *& animâ tuâ loqui liceat. Omni quidem tempore hanc agere*

perſonam deberemus: verùm quia vitæ noſtræ ratio id non permittit, ſemel in anno ſaltem, optimo, quo poteſt, modo faciamus. In hiſce Exercitationibus anima ſanctitatem addiſcit, & veluti in munitione ſecuriſſima ſoli DEO placere contendit. Hic profectui ſuo vtiliſſimam locat operam, & certiore, quàm aliàs victoria procliues in malum affectus domat. In hac ſolitudine eximitur à vana inutilique hominum familiaritate, & eorum vitiorum occurſu, quæ conuerſationem veluti contagione quâdam inficiunt: in hoc ſeceſſu maxima conſcientiæ puritate, & animi pace viuitur, ita vt nihil illius quietem poſſit perturbare, aut officere pulchris iſtis luminibus & ſolidis veritatibus, quas DEVS extra tumultum & impedimenta creaturæ ſuggerit & docet. Quod ſi huic inuitationi meæ obedis, & tali ſeceſſu afficeris; en me ad obſequia tua promptum, paratúmque tibi huius libelli officio deſeruire: neque alium apparatum, quàm ductoris munus præſtabo, qui porrectâ veluti manu aliquot dierum ſpatio te per actiones deducat, quæ iuxta Methodum

thodum à me in monitis generalibus notatam erunt instituendæ. Vt verò tibi etiam perspectum sit propositum meum, ducam te hac solitudine per tres vias consuetas, Purgatiuam, Illuminatiuam & Vnitiuam; iisque Meditationes, Considerationes & spirituales Dissertationes accommodaturus sum, vt si desit aliorum libellorum spiritualium copia, huius vnius lectione possis aliorum defectum supplere: & quia hæc Exercitia ad generalem vitæ nostræ renouationem instituuntur, non solùm dicam, quid fieri necesse sit ad vitia vitæ præteritæ per annuam Confessionem emendanda, verùm etiam quid fieri deinceps oporteat ad augendos DEI fauores, eiusque gratias copiosiùs consequendas, deductis Examinibus virtutum particularium, & allatis Deuotionibus præcipuis, vt cùm, quæ desint, viderimus, redintegremus tandem seriò animæ nostræ paruam œconomiam, eáque ratione omnia suauiter disponamus, ne mors imparatis obrepat; qui fructus præcipuè his Exercitationibus intenditur.

Ita habes proximè, Hagiophila, ſcopum meum: nam quod ad titulum attinet, huic operi præfixum, & ad promptitudinem meam, quâ illud typis euulgo, poſt tot præclaros ſcriptores, qui me præceſſere, non exiſtimo lumen aliquod à te deſiderari: patet idcircò vocari Solitudinem, quia qui illa vti volet, Solitarij perſonam per aliquot dies agat neceſſe eſt, omni vſu familiaritatéque aliorum, præterquam DEI, *excluſo: addere poſſem, quod eſſe in ſolitudine, & occupare ſe ſpiritualibus Exercitijs, idem omninò ſit, ſi ad amorem loquendi aſcetarum attendimus. Quod verò nuncupem Solitudinem Hagiophilæ, ideò eſt, vt oſtendam hæc potiſſimum pertinere ad animas ſanctitatis amantes, & ad eos, qui impensè ſtatuunt in perfectionem incumbere, ſiue ij inter Religioſos viuant, ſiue inter ſeculares: cùm ſanctitas vbique obuia ſit, & tàm hi, quàm illi poſſint eius fieri participes. Id ſupereſt, vt dicam, me non detrectauiſſe ſequi ſcriptores alios, qui dignius hanc materiam tractarunt; quia cùm guſtus admodum differentes ſint inter tot, qui annis ſingulis ſepo-*

nunt

nunt alia negotia, vt animæ ſuæ vacent, tanto electio erit liberior; aut cùm nihil gratius ſit varietate, poterunt nunc eſſe in vſu Exercitia præclarorum illorum virorum, nunc aliorum, aliquando horum, aliquando iſtorum, quæ commodiſſima videbuntur. Idem accidit animæ guſtui, quod linguæ; Perdix bubulâ melior eſt: nihilominùs eo ſunt nonnulli appetitu, vt hanc illi præponant, aut nunc huius, nunc illius guſtu delectentur. Hagiophila, tibi eligendi libertas eſt; mihi ſufficit hæc tibi obtuliſſe: quidquid feceris, probabo: modò tandem eâ ratione animam tuam diſponas, vt morte accedente omnia ſint parata: ſeriùs enim illa dignoſcitur, quando præforibus eſt.

MO-

MONITA GENERALIA.

Legenda pridiè, quàm Exercitijs te applices.

HAGIOPHILA, tanti momenti est actio, quam susscipis, cùm tota tendat in DEI gloriam, & animæ tuæ commodum, vt importunus videri possim, si eam velim tibi commendare : satis ipsa se commendat absque verborum lenocinijs & rationum adiecto apparatu. Necesse tamen est, vt de quibusdam moneam, quæ tibi reddant iter per hanc solitudinem & commodius, & vtiliùs ad fructum illum, quem tibi proposuisti consequendum : omnia facilia sunt, ideóque magis amplectenda.

Pridie Exercitiorum sic negotia tua dispones, vt te sancto illo tempore non distrahant, aut ea prius absoluendo, quàm secedas; aut donec secesseris, differendo. Illo tempore tanquam in deserto viuere volumus, vt maiori libertate tantùm cogitemus de illo DEO amo-

ris,

ris, qui totâ æternitate de nobis cogitauit: ideò fieri nihil minus potest, quàm vt omnes curæ seponantur, quæ mentem possent ab illo auertere. Eandem ob causam nullius admittendum est alloquium, quàm Directoris, casu quo necessitas id exigat: quin & hoc parcè agendum & horis constitutis. Ista verò officia visitationum, salutationum, aue & valedictionum, commendationum in preces & sacrificia, illa obiter & perpaucis dicta, illæ nouorum relationes, illi occursus affectati, & similia, quæ nonnunquam lunioribus (qui exiguo sunt in DEVM affectu, & nimio in personas sibi similes abripiuntur) excidunt, omninò rescindantur, veluti penitus contraria isti animi decreto, quo statuere debemus, nulli nos placere velle, quàm sponso animarum nostrarum, maximè eo tempore, quod illi integrum dedicamus, vt illum nobis, & nos ipsos illi perfectè conciliemus: si contingat nos egere aliqua post sumptum cibum recreatione, fiat; sed cum ijs personis, quæ nos

possint occupare religioso sermone, nos solari, & stimulos ad virtutem adijcere, omnia ex eorum consilio, qui nos moderantur: quin primis duobus aut tribus diebus melius abstinebitur, vt nihil in mentem veniat, nisi detestatio vitæ anteactæ, & temporis inutiliter impensi ex naturæ nostræ deprauatione.

II.

Procurandi sunt libri nostris vsibus idonei, quales sunt vitæ Sanctorum, præsertim eorum, qui excellentius DEVM dilexerunt; Opera Rodericij de perfectione; Thomas de Kempis de Imitatione Christi; P. Pinellus de perfectione Religiosâ, alijque similes, quorum lectione potissimum capimur, & qui statui vocationique nostræ maximè congruunt, ita tamen vt ij solùm legantur, qui feriunt cor & pios sensus animis nostris imprimunt, non verò illi noui moris, qui potiùs auribus delicias faciunt, quàm cor perstringant: si tamen forent admodum spirituales, in vsu esse possent. Quod si contingat deesse libros tam vtiles, in eorum

rum locum venire poterunt Dissertationes illæ, quas hîc inserui, vt explerem defectum aliorum, qui omnibus ad manum non sunt, & maximo tamen emolumento legerentur. Singulis diebus binas attribuo, quarum vna à prandio, altera à cæna relaxationis loco legi possit, modò suscipiatur integra exactáque solitudo, neque isto tempore lubeat cum aliquo colloqui: si tum non leguntur, nulla erit iactura, cùm aliàs resarciri possit; tam prolixæ non sunt, vt absolui nequeant eo tempore, quod spirituali lectioni destinatum est.

III.

Exercitiorum tempore requiritur inusitata Pietas, & deuotio: Primò visitando Venerabile Sacramentum, minimùm quotidie quinies, vt illud ardores, vt cor tuum cum otio illi pandas, vt feruentibus tuis precibus illud sollicites: si hæc visitandi commoditas desit, supleri potest corpore in aliquam Ecclesiam, in qua asseruatur, conuerso. Secundò, frequenti inuocatione eius Sancti,

cti, quem pridie tuorum Exercitiorum Protectorem, & Patronum elegisti. Tempus matutinum, quo Venerabile adibimus, eius inuocationi erit oportunissimum. Electio sit pro affectu & propensione, quâ in alios atque alios Sanctos feremur. Neque dubito, quin S. Ioseph, S. Alexius, & similes excellenti sanctitate Cælites, aliquem in hac Electione locum habituri sint; dedita opera S. Iosephum primò nominaui, quòd singulari quodam subsidio adsit ijs, qui hanc solitudinem ingrediuntur; id saltem triginta, & ampliùs annorum spatio, obseruauimus, neminem eorum, qui se, in Domo Societatis IESV Lugduni, quæ ab illo nomen habet, Exercitijs spiritualibus excolendos tradidere, vnquam illo tempore, morbo fuisse afflictum, etsi plerumque mensis integer ijs impendatur; imò fuerunt, qui valetudinem etiam labefactam eâ Exercitatione persanârunt. Noui aliquem continuo capitis dolore vexatum, simul atque eam suscepit, ita conualuisse, vt felicissimè

pere-

peregerit. Si tantam Sanctus iſte operam confert corpori, quid non animæ præſtabit? Tertiò, per amoroſas Deteſtationes vitæ tranſactæ & tepiditatis, quæ nos & bonis maximis ſpoliauit, & in antiqua vitia egit præcipites. Commodiſſimè tamen id fiet quatuor primis diebus, qui Viæ Purgatiuæ annuæque Confeſſioni, de qua ſuo loco dicam, ſunt aſſignati. Quartò, per Communiones, die Confeſſionis generalis, aut poſtridie, die ingreſsûs, aut exitûs Exercitiorum, aut alijs, quos Deus ſuggeret, & ij, quorum ductum ſequimur, approbabunt. Quintò, per quaſdam corporis afflictationes, diſciplinas, cilicia, cingula, armillas, abſtinentias, ieiunia, mortificationes in quantitate, vel qualitate ciborum, iuxta facultatem nobis permiſſam, & vt feruor animi promptáque voluntas nos ſtimulabit. Sextò, ſancta conſtantique perſeuerantia, quantum valetudo patietur, per octo, vel decem dies; maximè cùm Paulus V. Religioſis plenam Indulgentiam addixerit, qui decem

totos

totos dies impenderint. Vnde materiam pro totidem diebus diuisi, in gratiam eorum, qui eò contendent; ita tamen, vt quibus octo dies sufficiunt, in octauo consistant; quandoquidem huius diei Meditationes ad concludendum sint æquè idoneæ, ac istæ aliorum duorum subsequentium. Suadeo nihilominùs, vt quisquis finit octauo die, reliqua nono, decimóque die præscripta, attente posteà perlegat, expendátque.

IV.

Verùm in his pietatis officijs potissimùm requiro, primò, vt diligenter faciamus non solùm Examina conscientiæ generalia, vt vocant, & particularia; vt rectè, quales simus, quidque nobis desit, discernamus; sed etiam illa Examina virtutum, quas in dies singulos propono, veluti speculum, in quo videamus nos parum in virtutibus promouisse, & vnde accendamur ad animas nostras Sanctorum operibus exornandas, cum firmo & generoso animi decreto vsurpandi eas pro Examine particulari, quibus

bus nos maximè indigere deprehenderimus. Secundò, vt quotidie assumamus tesseram aliquam spiritualem, hoc est, pulchram breuémque sententiam, axioma luculentum, quod centies in die, in cubiculo, foris, eundo, redeundo, & quâuis aliâ occasione iteretur. Simile verbulum aptum est ad nos in diuino obsequio excitandos, subijciendúmque illum animo ignem, quo sanctiores calent: conabor dare semper congruam materiam meditationi, quæ si palato tuo non arridet, plura sunt eiusmodi, quæ deligere tibi possis. Tertiò, vt sensu affectúque eodem expendas additas Considerationes, quo Meditationes: cum experientia mihi probatissimum sit, illas tantundem atque has, & nonnunquam ampliùs efficere. Vt te tamen ijs occupes eâ attentione, quâ Orationes peraguntur, non est opus; imò liber esto situs corporis, aut stes, aut sedeas, aut etiam deambules per cubiculum, vt placidè commodéque notata puncta perpendens & ruminans, accedenti-

dentibus Spiritûs ſancti illuſtrationibus plurimos affectus, & optima ad proficiendum, & ad animæ tuæ tranquillitatem & ſolatium propoſita elicias. Quartò, vt quotidie innoues propenſam tuã voluntatem erga ſalutares quaſdam praxes, in quibus per omnem vitam exercere te decernis; qualis eſt deuotio erga Auguſtiſſimam Trinitatem, B. Virginem, & aliæ, quas tibi in memoriam reuocabo. In eam rem ſeruire poſſent: [a] *Paradiſus apertus, ſanctus apud* JESVM *fauor; vtile cum cœlitibus fœdus*, quæ ſunt tria opuſcula à me tibi elaborata, quæque deuotiones proponendas reddent expeditiores.

a *Le Paradis ouvert; la ſaincte faveur aupres de* JESVS; *la riche alliance avec les ſaincts de Paradis.*

§. V.

De Intentione, quam in hoc ſecceſſu habere oportet, quæque alia eſſe non debet, quàm vt imperfectiones noſtras corrigamus, nouúmque robur ad virtutes, maximè Amorem Dei comparandum

dum reſumamus; de electione perſonæ, quæ nos dirigat, iuuet, ſoletur, cuique omnes difficultates noſtras pandamus, vti è re noſtra eſſe videbitur; de communi illa Inſtructione, ne Meditationes, aliáque hîc propoſita ex curioſitate percurrantur, ſed vt legantur tum ſtudioſè, quando ijs vtendum eſt; vtque inter meditandum illi maximè puncto inhæreamus, quo nos vehementiùs affici aduerterimus, déque alijs ſimilibus, quorum pleni ſunt libelli, qui artem meditandi docent, nihil eſt, quod dicam. Mihi cum Hagiophila rerum omnium iſtarum peritâ ſermo eſt. Quantum ad materiam Meditationum, quam accipio, ne illam quidem video hîc collocandam, vti neque Diſſertationum, quod ſuus omnibus locus deputatus ſit, aut in Tabella præmiſſa in gratiam eorum, qui anticipata noſſe deſiderant, videri poterunt.

VI.

Quod ad temporis diſtributionem ſpectat, difficile eſt talem præſcribere, quæ omnibus arrideat, & ſingulis vſui

esse possit, quandoquidem sint, qui tres tantùm Meditationes in diem desiderent, alij quaternas velint; nonnulli septem horas somni requirant, alij octo; nonnulli Communitatis legibus ratione statûs sui adstringantur, alij liberi sint; spero me tamen omnibus facturum satis, & æquus videri possum, cum cuiusque postulatis assentiar. Qui octo horas quietis exigit, habeat; tantum coarctet tempus Lectionum, aut Orationum vocalium, & cuncta in idem recident. Magnum à corpore obsequium exspectamus, cedamus illi hunc somnum, blanditijs illud obstringamus; ob rem tantillam ne reddamus illud languidum ineptúmque, neque efficiamus, vt toto die cogatur oscitare. Quoad Meditationes, existimo ternas sufficere, cum Consideratione, quæ si benè peragatur, quartæ Meditationis vicem & fructum præstabit: si quaternas vis, & satis firmo capite es, permitto, quartam facias ex duarum præcedentium Repetitione, quod tantopere in suis Exercitijs laudat

S. Igna-

S. Ignatius, & numerum tuum habebis. Supereſt vt dicam, quid agendum tibi ſit, ſi viuis in Communitate, quæ cibum capit aut ſeriùs, aut citiùs; accommoda, te alijs; ante cibi ſumptionem expedi, quæ pòſt feciſſes; aut poſteà fac, quæ priùs voluiſſes expediuiſſe, ita tibi erit ſatisfactum; quo etiam modo faciés aliquâ die ieiunij, præſertim Lectionem, aut Examen virtutis, cui aliàs poſteà vacaſſes, & ſic de cæteris: promoue, aut remoue, produc aut contrahe, vti occaſio exiget: vtinam hæc in tuis exercitijs maxima ſit moleſtia! & æquè facile te totam conſecres, atque hæc difficultas compoſita eſt! præſagit enim animus, multa te tergiuerſatione vſuram prius, ſeriò quàm te dones. Falli nihilominus velim, & iudicio errare.

VII.

Loquamur de iſta diſtributione temporis, & ordinem, qui teneri debet, videamus. Viginti quatuor horas quotidie habemus, quæ diſponendæ ſunt. Octo iam tum quieti aſſignauimus: tres

Meditationibus, vna conſideratione debetur, vna duplici refectioni, duæ vtrique recreationi à prandio & cœnâ; duæ Lectioni ſpirituali, niſi, cui ſeptem horæ ſomni ſufficiũt, tertiam addere placeat, Vna tum pro ſacro, tum pro duobus conſcientiæ Examinibus, vna pro Oratione vocali partim matutinâ, partim pomeridianâ iuxta cuiuſque obligationem, aut peculiarem erga Roſarium, aut Officia B. Virginis, S. Ioſephi, Angeli cuſtodis, & aliorum Sanctorum deuotionem; vna pro animi relaxatione, quando à meridie fieri licebit, aut alio negotio, quod maximè videbitur; ſiue ad corporis aliquam exercitationem, laborando, aut in horto deambulando, ſiue ad conferendum cum Directore, ſiue ad vtrumque, aut aliud, quod ex vſu tuo erit. Vna detur tum Examini virtutis, quam hodie proponam, tum decernendæ, aut exercendæ alicui deuotioni, quam notabo. Vna pro ſemiquadrantibus, vel quadrantibus horæ, qui requiruntur tum ad recollectionem poſt Meditationem.

ditationes faciendam, tum ad eius præparationem; tum vt quis ſe veſperi ad quietem diſponat, tum vt manè ſe veſtiat. Atque hæc omnia, ſi numerandi artem rectè calleo, proximè horas viginti quatuor conficiunt, id eſt, diem integrum. Si quid ſubinde temporis vacuum eſt, impendatur viſitando Venerabili, aut legendo Thomæ de Kempis, aut Pinello, libro temerè aperto, aut luminibus, quæ Deus immiſerit, deſcribendis; aut Orationi pro tuis benefactoribus, aut relegendis hiſce monitis, & Authoris propoſito, aut teſſeræ centies centiéſque repetendæ; quæ dico, ne nihil omittam, & vt tradam tibi diem bonis operibus refertum: offerens tibi vltimi moniti loco, vt cùm peruigilium ſit tui receſſus, ſtatim & è veſtigio adeas ad Sanctiſſimum Sacramentum, ibique roges diuinam bonitatem, vt in opere tanti momenti tibi adeſſe ne dedigne-tur, illique pandas animi tui decretum, quo aliter, atque hactenus, illum ſtatuis amare, & complecti.

TABELLA MATERIARVM HOC OPERE CONTENTARVM.

PRIMO DIE EXERCITIORVM.

De Fine, propter quem creati sumus.

I. Meditatio. *De fine, & beneficio Creationis noſtræ.* ſ 24.

II. Meditatio. *De Amore, quem reddere Deo debemus.* ſ 43.

III. Meditatio. *De Seruitute, quam debemus Deo.* ſ 73.

I. Diſſertatio. *De fructu Solitudinis cum vita communi conſiſtentis.* ſ 30.

II. Diſſertatio. *De ſpiritu ſeceſſus, & collectionis interna, qua eſt vera, & appetenda Cordis Solitudo.* ſ 51.

Conſideratio pro primo die. ſ 70.

Examen circa Amorem & Charitatem Deo debitam. ſ 66.

SE-

SECVNDO DIE.

De Detestatione vitæ anteactæ.

I. Meditatio. *De horrore peccati mortalis.* f. 77.

II. Meditatio. *De conditione peccatorum venialium, & quanto ea studio declinanda sint.* f. 96.

III. Meditatio. *De fructibus veræ pœnitentiæ.* f. 121.

I. Dissertatio. *De Confessione annua & extraordinaria.* f. 81.

II. Dissertatio. *De Examine ad Confessionem annuam directo.* f. 100.

Consideratio. f. 117.

Examen de Amore, & Charitate proximis impendenda. f. 116.

TERTIO DIE.

De miserijs vitæ tepidæ, & in Dei seruitio languentis.

I. Meditatio. *De miserijs & damnis vitæ tepidæ.* f. 127.

II. Meditatio. *De damnis, quæ prouenium*

niunt ex actionibus tepidè & ex consuetudine factis. f. 160
III. Meditatio. *Motiua ad feruorem & perfectionem consequendam.* f. 188.
I. Dissertatio. *De Confessione ordinaria.* 13
II. Dissertatio. *De spiritu feruoris erga actiones etiam heroicas.* 164.
Consideratio. 176.
Examen de diligentia spiritali. 184.

QVARTO DIE.

De ijs, quæ homini in extremis accidunt.

I. Meditatio. *De Morte.* f. 194
II. Meditatio. *De Iudicio particulari.* 213
III. Meditatio. *De Purgatorio.* f. 241.
I. Dissertatio. *Plurimum referre, perfectas esse Mortis qualitates.* 198.
II. Dissertatio. *Prodesse ad benè moriendum, Tempus vtiliter impendere.* 217
Consideratio. 227.
Examen circa Humilitatem. 235.

QVIN.

Digitized by Google

QVINTO DIE.

De virtutibus in Infantia, & vitâ latente Seruatoris noſtri imitandis.

I. Meditatio. *Quòd Deus robis dederit Filium ſuum, vt eius virtutes imitemur.* 245

II. Meditatio. *De Paupertate Filij Dei Infantis.* 257.

III. Meditatio. *De vita occulta Filij Dei & eius obedientia per annos octodecim.* ~~257.~~ 295.

I. Diſſertatio. *De particularibus Amicitijs.* ~~249~~ 249.

II. Diſſertatio. *De felicitate vitæ occultæ.* 272.

Conſideratio. 293.

Examen circa Simplicitatem & candorem Animi. 295.

SEXTO DIE.

De virtutibus imitandis in vita Apoſtolica Chriſti JESV.

I. Meditatio. *De Humilitate Filij Dei.* 302

II. Meditatio. *De Comitate & Mansuetudine eiusdem.* 321.
III. Meditatio. *De Zelo Filij Dei erga salutem animarum.* 347.
I. Dissertatio. *De Mansuetudine.* 305.
II. Dissertatio. *De respectibus humanis.* 321
Consideratio. 343.
Examen circa Mansuetudinem. 342.

SEPTIMO DIE.

De virtutibus in Passione & Morte Christi imitandis.

I. Meditatio. *De Resignatione Filij Dei tempore Passionis.* 351.
II. Meditatio. *De Amore eiusdem erga proximum.* 370.
III. Meditatio. *De Patientia Filij Dei.*
I. Dissertatio. *De Mortificatione.* 394 356.
II. Dissertatio. *De Lingua.* 375.
Consideratio. 394.
Examen circa Patientiam. 392.

OCTA-

OCTAVO DIE.

De Amore, quem DEO debemus.

I. Meditatio. *De Motiuis ad amandum Deum.* ſ. 402.

II. Meditatio. *De Conditionibus veri Amoris Dei.* ſ. 423.

III. Meditatio. *De Exemplis Sanctorum in amando Deo.* ſ. 450.

I. Diſſertatio. *De curâ minimorum.* 456

II. Diſſertatio. *De felicitate Vocationis Religioſæ.* 427.

Conſideratio. 447.

Examen circa tria vota Religionis. 443.

NONO DIE.

De Conformitate noſtræ voluntatis cum Diuinâ.

I. Meditatio. *De incitamentis ad conformandam noſtram voluntatem cum diuinâ.* ſ. 455.

II. Meditatio. *De excellentijs & prærogatiuis huius conformitatis.* ſ. 476.

III. Meditatio. *De Exemplis Sanctorum in hac Conformitate.* ſ. 502.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

I. Dissertatio. *De damnis voluntatis propriæ.* 459.
II. Dissertatio. *De felicitate eorum, qui se Deo totos tradunt.* 481.
Consideratio. 499.
Examen de Sobrietate. 497.

DECIMO DIE.

De Amore erga Venerabile Sacramentum.

I. Meditatio. *De Amore, quem Deus in sanctissimo Venerabili Sacramento nobis testatur.*
II. Meditatio. *De Amore, quem nos Venerabili Sacramento debemus.* 530.
III. Meditatio. *De tribus admirandis qualitatibus Venerabilis Sacramenti, quæ nobis illud reddunt amabile.* 536.
I. Dissertatio. *De Communione.* 512.
II. Dissertatio. *De desiderio Sanctitatis & profectûs spiritalis.* 536.
Consideratio. 556.
Examen de Mansuetudine. 553.

PRI-

BIBLIOTECA NAZ
ROMA
VITTORIO EMANUELE

Fecisti nos ad Te, & inquietum est cor
nostrum, donec requiescat in Te. Aug:
T. Hoffman delin.
Wolfgang

PRIMVS DIES EXERCITIORVM.

De Fine, propter quem creati sumus.

CVM deceat ante omnia emundari animas noſtras, & tolli, quidquid mali reſidet in nobis, dabis, Hagiophila, hunc & tres proximos dies viæ Purgatiuæ; inde ornabis te virtutibus ex conſideratione triduana Vitæ & Exemplorum, quæ nobis Seruator noſter propoſuit; atque hi dies ad vitam illuminatiuam pertinebunt. Reliquum quod erit temporis, impendes, vt te vnias dilectiſſimo ſponſo animarum noſtrarum, idque per ſemitas viæ vnitiuæ, quibus te deducemus. Hæc agenda tibi ſunt, quamdiu in iſta ſolitudine deliteſces.

Hoc die, quod neque reliquis diebus negliges, primùm ſaluta Venerabile Sacramentum, ſi domi tuæ illud aſſeruatur: ab hac viſitatione præpara te ſequenti Meditationi.

PRI-

PRIMA MEDITATIO PRIMÆ DIEI.

De fine & beneficio noſtræ Creationis.

ORationem præparatoriam in hac Meditatione, & reliquis omnibus comitetur profunda animi demiſſio, quâ poſtules à Deo gratiã, vt hora Meditationis benè & cum fructu impendatur, vtque omnes animæ potentiæ ritè munere ſuo defungantur; Memoria, ſuggerendo quidquid facit ad propoſitam materiam, Intellectus, penetrando occurrentes veritates; voluntas reſoluendo ſe ad ea, quæ ad maiorẽ Dei gloriam, & vtilitatẽ tuam eſſe videbuntur.

I. *Præludium.* Imaginare regem aliquem, qui è viliſſimo Pago eductum ruſticellum Aulæ ſuæ non tantùm proponit, verùm etiam inter intimos adoptatum ijs afficit honoribus, diuitijs & fauore, qui ſolis Regni primatibus donari conſueuêre.

II. *Præludium.* Pete lumen à Deo, vt cognoſcere poſſis gratias, quas te creando tibi contulit; cùm eæ ſine comparatione

tione maiores ſint, quam ſi Rex aliquis te de luto & fimo ſublatam ad ſummos honores & gloriam euexiſſet.

I. *Punctum.* Creauit Deus animam meam eo fine, vt illum amem, eiqúe ſeruiam; & vt eum amando eiqúe ſeruiendo fiam capax gloriæ cæleſtis, vbi eum videam, & amem æternùm ſine vllo vllius mali periculo, imò in poſſeſſione omnis boni, & felicitatis. Non alium ob finem in mundo ſum. O quantum hinc debeo ſic amanti Creatori! Angeli propter illum ſunt, & ego. Maria ſanctiſſima illius Mater, & omnium creatarum rerum nobiliſſima eſt propter illum, & ego. Deus ipſe non alium ſibi propoſitum finem habet, quàm ſeipſum, ipſe & meus finis eſt. O anima mea, inter creaturas omnes ingratiſſima es, ſi tanti beneficij magnitudine non tangeris. Es perfidiſſima, ſi non perſequeris finem tuum: ſi non iſtud agis, propter quod in Mundo es. Ipſum cælum, ipſe ſol, ipſa Elementa & Creaturæ omnes Deo obtemperent, & ad finem ſuum conten-

dunt,

dunt, præter te vnam, ô anima mea! ſed non ſic impoſterum. Actum eſt, DEVS meus, nolo amplius eſſe de numero rebellium tuorum : nolo alias deinceps cogitationes, nolo intentiones, quæ non ad ſeruitium tuum dirigantur.

II. *Punctum.* Quando DEVS creauit animam meam è nihilo, poterat creare infinitas alias, quas tamen in nihilo ſuo reliquit, neque vnquam educturus eſt. Ah anima mea, quo tuo opere diuinam bonitatem excitaras, vt hoc tibi beneficium conferret? & nunc quantùm illi debes propterea? an non conſtantem animi gratitudinem, ſeruitium & amorem? ſed hæc fortaſſe cogitatio animum tuum hactenus non pupugit; pungat ſane impoſterum; & iam nunc obſtupeſce hanc amabilem bonitatem, hoc opus amoris incomparabilis, quo te DEVS dilexit, dum eſſe te voluit, tot alijs in ſuo nihilo relictis.

III. *Punctum.* Quando DEVS ex nihilo produxit animam meam, inter innumeras illas, quas creare poterat, &

quas

quas tamen nunquam productus eſt, fuere plurimę, quæ me fidelitate, ſapientia & ſanctitate ſuperaſſent; quæ illum amaſſent ardentiùs, quæ minus offendiſſent, quæ maiora pro illius honore perpetraſſent; & nihilominus ijs neglectis meam ſelegit, vt illam crearet, & huic corpori commodaret. An non dolendum eſt, tot tamq; præclaras animas, quæ tanta vitæ ſanctitate, tanto in DEVM ſuum amore floruiſſent, creatas non eſſe? nonnullæ ſine dubio illarum æquaſſent S. Tereſiam, aliæ S. Catharinam Genuenſem, aliæ S. Benedictum, S. Vrſulam, S. Ignatium; alios aliæ virtutibus etiam anteiuiſſent. O anima mea cum locum illarum occupes, an non deceret te viuere eo ritu, quo aliqua illarum vixiſſet? quid igitur decernis impoſterum, qua ratione viuere ſtatuis? Aperi mentem tuam Creatori tuo, & tanti beneficij magnitudinem ſolidis propoſitis & reſolutionibus adæqua.

Colloquium. Primò age gratias SS. Trinitati pro beneficio Creationis. Se-

cun-

cundò roga Beatiſſimam Virginem Matrem, quæ tam ſingulariter in finẽ ſuum tetendit, vt tibi adſit in propoſitis tuis. Tertiò recurre ad aliquem Patronum tuum his ſimilibuſue verbis: ſic eſt, Patrone mi, vitio meo, accidit, quòd tibi ſimilis non ſim! vtinam parem amorem, parem humilitatem, & parem ſanctimoniam haberem! Pater, Aue.

Peracta Oratione inſtituenda Recollectio eſt, & quædam reuiſio Meditationis, quomodo ſucceſſerit, quem fructum hauſeris, qui defectus ſeſe inſinuarint. Fieri poteſt deambulando per cubiculum, aut alio quouis commodo corporis ſitu: plerumque illi medius quadrans impenditur. Concludes illam denique, deprecando defectus, qui in Oratione admiſſi ſunt, & pollicendo vſum eorum luminum, quæ tibi DEVS largitus eſt, eorumque propoſitorum, quæ concepiſti.

A Recollectione deliges tibi Teſſeram aliquam ſpiritalem, quam in die vſurpes; ſeruire tibi hodie poteſt illa D. Auguſtini DEVM alloquentis: *Ve tempori illi, in quo non amaui te.* Illam extemplo decies itera, ac deinde quoties per diem lube-

lubebit; lubeat vero frequentiſſimè & vbique, vt animum tuum teneat occupatum, ſuggeratque tibi ſuaues conceptus & amantia ad illum ſuſpiria, quem heu! ſerius amaſti. Si hæc teſſera tibi non arridet, aliam tu delige, iſta hoc & ſequentibus diebus arbitrio tuo commiſſa libertas eſt; ſed delige pulchram, piam & breuem, & plus centies in die repete. Aliud eiuſdem D. Auguſtini dictum: *Domine, inquietum eſt cor noſtrum, donec requieſcat in te.* affectu plenum eſt, & huic diei opportunum. Vide an præ alterâ tibi ſapiat.

Sequitur Oratio vocalis, aut officij ex obligatione recitandi, aut Precum aliarum ſiue Roſarij, ſiue Officij B. Virginis aut S. Ioſephi, aut alterius.

Hinc ad ſacrum te præpara & Communionem, ſi forte ea frui felicitate debeas.

A Sacro lege librum ſpiritualem, aut hanc ſubiectam Diſſertationem, (niſi malis illam differre in tempus recreationis poſt ſumptum prandium) aut aliud aliquid, prout tibi poſt Diſſertationem deſignabo.

DIS.

DISSERTATIO SPIRITVALIS MATVTINA.

De Fructu Solitudinis cum vita communi consistentis.

HAgiophila, cùm iam in solitudine sis, & paruo cubiculi tui deserto; patieris me tribus verbis excurrere in cõmendationem vitæ solitariæ, vt tantò faciliùs tui secessus felicitatem agnoscas, vtque deinceps maiore animo statuas subinde in Eremum conuertere cellulam tuam, quod medium præsentissimum est, ad illam cordis solitudinẽ & collectionem internam, in qua rerum spiritualium Magistri plurimum momenti ad profectum animarũ constituunt, acquirendam. Nunc de priore seu externa solitudine agamus, à prandio de altera tecum differam.

Iam nunc securus sum, tibi futuram cordi hanc vitam: qui enim animo perpendit suauem conditionem solitarij, & deserti delicias, non potest non propensissimo affectu in solitudinem inclinari.

S. Hie-

S.Hieronymus, ſi quis alius deguſtauerat voluptatem omnem, quæ poſſet ex hominum vſu & familiaritate prouenire: ille tamen ipſe, ſimul atque auram deſerti delibauit, ah! nemo, inquit, mihi ingerat vrbium frequentiam, conuerſationem hominum, fœminarum occurſum, & ſimilium creaturarum importunitatem; nullus cum ſolitudine conferri locus poteſt; hic mille moleſtijs exemptus ſum, hic occaſionibus DEVM offendendi careo, hic ſecretò & ex animi ſententia cum DEO meo conuerſor. Nullus interpellator auocat, nulla redhibenda ſunt officia, nullis litteris petor, quibus reſpondere ſit opus, nulli attendere neceſſe eſt niſi DEO & mihi: denique hic delicias omnes reperio, hic cælicas prælibo voluptates. *Oppidum mihi carcer eſt, & ſolitudo Paradiſus.* Et reuera ſolitudinem gratam eſſe oportet, cum S. Ioannes Baptiſta ab incunabulis eam adiuerit, pluribuſque annis coluerit, ille, inquam, inter natos mulierum maximus. Sancta Magdalena, etſi

na, etsi singulari iam gratia valeret apud Christum, aliam sedem non elegit, & sic triginta annos, qui reliqui erant vitæ, voluit transigere. Carolus huius nominis postremus Imperator, postquam regna sua in Philippum filium derivasset, eandem non minore gloriâ, quàm animi voluptate amplexus est, vt annalium nostrorum scriptor asserere audeat, Carolum maiorem fuisse in sua Eremo, quàm in Imperio. Eius nepos Philippus Tertius reipsa quidem id non præstitit, sæpius tamen in hæc verba prorupit morti vicinus (quantumuis vitam duxisset innocentem) vtinam Corona caput non cinxisset! pœnitet fuisse Regem! meliùs in aliquo deserti angulo, extra mundanorum negotiorum tumultum, extra commercium hominum vixissem. Nondum lubet, Hagiophila, centies iterare? viuat desertum, viuat solitudo! id tamen à te modò non exigo, non adeuntur amplius deserta; extra vsum iam eæ solitudines sunt: ad aliam te magisque commodam inuito;

nimi-

nimirum ad Cellulæ, ad Cubiculi, ad domus tuæ ſolitudinem, in qua ſubinde à cæterorum hominum commercio ſeiuncta cum DEO & Angelo tuo tutelari ſola verſeris. Neque auctor ſum, vt illic te ſemper contineas, ſed quantum poteris, & quantum id officium tuum & occupationes patientur. Si ſeruitio diuino mancipata es in domo religioſâ, ſingulari affectu cellulam tuam complectere. Ne ſis ex eorum vagorum, inquietorum, & libertinorum numero, qui in angulis omnibus reperiuntur, ad portam frequentiſſimi, vt obſeruent intrantes exeunteſque, vt quid fiat, quid dicatur, explorent. Tu in cubiculo tuo te contine, & ama ſeceſſum & ſolitudinem, quando id temporis ratio exigit; ne per domum vaga diſcurras, ſed ex cubiculo tuo paruulã Eremum conſtrue. Si verò ſecularis es, ſecede in conclaue tuum, minimùm ſemel iterumque per diem, potius quàm vt curioſitati tuæ ad portam, in feneſtris, in horto facias ſatis. Recipe te ad orandum, ad cogitan-

dum de diuinis tuisque rebus, ad legendum libellum aliquem spiritalem, age denique Eremitam, eo animo, vt insignem aliquam sanctitatem consequaris, fruarisque Solitariorum felicitate, vnâ saltem quotidie horâ.

A multis studiosè inquiritur: vbinam locorum aër sit saluberrimus, suauissimus, iucundissimus? alij asserunt in monte Olympo, alij in Arabia felici, alij alia loca assignant: quisque quod volet definiat, mea sententia est, aërem cellulæ esse saluberrimum, suauissimũ, & maxime vtilem illi, qui magnos facere in virtutibus progressus, se DEO penitus tradere contendit, & quidni? post Choros, Ædiculas & Templa, in quibus seruator noster quieuit, nihil reperio augustius, nihil præstantius cellula & conclaui alicuius probæ animæ, modò in illud tanquam dilectissimam suam solitudinem subinde se subducat. Vt dictis fidem faciam, audi, Hagiophila, opinionem meam de cellulæ tuæ excellentijs: quid illam esse arbitraris? Eremus

remus eſt paruula in medio Ciuitatis alicuius, in qua tu anachoretam agis, quamdiu tibi libuerit illic commorari. Illic ſine teſte peragis tua pietatis opera, tuas deuotiones, nemine obloquente; illic humiliter terram deoſcularis, illic adoras ſeruatorẽ tuum, eiuſq; vulneribus labia affigis, quod alibi, & in hominum oculis non auderes. Illic oculos in Cælũ extollis, iungis manus, pectus pulſas abſq; metu humani reſpectus, eiuſq; peſſimi verbi, *quid dicetur?* denique agis illic omnia, quæ ſolitarius in eremo ſua perageret, Quid enim obſtat? Quid Cellula? conclaue eſt diuini amoris: in eo mille ſuſpiria iacularis in cælum, in dilectum ſponſum tuum, nemine, extra illum, conſcio; in eo pandis illi minutulas moleſtias tuas, amantia vota tua, innocentes & caſtos affectus tuos; in eo cum ſanctiſſima eius Matre miſces ſermones, cum Angelis, cum illius intimis, ad eius gratiam & fauorem promerendum; in eo extra omnem garriendi, nugandi, murmurandi, detrahendi, mentẽ tuam

dissipandi, tempus & conscientiam prodigendi occasionem constituta, illum amanti gratoq; animo compellare potes, & dicere: O felicem; DEVS meus, cui ad te offendendum desunt irritamenta! Quid censes esse cellulam? ex mente Diui Bernardi Cælum est. *Cæli & Cellæ, inquit, habitatio cognata; Cella & Cælum cognationem habent nominis, sic & pietatis. Cælum dicitur à celando, & quod celatur in cælis, hoc & in cellis; quod quæritur in cælis, hoc & in cellis, nempe vacare* DEO, *frui* DEO: *Angeli* DEI *cellas habent pro cælis & æquè delectantur in cellis atque in cœlis, à cella in cælum ascenditur. Cella terra sancta est & locus sanctus, ibi anima* DEO *iungitur.* Quid gloriosius dici potest in commendationem solitudinis, quæ in cellæ custodia habetur? quid optatius, quàm in via esse, qua ad cælum itur? à Cella ascenditur in Cælum. Cætera prosequamur: Cubiculum (præsertim animæ virtutibus deditæ) Tempellum est, & sacra ædicula, cuius, qui in illa cõmoratur, sacerdos est

& ad-

& adminiſter. Oratorium vicem ſubit aræ principis, Imagines & picturæ Chriſti cruci affixi, & B. Matris, aqua luſtralis non deſunt: eadem prope peraguntur, quæ in Eccleſijs, imò teſte eodem Bernardo: *In templo & in cella diuina tractantur, ſed crebriùs in cella.* Cubiculum eſt hortus deliciarum, & area præſantis animæ: hic illa recreat ſe ſuauiſſimo vſu piarum cogitationum; nunquam innocentiùs ſuis affectibus indulget quã quando ſola eſt, & à creaturarum tumultu ſeiuncta. Nimirum *Cogitationes robuſti ſemper in abundantia*, ait ſapiens, & vt alij vertunt: *Cogitationes collecti.* Qui enim Collectus eſt, & ſeceſſum auramque cubiculi ſui diligit, ſanctis & pijs cogitationibus abundat. Cubiculum eſt Tablinum animæ, vbi illa rei ſuæ ſpirituali attendit, vbi omnia ad calculos & rationem reuocat, expendit quid habeat, quid deſit; vbi de componendis ſuis imperfectionibus, vitijs & affectibus deliberat. Solitudo ſimilibus actionibus maximè idonea eſt, cum per eam

animus in se facile reducatur. Huius opinionis etiam fuere Ethnici, ex quibus Poëta canit: *Tecum habita, & noris quam sit tibi curta supellex.* Conclaue est illi, qui eo veluti solitudine quadam delectatur, non conclaue, sed aula congressus & colloquij cum Angelis & sanctis. Quantumuis illic quis solus sit, optima tamen Societate stipatur, minimùm quatuor personarum, Patris, Filij, Spiritus Sancti; & Angeli Tutelaris. Vt meritò dici hic possit: *Nunquam minus solus sum, quàm cum solus*, cùm fruar eorum consortio, quorum vnus multis millibus mortalium antecellit, & verò sum cum tanta satisfactione illius, qui cor meum possidet, vt si alius interpellator se ingerat, præpediátque solitudinem meam ægrè laturus sit, & consuetos fauores subtracturus. Vir sanctitatis fama celeberrimus singulariter Annuntiatis Bituricensibus commendabat, vt ab ingressu cubiculi alieni abstinerent, quòd à Religiosa didicisset: IESVM illam inuisere solitum, noluisse amplius reuerti,

uerti, postquam nonnullas alias in suum cubiculum admisisset; factiq; rationem addidisse: quòd sponsus probè zelotypus sit sponsæ suæ, neq; alteri, quàm sibi præberi aditum patiatur. Conclaue, si illud diligis, arx est aduersus hostes munita æquè atque secura. Tribus fortissimis & molestissimis inimicis nos impetiebat S. Antonius, Oculis, Auribus, & Lingua. At si Cellam meam custodiam, cùm neminem videam, nihil audiam, & silentium accuratum sit, summa fruor tranquillitate & pace. Denique Cubiculum Paradisus est, & quietis locus, de quo iure meritissimo idem dicere possumus, quod Hieronymus de suo deserto: *Mihi cætera carcer, & solitudo Paradisus.* Id saltem non ignoro, pientissimum Thomam de Kempis non alibi, quàm in Cella securiorem quietem, maiusque solatium inuenisse. Verba illius sunt, quæ grandioribus descripta characteribus tibi semper ob oculos versari deberent: *In omnibus requiem quæsiui & non inueni, nisi in angello cum libello.* Ha-

giophila, nonne iniurius tibi fuiſſem ſi te celaſſem ſingulares illas prærogatiuas, & felices excellentias, quas ex cubiculi tui ſolitudine conſequi potes? ſatis dixiſſe me puto, vt te eius amore inflammarem, & vt cognoſceres, magno ſibi damno eſſe eos, qui continere illic ſe nequeunt, ſeque cuiuſuis obuij arbitrio indulgent. Nonne felix es, quod per dies aliquot te ad Cellæ tuæ ſolitudinem obſtrinxeris? ſi me audis, præſtabis idem annis ſingulis. Imò amplius, ſingulis menſibus integrum aut medium diem delige, quo Eremitam agas, & ſecluſis tantillo tempore negotijs omnibus, nullam aliam, quàm de Deo & conſcientia tua cogitationem admittas. Principio cuiuſque menſis tempus adhoc opportuniſſimum eſt, vbi fructus referes eximios; ſaltem perſpicies ſtatũ animæ tuæ, num in propoſitis tuis fueris conſtans, num ad mortem, quæ magnis paſſibus accedit, ſis præparata. Atque is affectus annuæ & menſtruæ ſeceſſionis procedet à quotidiana illa cellæ cu-

læ cuſtodia, quã hac diſſertatione propoſui. Quo vt efficacius te permoueam, finio verbis elegantiſſimis S. Bernardi: *O anima ſancta, ſola eſto, vt ſoli omnium ſerues teipſam, quem ex omnibus tibi elegiſti; fuge publicum, fuge & ipſos domeſticos. An neſcis te habere ſponſum verecundum, qui nequaquam ſuam tibi velit indulgere præſentiam, præſentibus cæteris?* Quî monitum hoc arridet? optimè iudicio meo facies, ſi fidem adhibes verbis tanti Abbatis, & Spiritui Sancto, quoties te interno inſtinctu ad cubiculum inuitauerit, obtemperas. Simul atque ea cogitatio in animum tuum incurrit, recipe te, quamcumque ſocietatem interrumpe, nullo habito hominũ reſpectu, deſere omnia, niſi muneris tui ratio aut obedientia alibi te habeat occupatam. Imitare Thomam de Kempis, qui impelli ſe ſentiens, vt in cellam orandi vel ſcribendi gratia ſe reciperet, planè fratribus dicebat, & ijs quibus cũ verſabatur: *Chariſſimi Fratres, oportet me recedere; eſt enim in Cella, qui me exſpe-*

Sat. Cellam verò ingreſſus demittebat ſeſe in genua, opuſque ſuum his Samuelis verbis : *Loquere Domine, quia audit ſeruus tuus*, auſpicabatur.

Habes, Hagiophila, Diſſertationem, quam tibi promiſeram; ſi aliam lectionem deſiderás, lege priora quinque capita primi Tractatus Rodericij in prima parte: Aut nonum, decimum & vndecimum caput libri tertij de Imitatione Chriſti.

Abſoluta hac Lectione renoua propoſita tua circa deuotionem, quam debes Auguſtiſſimæ Trinitati: hæc deuotio deuotionum eſt, quam tibi præ reliquis omnibus commendo, præſertim, vt ſæpius iteres Gloria Patri, &c. & actiones tuas bonaque opera facias numero ternario in honorem trium diuinarum Perſonarum. Et ne cogar dicta repetere, vide nunc (ſi otium eſt) aut à meridie tempore recreationis, quæ de ea deuotione dixi in Sancto Fauore apud IESVM Cap. 7. præcipuè prima & quarta Deuotione, & Statue maiore quodam affectu, quàm hactenus, ferri in hoc ſacrum myſterium.

Deinde para te ad Meditationem ſequentem: cùm enim ad amandum & ſeruiendum DEO conditi ſimus, vt eo ſic aliquando perfruamur, ſcíri neceſſe eſt,

quid

quid sit eum amare, quid illi seruire & circa ea etiam binæ Meditationes versabuntur, quas adhuc hodie peragi oportet.

II. MEDITATIO.

De Amore, quem DEO *debemus.*

Oratio præparatoria vt supra.

Prælud. I. Imaginare bonam aliquam & prudentem Matrem, quæ Filiam ad Amorem sollicitat, cuique respondeat Filia, se officio suo nunquam defuturam, eò adigi pluribus nominibus, in illam vnã tendere omnes affectus suos.

Prælud. II. Roga DEVM, vt cum similia à te postulet, det tibi lumen, vt agnoscas immensum illud desiderium, quo amari cupit à te.

I. *Punctum.* DEVS nos condidit, vt eum amemus, & vt amemus præcipit. Considera Amorem illum titulis omnibus ei deberi; tum quia Pater noster est, cuius beneficio viuimus & sumus. At quid naturæ conformius, quã amare Pa-

rentem? tum quia noſter benefactor eſt, qui de victu, veſtitu, habitatione, de omnibus denique prouidet nobis; at quis ita naturam exuit, vt eos non diligat, quorum beneficijs fruitur? tum quia Princeps noſter eſt, & Dominus & Rex eius clementiæ & affectus, vt maximè velit nos participes & heredes efficere Regni ſui & cæleſtis & æterni; at quis non ferret in oculis eum Principē, quem ſciret amicis ſuis talia deſtinare? Hiſce omnibus titulis & alijs DEVS amandus eſt. O amabiliſſime Creator qui potes omnia, iube vt te amet cor meum, & da quod iubes, rebellem meam compellendo voluntatem! ô mi ſint corda mille & millies mille, eaque omnia plena ijs affectibus, quibus abundauit cor maximi Sancti tui, vt deſiderijs meis & meritis tuis reſpondeat amor meus.

II. *Punctum.* DEVS amari vult, ſed ſine modo & menſura, id eſt ex toto corde: cùm enim cor noſtrum, etſi exiguum, ſemper poſſit amorem ſuum dilatare, non vult terminum DEVS; neque

que vnquam dicat amans, ſufficit, & hucuſque, non vltra amare illum volo. Primò, quia aliter tractandus eſt DEVS, quàm res ab illo creatæ : atqui in his amandis modus eſt : *Diliges proximum tuum, ſicut teipſum* : en menſuram. Secundò, DEVS infinitè amabilis eſt : cùm ergo reponere amorem non poſſis infinitum & reciprocum, quod præſcribunt amantium leges, repone quam potes maximum, continua noui amoris acceſſione, vti S. Auguſtinus, S. Franciſcus, S. Tereſia, & tot fecere alij. Confundi igitur meritò hîc potes anima mea, quæ toties menſuram præfixiſti amori tuo, dum diceres, id quod patrabas non omninò eſſe mortale, eſſe ex leuioribus venialibus ; iſtud conſilium, iſtam regulam, iſtam ordinationem non grauiter obligare. Itáne deinceps loqueris? tam parum amabis?

III. *Punctum.* Conſidera, quid impoſterum facere poſſis, & velis, vt eum ames, vbi, quando, & quomodo, iuxta facultates & omnes vires tuas. Percurre

ſingula, & vbique accende ignem amoris ardentis more Sanctorum, & potiſſimum exemplo Sancti Sanctorum JESV Chriſti, qui tanta facit pro ſalute noſtra, quam procurare vel vnico ſuſpirio potuiſſet. Luculentum teſtimonium dederat amoris erga nos ſui, quando carne noſtrâ indutus iacuit in præſepi: ſed an iſtud ei ſufficit? Minimè. Et adhuc torpeſcit animus, neque flammæ mei JESV patientis & morientis, poſſunt depellere pertinax frigus cordis mei?

Colloq ad Dei Filium, cuius cor fornax eſt immenſi amoris. Ora illum, vt te flammarum ſuarum faciat participem, faciat te in amore Seraphicum. O Deus, digniſſimum totius amoris obiectum! cur non ardenter ab omnibus hominibus diligeris? vtinam ex illis eſſem, qui te vnicè amant! *Tempus erat, quando non amabã te*: at *væ tempori illi, quo non amaui te.* Seriò emendandum hoc crimen eſt: eſſe volo inter amatores tuos, volo etiam cum diſpendio ſanguinis & vitæ meæ, & quidquid in hac vita charum

poſſi-

possideo. Ita contestor : aut moriendum, aut amandus Deus est, & quidem sine mensura, ad morem Seraphinorum est amandus. Pater, Aue.

Recollectio Meditationis. Visita deinde Venerabile, institue Conscientiæ Examen, & prande.

Hagiophila, reuerteris à sumpto prandio: an non huc rediens submissâ voce recitasti: *De profundis?* pro defunctis benefactoribus tuis, qui suâ liberalitate & munificentiâ sumptus, quibus alereris, necessarios reliquere? Laudabilis illa consuetudo est, eidem assuesce, seu adiens, seu rediens à mensa, certóque huius officij gratiam à Deo exspecta. Quid verò nunc, quâ ratione hanc horam perages? eius omnino sententiæ sum, vt animum relaxes aut ambulatione per cubiculum, per porticum aliquam commodam, per hortum, si tempestas anni & aëris permittat, sisque extra aliorum occursum, vt centies repetas tesseram tuam, quæ fortasse iam nunc memoriâ excidit; aut collocutione cum tali persona, quæ nullos, quàm de rebus spiritualibus sermones misceat; nisi tantùm animi tibi sit, vt velis te modico hoc solatio priuare; aut lectione matutinæ dissertationis, vel

septimi

ſeptimi capitis ex *ſancto fauore*, niſi ea iam lecta ſint. Saltem aliquo horum modorum te occupa, deinde nos reuiſemus.

Hagiophila, iam hora recreationis peracta eſt, & tempus adeundi ad Venerabile Sacramentum, vt inter cætera eam quoque gratiam poſtules pomeridiani temporis benè impendendi.

Hinc applica te examini particulari, inde ſcriptioni eorum, quæ idonea iudicabis, vt tantiſper te occupes, aut quæ voles propriâ manu exarata tibi impoſterum deſeruire, aut vt ſomnolentia te expedias: cui pellendæ ſcriptio peropportuna eſt. Sed age; nunquid indulgere tibi ante vel poſt ſcriptionem debebam, vt ſemihoræ quadrante paullulùm oculis conniueres, quò ad Orationem reddaris aptior? nullum mihi ius in oculos tuos vſurpo. Scient illi exigere neceſſitates ſuas, & tu eius prudentiæ es, vt plus ijs non concedas. Ad me hoc ſolùm pertinuit, vt ſignificarem hoc tempus eſſe ſcriptioni commodiſſimum.

Quod ad ſcriptionis materiam attinet, grauatè illam definio, cùm neſciam, cuius tu genij ſis, quid tibi arrideat, quibus deuotionis exercitijs ſis addicta. Verùm vt vt es, ſuadeo, quotidie ſcribas ea lumina, quæ tibi Deus largiri dignabitur;

tum

tum bona propoſita, quæ feceris, deinde quòd libuerit. Neque dubito, quin libellum habeas, in quo ſecretiſſimas tuas deuotiones, & ſanctiores affectus annotes, & quem ſubinde, præſertim feſtis ſolennioribus, aut ſemel in menſe peruolas ad renouandam tuorum propoſitorum memoriam: libellum arcanum, quémque non facilè alijs pandas. In hoc igitur notari debebunt omnia. Similem memini me nuper vidiſſe, ſpectantem ad eximium quendam Dei ſeruum; in quo hæc continebantur. Primò Litaniæ ſuorum Patronorum, vt eas quotidie recitaret. Secundò, Beneficiorum tum communium, tum priuatorum Catalogus, vt de ijs diuinæ bonitati gratias ſæpiùs referret. Tertiò, Series præcipuorum benefactorum & amicorum, quibus preces ſuas aut pro ſacro, aut pro fine Examinum addixerat. Quartò, Res plures, quas à Deo poſtulabat quotidie, veluti ſaluti ſuæ conſequendæ neceſſarias. Quintò, Nomina amicorum defunctorum, quos ſperabat in cælum admiſſos, vt eos inuocaret, aut eſſe in Purgatorio, vt eos iuuaret ſuffragijs ſuis. Sextò, Nonnullæ virtutes, circa quas particulare Examen inſtituere volebat, vnà cum vitijs, quæ eodem Exercitij genere

nere ſtatuebat oppugnare. Septimò, Opera pietatis, quæ ad honorem Deiparæ ſingulis diebus, menſibus, & annis exerceret. Octauò, Alia, quæ ad cultum Venerabilis Sacramenti, & Paſſionis memoriam referebat. Nonò, Variæ Orationes iaculatoriæ, quibus totâ vitâ in oblatis occaſionibus vteretur. Decimò, Diuerſæ pœnitentiæ, ſingulis ſeptimanis & feſtorum peruigilijs ſubeundæ, cum breui Teſtamento animæ, ad imitationem eius, quod S. Borromæus fecit, concepto. Atque hæc præcipuè libellus ille complectebatur, Auctoriq́ue ſuo ſeruiebat loco Diurnalis, Ducis, & Directorij, ad ſuas deuotiones exequendas. Ex ijs punctis delige, quæ maximè tibi commoda videbuntur, & ſequentibus diebus in ijs, cùm ſcribendum erit, te occupa; nunc in hoc, deinde in altero, vt in fine receſsûs rem habeas confectam. Incipe iam, etſi temporis aliquid tibi ſuffuratus fuerim, aliàs emendabo me, neque hac de re ampliùs conueniam.

A ſcriptione transfer te ad Lectionem ſequentis Diſſertationis, aut eorum, quæ tibi poſteà notabo, vt liberior ſis; notabo autem, quæ maximè in rem tuam faciunt, & repertu ſunt facilia.

DIS-

DISSERTATIO POMERIANA.

De Spiritu Seceſſûs & Collectionis interna, quæ eſt vera, & appetenda animi ſolitudo.

HAgiophila, ſi polliceor me oſtenſurum tibi rationem, quâ euadas eliciſſima, non tantùm in cælo, vbi omnis beatitudinis & felicitatis cumulus eſt, verùm etiam in hac ipſa vita tot miſerijs calamitatibúſque ſubiecta, nónne dignus videbor, quem audias? & an non lubens has paginas euolues, in quibus hac de ratione diſſero? ita facti dimidium à te obtinui: perficies, ſi ea, quæ dixero, exequaris. Sed numquid nimia ſum fiducia, dum aſſerere audeo, ſolitudinem cordis, de qua nobis ſermo eſt, reddere poſſe te beatam in hac ſede lacrymarum, calamitatúmque? dicant de me, quod volent: vti non ſum in extollenda cordis ſolitudine, & collectione interiori præſidentiſſimus, ita nec videri debeo præ reliquis dignus, qui nomine reprehendar. Noſtro ſæculo Martyr in Hol-

Hollandia Cornelius Musius de ea loquebatur, quando summo animi sensu affectúque erumpebat in hæc paucula verba, sed omni auro mihi chariora: *O beata solitudo! ô sola beatitudo!* planè quasi tota vitę nostræ felicitas in ea consisteret, & ita quidem, vt inter omnia infortunia, & aduerso nouo quodam, & inaudito miraculo non desinamus esse contenti. Quam si semel possederimus, nulla erit creatura tam potens, nullus casus tam violentus, qui nos possit, nisi vltrò præcipites, de tranquillitate & beatitudine nostra deturbare: nulla fortunæ, seu blandientis, seu aduersantis conditio mouebit, aut affliget. Meritò igitur dicere & iterare frequenter possumus: *O beata solitudo! ô sola beatitudo!* vt verò maiore animi sensu id dicas, nónne rationi consentaneum tibi videtur, vt me declarem, vt confirmem propositionem meam, vt explicem, quid sit cordis solitudo, vt neque hoc reticeam, quam facilè eius vsum tibi possis reddere familiarem? id omninò est, quod

pro-

propoſui, nullam volens illius excellentiam præterire. Vt enim verum fatear, ſolitudo illa corporis, de qua hodie diſſerebam, bona, vtilis, & aliquando optanda eſt, animâ tamen caret, ſi ei hæc cordis ſolitudo non adiungatur, cùm hæc grauioris momenti ſit, & maximè neceſſaria, ſummæque perfectionis; illa verò non, niſi quatenus ad aliam diſponit. Vnde iſta eſt Magni Gregorij maxima vox omnia complectens: *Quid poteſt ſolitudo corporis, ſi deſit ſolitudo cordis?* cuius dicti veritatem tunc clariſſimè perſpicies, vbi dixerimus, in quo ſita ſit hæc cordis ſolitudo. Et dicere paratus ſum, velim tamen prius mihi dicas: an non aliquando quâdam animi propenſione & amore perſonam aliquam ſis complexa? affirmabis omninò: itáque eſſe ſuſpicabar. At nónne id temporis creatura illa ſemper in corde tuo verſabatur, ita vt aliam nullam admitteres, aut ſi qua ſe forſan inſinuaſſet, non illicò excluderes, vt huic vni cogitationes omnes tuas applicares? ſoli illi patebat

tebat aditus ad cor tuum, illa sola istud possidebat, desipiebant omnia, nisi illam versares animo, nisi de illa loquerere. Deum eâ ratione habere in corde, eóque modo complecti, est præstans illa cordis solitudo, quam tibi conor persuadere. Cùm eousque perueneris, vt omnes creaturæ flocci piliqúe sint, & ratione dilecti tui desipiant, illéque solus sit obiectum amorum tuorum, tuarum cogitationum, tuarúmque voluptatum, tunc nimirum eâ solitudine perfrueris, de qua mihi sermo est. In mundo esse, & viuere, quasi nihil illic esset præter Deum, & te animatam, eo proposito, vt illi vni placere velis, sine cura alia, quàm vt illi satisfacias, præsertim in vsu & conuersatione hominum, (quæ tamen idcircò inculta, & aduersa charitati non erit) hoc demum est habere eam, quam deprædico, solitudinem. S. Eucherius scribens S. Hilario tradit, curiosum quendam, adijsse personam fama virtutis celebrem, scisscitatum: vbi Deus habitaret. Bone vir, respondit

ſpondit alter, ſcire hoc compendio vis? manum porrige, méque ſequere. Illum igitur apprehensâ manu duxit in deſertum: Hîc, inquit, locus eſt, vbi Deus habitat. Innuens eo pacto, quòd quiſquis Deum reperire deſiderat, eundem quærere debet extra turbam, & Mundi tumultum, & in paruo cordis ſui, ab omni creaturarum affectu ſemoti, deſerto.

Hagiophila, nondum ſcire appetis, an in omni loco, & in quouis occupationum genere ſeruari poſſit hæc cordis ſolitudo? imò verò, dicam. Audi igitur, quòd aliquando Deus dixerit Philippo Nerio in Metropoli Orbis habitanti: Philippe, in vrbe Româ tanquam in deſerto viuendum eſt. Id enimuerò docere erat, poſſe vbiuis locorum haberi illam cordis ſolitudinem, ita vt nec impedire eam poſſint occupationes ex charitate ſuſceptæ, neque conuerſatio hominum, quam ſtatus cuiuſque exigit, & cui ſe hic Sanctus ex inſtituto Ordinis ſui impendebat. In hoc totius rei cardo vertitur, vt ſcias illam vſu ipſo exer-

exercere: & ne dissimulem, eò pertinge-re solæ animæ regiæ possunt. Sic enim, teste D. Gregorio, intelligi debent verba illa Iobi: *Nunc silerem cum regibus terræ, qui ædificant sibi solitudines*: a quasi dice-ret: Viles illæ abiectæque animæ, quæ non habent generosa perfectionis con-sequendæ proposita, ad illam collectio-nis internæ felicitatem peruenire non possunt, defectu cordis regij, & sublimia tantùm appetentis. Cùm verò tu ex nu-mero sis earum animarum regalium, & desiderare videaris, vt cor tuum verta-tur in solitudinem, quâ id ratione fieri possit, explanabo. Artem omnem com-plectitur D. Bernardus his verbis: *Deus spiritus est, ideò sola tibi indicitur solitudo mentis, non corporis. Sede solitarius, sede non corpore, sed intentione, & deuotione.* b Hæc quisquis habuerit, habet materiam omnem, & apparatum tali in corde suo solitudini ædificandæ necessarium. Do-leo sanctum hunc Abbatem pluribus men-

a *Iob.* 3. *v.* 13. 14.
b *Serm.* 40. *in Cant.*

mentem ſuam non explicuiſſe: quæ mea ſit, & quomodo illum intelligam, expono. Ac imprimis arbitror, intentionem illam requiſitam ad cordis ſolitudinem, & collectionem internam in eo conſiſtere, vt in omnibus actionibus noſtris ſolum Deum nobis propoſitum habeamus, vtque hæc præcipua & ſola noſtra intentio ſit, adeò vt cor noſtrum ſit ab omnibus creaturis abſtractum, nudum & vacuum, itáque omnem rerum terrenarum affectum exuerit, vt inter homines, in recreationibus, in occupationibus, & negotijs ſit nihilominùs ſolùm illi vni attentum, nihil quærens niſi ipſum, ipſiúſque gloriam, nihil aliunde ſatisfactionis, aut commodi mendicans. Hâc ratione conſtitutum cor non tantùm manè, & in principio actionum ſuarum de Deo cogitat, eius opem implorat, eique offert, quidquid aggreditur, verùm etiam nullum alium ſuorum operum, cogitationum, & dictorum ſcopum habet, quàm Deum eiuſque beneplacitum; eo planè modo, quo Archi-

tectus murum erigens continuò regulam & perpendiculum singulis lapidibus, quos ædificio applicat, adhibere consueuit.

Hagiophila, si istud agis, iam nosti ex corde tuo solitudinem construere, quæ tantùm Creatori tuo & tibi seruiat. Ædificium profectò, quantumuis exiguum, superbissimis tamen Regum palatijs præstantius! & ne existimes opus esse arduum molestúmque, patieris, vt narrem præclaram illam attentionem, quâ actiones omnes suas peragebat (vt eas in Deum referret) is Anachoreta, de quo vitæ Patrum: quando opus aliquod aggrediebatur seu precum, seu laboris, seu conuersationis, aut alterius rei cuiuscumque, paululùm consistebat, ac veluti quid ageret, rogaretur; vide, aiebat, actiones nostræ nullius pretij sunt, multum saltem ijs decedit, si eo non collimamus, quò oportet. Reuocat id mihi in memoriam responsum illud obseruatione dignissimum, quod non ita pridem dæmon aliquis dedit, Intellexeris

affi-

afflictionem Religioſarum Laudunenſium, quas maligni ſpiritus poſſidebant. Accidit aliquando, vt inter ſacros ritus, qui pellendis dæmonibus adhibentur, proponeretur pulcherrima D. Dominici imago: vix apparuerat, cùm ſubitò poſſeſſæ omnes terga illi obuertunt, neque adduci poſſunt, vt in eam oculos defigant; tandem vi exorciſmorum coactæ intuentur, vnica excepta, quæ mirum in modum reluctabatur: nihilominus eâdem virtute compulſa non ſolùm aſpexit, verùm etiam obtutum defixit in imaginis oculos, vti Sacerdos diabolo præceperat. His peractis exigitur à dæmone ratio, cur tantâ difficultate picturam hanc intueri detrectâſſet? vix obtineri reſponſum potuit: tandem extortæ hæ voces: Ha, inquit, cùm hic Sanctus inter mortales degeret, ſemper in Deum intuebatur, in omnibus actionibus ſuis oculos habebat in illum obuerſos; nos verò nos ipſas aſpeximus & quia aſpeximus, perijmus, & in hanc conditionem miſerrimam delapſæ ſumus. Poſt hæc

maturè considerata, fieríne poterit, vt non flagremus desiderio Deum semper habendi præ oculis, eum alloquendi, & in nobis ipsis illum preſentem continuò intuendi? longè istud præstat, quàm in se oculos conuertere, quàm opera omnia, propriæ satisfactionis, commodi, vanitatis, & lubentiæ vitio labefactare. Vtinam, Hagiophila, haberemus oculos Diui Dominici! vtinam nunquam nos ipsos respiceremus! vtinam tandem saperemus instructi admirandâ hac sententiâ, quam verissimam Deus à diabolo (mendaciorum aliàs patre) voluit enuntiari! quin fructum aliquem ex hac historia perceptura sis, nullus dubito.

Sed quis modus perueniendi ad hanc Collectionem tam sublimem, támque arduam, quæ tantâ occupationum multitudine, tantâ negotiorum varietate, tantâ licentiâ imaginationis noſtræ non perturbetur? aptiorem non inuenio, quàm illum S. Bernardi præcipientis, vt nonnulla deuotionis exercitia vsurpemus, quibus mirum in modum seceſſus

ille

ille interior redditur facilis: *Secede non corpore, sed intentione, & deuotione,* quasi cordis solitudo ex duabus alijs componeretur, solitudine intentionis, de qua nobis hactenus sermo fuit, & solitudine deuotionis, de qua nunc loquendum est. Has deuotiones ad quatuor capita refero, quæ vnita, imò verò etiam singula spiritum nostrum facili negotio collectum conseruant: eáque tantò libentiùs hîc commemoro, quòd Sanctis in vsu fuerint ad finem eundem, aut consequendum, aut conseruandum. Primum est, habere quædam quasi refugij loca, ad quæ quis se recipiat, quibúsque animo semper inhæreat: sed ita suauiter, vt propterea negotium, quod prę manibus est, nihil detrimenti patiatur. Sic Religiosissimus Berchmannus recurrebat ad vulnera Seruatoris, & ad pallium Matris Deiparæ, vt illic protegeretur. Sic S. Catharina Senensis ex prouidentia Diuina sibi struxerat conclaue, quo se recipiebat. Ita S. Paulus iuxta mentem D. Gregorij ex occupationibus, quæ illum in

terris detinebant, animo in cælum euolabat. *Noſtra*, inquit, *conuerſatio in cælis eſt.* Alterum eſt, vt Dei præſentiam vbique, & in omnibus tibi reddas familiarem, Regij Vatis exemplo, qui eum ſemper *à dextris* imaginabatur. Tertium eſt ab Orationibus iaculatorijs, breuibus, ſed ſæpe iteratis, quæ mentem noſtram accendant. Aut à teſſera quadam ſpirituali, quam ſingulis diebus deligere oportebit. Noui virum, cui hæc frequentiſſimè in ore: *Nullum bonum, niſi æternum, nullum malum, niſi æternum.* Alteri fuit hæc communiſſima teſſera: *Pro* JESV *quid vis agere, & pati decet.* Sancto Xauerio illa: *Mater* DEI *memento mei.* His illi ſententijs manebant continuò collecti & ſui. Quartum eſt, quod ex ipſis occupationibus deſumitur. Ita S. Catharina Parentibus, alijſque domeſticis inſeruiens, JESVM, Mariam, & Apoſtolos ſibi proponebat. Ita pientiſſimus P. Faber (primus S. Ignatio ſocius) in itineribus Angelos locorum, & hominum Tutelares, ſibi comites adſciſcebat, ijſque Clien-

Clientes commendabat. Ad eum modum, quoties hora audiebatur, S. Ignatius animam citabat ad examen actionum suarum, vt perspiceret, recténe essent omnia. S. Theresia refricabat memoriam mortis, & Venerabilis Buzo Sancti alicuius ex ijs, quos peculiari cultu venerabatur. Hac ratione alij, si in oculos incurrat creatura formæ præstantis: ah! inquiunt, quàm formosior Jesvs est, quàm Maria amabilior! si sunt in hominum conuersatione, aut ab ea digrediuntur; tacitè dicunt: ah amantissime Seruator, quantò suauior est illa, quæ tecum initur necessitudo, & familiaritas! si adesse coguntur personis deformibus, incultis, asperis, aut aliqua corporis, vel animi molestia laborant; ah, aiunt, quàm hoc dulce & iucundum est, si cum Inferno Purgatorióque conferatur, quæ loca toties peccatis meis promerui! Ita illi pro occupationum varietate alias atque alias, sed semper pias & sanctas cogitationes eliciunt, non minore fructu, quàm animi voluptate.

Habes, Hagiophila, modum, quem ad facilitandam illam internam collectionem tibi promiseram; qualis verò foret ea tibi & mihi felicitas, si eius compotes fieri possemus? Caue rem æstimes difficilem; vt enim talis esset, minúsne animi tibi est, quàm fuerit tot alijs, qui id consecuti sunt? quique, quod vel semel firmo mentis proposito dixerint: istud volo, vt cor meum semper in Deum dirigatur: eo tandem peruenêre, vsúmque sibi reddidêre perfacilem. Neque pertimescas, ne hæc attentio te morosam reddat & tristiorem, quin è contrario, lætitiam pariet, & alacritatem. Nullum enim lætius cor, quàm quod amore diuino saucium est, quódque liberis & crebris cogitationibus versari potest circa id, quod castissimè sanctissimèque amat. Nullam alibi quære voluptatem; in hac sede mortalitatis non est vlla sincerior. Iterum inculcare placet: *O beata solitudo! ô sola beatitudo!* Scire exercitium huius deuotionis, est in hoc miseriarum loco, beatum esse, & inchoare

inchoare felicitatem æternam: Eſt Angelorum ritu viuere, qui noſtræ tutelæ deputati ſunt; quantumuis enim opi nobis ferendæ, & curandis noſtris negotijs intentiſſimi ſint, non omittunt tamen Deum aſpicere, de illo cogitare, illum continuo ſtabiliq́ue amore complecti. Ire licet, & hoc voto te dimitto, vt Raphaëlem viuendo exprimas. Hic Angelus, Tobiæ comes, & inter homines verſatus, omnia peragebat more aliorum, diſſerebat, loquebatur, tractabat negotia, cibum ſumebat, credebatúrque in hæc ferri cogitationibus omnibus, velut è triuio homo. Interim verſabatur ille cum Deo, eundem ſibi ſemper propoſitum & præſentem habebat, *alio cibo & potu, qui ab hominibus videri non poteſt*, vtebatur, & Angelus erat. Eiuſmodi plures in domibus Religioſis, etiam in ſæculo viuunt, quos ſi occupatos aſpexeris, dices ipſis negotijs abſorberi, nullámque aliam, quàm de re præſenti voluere cogitationem. Nihilominus cor alibi eſt, nimirum cum Deo. Di-

centur, omnia facere vt alij, & tamen plus longè faciunt, quia faciunt omninò vt Angelus Tobiæ, omninò vt tu factura es. Amen.

Si hæc Lectio displicet, aut non sufficit, lege cap. 6. 7. & 8. Partis primæ Roderici tract. 1. vel cap. 1. lib. 1. de Imitatione Christi, aut cap. 22. & 34. lib. 3.

Post Lectionem applica te Examini virtutis alicuius, vt discas, qualis in schola Dei sis, quantúmque proficias: vt erubescas, te tam parum in virtute promouisse; & maiora eius imposterum excrcendæ desideria concipias. Examen istud institui debet suauiter ad modum Lectionis, singulis tamen punctis pauxillùm inhærendo. Deambula, si placet, aut prope Oratorium tuum intereà consiste.

EXAMEN CIRCA AMOREM ET CHARITATEM DEO DEBITAM.

EN vicenas notas sinceri amoris diuini.

Prima. *Nullum vnquam mortale peccatum admittere, qualiscumque sese offerat occasio, imò mori malle, quàm se in labendi occasionem admittere.*

Se-

Secunda. *Ne venialibus quidem peccatis dedita opera & deliberato consentire.*

Tertia. *Dolere & detestari omnia delicta, seu magna, seu parua, quæ aduersus* DEVM *committuntur.*

Quarta. *Publicè profiteri amorem virtutis, & odium cuiuscumque vitij.*

Quinta. *Amare* DEVM *ex toto corde, integrum illud ei consecrando, neque in creaturas cum præiudicio reuerentiæ, honoris, & obedientiæ Creatori debitæ dispertiendo.*

Sexta. *Amare* DEVM *parè propter ipsum, nullo intento proprio commodo, quamuis nullam neque in hac, neque in altera vita huius Amoris mercedem essem relaturus.*

Septima. *Amare quidquid* DEI *est, & in illo, & propter illum creaturas omnes, & non aliter.*

Octaua. *Amare quidquid* DEVS *amat, præsertim ipsius mandata, consilia, & virtutes.*

Nona. *Maiori amore ferri in eos, quos ipse plus diligit, vt est sanctissima Virgo.*

Sancti alij, viri probi, & qui peculiariter ipsius obsequijs dediti sunt.

Decimò. *Dare operam, vt ametur, & gloria illius amplificetur apud omnes creaturas Amoris capaces.*

Vndecima. *Amare & approbare, quidquid circa nos & alios operatur, amanter omnia de manu paterna sua bonitatis acceptando.*

Duodecima. *Velle & delectari in omnibus, quæ ipse vult, siue illa factu facilia sint, siue toleratu molesta.*

Decima tertia. *Priuare se creaturis, earúmque solatijs, & voluptatibus propter eius amorem.*

Decima quarta. *Sæpe illum versare animo, & libentiùs, quàm creaturas.*

Decima quinta. *Libenter de illo loqui.*

Decima sexta. *De eius Maiestate, & adorandis perfectionibus gaudere.*

Decima septima. *Pluris facere minimum gradum gratiæ eius, & minimum donorum & fauorum illius, quàm omnes totius Orbis honores & delicias.*

Decima octaua. *Optare quocumque*

pretio Amorem illius, etiam tolerantia quorumcunq; incommodorum & cruciatuum non tantùm ad tempus vitæ mortalis, sed etiam ad millia annorum, si Deus ea nobis largiretur.

Decima nona. *Ad visionem eius feruenter anhelare.*

Vigesima. *Crescere in dies in Amore, & aspirare ad ardentissimam, & quotidie augescentem sui Creatoris dilectionem.*

Hagiophila, vt verum fatear, credo te attonitam, dum vides, te plurimùm aberrâsse eâ opinione, quâ rebaris te Dei amantem, dùmque adeò paucas diuini amoris notas in te animaduertis. Habeas fortasse primam, prætereà nihil. Aggredere iam nunc, & intra annum plures obtinebis; quin Deo & Virgine Matre opem ferentibus, omnes.

Succedit Examini Oratio vocalis, seu Vesperarum alicuius Officij, seu Precum aliarum ex obligatione, aut deuotione recitandarum.

Hinc aggredere Considerationem hîc propositam. Quid in ea agendum iam in Monitis Generalibus declaraui. Si ni-

nium tibi videtur horam impendi integram, prudenter nunc & aliàs digere tempus tuum, & tantùm ſemihoram impende. Sic ſum, vt voluntati tuæ me penitùs accommodem.

CONSIDERATIO.

I. QVæ tibi felicitas, Hagiophila, octo, vel decem habere dies integros, quibus nullam aliam, quàm de Deo atque anima tua cogitationem, curámque ſuſcipias? Milleni Ethnici ſunt, & totidem Chriſtiani, qui mirabiles in virtute progreſſus facerent, magnámque vitæ ſanctimoniam conſequerentur, ſi tali otio, ſimilibus cognitionibus, & luminibus fruerentur, quibus iam tu abundas, & quæ Deus in hoc receſſu tecum adhuc communicabit.

II. **Fatere verum, nunquid è numero earum animarum es, quæ veluti in tenebris palpantes ad Deum accedunt? nondum ruiſti in eius amplexum, neque de omni iure penitùs illi ceſſiſti; dudum eſt quòd cum illo licitaris. Tantáne tergiuerſatione opus, vt tibi bonum cudas? ah**

ah quantam tibi iacturam paris! Tandem aliquando insiste vestigijs eorum Sanctorum, qui ardentissimè ea complectuntur, quæ tu tantoperè metuis; quique tantò feruentiùs profectum suum persequuntur, quantò propius abesse se vident à fine, propter quem conditi sunt.

III. Nónne iucundius & tranquillius est Deo seruire, quàm Mundo, & sibi? quid tibi nunc prodest, laxasse habenas cupiditatibus tuis? quem fructum retulisti ab amore huius, vel illius creaturæ? nihil melius est, quàm Deum diligere, illíque seruire: cætera omnia vanitas, & afflictio animi. O Anima mea toties perfidia creaturarum decepta & afflicta, nónne tandem in sinu conquiescés vnici & fidissimi amantis tui? nónne pertæsa insaniæ & vanitatum tuarum, omnem curam & amorem transferes in Deum sincerè amicum & vnicè amabilem! qui nunquam fallit, aut destituit suos, nisi quando contemptu legum suarum ignauissimè deseritur.

IV. Vbi

IV. Vbi eram ante centum annos? æternitas præceſſit. Vbi eris poſt annos centum? ſequetur æternitas, & quidem breui: cuncta enim incredibili celeritate præteruolant: ſola tu anima mea teſtudineo paſſu graderis, & lentè repis in diuino ſeruitio, cùm plurimum itineris tibi reſtet peragendum.

V. Omnes illæ voluptates, quas nunc hic, nunc illic decerpit animus meus, quæq; non totæ, ſed diuiſim ſuccedunt, relinquunt in fine quendam cordis amarorem & occultas anxietates: vnde iſtud? niſi quòd animus ad finem ſuum anhelat, exſpectatque viſionem Dei, qui ſolus vti obiectum infinitum, explere poteſt animæ & amoris mei capacitatem, nunquam ſaturandam ijs, quibus hactenus cum ſalutis meæ periculo intendi.

VI. Hoc fortaſſe vltimum tuum otium eſt; hæc poſtrema Exercitia, quibus incumbes. Si id tibi conſtaret, quid ageres? hoc age nunc, omni poſito metu & reſpectu, age propter Deum & te: ne

tibi

tibi blandiaris, ne procraſtines. Negotium hoc tuum eſt, negotium maximi momenti, & cardo prædeſtinationis tuæ.

Peracta Conſideratione trade horam animi relaxationi; declaraui ad finem monitorum Generalium, qua ratione tranſigi illa poſſit: ſi integra redundat impende ſemihoram: ita denique tempus diſpeſce, vt omnibus ſufficiat.

Inde ora Officium, aut alias preces vocales. Viſita Venerabile, ac demum præpara te ad Meditationem.

III. MEDITATIO.

De ſeruitute, quam DEO *debemus.*

Oratio præparatoria conſueta.

I. *Præludium.* Vide & admirare Apoſtolum Paulum, qui perſonã ſuam alio titulo noluit exornare, quàm ſerui Ieſu Chriſti: *Paulus ſeruus Ieſu Chriſti*, hoc potiſſimum elogio vtitur, non dicit ſe patratorem mirabilium, non Apoſtolum Nationum, non Gentilium Magiſtrum, ſed ſeruum Ieſu Chriſti.

II. *Pralud.* Pete à Deo gratiam, vt cogno-

cognoscere possis, in quo sita sit felicitas, excellentia & materia seruitutis Deo debitæ, vt ex huius cognitione transeamus ad vsum eius rei, propter quam conditi sumus.

I. *Punctum.* Immensam esse Dei maiestatem necesse est, cum illi seruire, regnare sit, & maximus titulus, quem homines etiã honore & sanctimonia præstantissimi ambiunt, sit esse seruos Dei. Et verò nihil excelsius de aliquo dici potest, quàm, magnus est seruus Dei, hæc bona Dei ancilla est; multoq; ampliùs, quàm si dicatur: Princeps est, Regina est, præstans creatura est, homo sapientissimus est. Malè mundo & omnibus qui illi seruiunt! Viuat Iesus & serui eius! Anima mea, quæ tanta honorum ambitione teneris, cui vis seruire?

II. *Punctum.* Seruire Deo, est primò Deum Magistri & Domini loco habere. Dominus arbitratu suo de rebus ad se spectantibus disponit. Qui agri Dominus est, potest illum diuendere, illum colere, illum negligere, in eo serere triticum,

ticum, legumina, plantare arbores, illas euellere & comburere vtcumque libitum illi fuerit. Eodémne pacto ad arbitrium Dei disposita es anima mea? libere de te disponit? producisne fructus quos requirit à te? multùm abest, etsi propterea ab eo condita sis. Secundò est consumere se omnino ad voluntatem eius, qui Magister & Dominus est omnium Creaturarum. Ita Domino candela seruit se consumens; ita cibis seruit sal, dum consumitur. Quæ ea felicitas mihi foret, si vita mea, quæ ad modum candelæ deficit, quæ diffluit salis instar, pro Deo consumeretur? quando anima mea cum Regio Psalte exclamabis. *O Domine, quia ego seruus tuus?* Tertiò est viuere cum respectu in eius præsentia, eique promptè, hilariter, & ad minimum nutum voluntatis eius obtemperare.

III. *Punctum.* Tria genera seruitiorum sunt. Primò Mancipij, quod pœnis & verberibus ad officium vrgendum est. Secundò Mercenarij, qui mercedem

BIBLIOTECA NAZ.
ROMA
VITTORIO EMANUELE

SECVNDVS DIES

De Pœnitentia vitæ transactæ, qua DEVM *offendimus.*

HAgiophila, peccata impediunt, quò minus ad finem, propter quē creati sumus, pertingere valeamus. Idcirco hunc diem transiges in consideratione peccati tum mortalis, tum venialis, vt inde horrorem, compunctionem & veræ pœnitentiæ fructus elicias.

Inchoanda dies est à Visitatione Venerabilis Sacramenti, inde te para huic Meditationi.

MEDITATIO I.

De horrore peccati mortalis.

Oratio præparatoria consueta.

I. PRælud. Statue te coram Deo veluti reum aliquem grauissimorum criminum, qui stet ante Iudicem catenatus, vinctus & manibus pedibusque arctissimè constrictus.

II. *Prælud.* Pete à Deo lumen, quo rectè miseriam peccati mortalis agnoscas,

ſcas, & vt illud tibi ignoſcat, ſi fortaſſis eo animam tuam aliquando contaminaueris.

I. *Punctum.* Peccatum mortale tam terribile eſt, & tantopere Deo fonti omnis ſanctitatis diſplicet, cùm actus rebellionis ſit, & iniuriæ aduerſus diuinam illius maieſtatem, vt vel ob vnicum, è cælo detruſi ſint Angeli, & in Infernum præcipitati, vbi etiam diuinę Iuſtitiæ Carnifices effecti ſunt. Adam hominum Princeps & Parens vnum admiſerat, & illico non ſolùm ipſe Paradiſi delicijs excluſus eſt, verum etiam tota eius poſteritas ad miſerias peccati, morborum, peſtilentiæ, belli, reliquorumque incommodorum & aduerſitatum per totam vitam damnatur. Centum millia damnatorum ardent & æternum ardebunt ob vnicum ſolum cõmiſſum peccatum mortale, in quo mors illos occupauit. Tam horrendum eſt mortale peccatum. O Deus meus quas tibi gratias debeo, quòd, cùm eorum imitatus ſim culpam, eodem tamen loco cum illis non ſim.

II. *Pun-*

II. *Punctum.* Nihil in mundo odibilius & deteſtabilius eſt peccato mortali. Satius foret affligi quacunque alia calamitate in bonis fortunæ, honoris, valetudinis & vitæ, imo dæmonibus omnibus poſſideri præſtaret: cum nihil execrabilius dici excogitariúe poſſit, quàm Dei eſſe inimicum. Deus ipſe nihil odit niſi peccatum: vbique præſens cooperatur omnibus. præterquam peccato. Nulla alia re offenditur quam peccato, aduerſus aliud non indignatur quàm peccatum, idque modo tam terribili, vt non minus, quàm æterno incendio puniat, cùm eſt mortale. Quî fieri ergo potuit; vt inſurgerem in Deũ meum, in Dominum, in Patrem optimum, & in leges ipſius & æquiſſima præcepta? ob fruſtulum pomi Adamum accuſo, & quid hoc, ſi cum meis ſceleribus componatur! Confuſio, deprecatio, propoſitum.

III. *Punctum.* Peccatum mortale incredibilium damnorum cauſa eſt: gratia Dei & illius amicitia nos priuat. Plu-

rimi, quod gratiâ alicuius Principis aut hominis excidissent, in summam animi ægritudinem, quin & mortem ipsam inciderunt: & ego qui toties Dei gratiã perdidi, minori dolore commouear! Atque hanc iacturam plura alia detrimenta consequuntur. Priuatur peccator merito sanguinis Iesu Christi, curâ & singulari prouidentiâ, quam Deus gerit iustorum, iure Cæli & gloriæ, felici societate sanctorum, eorundem meritis & suffragijs, tranquillitate Conscientiæ, qua nihil præstantius, denique Deo ipso priuatur, quod damnorum omnium damnosissimum est. Tantis me malis, peccatum mortale inuoluisti! quàm charus Deo nunc essem, quàm me complecteretur, si non inescatus à te aliò cor meum amandassem! O amabilissime Deus, rogo te, mortem (minus est) infernum volo, potius, quàm vt te mortaliter offendam. Suaues erunt æternæ flammæ, modò te amem, & indulta sint illa, quæ aduersum te commisi.

Col-

Colloquium ad SS. Patronos orando vt dignentur in re tanti momenti adesse miſellæ animæ meæ, pro eo affectu, quo me proſequuntur. Oratio, ſuſpiria & proteſtatio. Pater, Aue.

Recollectio. Electio Teſſeræ. Accommoda videtur hæc: *Momentum quod delectat, æternum quod cruciat.* Aut illa Dauidis: *Domine ne memineris iniquitatum noſtrarum antiquarum.* Sequitur Oratio Vocalis aut Officij aut alia: Deinde Sacrum: Tum Lectio ſpiritualis.

DISSERTATIO MATVTINA.

De annua aut extraordinaria Confeſſione.

INcredibile quoddam ſolatium à Confeſſione generali ritè facta colligitur, quando omnia dicta ſunt, ſingula perſpicuè explicata, & totus animæ noſtræ ſtatus, perſonæ idoneæ, ſpiritali & induſtriæ commiſſus eſt. Nequit explicari linguâ, neque calamo deſcribi ea tranquillitas animi, illa interna voluptas,

quâ fruitur is, qui molestum conscientiæ onus depositit. Noui præcipuæ dignitatis virum, qui, posteaquam similem de tota vita, non optimè traducta, confessionem instituisset, ad quam se magno studio diligentiaque (vti rei momentum exigit) præparauerat, dicere erat solitus: montem videri suis ab humeris semotum, neque quinquaginta annorum spatio, quos in omni deliciarum genere transegerat, se tanta voluptate atque animi lætitia fuisse perfusum, quantam illi ista suorum peccatorum exoneratio attulisset. Hanc autem spiritus tranquillitatē illico consequuntur feruentia desideria Deum amandi, & aliam melioremque vitæ rationem instituendi. B. Maria Veneta puella nobilis fuerat, vt quæ maximè, tum ante, tum in matrimonio dedita vanitati. Accidit, vt marito absente & bellis detento, statuerit audiendis Concionibus temperare tædium & mærorem suum; quod ipsi plurimùm, imo sum̃ùm profuit: nam ita tactus illius animus est, vt

omni-

omninò decreuerit vanitati suæ valedicere, seque seriâ Confessione generali expiare; quod & fecit tam generosè talique proposito, vt à Confessione domum regressa, conscenderit in superiorem ædium partem, vbi vniones, catenulas, annulos, specula, cæteraque vanitatis & superbiæ instrumenta ita diffregit, vt vsui amplius esse non possent; cumque Mater, quæ fortuito accesserat, eum mundum muliebrē sororibus, donec adolescerent, seruandum fuisse affirmaret; ah! inquit, sorores meæ plus nimio ijs affluent! quod egi, feci eo instituto, vt mihi omnem occasionē præscinderem repetundarum mearum vanitatum, & primum gradum seriæ conuersionis meæ & sanctitatis, ad quam contendo, solidarem. Quid ad hæc, Hagiophila? credis forsitan à me tantopere genus istud Confessionis cōmendari, vt eam tibi modo persuadeam? minime istud est, quod à te exigo. Suppono pridem à te generalem factam Confessionē, imò eius opinionis sum, vt ne men-

tem quidem amplius aduertas, neq; implices cor temporis acti recordatione, nisi vrgens adsit necessitas; qualis foret, si dedita opera peccatum aliquod in Confessionibus particularibus conticuisses, ac deinde in Generali non declarasses numerum, neque species differentes peccatorum lethalium; aut debitum & sufficiens conscientiæ Examen non præmisisses. Absque his rationibus ne cogita quidem de tali Confessione iteranda. Reperiuntur nonnulli Confessarij, qui audita semel iterumque aliqua persona, statim hanc illi mentem inijciunt, aut zelo superuacaneo & imprudenti; aut specie imbibendæ notitiæ melioris, vt commodius animas regant; aut alijs de causis, quas ipsi quidem sciunt, sed quas Deus non probat. Si tales tibi occurrunt, ne moueare, & de labore, quem impensum tibi vellent, gratias habe maximas. Sunt verò etiam nonnullæ animæ sic constitutæ, quæ quotannis, si earum arbitrio res permitteretur, duodecim Confessiones generales

les peragerent, singulis mensibus vnam, aut quotiescunque nouos Confessarios nanciscerentur, siue ex tacita quadam & occulta complacentia vitæ præteritę, siue ex scrupulis conscientiæ semper anxiæ, & ne post centum quidem eiusmodi confessiones pacandæ, cùm fidem habere nolint ijs, qui prudentissimè monent, ne prę teritorum recordentur. Caue, sis ex earũ numero, & acquiesce illi gratiæ, quã tibi Deus præstitit, vt vnam seriam faceres. Quod si singulari affectu capereris, aut ad animi solatium, aut ad maiorem confusionem & contritionem eliciendam, aut ad alia, quæ Deus tibi suggereret, per me licet, itera. Temporis tamen habe rationẽ, vt exspectes aut singulare aliquod lubilæũ, aut morbum fatalem, quando pluribus id est in vsu; & eo quidem pacto, vt solùm ea repetas quæ grauiora sunt, & momenti maioris, neque venias ad ista minuta quæ & ægritudini incommodum afferrent, & impedirent deuotionem.

Non est igitur Confessio generalis,

quam à te poſtulo, ſed annua. Quòd verò in illius commendationem excurrerim, feci vt ſimili ratione tibi annuam & extraordinariam perſuaderem, de qua nunc diſſero, occaſione illius, quam hodie vel cras facere propoſuiſti. Dixi, ſimili ratione, quia fructus maximus & ineffabilis animi lætitia colligitur, ſi fiat ab anno, vel vltima generali, vti oportet. Simul enim atque peracta eſt, tantæ mentem inuadunt voluptates, tam ſeria emendationis & nouæ vitæ deſideria occupant, vt nihil magis luberet, quàm octo diebus in eo ſtatu peractis, ſtatim emori, ne conſueta leuitate in antiquũ torporem perfidiamque (cuius adhuc recens eſt dolor) relabamur. Atque hoc adeo verum eſt, vt pro vſu, quem earum rerum habeo, teſtari poſſim, me reperiſſe animas poſt Confeſſionem annuam, ſiue extraordinariam, ita contentas, & in talibus melioris vitæ decretis, vt elicerent mihi lacrymas ſolatij teſtes, & vnà tacitos ſenſus ingererent: fore me feliciſſimum, ſi vel ſemel talem confeſſio-

fessionem pari fructu, similibusque affectibus possem peragere. Hagiophila, vti præsagit animus, ab his tua non abludet. Et cùm viribus omnibus commodo tuo studeam, habe quæ in præsentem materiam velim à te considerari, duobus capitibus distincta. Primò. Quid attendendum, vt Confessio annua bene instituatur. Secundò. Qui accidere defectus possint, vt eos deuites. Quantùm ad Examen attinet, etsi huic Dissertationi videatur annecti debuisse, sepositi tamen in pomeridianam: duo ista puncta hic sufficient.

Primum facile expediam, cùm satis intelligas, quid requiratur, vt Confessio seu particularis, seu Annua bona validaque sit. Sufficiet igitur, vt de quibusdam moneam, quæ reddere possunt illam perfectiorem & numeris suis magis absolutam. Primò. In ipso Confessionis exordio accusa te de ijs, quæ ab vltima particulari commisisti, tum ad confusionem peculiarem, tum ad euitandam aliquorum astutiam, qui sub terminis

generalibus peccatorum aliàs confessorum suauiter insinuant ea, quæ paucis ante diebus patrauere: quo modo Confessarijs occasionē præscindunt numerū & speciem indagandi, quod tamen forsitan res exigeret. Secundò. Dic deinde ea, quæ potissimum conscientiam tuam cruciant; quæ te in diuino seruitio maxime præpediunt, & morantur, & quæ, opinione tua est vitiorum tuorum origo. Ita sufficientem accipiet tui notitiam Pater spiritualis, maximè si eo ordinariè vteris, vt nulla futura sit necessitas aperiendi peccata, quæ Confessione generali aliquando expiasti. Tertiò. Si aliquid occurrit, quod nunquam es confessa, idipsum Confessario significa, vt te circa id interroget, si opus est. Quartò. Multò magis maturè declarandum est, si forte in confessione particulari peccatum aliquod silentio pressisses siue ex verecundia, siue alia quacumque ratione id accidisset. Hoc enim casu Confessarius attentior erit ad singula, vt te iuuet, & satisfiat confessionibus,

quæ

quæ potuerunt esse vitiosæ & inutiles. Quintò. Si Confessario nondum innotuisti, conditio & status vitæ tuæ manifestandus est. Si enim in sæculo es, vnde sciet te esse matrimonio copulatam aut adhuc liberam? si in ordine religioso, vnde coniectabit, professane sis an non? An vis istud onus illi incumbere, vt quotiescumque aperis peccatum aliquod contra votum admissum, te continuò percunctetur, an nouitia sis, an verò feceris professionem? quod fieri etiam necesse foret in quibusdam alijs peccatis, quæ specie differunt, grauioraque sunt in vno aliquo, quàm in alio, ob adiunctam obligationem. Sextò. Peccatis tuis etiam venialibus adijce numerũ quantum fieri poterit, vt tanto magis erubescas, si modò numerus frequens est. Septimò. Explica te in omni materia verbis decentibus honestisque, vt castæ aures Confessarij offendi non possint, aut suggeri imaginationes impuræ; vtere tamen talibus, vt te perfectè intelligat. Octauò. Perfice denique tanta

animi tui ſatisfactione hanc Confeſſionem, vt poſt abſolutionem paratiſſima eſſes mortem obire, ſi Deus ita ſtatueret. Verbo, ita perage omnia, quaſi poſtremùm in vita tua confitereris. Atque hæc ad primum caput ſpectant; ſi quid hic deſit, ſupplebit Diſſertatio de confeſſione ordinaria, quam alias proponam: nunc iſta ſufficiunt.

Ad alterum progrediamur, de defectibus qui in confeſſione annua poſſunt accidere. Eoſdem fateor cõmitti poſſe in alijs quoque Confeſſionibus: video nihilominus aptiſſimè hoc loco referri, quando nobis propoſitum eſt, per illam ſupplere præcipuos ordinariæ confeſſionis defectus. Primus eſt, quando adferuntur termini generales & ambigui ex quibus Confeſſarius perfectam ſcelerum admiſſorum cognitionem aſſequi non poteſt. Vt ſi dicas: feciſſe te actiones immodeſtas. At quas? fortaſſe inſtar famuli à pedibus, porticum aliquam, aut ad modum cuniculi hortum vel aream percurriſti? forte calceos induens,

duens, exceſſiſti decentiæ modum? an protuleris obſcura & ambigui ſenſûs verba, quæ ineptas audientibus imaginationes impreſſerunt? an alium traxeris, tetigeris, percuſſeris, aut indecoro aliquo geſtu læſeris caſtitatem? hæc aliáque ſimilia immodeſtiæ nomine veniunt. At nónne vides, ita Confeſſarium aſſequi non poſſe, quid velis? Angitur tamen intereà, & ſi diſſimulat, inde eſt, quòd arbitretur ea à te in confeſſionibus particularibus eſſe clariùs explicata. Pari ratione dicet alius, malas ſe habuiſſe cogitationes: quid? voluítne naſo mutilare Turcarum Imperatorem? an proximo malam crucem & mortem optauit? an conſenſit inhoneſtis affectibus? omnia iſta malæ cogitationes ſunt. Hinc diſce melius declarare te, & nominatim dicere actionem, vt eius ſpecies, & qualis ſit, agnoſcatur. Secundus defectus eſt, quando cogitur Confeſſarius interloqui, & interrogare, eò quòd peccata, non vt oportet, proferantur. Dices habuiſſe te ſuſpiciones & iudicia

temeraria; non sufficit. Addendum est, an in materia graui, an leui: an deliberatè ita iudicaueris, an inaduertentem ea opinio perstrinxerit. Accusabis te distractionibus indulsisse, in Officio aut sacro, ad quod obligabaris: si aliud non dicis, vnde diuinabit, fuerintne longæ, an breues; exiguæ an capaces peccati mortalis? Prôh Deum immortalem! quidni ita te explicas, vt statim intelligat, an graui, an leui crimine te obstrinxeris? an deliberatè, an inaduertenter, aut modica quadam admissa negligentia? Tertius est, inter confitendum abuti verbis quibusdam, & modis loquendi, qui affectationem sapiunt & vanitatem. Iste sui amor & complacentia vbique comes est, etiam in hoc sacro Tribunali. At animo simplici accedere oportet, séque claris & significantibus terminis explicare. Et optima hîc eloquentia est, quam candor & dolor exornat. Quartus est, deligere sibi Confessarium, qui nobis aduletur, qui vitia nostra non carpat, aut cui simus ignoti;

cùm tamen hic ad eum modum nos gerere deberemus, quo in electione medici corporum noſtrorum; hunc volumus ſcientiſſimum, longo vſu experientiáque probatum, & gnariſſimum noſtri, noſtrarúmque omnium infirmitatum. Tanti profectò anima eſt, quanti corpus, & aliquantò præſtantior. Quintus eſt, proprio marte ſibi formare conſcientiam, nimis facilè decernendo non petitâ vllius Auctoris idonei ſententia, actionem hanc peccatum non eſſe, aut non eſſe lethale, cùm tamen eiuſmodi ſit; vnde euenit animam aliquando eſſe mortali peccato infectam, nec ritè confiteri, aut ſacram ſynaxim accedere, exponiſque periculo in tali ſtatu moriendi, æternúmque pereundi. Quare conſultiſſimum eſt, eos audire, qui doctrinâ pollent, qui animarum ſaluti incumbunt, quiſque hoc negotium peritè tractant, non verò ſibi fidere, & ſuis affectibus blandiri, qui ſæpe, quod reuera peccatum eſt, & ſubinde mortale, rem eſſe licitam, aut aliàs indifferen-

tem

tem proponunt. Memini, quantum aliàs laborauerim, vt quibusdam hominibus persuaderem, res à tota Theologorum schola peccati damnatas, esse malas, & periculi plenas, neque satis scio, an fidem obtinuerim. Nónne lepidum est, quod creaturæ aliquæ, quæ nunquam studuerunt, nullius rei, quàm garrulitatis sunt peritæ, quæque nullum in Ecclesiâ munus obtinent, agant Doctrices, velintque resoluere & determinare puncta, soli subiecta iudicio Clauium, quas Deus Ecclesiæ suisque administris concredidit. Si sua illa loquacitate nimiáque fiduciâ perdiderint nonnullas animas, aut plurimorum scelerum fuerint authores, vide qualem ab ijs, alijsque qui conscientiam sibi fingunt, rationem aliquàndo exacturus sit supremus Iudex. Hæc hactenus: à meridie reliqua ad annuam confessionem attinentia, prosequemur.

Si aliam cupis lectionem, lege cap. 9. & 10. & 11. tract. 4. primi voluminis, partis tertię Rodericij aut 21. & 25. cap. lib. 2. Thomę de Kempis.

A le-

A lectione renoua proposita tua erga cultum D. Virginis. Non dubito, quin habeas certa honoris & pietatis obsequia quotidie illi exhibenda. Vide hodie, an non officio tuo desis, aut quid imposterum exhibere velis, decerne. Si ad manum est Paradisus apertus centum deuotionibus erga Deiparam, ne pigeat ictum oculi commodare Libelli Epilogo, Monitóque illi, quod agit de perseuerantia in cultu Virginis; reperies in vsum tuum oportuna. Aut lege deuotionem quintam, in octaua Purificationis; eáque obfirma animum tuum, ne aliam Matrem velis, quàm Mariam DEI parentem. Hinc ad sequentem meditationem te para.

II. MEDITATIO.

De conditione Peccatorum venialium, & quanto ea studio declinanda sunt.

Oratio præparatoria consueta.

I. *Præludium.* Imaginare cymbam, in quam se quotidie insinuant plurimæ guttæ aquæ, vel arenæ granula, à quibus tandem sic oneratur, vt versetur in proximo demersionis periculo. Par ratio animæ est, quæ indulget peccatis venialibus.

II. *Prælud.* Roga Deum, vt agnoscere possis detrimenta animæ tuæ à peccatis venialibus illata, & periculum, cui illam exposuerunt.

I. *Punctum.* Peccata venialia displicent Deo, quia sunt immoderationes quædam voluntariæ siue cogitationis, siue verbi, siue operis contra rationem, contra Dei voluntatem, & præcepta. Et quamuis non adæquent malitiam peccati mortalis, vt tamen sunt, Deus illa vehementer auersatur, adeò vt præstaret

omnes

omnes homines mori, annihilari Angelos,& perire mundũ vniuerſum, quàm vnico leui peccato veniali, verbulo aliquo otioſo,offendi ſupremam Maieſtatem: cum minima iniuria Creatoris,& Dei præ malis omnibus, quæ creaturas afficere poſſunt,magis metuenda ſit, & omni conatu impedienda. Vnde conſequitur, hæc peccata venialia eſſe totidem paruas contumelias, paruas iniurias,modicas rebelliones, modicos contemptus diuinæ Maieſtatis: qui ſeriò amat, nullâ in re diſplicere vult amico. Cur ergo toties Deum meum venialiter offendi? innumeræ ſunt eæ paruæ contumeliæ, quibus te laceſſiui; nolo ampliùs tibi diſplicere, nolo ne minimum quidem temnere, ô amabiliſſime Deus meus! an non ſatis eſt, quòd alij peccatores iniuriam tibi inferant, niſi & ego, qui me tui amantem profiteor, contumelias adijciam? ah nimis quàm perfidum es cor meum, cùm metuas ijs diſplicere, quos in hac vita charos habes, & potueris toties diſplicere vnicè amabili!

II, *Pun-*

II. *Punctum.* Peccata venialia sunt diuersi generis, alia leuia sunt, alia grauiora; alia per malitiam, alia per inaduertentiam; alia ex consuetudine, alia ex fragilitate; alia coram hominibus, alia clàm; alia cogitationis, alia operis. O infeliciſſimum me, qui omnium sum reus! tantò deterius, quòd præ stupore ista vulnera non sentiam, quasi Deus hisce non offenderetur, & quasi non aliquando meritas de ijs pœnas essem daturus, cùm tamen certissimum sit, Deum ista, non solùm in hac vita, per morbos, afflictiones, desolationes, derelictiones, per lapsus in alia peccata venialia, & nonnunquam permittendo, vt in mortale ruatur, verùm etiam in Purgatorio flammis ardentissimis castigare. O chariſſime DEVS, aperi mihi nunc oculos, subueni mihi gratijs tuis, & esto mihi misericors.

III. *Punctum.* Ex peccatis tuis venialibus animæ tuæ constitutionem agnosce. Primò, si ex malitia liberè, & sæpe ea committis, indicium est, miseram ani-

animam tuam in ſtatu verſari periculoſo, & in proxima diſpoſitione peccati mortalis; tandem hydria frangitur, quâ ſæpe aquatum ijſti. Secundò, quando ex inordinato animi affectu venialia grauiora admittuntur; Exempli gratiâ, obtrectare alicui, violare charitatem, non obtemperare, & ſimilia, ex occulto quodam odio, ex peruicacia, item non agnoſcere defectus ſuos, aut eos tanti non facere, vt corrigere quis velit, vel confiteri; malum ſignum eſt, & conditio metuenda. Tertiò, non cohibere peccata venialia, ſed quâuis datâ occaſione illa committere, ſignum eſt, quòd quis nulla profectûs ſui, & perfectionis cupiditate teneatur, cùm hæc requirat, amitti potiùs vitam, quàm vel vnicum deliberatè admitti, & velit eâdem animi fortitudine, minima atque mortalia excludi.

Colloquium ad Spiritum ſanctum. O diuine Conſolator animarum, quid tandem fiet de animâ meâ tot læsâ vulneribus? quâ fronte inter tot imperfe-

ctiones

ctiones dicere se audet sponsam tuam? quo modo in tanta deformitate diligere illam poteris? deprecare, protestare, & ora. Pater, Aue.

Recollectio Meditationis. Visitatio Venerabilis Sacramenti. Examen. Prandium. Recreatio. Visitatio Venerabilis Sacramenti, & Examen particulare,

Sequitur tempus scriptionis, quam hodie velim te impendere scribendæ Confessioni annuæ, ad illam te disponendo iuxta instructionem in proximè subiecto Examine tibi oblatam, quod erit tibi loco Lectionis, & admissorum peccatorum memoriam refricabit.

DISSERTATIO POMERI.

DIANA.

Continens Examen ad instituendam Confessionem annuam.

Dissertatio, Hagiophila, quæ vix aliud complectitur, quàm Examen ad annuam tuam Confessionem directum, facilè æquabit Lectionem spiritalem, si noueris fructum hunc colligere, vt memineris omnium tuorum vitiorum, ad Confessionem ritè faciendam.

Vti

Vti verò diuersas personas alloquor, ita non mireris, me tangere plures chordas. Excerpe, quæ tibi propria, cætera alijs relinque. Quòd si Methodus hæc & Examen tibi non arrideat, aliunde tibi prospice, plures libri sunt, qui hac in re te iuuent; sed vide, ne illam imiteris, quæ generalem totius vitæ Confessionem peractura, omnia genera peccatorum, quæ talis libellus proponebat, nullo adhibito delectu annotauit, neque omisit deinde coram Confessario enuntiare, quidquid chartæ mandauerat; ille qui aliunde perspectam habebat huius Virginis virtutem, & innocentiam, cùm audiret opinioni suæ tam contraria, primùm obstupescere, demum etiam interrogare: feciſsétne illa omnia, de quibus se accusabat? Ah non, inquit, mi Pater, auertat tantum malum Deus! Cur ergo ista confiteris, subiungit Confessarius? quia ita in libello meo reperi, inquit, & existimaui ex demissione animi, & virtute omnia proferri debere. Quid fieret? proximùm fuit, vt lacerato imprudenti

sche-

schediasmate, ipsa sua peccata bonâ fide enuntiaret, quod fecit paucis : vitam enim viuebat Angelicam, quam etiam produxit ad annum ætatis quinquagesimum, virginitate semper illibatâ, & insigni opinione sanctitatis, cuius præmium aliquot abhinc annis in cælo consecuta est. Rem hanc tantò securiùs retuli, quòd ex ipsius ore didicerim. Fortassis tamen melius coram te siluissem, quòd non videaris eius genij, vt vel in Tribunali sacro, vel alibi plura contra te dicas, quàm feceris. At si non tibi, alijs certè prodesse poterit, saltem vt nihil dicant, quod non rectè intelligunt. Nam negotium mihi fuit aliquando cum nonnullis, qui adferebant terminos, aut repertos in libris, aut suggestos ab alijs, quorum verum sensum non assequebantur, vnde eueniebat, vt Confessarius hoc, aliud illi intelligerent. Nihil dicere debes, quin scias quis sit, neque amplius quàm feceris. Quod ad me attinet, spero me vsurum ijs verbis, & terminis, qui capi ab omnibus possint;

ad-

addenda tamen fuit hæc monitio pro ijs, qui aliâ quàm noſtrâ inſtructione ſunt vſuri. Etiam hoc prædico, Examen futurum ſatis breue, neque pœnè alia tacturum peccata quàm venialia: non enim credo te iam eſſe infelicem, vt mortalibus te obſtringas. Si tamen quædam propiùs eò accederent, tantùm dicam, vt eorum poſſis recordari. Tui muneris erit diligenter attendere, & ſingulis paululùm immorari, expendendo num in ijs leuiter, an grauiter deliqueris, & quoties proximè, vt deinde annotes, & ſcribas peccata tua. Ordinis verò mei ratio facilis eſt, exordior à peccatis contra Deum, contra proximum, contra ſeipſum; deinde enumero cætera, prout ſeſe offerunt. Incipio:

EXAMEN PRO ANNVA CONFESSIONE.

EXamina te primò circa ea, quæ proximè ad Deum pertinent, & incipe ab exercitijs ſpiritualibus, ſacro Officio, Roſario, Oratione tum vocali, tum

mentali, Confessione, Communione, Examine conscientiæ generali, & particulari, quâ ratione omnia peracta sint: quæ in ijs distractiones, longæ, an breues, voluntariæ, an indeliberatæ? quæ in illis omissiones, an tempus contraxeris, an ex eorum vsu profeceris, an peregeris sine seria applicatione animi, & ex consuetudine? Fuítne Confessio cum dolore, & emendationis proposito, sincera & sufficienter præparata? Communio habuítne suam præparationem, & deinde actionem gratiarum? & Lectio spiritualis tempore mensæ, & alibi peracta cum fructu, & attentione? Nihílne neglectum in vsu Indulgentiarum, aquæ lustralis, inuocationis S. Patroni menstrui, & annui, Orationum pro ijs, quibus promisimus, aut quibus debemus? De gratiarum actione post cibum sumptum, de benedictione illum præcedente. De vsu pœnitentiarum publicarum, aut priuatarum, aut in Sacramento Confessionis impositarum. De Religione erga Augustissimum Sacramentum,

&

& Passionem Seruatoris, erga Deiparam, Angelum Tutelarem, & alios electos Patronos. De Verbo Dei in Concionibus, aut Exhortationibus, illi non attendendo, dormiendo, fabulando, non adeundo. De modestia in templis seruanda, per silentium, & debitam reuerentiam. De colloquijs in recreatione, & congressionibus hominum. De exercitio diuinæ præsentiæ. De matutina oblatione actionum nostrarũ ad Dei gloriam, & quoties aliquid maioris momenti aggredimur per diem. De deuotione erga Salutationem Angelicam ad pulsum campanæ, & erga Rosarium quotidianum. De cura dies festos maiori feruore, & pietate, quàm feriatos peragendi. De gratitudine erga diuina beneficia, Deo rariùs & tepidiùs gratias referendo. De gloria Deo reddenda, de bonis successibus, non verò illam sibi vanè attribuendo. De fiducia in Deum, in afflictionibus tum animi, tum corporis. De refugio ad illum in nostris necessitatibus, & actionibus omnibus. De curiositate, & dubita-

tione circa res fidei, non statim repellendo. De exiguo zelo in impediendis Dei offensis, dando nostra indulgentia & dissimulatione occasionem alijs peccandi liberiùs. De repugnantia, & tepiditate in exequendis sanctis inspirationibus.

Secundò. Circa defectus aduersus proximum vide, an non peccaueris eum vilipendendo aut in animo, aut etiam signis externis, aut illi adulando, aut nimiùm laudando, aut silendo, tum, cùm opportunitas benè de illo loquendi offerebatur, manifestando eius imperfectiones magnas an paruas, publicas an occultas. Calumniando aut iniuriosè accusando. Multum aut modicum mali illi optando; famæ illius detrahendo, non salutando; fastidiendo, aut contemptim alloquendo, grauibus, aut leuibus imprecationibus illi maledicendo. Congressum eius declinando, & alloquium. Volendo te leuiter, aut grauiter vindicare de iniurijs tibi illatis, prodendo alijs antipathiam, & animi tui ab illo auersionem,

ſionem, carpendo omnes illius actiones, genus, patriam: verbis amarioribus, & aculeatis illum inuadendo, petendo illum iniurijs, minis, verberibus. Reprehendendo indiſcretè, imperiosè citra authoritatem; exprobrando illi defectus ſuos, & vitia à natura inſita; negando illi operam, aut ſubſidium poſtulatum; inuidendo quòd plus aliquid præſtet, magiſque ametur; illum deridendo; illum exempli prauitate offendendo, & ſcandalizando; malè illi conſulendo, eius ſecreta alijs prodendo. Referendo illi, quæ ab alijs dicta ad irritandum; ſeminando inter illum, & alios diſcordiam. Mendacij arguendo, delectando te, dum ſtomachantem vides, neque, cùm poſſes, impediendo. Gaudendo de ipſius infortunio, de felicitate dolendo; illius afflictionibus non compatiendo; curiosè indagando, quidquid ad eum ſpectat; ſuſpicando aut temerè iudicando de ipſius actionibus in materia parui, aut magni ponderis, cum firma adhæſione, imò illas ipſas ſuſpiciones, & iudicia alijs

ſignificando. Ipſius opera in peiorem partem interpretando, aſtutiæ nomine afficiendo ipſius prudentiam, religionem & pietatem vocando hypocriſim. Clamosè, ægrè & pertinaciter contradicendo: Amando perſonam aliquam, potius vt propenſioni naturali facias ſatis quam in commodum animæ; priuatis amicitijs indulgendo, neque abſtinendo, etſi eâ re alij offendantur; permittendo quibuſdam (eiuſdem quidem ſexus) aliquos actus familiaritatis, quos præſente Confeſſario, aut bonæ notæ homine non permitteres. Contemnendo Parentes, aut alios, quibus reuerentiam debes: Impendendo te operibus charitatis cum perſonarum acceptione.

Tertiò. In ijs, quæ te contingunt, cogita, an non defuerit tibi in tuis bonis propoſitis conſtantia, maximè quoad ſeruitium Dei. An non fuerint recidiuæ nimis frequentes; triſtitiæ quando res è voto tuo non ſucceſſerunt; ineptæ & nimiæ lætitiæ nullâ vel vana de cauſa; indignationes internæ; oſtentationes in

verbis;

verbis; laudes tuiipſius, Parentum, & aliorum ad te ſpectantium; puſillanimitas in virtute proſequenda; nimis cura, & ſtudium cõmodorum corporis; amor nimius tui; fuga mortificationum; vana complacentia in donis, & talentis tuis naturalibus, aut ſupernaturalibus; excuſationes in peccatis; mendacia in colloquijs; verba otioſa, & inutilia; cogitationes vanæ, impatientiæ, immoderati erga rem aliquam affectus; amor inordinatus, continuò rem amatam menti obijciens; euagatio animi in creaturas effuſi; ſimultates, cupiditates vindictæ, præteritorum ſcelerum complacentia; actiones vanæ gloriæ, aut ad tui æſtimationem & amorem directæ; præſumptio & nimia tui fiducia ad res benè gerendas, ſi adhibereris. Pigritia, nimius ſomni vſus, aut intempeſtiuus; tempus otio perditum, aut malè impenſum; ingratitudo in Deum, & homines; ambitio, & appetitus honorum, & officiorum. Repugnantia ad benefaciendum, aut ad emendationem, etiam cùm mo-

neris; facilior lapsus in peccatum, eò quòd aliàs id admiseris, aut quòd cogites eadem opera etiam istud confessione expiandum; neglectus pœnitentiarum tùm ex obligatione subeundarum, tùm ex deuotione assumendarum; propositum non confitendi quædam venialia, eò quòd corrigere illa nolis; destructio valetudinis, nimium sensualitati indulgendo: nimia rerum nouarum curiositas, vt nihil te domi foriſque lateat; Lectio librorum inutilium, iocosorum, periculosorum, & similium, qui animum dissipant, & aliquando species minus honestas menti suggerunt; credulitas somnijs & diuinationibus adhibita; hypocrisis virtutem simulans; pertinacia tui sensûs, & proprij iudicij; immodestia in incessu, risu, clamore, sermone, aspectu; delectatio in audiendis obtrectationibus; vanitas in habitu, ornatúque; prudentia carnis, & sæculi; dissimulationes, vtendo in conuersatione verbis æquiuocis, ambiguis; aulicismis, & vanis officiorum delationibus. Agen-

dorum

dorum cura, aut nimijs negotijs te implicando, aut ſuſcipiendo ea, quæ à vocatione tua ſunt aliena, aut laboribus te eximendo ſub prætextu ſeu ſanitatis, ſeu imbecillitatis, niſi ſint ſpecioſi, & honorifici. Contemptus virtutis, & virtuti ſtudentium; eos ſimplicitatis aut hypocriſis arguendo, qui plura præſtant officia charitatis. quiq́ue ad omnia ſunt promptiſſimi; eos etiam aſperius alloquendo, carpendóque tanquam nimis faciles, & credulos. Arrogantia: nolendo ſequi, nec petere aliorum conſilia in rebus dubijs, neque patienter audiendo monitiones tuorum Confeſſariorum, Superiorum, Concionatorum, alijs non cedendo, téque ijs meliorem reputando & digniorem. Gula: Intempeſtiuè edendo, aut vt appetitui tuo ſatisfacias, aut ne minùs facias quàm cæteri; quærendo cibos peculiares, ſpecie quidem valetudinis, cùm reuerà aliud non ſit, quàm cura cuticulæ; effundendo te in cibos, eóſque tantâ auiditate ſumendo, vt neque lectioni, neque ſermoni attendas;

tendas; conquerendo etiam, si quid palato tuo non arrideat. Libertas periculosa; nihil sensibus negando, viuendo ad arbitrium quasi nullæ tibi regulæ præscriptæ forent; repetendo morem viuendi antiquum, & sæcularem; separando te à communitate ex pertinacia, vel quòd ita lubeat, aut ex affectu aliquo singularitatis.

Quartò. Circa Castitatem considera, an non dederis aliquam occasionem istis turpibus somnijs, istis miserijs, & illusionibus nocturnis, quæ subinde dormienti accidunt; & an euigilans aliquam delectationem, & consensum non adhibueris. An custodieris ita oculos, vt nihil lasciuum, nihil nudum præter manus, & faciem, siue in alijs, siue in te videris. An ab obscœnis imaginibus, à vultibus formosis, alijsque obiectis, quæ ad incontinentiam alliciunt, & impuras cogitationes, & motus periculosos generant, auerteris. An non commiseris, aut permiseris actum aliquem indecorum, & huic virtuti contrarium siue tecum,

cum, ſiue cum alia perſona, & quâ intentione, cùm nulla bona ſit, niſi quæ eſt neceſſitatis. An non facilè vultum, caput, manus alterius contrectaueris, & an id ex leuitate, an verò ex voluptate. An non blandiori quâdam agendi ratione, alios in tui amorem excitare volueris. An non minùs caſto, & nimis ardenti affectu dilexeris aliquam creaturam, illam paſcendo verbis mollibus & amatorijs, muneribus, litteris, nimiâ familiaritate, eáque priuata, continuò de illa cogitans. An diligenter cogitationes inhoneſtas repuleris, & tentationum occaſiones vitaueris. An verba protuleris minùs caſta, eáque libenter audieris ab alijs. An non habeas turpes libros, an eos legeris, turpia cecineris, aut cum voluptate attenderis alijs legentibus, aut cantantibus ea, quæ puritati, & decoro aduerſabantur.

Quintò. Quod ad obedientiam attinet, ſi in ſtatu es Religioſo, reuoca in mentem, an promptè ſine oblocutione & murmure obediueris. An non volun-

tatem Superioris pertraxeris in tuam. An non malè de illo sis locuta, an debitam reuerentiam ei detuleris, cum Dei loco te regat. An non declinaueris illius occursum, vel ad fouendam auersionem tuam ab illo, vel ne tibi aliquid mandaret. An candidè patefeceris illi omnia, quæ scire illum oportebat. An eum non contristaueris tuâ agendi ratione, pernicaciâ, murmurationibus, dictis aculeatis; repulsâ aut obtemperandi difficultate, aut similibus superbiæ & inobedientiæ actionibus.

Sextò. Supereſt paupertas, si eius voto teneris. Nihílne accepisti, dedisti, commodâsti sine facultate? nihil habes in cubiculo, aut alibi superfluum? an non satagis, vt optima ad vsus tuos concedantur? an ea, quorum vsus tibi permissus est, benè conseruaris, an rem domesticam prodegeris, corruperis, & malè impenderis? an non immoderato affectu adhæresci rei alicui, ita vt ægrè illa tibi eriperetur? nihílne habes reconditum, ne reperiat Superior? nihíl-

ne

ne eſt, quod tibi proprium facis, ſiue pecunia, ſiue aliud aliquid in cubiculo, aut alibi ſine facultate & ſcitu Superioris?

Septimò. Adde his omnibus examen circa Regulas tuas, ſi es in Religione, aut Societate, Congregatione, Confraternitate: circa officium tuum, ſtatum & conditionem; circa præcepta Dei, & Eccleſiæ, caſu quo in ijs deliqueris. Hæc enim omnia vbi ſtudiosè perpenſa diſcuſſáque fuerint, maximè ſi acceſſerit etiam inſpectio eorum Examinum, quæ circa virtutes, & tria vota hîc in ſingulos dies addidi, dubitari non debet, quin anima, quæ aliquo Dei timore tangitur, inueniat ſibi factum ſatis, vt bonam integrámque Confeſſionem annuam inſtituat, Amen.

Confeſſione iuxta hanc diſſertationem parata, & deſcripta, ſi tempus adhuc Lectioni ſuppetit, lege cap. 8. & 9. tract. 7. vol. 2. Part. 1. Roderici, aut cap. 24. lib. 1. & cap. 5. & 6. lib. 2. de Imitatione Chriſti.

Sequitur Examen circa charitatem proximi, quod eodem modo inſtitues, quo heſternum hâc eâdem horâ.

EXAMEN DE AMORE ET Charitate proximis impendenda.

EN tibi nunc quindenas notas sinceri amoris erga proximum.

Primò. *Illum diligere sicut seipsum.* Secundò. *Nihil illi facere, nisi quòd velimus nobis fieri.* Tertiò. *Gaudere de omni illius felicitate, & commodo,* Quartò. *Illius incommodis & aduersis addolere.* Quintò. *Non offendere, neque vlla, vel minima molestia afficere.* Sextò. *Nullo indicio seu absentem, seu præsentem vilipendere.* Septimò. *Nunquam illum reprehendere, nisi id muneris nostri ratio postulet.* Octauò. *Nullum illi denegare subsidium consentaneum rationi* Nonò. *Vitia illius excusare.* Decimò. *Illi non obloqui contentiosè.* Vndecimò. *Cordatè, & ingenuè cum illo agere.* Duodecimò. *Tolerare ipsius defectus, & imperfectiones.* Decimò tertiò. *Honore, & officijs humanitatis illum præuenire.* Decimo quartò. *Non inuidere, sed illius laudibus oblectari.* Decimò quintò.

Patien-

Patienter ſuſtinere, quidquid nobis moleſtiæ intulerit.

Hagiophila, hinc arbitrare, num proximum diligas: ægrè primam, & vltimam notam in te reperies: ſed ne deiecto ſis animo, & has & alias ſufficere poteſt Deus, quando promptam reperit voluntatem, qualem tuam eſſe non diffido. Nunc erubeſce, quòd tam parum inſtructa ſis vero proximi amore, & ſtatue peculiari ſtudio deinceps illi incumbere.

Examen excipit Oratio vocalis, aut Officij, aut alia, hanc ſequitur conſideratio.

CONSIDERATIO.

I. OMnis Theologia conſentit, nullum eſſe dolorem tam acerbum, nullam tam moleſtam ægritudinem, nullum tormentum neque rotæ, neque ignis, neq; plumbi liquati, aut aliud, eſſe tam terribile, vt maiora non mereatur etiam vnum peccatum veniale. Cur iſtud igitur non expendo, qui tam facilè in ea peccata labor, quique tam ægrè inducor

ducor ad pœnitentias, delendis & expiandis vitę præteritę peccatis necessarias.

II. Ah! qui animo assequeretur, quantùm Deo displiceat minimum peccatum veniale, quàm se studiosè contineret! exigua Dauidis Regis vanitas, quâ subditorum numerum iniri iusserat, trium dierum pestilentia, & iactura septuaginta millium hominum castigata fuit. Post hæc ausim ego aliquando me permittere vanitati, aut minimo veniali peccato indulgere?

III. O Deus! quàm immeritò queri-mur de aduersis, quæ sustinemus, quæque Deus nobis immittit, si aduertamus animum ad scelera, quæ perpetrauimus, & ad pœnas, quæ ista promerentur. Etiamsi non admisissemus nisi peccatum vnicum, diuina Maiestas (quæ eo lædi-tur) tanti est, vt omnes totius Mundi cruciatus præstandæ satisfactioni legitimæ non sufficiant. Irruat igitur in me, quidquid durum, quidquid asperum, non querar, quin vbique & semper profitebor me duriora, asperioráq; mereri.

IV. Fer-

IV. Fertur diuina bonitas visâ noſtrorum peccatorum, etiam venialium, multitudine, plurimum remittere de amore erga nos ſuo; & protectionis ſuæ, & auxiliorum gratiam ſubtrahere, quâ deficiente proniſſimus in ruinam & lethale peccatum eſt lapſus. Heu! & iſtud mihi infortunium, æternæque damnationis periculum accidere poſſet propter inſignem illam licentiam, quâ minutis iſtis me noxis obruo. Mortem, ô amantiſſime Deus, mortem ipſam flagito, aut verò gratiam, quâ à vitijs iſtis venialibus ſim immunis.

V. O quanta harum animarum felicitas, quæ cælum incolunt! nullo vnquam ſcelere offendunt Deum. O quàm illas vel inde complector, quòd æternùm cælo excludi mallent, eâque affluentiâ, & magnitudine gloriæ, quâ fruuntur, priuari, quin & præcipitari in æternos inferorum cruciatus, aut annihilari, quàm minimam venialem noxam committere. Is modus eſt, quo viuere deinceps deſidero, & eligere infernum,

& in nihilum meũ reuerti potiùs quàm peccare.

VI. Verè dictum olim à S. Catharina Genuensi, quòd si homo cognosceret, quando dignum odio, fugáque esset peccatum vel vnicum, existere mallet in ardenti fornace, ibique viuus consumi, quàm illud admittere; & si totum mare foret igneum, potiùs in illud ad fundum vsque se demergeret, neque vnquam enataret, si crederet sibi emersuro obuium fore peccatum, eóque se contaminandum. Nihil illo verius, cùm nihil in Mundo præter peccatum, & offensionem Dei timeri debeat: si scirent istud homines, & ego, vt par est, istud apprehenderem, in alium sanè virum ab eo qui sum, euaderem, & omnes sancti essemus.

Adest hora relaxationis: Deinde Officij aut orationis vocalis, tum visitandi Venerabile, denique præparandi sequentem Meditationem.

III. ME-

Digitized by Google

III. MEDITATIO.

De fructibus veræ Pœnitentiæ.

Oratio præparatoria vt aliàs.

Prælud. I. Propone tibi ob oculos S. Ioannem Baptiſtam alta voce clamantem : facite fructus dignos pœnitentiæ ; & quidem hæc tibi denunciari cogita, cùm maxime ex vſu tuo ſint.

Prælud. II. Pete à Deo peculiare ſubſidium, quo poſſis penetrare hos fructus, & vt eoſdem in anima tua, producere & conſeruare dignetur.

I. *Punctum.* Inſignis pœnitentiæ fructus eſt, contritio & dolor habitualis de offenſo Deo, quem ſi tota vita continues, ſic vt paſſim in actum erumpat, indicio eſt, fructum eſſe maturum. Conſidera varijs id modis fieri poſſe, eiuſque exercitium eſſe vtiliſſimum. Recordor me Deum offendiſſe, & quid vetat, ne ſuſpiriolum, ne oculos in cælum dirigam, ne leui pugno contingam pectus? quid prohibet, ne ſubmiſſa, aut etiam elata, ſi ſine arbitris ſum, voce con-

teſter :

teſter: Deus meus propitius eſto mihi peccatori; delicta iuuentutis meæ & ignorantias meas ne memineris Domine? O dulciſſime, mallem mortuus eſſe, quàm te offendiſſe? Statue igitur vti ſimili exercitio, ſine quo nulla tibi dies abeat; & iam nunc incipe iuxta inſtinctum Spiritus Sancti. En actum perfectæ Contritionis, quo nunc & aliàs vti poteris: Dulciſsime Ieſu, vere Deus & Homo, diligo te ex toto corde meo, & quia infinitè bonus es, deteſtor & execror omnia peccata mea ſupra quidquid deteſtabile & execrabile eſt, & propono me nunquam amplius te offenſurum, ſuccurrente gratia tua & meritis mortis & Paſsionis tuæ, in quarum vnione offero tibi omnes actiones meas, Amen.

II. *Punctum.* Alter fructus pœnitentiæ ſatisfactio eſt, cui idcirco danda opera, quòd in domo Dei omnia perſoluantur ſeriùs aut ocius. Et verò præſtat, vt nos ipſi ſoluamus Deo, dum viuimus, quàm vt in Purgatorio tradamur

mur tortoribus infernalibus, donec de nouiſſimo quadrante ſatisfiat. Statuam igitur & decernam pœnitentias, quibus tota vita conſtanter vti volo delendis tum præſentibus peccatis, tum præteritis: in hebdomade vel menſe tot diſciplinas, toties cilicium, toties ieiunium, toties abſtinentiam, & alia, ad quæ me Deus ſtimulabit, & quæ non negligam niſi coactus aduerſa valetudine. Confuſio ob præteritam ignauiam. O anima mea! quis ſenſus Dei tui & ſanctorum, qui vident tam parum te ad hæc attendiſſe, tam nihil te motam conſideratione talium flammarum Purgantium? inauditus hactenus tepor tuus eſt. Centum anni Purgatorij, & ſuppliciorum, & aſpectus dæmonum, & ardentium flammarum tibi minimùm debentur, neque commoueris? ô Deus miſericordiarum, quid tandem erit de me? loco caſtigationum, quas corpori deberem, blanditijs illud mulceo, & omnes patiendi occaſiones declino. Largire mihi, Deus meus, cor aliquod Dauidis contritum

tritum & humiliatum, da cor Magdalenæ, quod triginta annis egit pœnitentiam: Hic vre, hic seca, modò in æternum parcas.

III. *Punctum.* Excellens etiam est fructus pœnitentiæ, horror peccati præsertim mortalis, & metus vel leuissima offensione Deum prouocandi. Plurima me ad hunc timorem instigant, ac imprimis inconstans naturæ nostræ conditio; tot præclari viri post tam singulares conuersiones & pœnitentias, post tam seria bene viuendi proposita, post tot illustrationes animi, post exercitationes spirituales tam accuratè obitas, tandem defecere, & fortassis periere: ipse ego sæpius mores mutaui; adeò vt qui totos quinquaginta annos diuino seruitio impendisset, nullam sibi securitatem posset polliceri, & ego ea ætate iuuenis non metuã? maximis prædiți virtutibus deficere possunt, quid ego, qui nullam habeo, aut admodum exiguam? Angelus simili carne, parique naturæ genio indutus timeret: & ego conscius

rebel-

rebellionis & violentiæ, qua me caro laceſſit, cuius indoles mutabilis, ſuperba, & impatiens, non verebor? quid ſcio, qualis mea poſt annum, poſt decenniũ, ſi eo vita prorogetur, futura ſit voluntas? ſuſpectam igitur anima mea habe inconſtantiam tuam, & relapſum, & ruinam time. O Sualuator animæ meæ! moriar nunc; ſi periculum eſt, vt aliquando te deſeram, aut ab hiſce propoſitis meis diſcedam. Permittite, aiebat B. Aloyſius Gonzaga morti proximus, & viginti quinque tantum annos natus permittite, vt moriar; ſi enim vixero diutius, quid de me futurum ſit, ignoro. Ita omnino forſitan ſatius tibi eſſet, ô anima, vt hinc diſcederes ociſſime, quàm vt vitam longiùs trahendo, degeneres in deteriora.

Colloquium ad tres Perſonas Auguſtiſſimæ Trinitatis, quæ imũtabiles ſunt, & conſtantes in amore & decretis ſuis. Vtinam eas æmularer! vtinam de conſtantia, veræ pœnitentiæ comite, forem ſecura! dabis mihi illam, ô adoranda

Trini-

Trinitas: hac ipsâ viuo, & sic mori spero, Pater, Aue.

Recollectio Meditationis. Lectio Thomæ de Kempis, temere libro aperto. Rosarium. Visitatio Venerabilis Sacramenti, Cæna, Recreatio, Litaniæ SS. Visitatio Venerab. Sacramenti. Præparatio Meditationis in sequentem diem. Examen. Quies: sed memineris prius à B. Virgine petere benedictionem obuertendo te, ad aliquam eius sacram ædem. Fuit hæc olim Religio B. Stanislai Kostkæ Tyronis in Societate nostrâ, quam tu imitaberis, vt tantò securiùs dormias. *Quidquid enim B. Virgo benedixerit, erit benedictum.*

TER-

Digitized by Google

Digitized by Google

Maledictus homo, qui facit opus DEI negligenter.

Digitized by Google

TERTIVS DIES.

De miſerijs vitæ tepidæ, & in ſeruitio diuino languentis.

ORigo peccatorum noſtrorum maximè prouenit ex languore ſpirituali, & ex tepiditate negligentiaque, quâ Deo ſeruimus. Illam igitur meritiſſimo iure oppugnabimus hodie, & ſic indagabimus calamitates, quibus animam noſtram depopulatur, vt eam reliquo vitæ tempore velimus excluſiſſimam.

More tuo adi Venerabile Sacramentum; inde ad Meditationem hanc te diſpone.

MEDITATIO I.

De miſerijs & damnis vitæ tepidæ.

Oratio præparatoria vt aliàs.

I. PRælūd. Statue te in conſpectu Dei, veluti hominem, cuius membra omnia inutilia ſint, ſine auribus, ſine naſo, ſine labijs, corpore toto vlceribus & plagis operto, ita tamen vt nulla letha-

lis sit. Talis proximè conditio est animæ, plurimis defectibus, & tepiditati subiectæ.

II. *Prælud.* Ora Deum, vt videre possis, an talis conditio sit animæ tuæ.

I. *Punctum.* Infelix est vita tepida in Dei seruitio, quòd Deum prouocet ad fastidium, nauseam, & indignationem aduersùs animas torpentes, vsque eò, vt parum absit ab illo vomitu, de quo Scriptura loquitur, planè quasi obnoxius illi esset, & ad instar eius, qui potâ aquâ tepidâ, vix vomitum cohiberet: *Quia tepidus es*, inquit, *ego incipiam te euomere ex ore meo.* Vt vt est, status hic plurimum Deo displicet, & maxima damna inducit. Primò hebetat splendorem & pulcritudinem Cõmunitatis Deo seruientis. Vnus tepidus sufficit ad turbandã decorandamque domum integram; Par insolenti Militi, qui ordinem militarem dissoluit; similis amico perfido, Filio inobedienti, sponsæ infideli. Secundò anima tepida prorsus ingrata est, malum bono rependit, & amori iniuriam. Ter-

tiò

tiò à communitate benignas prouidentiæ diuinæ diſpoſitiones auertit, & fontem donorum cæleſtium, tum ſpiritualium, tum temporalium obſtruit. Quartò ſemper diuinis inſpirationibus reſiſtit. Quintò valetudine corporis, quam Deus ad feruenter ſibi ſeruiendum impertit, abutitur. Sextò decipit eos, qui ſiue in cælo, ſiue in terris mira à nobis ſperant & exſpectant. Quid tibi videtur anima mea, nonne examuſſim hiſce coloribus depicta es, & vti vixiſti, expreſſa? verbo tantum opus eſt. Dic Duci tuo, Patri & ſponſo tuo, quid impoſterum? vt vel præteritas negligentias tibi indulgeat, vel omnino te deſtituat, indignam tali Principe, tali Patre, & ſponſo tali, quem nihil delectat, niſi feruor, & alacritas bonæ vitæ.

II. *Punctum.* Tepidus iniuriam facit Eccleſiæ, & ijs quibuſcum viuit. Primò alter aliquis, millies melius ageret quam ego: cur igitur locum illius occupo & abſumo panem eius, qui eſſet feruens? Secundò. Vana ſunt omnia auxilia, quæ

Deus largitur per Sacramenta Confeſſionis & Communionis, per pœnitentias, per lectiones & colloquia ſpiritualia, per adhortationes, per Exercitia: fruſtra his omnibus tempus teritur. Tertiò. Communitas, in qua viuo, magnum famæ, & exiſtimationis patitur detrimentum: cùm enim ex toto habitu corporis mei, ex verbis, & actionibus meis appareat tepiditas, facilè de Sodalibus meis concipitur eadem opinio. Quartò. Tantundem alij meo abrepti exemplo faciunt, facientque, & dicent, iſta olim in me fuiſſe diſſimulata & tolerata. Quintò. Non fit vllus proceſſus ad virtutem, ſed potius regreſſus, cùm in domo Dei non progredi, regredi ſit. Sextò. Tandem obduratur cor, neque amplius aduertit ad conſcientiæ morſus, quos pridem neglexerat, vt nihil iam propius ſit, quàm ruina in grauem aliquam noxam.

III. *Punctum.* Vita tepida eſt febris hectica, qua, qui laborat, dum credit plurimùm adhuc vitæ ſupereſſe; ita paula-

tim

tim consumitur, vt subitò extinguatur: vnde tepido idem inculcari potest, quod Angelus cuidam in Apocalypsi obijcit: Dicis quod Diues sis, & locupletatus, & nullius egeas; & nescis quia tu es miser, & miserabilis, & cæcus, & nudus. Nomen habes, quòd viuas, & es mortuus. Mortuus! ô Deus meus, quid erit de me? en paratissimus sum, ad omnia deinceps feruenter peragenda.

Colloq: ad sanctos, quos meminero in vita sua feruentes fuisse. Pater, Aue.

Recollectio. Electio Tesseræ. Idonea hodie videtur hæc: *Maledictus homo, qui facit opus Dei negligenter.* Aut ista S. Gregorij: *Dominus vigilat iustis, dormit tepidis.*

Deinde Oratio vocalis, aut Officium. Sacrum. Spiritualis Lectio.

DISSERTATIO MATVTINA.

De Confessione ordinaria, quæ hebdomatim, aut frequentiùs instituitur.

ABripior stupore, Hagiophila, quoties mecum reputo, tot personas, quæ

quæ siue in Religione, siue in sæculo, virtutis & deuotionis studium profiten. tur, cùm progredi maximè deberent, turpissimè retro ferri, & vitam in Dei seruitio duoere penitus tepidam, segnem & ignauam; ita vt pluribus annis hoc pacto decursis, sint imperfectiores, minus deditæ pietatis exercitijs, quàm ipso Conuersionis exordio, quin & vitijs scateant crebrioribus, & grauioribus, magisque periculosis. Sæpe causam huius indagaui curiosiùs, & postquam versaui animo plurima, non reperio aliam, quantùm ego quidem iudico, solidiorem, quàm à frequenti vsu Sacramentorum, sine debita animi dispositione. Itur enim ad Confessionem, ad Communionem ex more quodam, ex consuetudine, & defunctoriè, animo non præparato, sine feruore, & sine serio (quod tamen requireretur) emendationis proposito: vnde accidit, vt Sacramenta, quæ non operantur, nisi iuxta dispositionem suscipientis, careant effectu suo, hominemque relinquant ijsdem vi-

tijs

tijs obnoxium, & immerſum: eadem ſemper in Confeſſione proferuntur, & in peiora prolabimur, eodem frigore, & ariditate Cõmunicamus, & è malo ruimus in deterius: vbi è contrario, ſi accederemus, vti par eſt, eas reciperemus gratias, quæ bonæ diſpoſitioni admenſurantur, & ſingulari fortitudine roboraremur aduerſus vitia & peccata, quorum ſeriam Deo generoſamque promiſeramus emendationem.

Quamobrem diſſertationem hanc accõmodo Confeſſioni ordinariæ: quandoquidẽ ea, ſi male inſtituitur, ſit ignauiæ noſtræ, & tepidæ vitæ, quam hodie impugnamus, origo. Alibi de Communione loquemur, decimo nimirum die, quando de religione erga diuiniſſimum Sacramentum diſſerere propoſui. Obuia tamen Confeſſionis fundamenta nõ attingo: ſuppono enim ab ijs ſatis inſtructam Hagiophilam meam, neque ignorare quid huic Sacramento eſſentiale ſit. Neque etiam dubito, quin adhuc eorum meminerit, quæ de Confeſ-

sione annua, huc referenda, disceptaui. Versor hic circa conditiones, quas habere necesse est Confessionē illam, quæ octonis diebus, aut etiam sæpiùs instituitur, prout quemque deuotio ad vsum huius Sacramenti exstimulat. Varius enim, etiam apud Sanctos, fuit. S. Epictetus, non nisi semel in hebdomade fieri volebat: S. Catharina Senensis, S. Birgitta, S. Carolus Borromæus, & S. Patriarcha noster Ignatius quotidie vsurpabant; vtcumque libuerit, ego eas qualitates proponā, quas arbitror esse consideratione dignissimas: ad decadem omnes reuoco, & ex occasione dico, quidquid attendi debet, ne erretur, & quid obseruandum sit, vt bene & cum fructu peragatur. Ordiamur à præparatione.

I. *Præparanda* est non solum quotidianis Conscientiæ examinibus, vbi defectus annotantur, & eo, quod prius paullò, quàm Sacerdoti nos sistamus, instituitur, quando præuidemus ea, quæ nobis dicenda sunt; verum etiam, idque præ-

præcipua quadam ratione, per actum doloris, & boni propositi, peccatorum Confessioni præmittendum: quod commendare satis non possum, cùm sciam subinde grauiter hic delinqui etiam à viris probis, qui istud Sacramentum, sine actu contritionis, aut attritionis accedunt: fatebuntur quidem omnia, verùm defectu doloris sufficientis, siue omisso motiuo contritionis, aut attritionis, & quia deest vitæ emendandæ propositũ, eorum Confessio erit nulla, quin & insigni sacrilegio, mortalique crimine vitiata, iuxta rationem admissæ negligentiæ: accedit huic Cõmunio, aliæque deinceps eodem fortassis pacto institutæ Confessiones, & proinde miserrimus animæ status: è quo non emergitur, nisi tempore Confessionis annuæ, quando accuratiùs omnia discutiuntur. Vt vero hic tibi aperiã, quod sit Contritionis, quod Attritionis motiuum, quin iam scias, nullus dubito: quisquis contritus est, dolet se Deum offendisse ob eius bonitatem & amorem; qui autem

est Attritus, etiam dolet, sed ob peccati fœditatem, & ratione pœnarum sibi impendentium. Dixi, alterutrum horum actuum esse Confessioni præmittendū, gratia securitatis; quia illum differre velle, donec aut Sacerdos te adhortetur, aut absoluat, periculo te exponis, aut vt illius non sis memor, aut ne otium desit illi vacandi; cum animus alibi distineri possit, siue an dixeris omnia, siue in recolenda pœnitentia tibi à Sacerdote imposita, siue alia quacumque re. Quando verò actus ille præcessit, iam extra solicitudinem es, & discrimen sacrilegæ Confessionis: & in potestate tua est, eundem in fine iterandi, si opportunitas & otium sese offerat.

11. *Sit vtilis & proficua.* Nunquam enim adire debemus ad Confessionem, quin peccatum aliquod deponamus; etsi enim optima sumus voluntate emendandi omnia, tamē eò potissimùm conniti debemus, vt ab vno aliquo peculiariter expediamur, cui deinde post Confessionem studiosiùs intenti, omnes re-

laben-

labendi occaſiones euitemus. Atque in eo noſtrarum Confeſſionum fructus exiſtit, nam, vt corrigamus omnia, difficile eſt: miſeri peccatores ſumus, innumeris lapſibus obnoxij: ea tamen animi magnitudine, & propoſiti firmitate eſſe poſſumus, vt ſuperemus illud, quod nobis præfixerimus peccatum, aut penitus non admittendo, aut quam anteà, rariùs, aut ſaltem minori deliberatione, malitiáque; quod maximum ſanè erit emolumentum: fiétq; vt inter pauculos annos, quin & menſes, multam de perneriis noſtris habitibus, & malâ naturæ propenſione victoriam reportemus.

III. *Animoſa.* Ipſo ſtatim exordio dicendo id, quod acriùs grauat conſcientiam, & cuius nos præcipuè pudet; idque non tantùm noſtro ordinario Confeſſori, verùm etiam illi, qui eius locum occupauerit, ſi fortaſſe contingat alterum abſentem eſſe, aut ægritudine impeditum; memores, quòd quicumque nos audierit, Dei vices gerat. Quo in genere nonnulli deficiunt, quibus tam ægrè eſt,

Maledictus homo, qui facit opus DEI negligenter.

TERTIVS DIES.

De miſerijs vitæ tepidæ, & in ſeruitio diuino languentis.

ORigo peccatorum noſtrorum maximè prouenit ex languore ſpirituali, & ex tepiditate negligentiaque, quâ Deo ſeruimus. Illam igitur meritiſſimo iure oppugnabimus hodie, & ſic indagabimus calamitates, quibus animam noſtram depopulatur, vt eam reliquo vitæ tempore velimus excluſiſſimam.

More tuo adi Venerabile Sacramentum; inde ad Meditationem hanc te diſpone.

MEDITATIO I.

De miſerijs & damnis vitæ tepidæ.

Oratio præparatoria vt aliàs.

I. PRælūd. Statue te in conſpectu Dei, veluti hominem, cuius membra omnia inutilia ſint, ſine auribus, ſine naſo, ſine labijs, corpore toto vlceribus & plagis operto, ita tamen vt nulla letha-

Digitized by Google

lis sit. Talis proximè conditio est animæ, plurimis defectibus, & tepiditati subiectæ.

II. *Pralud.* Ora Deum, vt videre possis, an talis conditio sit animæ tuæ.

I. *Punctum.* Infelix est vita tepida in Dei seruitio, quòd Deum prouocet ad fastidium, nauseam, & indignationem aduersùs animas torpentes, vsque eò, vt parum absit ab illo vomitu, de quo Scriptura loquitur, planè quasi obnoxius illi esset, & ad instar eius, qui potâ aquâ tepidâ, vix vomitum cohiberet: *Quia tepidus es*, inquit, *ego incipiam te euomere ex ore meo.* Vt vt est, status hic plurimum Deo displicet, & maxima damna inducit. Primò hebetat splendorem & pulcritudinem Cõmunitatis Deo seruientis. Vnus tepidus sufficit ad turbandã decorandamque domum integram; Par insolenti Militi, qui ordinem militarem dissoluit; similis amico perfido, Filio inobedienti, sponsæ infideli. Secundò anima tepida prorsus ingrata est, malum bono rependit, & amori iniuriam. Ter-

tiò

tiò à communitate benignas prouidentiæ diuinæ diſpoſitiones auertit, & fontem donorum cæleſtium, tum ſpiritualium, tum temporalium obſtruit. Quartò ſemper diuinis inſpirationibus reſiſtit. Quintò valetudine corporis, quam Deus ad feruenter ſibi ſeruiendum impertit, abutitur. Sextò decipit eos, qui ſiue in cælo, ſiue in terris mira à nobis ſperant & exſpectant. Quid tibi videtur anima mea, nonne examuſſim hiſce coloribus depicta es, & vti vixiſti, expreſſa? verbo tantum opus eſt. Dic Duci tuo. Patri & ſponſo tuo, quid impoſterum? vt vel præteritas negligentias tibi indulgeat, vel omnino te deſtituat, indignam tali Principe, tali Patre, & ſponſo tali, quem nihil delectat, niſi feruor, & alacritas bonæ vitæ.

II. *Punctum.* Tepidus iniuriam facit Eccleſiæ, & ijs quibuſcum viuit. Primò alter aliquis, millies melius ageret quam ego: cur igitur locum illius occupo & abſumo panem eius, qui eſſet feruens? Secundò. Vana ſunt omnia auxilia, quæ

tim consumitur, vt subitò extinguatur: vnde tepido idem inculcari potest, quod Angelus cuidam in Apocalypsi obijcit: Dicis quod Diues sis, & locupletatus, & nullius egeas; & nescis quia tu es miser, & miserabilis, & cæcus, & nudus. Nomen habes, quòd viuas, & es mortuus. Mortuus! ô Deus meus, quid erit de me? en paratissimus sum, ad omnia deinceps feruenter peragenda.

Colloq: ad sanctos, quos meminero in vita sua feruentes fuisse. Pater, Aue.

Recollectio. Electio Tesseræ. Idonea hodie videtur hæc: *Maledictus homo, qui facit opus Dei negligenter.* Aut ista S. Gregorij: *Dominus vigilat instis, dormit tepidis.*

Deinde Oratio vocalis, aut Officium. Sacrum. Spiritualis Lectio.

DISSERTATIO MATVTINA.

De Confessione ordinaria, quæ hebdomatim, aut frequentiùs instituitur.

ABripior stupore, Hagiophila, quoties mecum reputo, tot personas, quæ

quæ siue in Religione, siue in sæculo, virtutis & deuotionis studium profitentur, cùm progredi maximè deberent, turpissimè retro ferri, & vitam in Dei seruitio duoere penitus tepidam, segnem & ignauam; ita vt pluribus annis hoc pacto decursis, sint imperfectiores, minus deditæ pietatis exercitijs, quàm ipso Conuersionis exordio; quin & vitijs scateant crebrioribus, & grauioribus, magisque periculosis. Sæpe causam huius indagaui curiosiùs, & postquam versaui animo plurima, non reperio aliam, quantùm ego quidem iudico, solidiorem, quàm à frequenti vsu Sacramentorum, sine debita animi dispositione. Itur enim ad Confessionem, ad Communionem ex more quodam, ex consuetudine, & defunctoriè, animo non præparato, sine feruore, & sine serio (quod tamen requireretur) emendationis proposito: vnde accidit, vt Sacramenta, quæ non operantur, nisi iuxta dispositionem suscipientis, careant effectu suo, hominemque relinquant ijsdem vi-

tijs

tijs obnoxium, & immerſum : eadem ſemper in Confeſſione proferuntur, & in peiora prolabimur, eodem frigore, & ariditate Cõmunicamus, & è malo ruimus in deterius: vbi è contrario, ſi accederemus, vti par eſt, eas reciperemus gratias, quæ bonæ diſpoſitioni admenſurantur, & ſingulari fortitudine roboraremur aduerſus vitia & peccata, quorum ſeriam Deo generoſamque promiſeramus emendationem.

Quamobrem diſſertationem hanc accõmodo Confeſſioni ordinariæ: quandoquidẽ ea, ſi male inſtituitur, ſit ignauiæ noſtræ, & tepidæ vitæ, quam hodie impugnamus, origo. Alibi de Communione loquemur, decimo nimirum die, quando de religione erga diuiniſſimum Sacramentum diſſerere propoſui. Obuia tamen Confeſſionis fundamenta nõ attingo: ſuppono enim ab ijs ſatis inſtructam Hagiophilam meam, neque ignorare quid huic Sacramento eſſentiale ſit. Neque etiam dubito, quin adhuc eorum meminerit, quæ de Confeſ-

sione annua, huc referenda, disceptaui. Versor hic circa conditiones, quas habere necesse est Confessionē illam, quæ octonis diebus, aut etiam sæpiùs instituitur, prout quemque deuotio ad vsum huius Sacramenti exstimulat. Varius enim, etiam apud Sanctos, fuit. S. Epictetus, non nisi semel in hebdomade fieri volebat: S. Catharina Senensis, S. Birgitta, S. Carolus Borromæus, & S. Patriarcha noster Ignatius quotidie vsurpabant; vtcumque libuerit, ego eas qualitates proponā, quas arbitror esse consideratione digniſsimas: ad decadem omnes reuoco, & ex occasione dico, quidquid attendi debet, ne erretur, & quid obseruandum sit, vt bene & cum fructu peragatur. Ordiamur à præparatione.

I. *Præparanda* est non solum quotidianis Conscientiæ examinibus, vbi defectus annotantur, & eo, quod prius paullò, quàm Sacerdoti nos sistamus, instituitur, quando præuidemus ea, quæ nobis dicenda sunt; verum etiam, idque

præ-

præcipua quadam ratione, per actum doloris, & boni propositi, peccatorum Confessioni præmittendum: quod commendare satis non possum, cùm sciam subinde grauiter hic delinqui etiam à viris probis, qui istud Sacramentum, sine actu contritionis, aut attritionis accedunt: fatebuntur quidem omnia, verùm defectu doloris sufficientis, siue omisso motiuo contritionis, aut attritionis, & quia deest vitæ emendandæ propositũ, eorum Confessio erit nulla, quin & insigni sacrilegio, mortalique crimine vitiata, iuxta rationem admissæ negligentiæ: accedit huic Cõmunio, aliæque deinceps eodem fortassis pacto institutæ Confessiones, & proinde miserrimus animæ status: è quo non emergitur, nisi tempore Confessionis annuæ, quando accuratiùs omnia discutiuntur. Vt vero hic tibi aperiã, quod sit Contritionis, quod Attritionis motiuum, quin iam scias, nullus dubito: quisquis contritus est, dolet se Deum offendisse ob eius bonitatem & amorem; qui autem

est Attritus, etiam dolet, sed ob peccati fœditatem, & ratione pœnarum sibi imminentium. Dixi, alterutrum horum actuum esse Confessioni præmittendũ, gratia securitatis; quia illum differre velle, donec aut Sacerdos te adhortetur, aut absoluat, periculo te exponis, aut vt illius non sis memor, aut ne otium desit illi vacandi: cum animus alibi distineri possit, siue an dixeris omnia, siue in recolenda pœnitentia tibi à Sacerdote imposita, siue alia quacumque re. Quando verò actus ille præcessit, iam extra solicitudinem es, & discrimen sacrilegæ Confessionis: & in potestate tua est, eundem in fine iterandi, si opportunitas & otium sese offerat.

11. *Sit vtilis & proficua.* Nunquam enim adire debemus ad Confessionem, quin peccatum aliquod deponamus; etsi enim optima sumus voluntate emendandi omnia, tamẽ eò potissimùm conniti debemus, vt ab vno aliquo peculiariter expediamur, cui deinde post Confessionem studiosiùs intenti, omnes relaben-

labendi occasiones euitemus. Atque in eo nostrarum Confessionum fructus existit, nam, vt corrigamus omnia, difficile est: miseri peccatores sumus, innumeris lapsibus obnoxij: ea tamen animi magnitudine, & propositi firmitate esse possumus, vt superemus illud, quod nobis præfixerimus peccatum, aut penitus non admittendo, aut quam anteà, rariùs, aut saltem minori deliberatione, malitiáque; quod maximum sanè erit emolumentum: fiétq; vt inter pauculos annos, quin & menses, multam de perversis nostris habitibus, & malâ naturæ propensione victoriam reportemus.

III. *Animosa.* Ipso statim exordio dicendo id, quod acriùs grauat conscientiam, & cuius nos præcipuè pudet; idque non tantùm nostro ordinario Confessori, verùm etiam illi, qui eius locum occupauerit, si fortasse contingat alterum absentem esse, aut ægritudine impeditum; memores, quòd quicumque nos audierit, Dei vices gerat. Quo in genere nonnulli deficiunt, quibus tam ægrè est,

vt alteri confiteantur, vt vel aliqua subticeant cum periculo sacrilegij, vel sui reditum Confessarij præstolantes, malint se confessione Communioneq; priuare. Qui profectò defectus non leues sunt in ijs, qui virtutem vitámque spiritalem videntur profiteri; multúmque abeunt ab imitatione B. Mariæ Venetæ, quæ sui Confessarij absentiam æquissimo animo tolerabat. Consultissimum quidem est, eodem vti Confessario: verùm si casus aliquis accidat, quo mutare cogamur, generosè id faciendum est, & cogitandum, Confessarios omnes Diuini numinis esse Vicarios, neque graui culpâ vacaturos, si propter illorum æmulationem, aut imprudentiam, libertas nobis demeretur alteri confitendi.

IV. *Breuis.* Quia non omnia peccata venialia dicenda sunt, neque eo esse decreto debemus, vt ne vnicum quidem omittamus: sic enim nullum reperiremus dicendi finem, vsque adeò fragiles sumus. Sufficit pandi nonnulla, præcipuáque, cæteris diuinæ misericordiæ com-

committis, aut in Confessionem annuam dilatis. Neque etiam ad eum modum peccata referenda sunt, quo narrari historiæ solent, plenè omnia minutimque recensendo; aut certis quibusdam dicendi formulis, more eorum, qui reliquias publicè ostendunt, à quibus si vel minimùm aberrasses, credas te irritam fecisse Confessionem: cuius adeò genij reperiuntur homines, vt ad alium se Sacerdotem conferant, qui talibus historijs, & narrationibus patientes aures accommodet. Cauendum prætereà est, ne talia dicantur, quæ vsum alium non habent, quàm vt Confessariũ reddant sollicitum, vt materiam conferendæ absolutioni reperiat. Erunt, qui dicent: non amaui Deum, quemadmodum decuit; non oraui, vti debui; charitatem non exercui, quantùm oportuisset, & alia lyræ similis, quæ aliò non spectant, quâm vt Confessio protrahatur, aut vt impatientiâ vexetur Confessarius, & illi, qui post te confessuri sunt. Dic solidum aliquid, hoc est, aliquid factum malè, &

specie

ſpecie benè expreſſa, & mitte inutiles illas Litanias, vt Confeſſio tua breuis ſit, & ſine faſtidio. Nihilominus quando exigo, vt ſit breuis, non intelligo talem eſſe debere, vt tibi non ſatisfacias, neque animus tuus plenè Confeſſario tuo perſpectus ſit: ad hoc inſtituta Confeſſio eſt, & ſi quiſquam ſeſe opponeret, meo nomine ſignifica, nefas eſſe, quamuis ipſe tuus Confeſſarius foret: munus ipſius eſt, audire te debet, modò dicas ſolida (neque eandem cantilenam perpetuò recantes, aut iſta, de quibus ſæpe monita es, vt in cogitationem amplius non admittas) faciáſque ea, quæ fieri oportet. Quod ſi pœnitentibus alijs te ſecuturis tua Confeſſio non ſatis breuis eſſe videatur, quod volent, dicant, modò tu tibi in re tanti momenti ſatisfeceris, quid curas? dic, vt patientiam habeant; te illis non aduerſari, cum lentè placidéque ſumunt cibum: velle te ſpiritale iſtud alimentum capere cum otio, properare te hîc non poſſe. Iſta mihi reuocant in memoriam domos quaſdam Religioſarum diuerſi

Ordi-

Ordinis, in quibus quæcumque breuiſſimè confeſſionem abſoluebat, maximè egregia habebatur; quæ diutiſſimè, pungebatur potiſſimum, vexabatúrq; à Reuerendis ſcilicet matribus, & chariſſimis ſororibus. Ita vſuveniebat, vt plures non omnia, neque integrè confiterentur. Quod idcirco affirmare poſſum, quia nonnullæ me rogarunt, vt huius rei querimoniam apud eos, ad quos ſpectabat, deponerem, emendarémque. Quod feci, & cum diuina gratia faciam hoc ſcripto, vbi demonſtrabo zelum, quo volunt adeò breues eſſe Confeſſiones, vt ſi paupercula Virgo ſuam protrahat vltra ſpatium vnius *Miſerere*, oporteat eandem veſtis attractu moneri, tumultum excitari in vicinia, pulſari ſedem Confeſſionalem, vt ſciat abunde ſe feciſſe, deinde etiam verbis illam caſtigare, & extorquere lacrymas: neque eſſe Deo acceptum, neque conſentaneum rationi, quæ vult animas in hac actione, qua nulla ad ſalutem grauior eſt, quiete ſuâ & ſolatio frui, cæteris, (quæ forſan redunda-

dundarent) prudentiæ Confeſſarij commiſſis: qui ſciet prouidere, finémque imponere, vt locus alijs concedatur. Non omnibus vna conſcientiæ ratio eſt. Huic plura dicenda erunt, illi pauciora; hic proferet omnia, ille mediam & potiorem partem ſubticebit. Hic magnam moleſtiam, ille nullam experitur: modò nihil illi producatur, quod non ſpectet ad Confeſſionem, & ad hoc Tribunal, quis queri meritò poterit? quod lubet, obtrectent alij: ego exiſtimo maiorem exhiberi charitatem homini non poſſe, quàm permittendo, dandóque operam, vt illius anima veram pacem, tranquillitatémque conſequatur, quantumuis Confeſſio etiam cum nauſea protraheretur. Quid prodeſt lætitiam ficto vultu geſtúque ſimulare, ſi cor dolore premitur, & pacis eſt expers? valde metuo, ne ij, qui hanc animorum tranquillitatem impediunt, inſignem aliquando Iudici ſupremo rationem reddant, exſoluántque, aut in hac, aut altera vita, id quod indiſcretus, & ineptus ille zelus com-

commeretur. Suaderem nihilominus, vt qui præuideret ſe inſolita quadam prolixitate vſurum, tempus aliud opportunum deligeret, ne exſpectantium patientiâ abutatur. Abſque hoc caſu, habeat patientiam, qui volet. Hagiophila, vtere commoditate tuâ, dic accuratè omnia, & contenta recede ab hoc opere, ſepoſitis humanis reſpectibus. Recta facientem, dicta aliorum curare non decet. Neque patere, vt te genio quarundam perſonarum, minus pietati deuotioniq́ue addictarum accommodes, vt Sacerdos te non dirigat, non ſoletur, non plenam (cum ijs quæ antecedere & ſubſequi ſolent) formulam proferat abſolutionis. Bonæ enim apprecationes ſunt, & Eccleſiæ orationes pro te, quæ id etiam efficiunt, vt omnes ſecuturæ actiones tuæ & gloriam cæleſtem mereantur, & expiandis peccatis tuis ſeruiant. Quo fructu priuareris, ſi temporis lucrandi gratia, ſolùm ſimplicem abſolutionem verbis pauculis comprehenſam enuntiaret. Vbi otium tibi fuerit, inqui-

inquire, quid velint ea verba, quæ absolutioni præmittuntur, & postponuntur, Videbisque non imeritò tibi à me commendari, vt ea dici à Confessario postules, quemadmodum comunis fert vsus, nisi obstet pœnitentium multitudo.

V. *Prudens*, tum in modo confitendi, non nominatis complicibus, aut alijs personis, quæ ad peccatum aliquid contulerunt: tum ratione Confessarij non tam prope accedendo, vt eum contingas, deinde non vtendo nimiâ cum illo familiaritate: fiducia adesse debet, non familiaritas; grauiter adeundus est, & cum terminis honore reuerentiáq; plenis; quòd etiam extra Confessionem obseruandum, si contingat illum adiri oportere: quod ego quidem fieri velim rarissimè, & solùm occasione vel dubij alicuius resoluendi, vel obtinendæ cuiusdam facultatis, vel ex singulari quodam desiderio profectûs, & diuini amoris augendi; quæ sola motiua B. Mariam Venetam, vt Confessarium extra Confessionem conueniret, impellebant.

VI. *Se-*

VI. *Seria*: vt te geras tanquam in actione maximi ad ſalutem momenti, & ſingula ita peragas, quaſi ſtatim poſt moritura: exemplo Religioſi illius ex ordine D. Dominici, qui in infirmitate grauiſſima monitus, vt ad mortem ſeſe diſponeret, Superiori reſpondit: ah mi Pater! triginta iam anni ſunt, quibus quotidie confeſſus ſum, & Miſſam celebraui, quaſi ijs peractis vitâ eſſem illicò exceſſurus. Vnde concludo, omnem actionem eo tempore procul abeſſe debere, quæ aliquam redoleat lenitatem. Reperiuntur, qui eâ tunc ſunt immodeſtiâ, quaſi recreando animo tempus concederetur: quin eouſque ſe effundunt, vt ſua apud alios peccata inquirant, aut aliorum inſpicere Confeſſionem velint, vt forment ſuam. Quę agendi ratio nequitiam & animum arguit inſolenter diſſipatum.

VII. *Humilis*: oportet enim accuſare ſe potiùs, quàm excuſare; vituperare, quàm adulari: ad maiorem deinde humilitatem, & confuſionem dici debet,

non

non ſolùm numerus proximus peccatorum venialium, ſed etiam ſcelus aliquod vitæ anteactæ. Verùm quidem eſt id vltimum pluribus eſſe in vſu, ſed non hoc inſtituto. Satagunt illi dare materiam abſolutioni ſufficientem, planè quaſi deeſſet, ſi non emendicaretur à leui aliquo mendacio, aut actu vanę gloriæ aliàs admiſſæ, cuius ad finem mentio fit. Magni iſtud non facio, ſi aliud non intenditur, cùm inde pœnitenti ſit aliqua vanitatis occaſio, ſibi de innocentia ſua ſic blandienti, vt pro materiâ confeſſionis neceſſaria, ſit opus recurrere ad manifeſtum aliquod crimen pręteriti temporis. Quare conſuetudo quidem illa retineri poteſt, ſed alio ex motiuo ſubeunda, nimirum vt magis te humilies, vt actiones vitæ tuæ magis magíſque deteſtere: quo pacto; ſi in cæteris defuerit abſolutionis materia, in hoc vltimo ſubijcietur, & occaſio ſubtrahetur vanitati.

VIII. *Fidelis* Confeſſario: vt non referas alijs, quæ ille tecum confidenter, & ad animæ tuæ ſalutem communicauit.

Non

Non quòd eodem iure obstringaris, quo ille tua silere cogitur: è re tamen esse videtur, vt non recantes ea, quæ ille tibi dixerit: aliàs reddes Confessionem ex parte illius odiosam, adiméque libertatem, ne tibi alijque ex animi sententia loquatur, ne recte fungi audeat officio suo. Patereris tu, vt referret ea (non dico scelera) sed alia quædam, quæ ex occasione, & fiduciâ, illi hoc loco sacro commisisti? quâ igitur fronte tu reuelas ea, quæ ipse arcana esse voluit? si me audis, nihil euulgabis eorum, quæ tibi in hoc Sacramento dicuntur, ne pœnitentias quidem tibi impositas: displicet id Confessario; præterquam quòd illa etiam ratione animi tui statum alijs manifestas, qui probè norunt æstimare, quibus casibus eæ pœnæ debeantur.

IX. *Secreta:* Cùm æquum non sit, vt alteri, quàm Confessario, peccata nostra innotescant, imò alè illa cum vllo alio communicantur: neque facilitatem illam nimiam, quà Confessio seu particularis, seu generalis subinde familiaribus,

aut

aut alijs, quantumuis aliquo officij genere præpositis, ostenditur, possum alio quàm leuitatis, aut impudentię, aut puerilitatis nomine compellare. Grauiùs profectò apprehendi debent eæ, quæ in Deum admissæ sunt iniuriæ, etsi exiguæ videantur. Néque mihi probari similes communicationes possunt, & quæcumque rationes adferantur, non assequor, nec vt illum agendi modum admittam, inducor. Non augetur inde Contritio, imò contrà accidit: nam insinuat se hîc tacita peccatorũ complacentia, & quædam approbatio, quòd hoc illúdue feceris, aut quòd vitam minùs peruersam duxeris: vnde vanitas animum titillat. Non redditur hinc pœnitens instructior, ne quidem, quando Nouitia illam Superiori suæ, aut Præfectæ ostenderet: nam illarum officia ad Confessiones non ordinantur, neque solet Deus ijs conferre spiritum directionis tali vsui necessariũ: præterquam quòd assequi nequeant intentiones, quibus huic vel illi vitio indultum est; & sæpe ne naturam quidem horum

horum peccatorum intelligant, fortaſſe nec nomen, cùm primâ ætate Religionem ingreſſæ ſint: itáque diſcent ea, quæ nunquam ſciuerunt, quæque ſcire nunquam deberent. Quòd valde abſurdum eſt, &, quàm credi poſſit, periculoſius. Atque inde plurimum anguntur, vt decernant, quid ex ijs, quæ chartæ commiſſa ſunt, confiteri, aut reticere oporteat; niſi eorum intelligentiam ſibi velint arrogare, eouſque vt animas exponant periculo ruinæ, bonámque Confeſſionem impediant. Sed ponamus aliquam hinc hauriri poſſe inſtructionem, ſatius tamen foret eam à Confeſſario proficiſci, quamquam conſtaret aliquo temporis & patientiæ diſpendio. quam ab ope alterius perſonæ, ad quam talium rerum notitia non ſpectat. Et Confeſſarij (cuius aliàs officium eſt) moleſtia, tanti non eſt momenti, quanti periculum quod alteri ex lectione, & notitiâ eorum, quæ in arcano Confeſſionis tribunali tantùm tractanda ſunt, impendet. Ita vt non videam, cur modus iſte, & libertas inſpi-

ciendi Confessiones, debeat tolerari. Quòd si in quibusdam Religiosis domibus ea viguerit consuetudo, non sequitur eam debere propagari: non vsus est, sed abusus, ijsque grauissimus, quem imprudentia introduxit, fouitque mala curiositas earum personarũ, quæ nec Confessionis dignitatem (pace illarum dixerim) intelligebãt, neq; institutum suũ à similibus facultatibus alienum; neque incommoda inde emanantia, neq; morsus Conscientiæ, quibus impeti meritò possent, & à quibus aliquando, ad rem illam confessione expiandã, adigerentur.

Tantùm igitur abest, vt ille abusus tolerari debeat, vt è contrario sit penitùs abolendus, diffamandúsque narratione damnorum inde emergentium, quæ sanè exigua non snnt. Primum est à sacrilegijs, quæ hâc occasione committi solent. Persona enim, quæ nouit priùs inspiciendam suam Confessionem, quam Sacerdoti eam enuntiet, neq; aliàs considerat, non teneri se, vt eam sic scribat, quemadmodũ Confessario dicenda est,

ex

ex horrore ignominiæ, & ne ſuam viuendi rationem ipſa publicet, certò certiùs admittet grande ſacrilegium, niſi aliud Confeſſario dicat, quàm quod inſcriptum eſt, cùm omnia non inſcripſerit, quæ Confeſſione forent expianda, vt ſi aliquid mortale in Confeſſionibus ordinarijs ſciens reticuiſſet. Neque iſta cerebri mei inuenta ſunt, aut ſine certa cognitione prolata. Scio talia ſacrilegia accidiſſe, & ad eùm quidem modum, vt miſera quædam creatura per plures menſes (ne diçam annos) & ante, & poſt Profeſſionem in hoc ſtatu damnationis hæſerit: & quæ huius mali cauſa? præclara illa Superior, quæ ſcire omnia cupiebat, omnium perluſtrare Confeſſiones, quæque iram vultu prodidiſſet, & peius aliquid, ſi quæpiam fuiſſet eius frontis, & animi, vt chartulam porrigere detrectâſſet: at audacter iſta, inquies, imò verò loquor audaciſſimè, & quid ni? cum malo medicina adhibenda ſit, & facultatem habeam hîc iſta proclamandi, vt cæteri reſipiſcant, & vt mul-

tùm dicam, non metuo, ne innoteſcat, in quem agrum hic lapis deſtinetur. Cùm enim me pluribus Congregationibus diuerſorum Ordinum impenderem, quis poterit aſſequi coniectura, vnde hic ictus accidat? præſertim cùm non ſit vnicus tantùm Ordo, in quo iſtud, quod perſequor, fuerit vſurpatum. Alterum eſt à curioſitatibus, quibus eæ Confeſſionum inſpectrices in vitam alterius intendunt; & ijs, quæ (præcipuè in materia Caſtitatis) cogitationes ſuggerunt impudicas, & tentationes (adeò vt etiam periculo exponantur, niſi magna ſint præditæ virtute) plurium notitiam quæſtionibus extorquẽdi, quod facere Confeſſarius non auderet, quódque grauiter eas offendit, quæ ſuam Confeſſionem oſtendunt: vnde non omittunt hæ conqueri datâ opportunitate, vti reipsâ ſæpe queſtæ ſunt, & deteſtatę illam agendi rationem, dolentes quòd aliquando chartam ſuam inſpiciendam porrexiſſent, aut omnia adoleſcentiæ ſuæ flagitia adnotaſſent. Tertium eſt à periculo manife-

nifeſtanni id, quod hoc pacto cognoſcitur, aut exprobrandi, vt alicubi factum ſcio: cùm enim ſecretum hîc tale non ſit, quale in ſacro tribunali Confeſſionis, facillimè aliquid excidit, præſertim apud fæminas, quæ ſecreti tenaces eſſe non poſſunt. Quartum eſt à moleſtia, quam pleræque in oſtendenda ſua Confeſſione experiuntur: ægrè faciunt, quidquid vultu ſimulent, faciunt inuitæ, ne diſpliceant, ne minùs cæteris præſtent, ne incurrant indignationem; nihil adfero, quòd non ſciam, quódque non multis, grauibúſque experimentis didicerim. Nec miror horrorem illum & difficultatem: ſi enim moleſtum ſit vitam ſuam & occultas actiones patefacere Confeſſario, qui tantâ ſecreti lege tenetur, & qui aliunde ſupremi Sacerdotis Chriſti locum occupat: quid tandem erit ſe manifeſtare fæminæ, ab iſtis conditionibus remotiſſimæ, & cui ius nullum eſt penetrandi abdita conſcientiarum, ſoli Deo, eiuſq; Vicario reſeranda?

Hiſce ergo rationibus & incommo-

dis impulſas eſſe arbitror Superiores Ordinis cuiuſdam Religioſarum, quas magno affectu honoréque proſequor, vt ad euitandam notam, quæ à tali conſuetudine illis imminebat, ſtatuerent, vellentque promulgari in omnibus ſui inſtitui domicilijs: non eſſe mentem ſuam, vt ea facultas per Ordinem proſerpat, & ſi alicubi abuſus aliquis aut imprudentia circa illam accidiſſet, illicò remedium adhibeatur, neque vlla Superiorum Directricum, aut Nouitijs Præfectarum ſit tam temeraria, vt deinceps defectum tam pernicioſum, qui infamare Ordinem, & multiplici culpâ Deum poſſet offendere, admittat. Spero illarum exemplo cæteros Ordines, conſuetudini huic obnoxios, pariter proſpecturos, & opportunis occurſuros edictis ex ſententia ſuorum Prælatorum, quos propenſos experientur. Quod ad te attinet, Hagiophila, ne tuam alteri quàm Confeſſario Confeſſionē indices, aut oſtendas, veto. Si alicui teſtari velis ſincerum, & confidentem animum tuum, per me licet,

Digitized by Google

licet, teſtare, ſed in negotio alio : in hoc, iterum veto, & vt mihi auſcultes, rogo. Vt vt ſum, ſi etiam poſteà quàm mihi confeſſa es, legendam mihi porrigeres chartam tuam, certò tibi perſuaſum habeas, me eâ facultate non vſurum ; acciperem quidem eam ad comburendum, non verò vt eam inſpicerem, etſi omniũ per te iam forem conſcius. Et quando eam de facultate tua legiſſem, non obſtante illa bona veniâ, iſtud vitium confiterer : tam à re, & ratione abhorrentem exiſtimo illam alienæ Confeſſionis inſpectionem.

X. *Pacata, & tranquilla.* Conditio hæc non ſeruit niſi animabus ſcrupuloſis ; & idcircò, Hagiophila, ſi ſcrupulis non angaris, non eſt, quòd vltra intendas huic diſſertationi, quę iam nunc modum & propoſitam menſuram excedit. Si verò ſcrupuloſa es, primi moniti loco tibi author ſum, vt ſcrupulos eámque cogitationem, quæ te reddit anxiam, in diem Confeſſioni deſtinatum ſeponas. Faciebat id B. Aloyſius Gonzaga, eáque

ratione animum necessariâ ad reliquas pietatis exercitationes quiete componebat; vbi è contrario si mentem aduertisset ad scrupulum suum, continuâ sollicitudine, forétne peccatum, an plenus adhibitus consensus, an confessione exprimendum, similibúsque curis caput & valetudinem labefactasset. Alterum, quod tibi offero, monitum est, vt vtaris punctis sequentibus, quæ viri æqua sanctitatis, & doctrinæ laude florentes præscribunt, & quæ ego dedita opera ad opem scrupulosis ferendam collegi. Sed priusquam illa pertractem, existimo prę-mitti debere: quid sit anima scrupulosa, & quandonam censeatur capax eorum, quæ dicturus sum. Animam ergo assero scrupulosam esse, quæ perplexa, dubia, & in assidua anxietate est, vtrum peccauerit, an non, consenserítne cogitationi, an non, & sic de cæteris. Quando verò persona aliqua sic est, talisque à Confessario, & alijs idoneis viris iudicatur, & aliunde gerit curam animæ suę, cum proposito, vt nolit Deum vllâ ratione

tione

tione mortaliter offendere, habeátque illam experientiam, quòd ab eo tempore, quo propoſuit diuino ſeruitio ſe mancipare, nullum vnquam peccatum mortale, aut vix vllũ ſciens admiſerit; quandò, inquam, perſona eiuſmodi eſt, ſecurè, & ſine vllo metu poterit, vti hiſce punctis. Primò: Perſona ſcrupuloſa, qualem iam deſcripſi, non obligatur confiteri id, de quo non auſit iurare fuiſſe mortale peccatum, quando illud perpetrauit, aut eſſe mortale, quod perpetratum eſt. Atque hæc regula multò verior eſt circa peccata venialia, de quibus dubitatur, fuerintne dicta in Confeſſione: ſi enim non auderes iuramento affirmare, quod nunquam illa dixeris, nulla confitendi obligatio eſt. Secundò: Si circa præterita dubitat: conſenſeritne, an non, vtrum aduerterit, an non; vtrum confeſſa ſit, an non; vtrum contra conſcientiæ dictamen egerit, an non; vtrum illud ſemouerit, an non; iudicare debet, & credere, ſe in nullo horum deliquiſſe, aut peccaſſe, neque confeſſione opus eſ-

ſe, & debere ſe eſſe tranquillâ ſecuráque conſcientiâ; adeò vt etiamſi reipſa peccatum fuiſſet, Deus tamen nullam ab ipſa rationem exacturus ſit, neque quòd ita determinauerit, neque quòd illud in Confeſſione reticuerit. Tertiò: Si inter anxias dubitationes, quæ animæ ſcrupuloſæ occurrunt, accideret aliqua huiuſmodi: an nimirum peccaret, an non iſtud dicendo, vel faciendo, aut hanc vel illam rem omittendo peccatum fieret, quamdiu tam manifeſtè illi non proponitur, vt iurare poſſit eſſe peccatum, hoc caſu debet affirmare peccatum non eſſe, neque illud patrando ſe peccaturam. Tutiùs tamen tum foret, probè in rem inquirere, eámque omittere, donec perſpecta ſit, modò omitti commodè poſſit: nihilominùs ſi fecerit, non erit peccati rea. Quartò: Fidem habere debet, ſuúmque iudicium ſubijcere dictis & conſilij Confeſſarij in ijs omnibus, quæ ad conſcientiæ directionem pertinent. Si lubet, præter hæc, ſubinde peruoluere poterit Tractatum de ſcrupulis, qui inter

ter Opera Rodericij reperitur, & singulari quâdam Religione ferri in cultum S.Ioſephi, & S.Ignatij fundatoris noſtri, eorum opem quotidie implorans, vt à ſcrupulorum moleſtia liberetur: faciet, quod erit è re ſua, & commodo; quam quoque gratiam poſtulare poterit, quoties in Miſſa populo Sacratiſſima Hoſtia demonſtratur.

Atque hæc de ordinaria Confeſſione dicenda occurrerunt, prolixiorem me fuiſſe fateor, ſed cùm cœpiſſem, prætermittere nihil volui; aliàs ero breuior, neque tam multis te detinebo.

Si hæc Lectio non placet, lege cap. 3. 4. & 5. tract. 2. part. 1. Rodericij, aut cap. 19. & 11. lib. 1. de Imitatione Chriſti.

Peractâ Lectione renoua deuotionem erga animas in Purgatorijs flammis exiſtentes: illas eò tepiditas præcipitauit, Aptiſſimè hodie, quo damna ignauiæ ſpiritalis conſideras, earum recordaberis; vt deinceps opem, & ſolatium conferas. Vide igitur, quid hactenus illarum gratia egeris, quid agere impoſterùm decernas. Conſulere potes ea, quæ ad initium Nouembris, in Anno Sancto à me con-

cinnato, proponuntur, aut ipsa modos subsidij ferendi excogita, Diuus Dominicus plurimas pro illis pœnas & corporis macerationes subibat; S. Malachias Missarum illis applicabat sacrificia, S. Xauerius merita Indulgentiarum; Alexander Lusacius multas preces, & sæpenumerò defunctorum Officium ijs liberandis recitabat.

Dispone te iam ad sequentem Meditationem.

II. MEDITATIO.

De damnis, quæ proueniunt ex actionibus tepidè, & ex consuetudine factis.

Oratio præparatoria solita.

I. *Præludium.* Contemplare Deum in Paradiso creantem, & producentem omnia non defunctoriè, sed perfectè. Perfecta enim sunt opera Dei, & valde bona.

II. *Prælud.* Pete à Deo gratiam, quâ cognoscere possis, in quo consistat imperfectio, omnia sua defunctoriè, & tepidè peragendi, vt ab ea consuetudine desciscas.

I. *Pun.*

Digitized by Google

I. *Punctum.* Actiones ſuas perfunctoriè, & ex vſu facere, eſt primò, facere quidem ſubſtantiam operis, ſed ſine debitis circumſtantijs; oras, ſacro interes: at quo modo? ſine attentione: quantum? contrahis debitum tempus. Cur? ſine recta intentione, vt ab hominibus videaris, ne minùs cæteris facias. Quod in alijs quoque actionibus vſuuenit, vt ſi idcircò compoſitè incedas, quod alij te aduertant. Secundò, eſt ludere in incertum, & aërem verberare, vt Paulus loquitur; cùm nec finem, nec ſcopum debitum actionibus meis proponam; aut intendam id, quod à voluntate Dei eſt alienum, etſi in ſpeciem bonum videatur. Ita Saul armentis optimis pepercit prætextu ſacrificij, quâ tamen re vehementer Deum offendit.

II. *Punctum.* Actiones ſic factæ tria nobis damna inferunt: Primò, ſubinde nos ad mortale peccatum diſponunt: Diebus feriatis ſacrum audiens oro ex vſu quodam, & omnis generis diſtractiones admitto, ijſque immoror; tan-

tundem deinde aut etiam peiùs facio in ſacro feſtæ diei, & en peccatum mortale, ſi iſta mentis euagatio voluntaria eſt, & cum morâ notabili. Idem accidit in Officio Canonico, ei qui iure ad hoc obligatur. Secundò hác agendi ratione priuo me ſolatio, & tranquillitate animi, quam ij poſſident, qui actiones ſuas cum feruore exequuntur. Careo lætitiâ, & meritis Sanctorum, quæ tamen ſumma eſſe oportet, poſtquam annum integrum, imò decem, aut viginti, aut etiam triginta annos Deo feruenter; ſummáque perfectione impenderunt. Tertiò faciunt hæ actiones, vt ad perfectionem, ad quam tamen obligamur, attingere non poſſimus. Quidquid creatura producit, conforme eſt fini, & perfectioni ab ea requiſitæ. Quid aliud à malo exſpectas quàm poma? prodigium foret, ſi produceret ſaxa. Vide ergo, an fructus feras tuæ perfectionis: cui ſanè perſpecta eſſet Confeſſio tua generalis, mira iſthic monſtra, & portenta deprehenderet. Admirare, anima mea, DEI

poten-

potentiam, bonitatem & benignitatem: ſufficiunt illæ, vt cor tuo durius emolliant, & ad feruorem animum accendant.

III. *Punctum.* Media aduerſus hunc languorem, aut languidam conſuetudinem. Primò, Examen particulare plurimùm proderit, ſi per menſes aliquot, & ſtatis horis ſeriò in iſtos defectus inquiras. Secundò aſperitate aliquâ opus eſt, vt tibi ipſi pœnam imponas, quoties deliqueris. Ex mente Ludouici Granatenſis, cor nobis eſſe debet filiale aduerſus Deum, maternum erga proximum, & Iudicis erga noſipſos. Tertiò candidè, & ſincerè commiſſos defectus aperi vel Confeſſario, vel ei, qui animæ tuæ curam gerit, rogando, vt tibi pœna publica priuatáque imponatur. Quartò exercitium præſentiæ DEI, qui te operantem obſeruat. Quintò tibi propone JESVM, Sanctiſſimam Matrem, aut alium Sanctorum aliquem, & conſidera, quâ ratione iſtud operis perage-rent.

Col-

Digitized by Google

Colloquium ad Spiritum ſanctum, qui totus ignis eſt & feruor. Et dic: volo, ita ratum eſt, volo, cum feruore mea deinceps exequi, & cum gratia Diuini illius Spiritus fiet. Amen. Veni Creator. Pater. Aue.

Recollectio. Viſitatio Venerabilis Sacramenti. Examen. Prandium. Recreatio. Viſitatio Venerabilis Sacramenti. Examen particulare. Tempus ſcripturæ, noſti quid ſcribendum ſit. Lectio ſpiritalis, aut diſſertationis proximæ, aut eius quod poſteà notabo.

DISSERTATIO POMERIDIANA.

De ſpiritu feruoris erga actiones etiam heroicas.

HAgiophila, Nonne magni fauoris loco numerares, ſi tibi panderem ſecretum aliquod ſummi ad ſalutem tuam momenti? candidè; quid ſcire aueres in hoc grauiſsimo negotio? polliceor me tantam tibi daturum ſatisfactionem, quantam exigere vix auderes. Non petes autem, an è numero ſis prædeſti-

deſtinatorum: nam reuerà id à me intelligere non potes; & Deus auertat, vt id perſpectum habeas. Si enim iſtud tibi manifeſtaretur, ne tu per dies aliquot cum S. Franciſco, à mente abalienareris! præ gaudij vehementia contineri non poſſēs, quin ad inſtar Mænadis alicuius per domum, per porticus, per compita diſcurreres Iſtud nuntium auertat Deus. Et quis ſcit, an non de ſalute tuâ reddita certior, inciperes negligere ſtudium virtutis, & magnæ gloriæ in cælo conſequendæ deſiderium? Peius verò foret, ſi ſignificaretur, te eſſe reprobatã, tunc enim ſubduci omnes funes deberent, ne aliquo gulam tibi frangeres deſperabunda; niſi fortaſſis animus tibi foret illius Abbatis, quem malus Angelus è reproborũ eſſe numero aſſeuerauerat. Reproborum? inquit Abbas: non obſiſto: fiat Dei voluntas. Verùm quid agendum mihi ſit, noui: quandoquidem æternum damnandus ſum, & priuandus felicitate Deum ſemper amandi, reliquum vitæ meæ impendam in ardentiſſimum illius amo-

amorem, & quia beatitudo cæleſtis in amando Deo conſiſtit, ſi amare illum in altera vita non poſſum, in hac amabo; & hoc exiguo tempore, quod mihi reſtat, cælo fruar. Quam aliam curioſitatem ſcire deſiderares? (nám quoad illam credo tibi excidiſſe appetitum) velles ſcire, diem, annum, & locum mortis tuæ? at illius rei notitia, adhuc alterâ pernicioſior eſt. Si enim tempus proximè inſtaret, inconſolabili animi ægritudine opprimereris; ſin verò procul abeſſet, eò feruorem tuum, & bonorum operum exercitationem differres. Quoad locum, fremeres, quoties illius meminiſſes: quid ſi adire cogereris? ſi me audis, elige rem aliam ſcitu vtiliorem. Voles forſan intelligere, dimiſſáne ſint peccata tua? Ad hæc æquè inepta curioſitas eſt. Si enim negetur, iam deſperationi proxima es; ſi alſeratur, frueris aliquot dierum ſolatio, ſed poſteà ſollicitudo eadem te affliget: nouis enim ſceleribus admiſſis, neſcies, an hæc tibi indulta ſint. Optimè igitur renuntiabis omnibus

bus ijs curioſitatibus, & arcani ſecretiſ. ſimi loco require à me viam, quæ recta deducit ad cælum. Sic, ſic loquendum eſt, iſta placet curioſitas, cuius auidos eſſe mortales omnes oporteret: lubens illi ſatisfaciam, & reſpondere paratiſſimus ſum. Sine dubio reperiuntur rectæ ad cælum viæ, alioquin non diceret Sapiens cap. 10. Quod *iuſtum deduxit Dominus per vias rectas, & oſtendit illi regnum Dei.* Neque debet à me diſceptari, quænam viæ ſint rectæ, ſi verum eſt eas eſſe rectiſſimas, quæ ſunt breuiſſimæ. At breuiorem non inuenio, neque proinde rectiorem, quàm ſit illa feruoris ſpiritalis, modo ea, quâ dicturus ſum, ratione accipiatur, intelligatúrque. Duo ſolùm genera ſunt eorum, qui feruent in diuino ſeruitio: ſed vtrique in via ad cælum progrediuntur, incredibili velocitate: vnde in eam opinionem venio, feruorem animi plurimùm valere apud Deum, & mirum in modum accelerare iter ad egregiam ſanctitatem. De primis loquamur: Præſtantiſſimus feruor eſt eorum,

eorum, qui dant operam actionibus heroicis, generosis, & ita sublimibus, vt radiorum suorum splendore consuetudinem obfuscent vulgarium actionum. Fertur natura in sinu suo gestare reconditas quasdam productiones extraordinarias, & effectus glorioſos, qui vulgi iudicio prodigia miraculaque existimantur. In India arbores sunt pomiferæ, quæ identidem non nisi vnicum fructum producunt, sed eius magnitudinis atque ponderis, vt robustissimi hominis vires, non dico, ferendo, sed vix leuando oneri sint pares. Tale pomum, naturæ nisus est, qui spectatores in admirationem rapit & stuporem. In terra Promissionis tam grandes, & graues botri colligebantur, vt vnicus duorum fortissimorum virorum humeros fatigarit. Botrus istiusmodi erat naturæ miraculum, quod Israelitas ad illius terræ desiderium inflammabat. In Parquaya, Occidentalis Indiæ Prouincia, reperitur gemma, quæ vna reliquarum omnium gemmarum elegantias complecti-

plectitur. In ea Adamantes, Amethysti, Rubini, Carbunculi, Smaragdi alijque ſimiles, ita inſiti, vt in Granato pomo grana: Tam elegans gemma, vt ob formæ præſtantiam gemma admirabilis, & vnio ſexaginta elegantiarum nominetur. Habet id quoque commodi, quod è terræ viſceribus, tanto impetu tumultùque gignitur, vt crederes nubem aliquo tonitru diſſilire, idque Incolis indicium eſt, vt hanc tot pretioſiſſimarum gemmarum congeriem colligant. Atque iſta magnum profectò naturæ prodigium eſt; quod in pluribus quoque alijs oſtendi poſſet. Ad eum modum gratia ſe habet, habet ipſa productiones & niſus ſuos, actiones nimirum heroicas, ſed quæ duntaxat ad eos ſpectant, qui feruent magno animi ſpiritúſque ardore, & calent alio ſanguine, quam vulgus commune mortalium. Vt clarius mentem meam aſſequaris, dico Actiones haſce potiùs angelicas eſſe, quàm humanas, & eſſe adeò excellentes, vt ſi Deus inter homines

ver-

verſaretur, non aliter eas exerceret; actiones omninò altas, ſublimes, generoſas, feruentes, Angelicas & diuinas, quibus, quicumque incubuerit, fructum refert incredibilem, & tam ſingulares in ſapientia progreſſus facit, vt homines, Angelos, & Deum abripiat in ſui admirationem & amorem. Eius generis fuit ſancti Alexij fuga, quâ ſe è domo paterna proripuit, primâ nocte nuptiarum, ſponſam intactam relinquens, paupertatis propter Ieſum experiendæ ſtudio, & amore Caſtitatis. Erat iſthæc actio heroica, feruens & gẽneroſa, effectúſque inſignis eius, quo æſtuabat, feruoris. Talis fuit etiam deſpicientia dignitatum mundanarum in ſancto Ludouico Gallici ſanguinis Principe, qui deſeruit omnia, vt S. Franciſci vilem pauperémque habitum indueret. Similis prætereà fuit in ſancto Caſimiro Polonici Regis filio, amor integritatis. Vitæ periculum adibat is, niſi matrimonium iniret, Caſtitate valetudinem labefactante: at maluit vitam amittere, quàm virginitatem.

Hæc

Hæc ſanè actio, & ſexcentæ aliæ huic pares, quas, vbi occaſio ſeſe obtulit, magni nominis ſancti exercuere, omninò actiones ſunt heroicæ, gratiæ prodigia, & germina ſpiritalis illius feruoris. Verùm enimuerò, quia nihil egiſſe videbor, niſi hoc iter ad cælum eſſe rectiſſimum, breuiſſimúmque demonſtrem: aio id adeò certum eſſe, vt vnicus ſubinde actus heroicus ſufficiat, non ſolùm ad aucupandam diuinam gratiam, ſed etiã ad illum ipſum feruorem deinceps obtinendum conſeruandúmque. Sic accipio illud Cantici Canticorum, vbi ſponſus affirmat ſe abreptum eſſe, vnicâ cogitationum illius: *Vulneraſti cor meum ſóror mea ſponſa in vno crine Colli tui.* Prima B Virginis cogitatio, quâ ſe ſub ipſam Immaculatam Conceptionem ſuam, integrè Deo dedicabat, ſic diuinum cor, & affectum rapuit, vt illicò fauores omnes, & gratias in illam congeſſerit. Maria eximia eſt, ſine pari eſt, nimiùm ſupra mortalitatis noſtræ conditionem eminet: Mariam aliam adeamus, videlicet

Magda-

Magdalenam; ab vnica heroica, & feruenti actione, insolitum illum Christi fauorem beneuolentiamque est consecuta. Videre Puellam nobilem (qua nulla Ierosolymis naturæ dotibus instructior, quæ pompa luxuq; cæteras omnes anteibat) humi prostratam ad pedes viri, inter epulas, præsentibus conuiuis, vt illum, quem Deum supremumque Dominum suum credebat, sibi conciliaret, nonne est hoc, habere præ oculis ipsam feruoris idæam & actionũ heroicarum archetypum? *Pia impudentia*, inquit Augustinus, *quæsiuit sanitatem, irruens importuna conuiuio, opportuna beneficio.* Vocat ille piam impudentiam, ego feruorem indigitare malo, & assero hoc vnicum opus heroicum fuisse fontem, ex quo admirandi illi diuini amoris riui, quibus deinde affluxit, emanarunt. Deus à creaturis suis, vinci humanitatis officio non vult: amat illas, blanditur, & longè alia ratione, quàm soleant terrarum Domini suorum subditorum agnoscere obsequia, remunerat. Discimus

mus ex hiſtorijs Ottomannorũ, quendam Mahometẽ, qui intimus & cariſſimus Solymaño fuit, nõ aliter peruenisſe ad tantos honorum & fauorum gradus, quos ſub Solymanno, & alijs duobus Turcarum Imperatoribus occupauit, quã actionis vnius feruore animoſoque plenæ officio. Epiſtolam legebat Solymannus innixus feneſtræ, qua in Viridarium erat aſpectus: hæc legentis manibus excidit, viridario illapſa eſt: illicò tota nobilitas aulæ ad gradus currere, volare ad chartam: vt quiſque prior referendarum litterarum honorem occuparet. Quid fecit Mahomet, vt anteuerteret cæteros? præcipitem ſe de feneſtra dedit, ſublatamque Epiſtolam primus Principi ſuo retulit. Actus ille tam acceptus fuit Solymanno, vt ſtatim Mahometem authoritate, dignitateque præ cæteris auxerit, atque per omnem vitam habuerit in delitijs Tantum potuit hæc affectûs & feruoris in Principem deuotiſſimi teſtificatio. Ament ſanè Solymanni, & orbis moderatores,

tores, tam illuſtrem, & amore plenam actionem, faciliùs tamen & admirabiliùs capitur diuina bonitas: opus vnicum plenum affectu & feruore, & aliqua nota inſigne, obitum in ipſius ſeruitio, eam deuincit, vt tales amantes non ſolum in hac vita, ſingularibus fauoribus, verùm etiam in altera magno gloriæ incremento proſequatur. Pertexamus telam, quam orſi ſumus: vnus actus heroicus, & extra ordinem feruens, diuinam maieſtatem (ſi ita loqui liceat) rapit in admirationem, & incredibilia elicit reciproci amoris argumenta. Ob hanc rationem ſurrexit è throno Ieſus, ſtanſque S. Stephanum pro inimicis tanto animi ardore ſupplicantem ſpectauit, veluti huius ſtupore prodigij attonitus. Fecerat aliquando S. Thereſia illuſtre, & feruens, neſcio quod, opus: crederes Deum ſibi imperare non potuiſſe, quin diceret: Thereſia, ſi mundum non condidiſſem, illū iam tui gratia, & ex propenſiſſimo erga te affectu crearem. Vides, Hagiophila, quid ſit

ferri

ferri in actiones insignis alicuius feruoris. Et nonne gratum est, quod de ijs tecum disseram? addam igitur: equidem mihi persuades, te fieri sanctam velle, & ad sublimem perfectionē aspirare: Imò verò dicam, vnico solo actu heroico, & illustri opus esse, vt ad sanctitatem pertingas: & huc animum mecum aduerte, sanctorum vitas percurrendo: plerùmque reperies, principium sanctimoniæ ipsorum ab aliquâ generosa, & illustri actione promanare. Vnde cæperit S. Alexius, iam supra retuli, & peculiari animaduersione dignum est, quod in Ecclesia Dei nullus colatur Sanctus aut Sancta, Generosi vel Generosę nomine, nisi ipso die S. Alexij, qui in decimum septimum Iulij incidit: Quasi Deus, permittendo, vt isthoc solum die S. Generosus, & S. Generosa mortem oppeterent, indicare vellet, eos viros, qui piè Generosi esse desiderarent, & mulieres, quæ etiam Generosę esse cuperent, incipere debere ab actionibus heroicis, S. Alexij exemplo. Adeò verū est ab vna ge-

neroſa feruentique actione dependere ſanctitatē. Eximius ille vir Cæſar Buzius euaſit in ſanctum, taliſque eſſe perrexit, ſimul atque (vti alio loco narraui) hoc à ſe obtinuit, vt Auguſtiſſimum Sacramentum nudato capite, & facem manu prælucens, contempto nobilium familiarium occurſu, à quibus ſe ridendum, vilipendendúmque præuidebat, ad ædes ægroti deduceret. Notum eſt omnibus, quid Imperatorem Theodoſium, ad tantam vitæ ſanctimoniam perfectionémque euexerit. Adulabatur ſibi Eremita nonnemo, quòd in aliquem perfectionis gradum euaſiſſet, cùm ab Angelo monetur, longè ab eo abeſſe; & Theodoſium quantumuis ſæculi curis, & Cæſarea dignitate implicitum, maiora habere ſanctitatis, & perfectionis argumenta. Quare ſtatuit is adire ad Imperatorem, & in eius mores vitamque inquirere, quid tandem illum in numero perfectorum collocaret. Obtento aditu: ſacratiſſima, inquit, Maieſtas tua dignetur mihi ſuum viuendi modum, ſuas deuo-

deuotiones, & reliqua ſua pietatis exercitia patefacere. Pater mi, reponit Theodoſius, facio quod alij ſtatutis temporibus Deum oro, mane, Veſperi, & in Miſſa. Timeo diuinam Maieſtatem, quam, ne propoſitis quidem totius Orbis coronis, offenderem. Studeo Caſtitati, & coniugali continentiæ. Hæ deuotiones meæ ſunt, hæc tota viuendi ratio. Non acquieuit iſtis Eremita, ſecum reputans, quod non illa tantum, ſed etiam maiora præſtaret, vtpote matrimonij expers; adeò, vt ſtatuerit vrgere Imperatorem, ne quid clam haberet. Videns igitur Theodoſius rursùm ſe peti ab hoc homine, aſſeruit ſe nulla diſſimulatione vti, duntaxat habere ſe illam præterea conſuetudinem, in ludis theatralibus, frænandi oculorum licentiam, & curioſitatem: quotieſcumque enim occurreret aliquid aſpectu iucundum gratumque, & populus magnis lætitiæ vociferationibus ſpectaculo acclamaret, tum ſe demittere, aut omninò claudere oculos ſolere, ne quid eorum cupiditati in-

dulgeret. Quòd cum audiſſet Pater, iſtud, inquit, erat quod volebam, abundè mihi ſatisfactum eſt. Abijt, & tam excellenti virtute attonitus, maiori quã hactenus ſtudio decreuit applicare animum actionibus heroicis, feruentibus & generoſis, cum ab ijs homines tantopere attollerentur. Nonne ergo recte dixi, Hagiophila, vnica ſolùm actione tali opus eſſe, vt ſanctitatem conſequaris? vnica ſufficit, vt in rebus difficillimis, quæque ſenſui toto maximè aduerſantur, non dico, nullam moleſtiam, verum etiam facilitatem experiaris. Simul atque S. Xauerius os vlceri illius afflicti hominis admouit, vt pus exſugeret, nullum deinceps naturæ horrorem ſenſit in aſpiciendis contrectandiſq; ægris, qualicumque demum morbo laborarent. Vna actio ſatis eſt, vt ſpectatores omnes permoueas, rapiaſque animos etiam eorum, ad quos huius notitia permanabit. Socius S. Xauerij, cùm in publico foro apud Indos concionaretur, in vultu contumeliosè deſpuitur à

præ-

prætereunte Idololatra. Quid egit? an insolens facinus iusta iracundia, & indignatione prosecutus est? siluit, & immoto animo vultuque, faciem sudariolo detersit, & inchoatam Catechesin peregit. Actus ille heroicus patientiæ, incredibiles peperit animorum motus, & conuersiones. Adeò verum est, vnam solam illustrem actionem omnibus ingentia adferre emolumenta, & illis præsertim, qui eam exercent. Vnde non immeritò dixit sapiens, egregios & feruentes viros suis operibus opes præstantissimas colligere: *Manus fortium diuitias parat.* Ah quàm promptum est, breui ditescere! quàm est facile consequi sanctitatem! nullo enim apparatu opus est alio, quàm generositate feruoreque horum diuinorum Amantium, & huius viæ ingressu, quæ rectà securissimeque ad cælum deducit.

Addamus aliquid de secundi generis feruentibus, qui quoque rectà ad cælum gradiuntur: fortasse priores animum tibi euertunt, & difficulter induci po-

tes, vt talem de te reportes victoriam: insiste igitur vestigijs aliorum, nec me prius desere, quàm accensam te sentias horum vel illorum feruore. De hisce loquitur sapiens cum ait: *Vidisti virum velocem in opere suo? coram Regibus stabit, nec erit inter ignobiles.* Quasi diceret: obseruastine aliquando egregios illos Principis assecias, qui tanta animi promptitudine omnibus illius mandatis obsequuntur? siue res imperata sit difficilis, aut facilis; magna aut exigua; glorioſa vel abiecta, prompti æquè paratique sunt, eamque exequuntur incredibili celeritate atque alacritate: eóque pacto ita sibi deuinciunt Principis animum, vt eos abesse nolit à latere suo, quin ad nobiliſſima officia euehat, præcipuasque dignitates. Aduertisne etiam personas in Dei obsequijs promptas, & ad omnia quæ illis significantur, & præcipiuntur, ita paratas, vt neque excipiant, neque obloquantur, neque differant, neque cogitent: cur istud mihi, & non alteri? non attendant conditionem

nem perſonæ imperantis, ſiue ea par ſiue inferior, ſiue ſuperior ſit? hîc audacter pronuntia, tales eſſe eos, quos imitari te oporteat, & niſi in ijs ſit feruor ſpiritus, neſcire te vbinam locorum ille reſideat. S. Patriarcha noſter Ignatius aliquando obuium habuit aliquẽ è ſuis, qui tepidè ſegniterque commiſſum ſibi negotium peragebat, cuius, inquit, gratia, mi Frater laboras? cumque is reſpondiſſet: Dei; itane vero, ait S. Pater, Dei opus tam negligenter? næ longe alio feruore & alacritate, tanto Domino exhibendum obſequium eſt! quoties in memoriam mihi reuoco, quanta promptitudine B. Magdalena ſurrexerit, ſimul atque intellexit à ſorore, ſeſe à Ieſu citari (*Magiſter adeſt, & vocat te. Illa vt audiuit ſurgit citò, & venit ad eum*) toties mihi perſuadeo, eum eſſe feruentium morem: arbitrantur à Ieſu ſe vocari, ad hoc illudue peragendũ; & qualecumque ſit, eò tendunt, ferunturque ea lætitia, & feruore, quem meretur is, cuius gratia, ſuas actiones ſuſcipiunt, &

prosequuntur. Hagiophila, nonne fas esset æmulari studium illorum, aut saltem proximè facere, quòd mundi amatores, & Aulici in suorum Principum seruitijs ardentissimè exhibent? an minus obsequij promeretur Iesus à te, quæ te illius sponsam profiteris? quando diligis creaturam aliquam (quæ vt plurima habeat amoris incitamenta, non aliud est, quàm terræ vermiculus) tanto affectu ardoreque raperis, curris, volas, vt illi adsis, illique seruias, aut vt aliquam tui in illam amoris testificationem demonstres; quid igitur te facere non oportet, imò quantò ardentiori amore feruoreque, debes sequi omnes nutus tui amabilissimi seruatoris, eius, inquam, qui tibi millies teneriùs afficitur, quam affici possent omnes totius orbis creaturæ, quamuis omni amoris lenocinio abundares? ad feruorem, ad feruorē, Hagiophila, ego te inuito; istic egregius amor est, istic decus, & perfectio diuini amoris consistit: & si eius amoris habes socias, pia quadam æmu-

latio,

latione ſatagant ſingulæ, vt altera alteri generosè, heroiceque operando, lauream præripiat. Tu cæteras feruore ſupera, & præſta te dignam Alexio filiam, qui totos triginta ſex annos continuis actionibus heroicis feruentibuſque impendit. Iam hinc à temporibus Deboræ certamen fuit, quiſnam feruoris & magnanimitatis laudem reportaret: *Cum Debora facta eſt contentio magnanimorum.* Reuocare iſta tempora non poſſemus, & ſancta quadam ambitione cæteros in ſtadio feruoris præuertere? facies id, chara Hagiophila, quandoquidem non fruſtra ſtudiosè inquiſieris rectam & breuem viam, quâ feliciter ad cælum peruenires.

Si lectio iſta non ſufficit, lege cap. 6. 7. & 8. Tract. 2. Primæ Partis Rodericij. Aut cap. 20 & 21. l. 3. Thomæ de Kempis.

Adeſt iam tempus Examinis circa diligentiam ſpiritualem, quam habere nos oporteret; & ecce materiam, ex quâ facile agnoſcemus, an ſpiritualis feruor in nobis hactenus fuerit.

Digitized by Google

EXAMEN.

De diligentia ſpiritali.

QVindecim notas tibi præfigo è quibus aduertes, num habeas illam diligentiam, quam Dei amantes tantoperè ambiunt.

Prima. *Magno ferri deſiderio, vt in vita ſpiritali proficias, téque penitùs Deo conſecres.*

Secunda. *Generosè ſuperare ea, quæ proprius amor maximè formidat; Contemptus, confuſiones, humiliationes, & omne genus mortificationis, & abnegationis voluntatis propriæ.*

Tertia. *Sæpe facere bona, firmaque & conſtantia propoſita.*

Quarta. *Operibus præteritis & propter Deum peractis non attendere, ſed peragendis ſtudere, & ad anteriora, vt Apoſtolus ait, ſe extendere.*

Quinta. *Labores ſuos, etſi aſſidui ſint, & notæ alicuius, tamen modicos exiſtimare, paruiq; facere.*

Sexta. *Declinare vſum earum perſonarum, ſiue ſæculares, ſiue Religioſæ ſint, quæ*

quæ nos distrahunt, & negotijs, aut cogitationibus, ab recollectione interna alienis, implicant.

Septima. *Nullam ab ordinarijs exercitijs exemptionem aut immunitatem quærere, aut admittere, vt liberius arbitrio nostro viuamus.*

Octaua. *Amare sanctam illam captiuitatem, quâ multarum rerum minutarum obseruationi adstringimur.*

Nona. *Affici studio Orationis, eámque cum gustu, & animi attentione peragere.*

Decima. *Facilè reuocare animum ad interiora, sibique attendere.*

Vndecima. *Sedulò examinare conscientiam, cum animaduersione defectuum suorum, & emendationis proposito.*

Duodecima. *Molestè se rebus exterioribus impendere, nisi sit ad opem proximo ferendam, aut boni alicuius operis exercitationem.*

Decima tertia. *Amare disciplinam Religiosam, aut antiquas nostras deuotiones, eodem affectu, quo illas initio conuersionis nostræ prosequebamur.*

Decima quarta. *Libenter seſe occupare, & otium fugere.*

Decima quinta. *Impensè in ſalutem animarum incumbere.*

Peracto hoc Examine ſequitur Oratio vocalis, Officij, vel alia. Deinde hæc Conſideratio.

CONSIDERATIO.

I. SIc eſt profectus noſter, vt nullum illi comparando negligi tempus queat; continuò proſequendus eſt, magnáque aſſiduitate, neque in itinere benè cæpto fatigari, aut lenteſcere nos oportet. In cæteris omnibus ſua ſint interualla, & tempora quietis, hîc nulla conceduntur.

II. In arbitrio meo eſt, magnam conſequi ſanctitatem : ſolius defectu feruoris glorioſam illam coronam, quam Deus offert, amitto. Multum perdo per ignauiam meam, vtinam non omnia!

III. Quid ſeruus meretur, qui loco laboris, quem impendere Domino ſuo deberet, totos dies conſumit riſu, nugis, otio, deſidiáque? quid illi dicet Dominus,

nus, operæ ſuæ mercedem exigenti? ah, ego ſeruus ille ſum!

IV. Præcepit Dei Filius, vt arbor, quæ non facit fructum bonum, exſcindatur, & in ignem mittatur. Vtinam anima mea ſit arbor bona, quæ firmas agat radices, vt quâcumque occaſione extendere, & impendere virtutum exercitio me poſſim; vt vndequaque creſcam per intentionem, & feruorem actionum mearum; vt non producam fructus vanâ gloriâ, aut amore proprio, humanóque quæſtu corruptos!

V. Omnia nos ſtimulant, vt tandem pigritiæ noſtræ pertæſi, magnum in virtutibus progreſſum facere ſatagamus. Primò: Creſcit corpus, & iuſtam ſuam perfectionem aſſequitur, quidni & anima mea quoque ſuam? Secundò: Laude dignus mercator eſt, qui maximum quęſtum facit, & labore ſuo amplificat rem familiarem: opes ego maiores comparare mihi poſſum. Tertiò: Suſpicitur Princeps, qui armorum virtute iuſtóque bello nouas ditioni ſuæ Prouincias,

cias, nouáque regna adiungit: & impedire nihil me poteſt, quin exiguo labore regna occupem excellentiora. Ignauus ſit, qui volet, ego eſſe deinceps nolo.

VI. Potior eſt dies vnicus in feruore, & actionibus ex Dei amore peractis decurſus, quàm mille alij, qui ſenſuum cupiditatibus, & propriæ voluntatis ſatisfactioni impenduntur: quia ex mente Diui Auguſtini, quodcumque tempus amando Deo non impenditur, perditur.

Adeſt iam hora Relaxationis, deinde Officij, aut vocalis Orationis. Tum viſitationis Venerabilis Sacramenti. Denique Meditationis præuidendæ.

III. MEDITATIO.

Motiua ad feruorem, & perfectionem proſequendam.

Oratio præparatoria conſueta.

I. PRaeludium. Ob oculos tibi propone Iſraëlitas, qui exploratum iuerant terram promiſſionis, *Num c. 13. & 14.* eámq; aduerterant omni frugum, & fructuũ genere affluentẽ, manantem lacte & melle, denique ſtudijs omnibus expetendam:

tendam: at in ipſo aditu, plurimis animi concidêre, horrore difficultatum, quas imaginabantur: *Terra illa*, inquiebant, *deuorat habitatores.* Vt pulchra, vt fertilis ſit, nimio tamen conſtabit, nimia ſunt ſubeunda pericula, vt eam adipiſcamur.

II. *Prælud.* Pete gratiam à Deo, vt eius generis metus, & tanta animi puſillanimitas, te in via ſalutis non impediant.

I. *Punctum.* Mundus, Diabolus, Caro, Amor proprius, & Senſualitas perpetuò nos inſectantur, & ſuggerunt: nimijs difficultatibus, & incommodis ſeptam eſſe viam perfectionis, illam vel iſtam virtutem obtineri omninò non poſſe. Quid faciam? aurem prębere ijs debeo? ita videlicet ijs adnumerarer, qui ex ignauia ſemitam ſalutis deſerentes, iêre in æternam perniciem. Si eſſemus ad portas inferni, innumeros audiremus, qui non aliud horribili vociferatione clamitarent, quàm: *Ignauia nos, nos puſillanimitas, huc dedit præcipites.* Ex Purgatorio idem occinitur; & inter ſæculares quot ſunt, qui ob eandem puſillanimitatem

non

non adierunt clauſtra religioſa, quò tamen Deus eos vocabat, vt tantò ſecuriùs animarum ſuarum ſaluti nauarent operam; atque vtinam iſti non perirent? Quin igitur monitus exemplis aliorum audeo, & rem ago maximi momenti, quæque tam peculiariter ad me attinet?

11. *Punctum.* Non eſt negotium vſque adeò arduum, ſeruire Deo perfectè: ſola initia dum quis aſſueſcat, difficilia videntur, cætera vſu, & internis delicijs faciliora fiunt. Chriſti vox eſt: venite ad me; iugum enim meum ſuaue eſt, & onus meum leue. Quis ad hanc amoroſam inuitationem animos non aſſumat? S. Andreas crucem ſuam appellitabat *bonam, & diu deſideratam*; S. Paulus in infirmitatibus, in aduerſis, in cruce potiſſimùm gloriatur. Tot Sancti ab ætate ineunte (quamuis conditione præſtantes, habitu tamen corporis tenero, & delicato) difficultates omnes ludibrio habuerunt, fecerúntque ea omnia, quæ facere ego poſſum, & debeo, & quæ cum diuina gratia, facturus ſum. Reuoca in memo-

riam

riam eos, quorum nosti virtutes, eorúmque stimulis te anima.

III. *Punctum.* Propone tibi difficultates omnes, quæ in prosequenda perfectione subeuntur: continuam corporis mortificationem, oppugnationem passionum; indolis rebellionem, respectus humanos, & eius generis plura: sed quid hæc, si cum præmio, eóque æterno conferantur? si cum pœnis infernalibus, quas hac tui victoriâ euadis? si cum incommodis, quæ mundi affectæ subeunt, vt ad aliquem honoris, aut diuitiarum cumulum pertingant? quid hæc denique, si compares cum ijs, quæ JESVS tuus pro te? tanti dolores, tantum sanguinis effusum pro te, facilè promeretur, vt ei rependas aliquid laboris, si non sanguinem, & vitam. Resolutio. Magnanimitas.

Colloquium tecum. Nil magnum, anima mea, sine labore obtinetur. Hoc pretio, scientia, Principum fauores, & diuitiæ constant: nihil mundani omittunt, quo ad honores, & propositas sibi digni-

Moriendum est, & post hæc Iudicium.

QVARTVS DIES.

De iis, quæ homini in extremis accidunt.

NIhil, Hagiophila, potentius conſideratione Mortis, & Iudicij, & Purgatorij, quæ illam conſequuntur, vt benè animam tuam diſponas, emundes, & optimis propoſitis munias. Qui enim horum cogitatione non euincitur, neſcio, quid commouere illum poſſit. Occupabimur ergo in his hodie, & quàm poterimus moderatiſſimè; nullam enim inferni mentionem facio, à quo te ſcio ſatis, & meritò alienam. Satis ilta, quæ dicturus ſum, ferient.

Viſita Venerabile Sacramentum, & ſi abſque arbitris es, ter terram deoſculare, vt te eâ die humilies, quo agnitura es te nihil aliud eſſe, quàm terram, & lutum. Faciebat id quotidie è lectulo conſurgens B. Franciſcus Borgia. Inde ad meditandum te diſpone.

Digitized by Google

I. MEDITATIO.

De Morte.

Oratio præparatoria ſolita.

I. *Præludium.* Imaginare te in extremis conſtitutum, offerri Chriſti cruci affixi imaginem, accendi cereum ſacrum, atque intonari tibi à Sacerdote: *Proficiſcere anima chriſtiana,* plurimis interim circùm orantibus, & animæ exceſſum præſtolantibus.

II. *Prælud.* Roga Deum, vt mortis horrore te percellat, quo meliùs ad eam te pares.

I. *Punctum.* Decretum infallibile; *Moriendum eſſe:* hac iter eſt omnibus, & iuuenibus ſæpe, & minimè arbitrantibus, & ijs qui robore corporis, & valetudine plurimùm pollere videntur; nemini mors parcit, omnes aggreditur, & pleno curſu: ſingulis enim momentis fit propinquior. Quare eò ſæpe aduertamus animum, ne incurios adoriatur; & iam nunc faciamus, quod tum feciſſe vellemus. Sibi benè non attendit, qui non ſemper attendit.

II.

Digitized by Google

II. *Punctum.* Vt morte nihil certius eſt, ita eâdem nihil eſt incertius. Et annus, & dies, & momentum, & locus, & modus, aliâque omnia morti adiuncta, incertâ ſunt. Percurre ſingula, & ſcito ab hac incertitudine ſeriam nobis ſollicitudinem, & vigilem curam indici. Vigilate, monet Dei Filius, quia neſcitis diem, neque horam.

III. *Punctum.* Mors corpori animæque terribilis: Corpus doloribus, & debilitate obruitur: quis tum modus orandi, peccata ritè expiandi, & attendendi ſibi? ſi adeſt ſuprema lucta, peius eſt: viſus deficit, & auditus, frigent extrema corporis, ipſúmque olere iam terram incipit & fœtere. Horrent, qui nobis ſerviunt, & quibus delicatiores ſunt nares, nos deſerunt; cæteri cum moleſtiâ faſtidióque circumſtant. Miſerum corpus inutile eſt, neque aliud monetur quàm manus, quæ dum cortinas, & linteamina contrahunt, teſtantur, ægrum iam ſarcinas colligere, & ad abitum ſe parare, Iſtud tibi ſubeundum eſt, ô corpus,

quid ergo iuuat me, tot blanditijs mulcere te? tum temporis, simul atque anima mea te deseruerit, fies vitæ expers & motus, vermibus corruptioniqúe obnoxium. Lecto & domo te efferent, vt non minùs memoriam tui, quàm te humo obruant.

Neque Mors minùs est terribilis animæ. Quis dolor, deserere corpus tantoperè dilectum, tam molliter & blandè habitum, cuius maiorem curam quàm sui gesserit? quæ molestia, perpetuũ vale amicis dicere, separari ab ijs omnibus, quæ habebat in delicijs? relinquere opes & honores, quibus affectu tuo incumbebat? quantæ angustiæ ex patratorum scelerum recordatione, ex aspectu dæmonum extremam pugnam indicentiũ, & vitæ rationes exprobrantiũ, ex incertitudine mox ferendæ sententiæ, & loci, cui deputanda sit? meritò hęc terrorem, & quidem grauissimum incutiunt. O felicem eo momento, qui Deo seruiuerit, mortificârit carnem suam, & huius voluptates, & delicias contempserit!

Col-

Colloquium ad Sanctos, qui magnâ animi alacritate & solatio mortem obierunt: vtinam morte simili defungar! vtinam nihil me terreat in hoc vitæ excessu! vtinam in hac lucta mihi adsit præsidium SS. Matris, quæ toties alijs oportunè adfuit! vtinam tum tutelaris meus Angelus conuerteret in fugam hostes meos! vtinam frui liceret beneficio Sacramentorum! vtinam moriar amando Deum meum, & extremis suspirijs ingeminando JESVS, MARIA, JOSEPH! Amen. Pater. Aue.

Reuisio Meditationis. Electio Tesseræ hodiernæ: fortasse arridebit hæc: *Morindum est, & post hoc iudicium.* Vel illa Thomæ Kempensis: *Quid prodest diu viuere? quando tam parum emendamur?* Quin proderit etiam sæpe inspectis manibus suis dicere: hæ aliquando manus à vermibus rodentur.

Sequitur Oratio vocalis, aut Officij, aut alia. Deinde Sacrum. Tum Lectio spiritalis, aut eius dissertationis, quæ sequitur, aut aliorum, quæ posteà notabo.

DISSERTATIO MATVTINA.

Plurimùm referre, perſpectas eſſe Mortis qualitates.

OLeum & operam perderem, Hagiophila, ſi tibi demonſtrarem, moriendum eſſe: Tribus facibus ea veritas perpetuò nobis ob oculos ponitur: primâ ſacrarum litterarum, quæ id in omnibus propè paginis decernunt; altera rationis naturalis, quæ luculentiſſimè euincit, cùm è terra, & quatuor elementis ſimus compaginati, nos interitui eſſe obnoxios; & tertiâ experientiæ: nam ab Adamo hucuſque, hàc omnes iuêre, & nos ibimus, & quotquot nos ſequentur, ibunt. Solennis mortis eſt profeſſio, ad hanc omnes homines ſpectant, ſeriùs, aut citiùs. *Eâ conditione intraui, vt exirem*, ait Seneca, nullus, quantuſcumque ſit, ab hac lege eximitur. Et Deus poſt aduentum Filij ſui, in capite Eccleſiæ mirum huius rei argumentum nobis propoſuit. Summum enim illud Orbis caput peculiariter debet huic experien-

tiæ

tiæ ſuffragari, ne exiſtimemus eos, qui dignitate cæteris præſtant, extra mortis ictum quoque conſiſtere. Elegans hæc animaduerſio, eſt Petri Damiani Cardinalis. Rogauerat illum Alexander II. quî fieret, quòd ad Sedem Pontificiam euecti tam citò viuere deſinerent, vt nec S. Petri annos aſſequerentur: reſpondit ille: Deum toti Mundo velle imprimere Mortis memoriam, illiúſque omnes admonere: cùm enim Papa vnicus eam conditionem obtineat, ſitque veluti Orbis Monarcha, vt Bartholus, & Accurſius loquuntur, ſimul atque mortem obit, certior redditur tota Chriſtianitas: per totum Orbem, cùm vbique Chriſtiani ſint, fama diuulgatur; itáque omnes mortis meminerunt, faciléque ſibi perſuadent, hàc omnibus eundum eſſe, quà tantus præceſſit. Par ratio Summi Pontificis eſt in terris, quæ Solis in cælo: Quando hic Eclipſin patitur, omnes aduertimus: diffuſæ per Orbem tenebræ produnt: ſi ſtella aliqua lumine ſuo priuetur, nemo id percipit, niſi fortè ali-

quis immersus Astrorum studio Mathematicus: Ita si moriatur aliquis eorum, qui minoribus istis sideribus similes sunt, quis sciet præter vnius Vrbis, Prouinciæ, aut Regni incolas? cesserit verò fatis Pontifex, iam Sol oculis nostris ereptus est, nemo id ignorat. Quòd si accidat, constitutos in eo honoris fastigio non diu vitam prorogare, seruit hoc ad renouandam mortis recordationem, quæ ita frequentiùs fit, quàm si ea dignitate ad annos quinquaginta, vel octoginta fruerentur. Satis igitur notum est, Moriendum esse; sed nocet plurimùm, non esse satis naturam mortis, & qualitates perspectas: huius enim cognitionis defectu plurimi inueniunt se deprehensos in hora mortis, hoc est, seriùs, & eo tempore, quo prouideri nihil ampliùs potest. Nolim ego te hoc incommodo laborare, Hagiophila, & vt te eximam, quidquid mali animus meus de Morte mihi suggeret, dicere aggredior: viuis eam coloribus à planta ad verticem depingam. Ordior à pedibus.

Mors

Mors cursor est, semper est in via & itinere, vt nos assequatur; noctu diúque properat incredibili velocitate. Tria dicuntur esse signa velocitatis: Primum, si maturè cursus inchoetur; at tam maturè incipit Mors, vt simul ac viuere incipimus, incipiamus etiam mori. Vnde, amabo te, dicebat Iob: *De vtero translatus sum ad tumulum?* Id veri similitudinem non habet, Princeps magne, dum hæc dicis: iam per multos annos vixisti, regnasti, affluxisti delicijs, etiam aduersantis fortunæ impetum excepisti in fimo: nullus adhuc feretrum tibi composuit, & aliquot centenos annos reliquæ tibi vitæ ominamur. Fare, quod lubet; ab ipso vitæ meæ exordio, ad mortem, ad tumulum abripior: dum te alloquor, eòdem propero: ipsa verba, ipsæ actiones omnes, sunt continui ad mortem gressus. Secundum, si cursus non interrumpatur morâ, aut quiete; ita prorsus aduenit Mors. Vbique quietis aliquid conceditur, præterquàm in Mortis itinere: Bella suas habent inducias, pausas Musi-

ca, Viatores ſua interualla, & hoſpitia, Rabulæ ſuas ferias, ſuas vacationes ſtudioſi, quietem opifices: ſed nihil horum Mors habet; ſiue comedam, ſiue vigilem, ſiue quieſcam, ſemper illa pergit, accediteque. Quotidie morimur, quotidie pars aliqua vitæ noſtræ demetitur, *& dum creſcimus, vita noſtra decreſcit*, ait Seneca. Tertium, ſi ſumma diligentia conatúſque adhibeatur. Neque hoc Morti deeſt. Olim ſegniùs ire videbatur, & pede quaſi plumbeo. Centum, ducentis, quingentis annis, aliquando etiam diutiùs vita ducebatur, nunc omnia intra ſexaginta & octoginta annos peraguntur. Quid mirum? nunc equo Mors vtitur. Ita illam equitantem vidit S. Ioannes cap. 6. ſuæ Apocalypſeos. Scire vis, quam feratur celeriter? planè inſtar curſoris: *Dies mei velociores fuerunt curſore.* a Inſtar nauis vento impulſæ: *Pertranſierunt quaſi naues poma portantes.* Inſtar aquilæ volantis: *Sicut aquila volans ad eſcam.* Solis inſtar, qui minutis ſingulis nouies mille, & quingentas leu-

a *Iob. c. 9.* cas,

cas, & vnicâ horâ quingenta & ſeptuaginta leucarum millia decurrit: *Dies mei ſicut vmbra prætereunt.* a Vixerat Mathuſalem annis quingentis, ſed eam ætatem, quòd tam citò difluxiſſet, nihili pendebat; hiſtoria eiuſmodi eſt, fideî Authoris commiſſa: Poſtquàm tot annos vixiſſet, ferunt ab Angelo monitum, vt ex Dei voluntate domicilium ſibi conſtrueret, totidem omninò annis adhuc victurus; quid, inquit, domicilium ad vitam annorum quingentorum? ad ætatem tantillam? ſi plus non reſtat, quàm vixi, operæ manum non admoueo. Quidquid hactenus vitæ fuit, tantâ celeritate præterijt, vt nonniſi diem vixiſſe mihi videar. Non inducor, vt opus illud ſuſcipiam, quin enixè rogo, vt excuſatum me apud diuinam Maieſtatem velis. b Egregia vox magni Epaminondæ, affirmantis tam eſſe celerem vitæ humanæ curſum, eúmque tam breuem, vt præter tria verba vix dici quidquam viuenti poſſit. A Natiuitate ad annum

a *Pſal.148.* b *In faſciculo temporum.*

num triceſimum, quid aliud dices, quàm *Aue*; ab anno triceſimo ad quinquageſimum *Ades*: poſt quinquageſimum verò dic illi *Vale*, ad occaſum enim ſpectat, neque aliam, quàm de diſceſſu ſuo admittere debet cogitationem. Optimè Thomas de Kempis: *Modicum eſt, quod cum tempore tranſit.* Vtinam, Hagiophila, quâ par eſt attentione, hunc ineuitabilem & celerrimum mortis acceſſum expenderemus! Cogita, obteſtor te, neque ampliùs anhela, vt menſes anniq́ue tranſeant; tranſeunt enimuerò, etiam voto citiùs. Iſtud velim ſatagas, vt tam promptè ad Deum feſtines, quàm promptè Mors ad te accedit. Certatim agite, tu an Mors celeriùs properetis, illa ad te, tu ad Deum. Imitare illam, maturè incipe, procede ſine interruptione, & ſummâ adhibitâ diligentiâ, & ita timere illam deſine; nocere enim non poteſt, niſi ijs, qui gradum ſiſtunt, aut vitam ducunt inertem.

Ab hoc inceſſu ad illius dolos tranſeamus. Fraudulenta Mors eſt, fallit, circum-

cumuenitque mortales & ruri, & domi, & vbique. Fruſtrà de hoſpitio homines ſolliciti ſunt, velint, nolint, omnes ad mortem doloſam hoſpitantur; ſignum hoc domibus omnibus præfigi oporteret, ſeriùs enim aut ocyùs Mors fallet omnes inquilinos. Errare Veritas non potuit, dum dixit illam furis inſtar, cùm minimè putabimus, irrupturam. *Veniat Mors ſuper illos, & deſcendant in infernum viuentes,* & iuxta aliam verſionem: *Decipiat illos Mors,* inquit regius Propheta. Et verò tam doloſa Mors eſt, vt nemo illius dolos euitare poſſit. Decipit Iuuenes, quia licet plurima coæuorum ſuorum funera præ oculis habeant, ſortem tamen illam ad ſe nondum ſpectare, arbitrantur. Fallit ſenes, nemo enim vſque adeò decrepitus eſt, quin ſperet vitam ſuam adhuc anno prorogandam, & vbi id aſſecutus fuerit, etiam ſequentis anni ſpe ſe lactabit. Circumuenit infirmos, quia adulantur ijs Medici, recuperandæque valetudinis opinione imbuunt. Ipſe humani generis hoſtis po-

tiùs Medici perſonam induet, quàm vt fallendi artificio Mors deſtituatur. In Franciſcanorũ monumentis proditum eſt, miſſum aliquando Maſſiliam à Diuo Franciſco Fratrem Chriſtophorum, virum ſanctitate illuſtrem: accidit hîc, vt ægrum adiens duos Medicos offenderet (erant pace tuâ, ſic perſonati, Cacodæmones) qui ægro perſuadebant leuem eſſe ægritudinem, miniméque periculoſam, breui euaſurum: Agnouit vir ſanctus veteratores illos, eorúmque verſutiam, quin & ægrum in ſtatu eſſe peccati mortalis: quare ſigno Crucis manu formato, languentem commonefacit, & ſcelerum ſuorum Confeſſionem extorquet. Intereà ementiti illi Medici euanuêre, & otium moribundo fuit, vt feliciter obiret; vide igitur, fidéſne habenda ſit talibus Medicis, aut alijs, qui mortis periculum diſſimulant? ſed qui maximè decipiunt infirmos, propinqui ſunt, qui diſcrimen celant, ne fortè illius gnari Teſtamentum, aut Codicillos conficiant, vel aliquid immutent, legéntque

alijs,

alijs. Infortunati amici, qui Proditorum officio funguntur, quiq́ue has miseras animas decipiunt, quasi absque ijs Mors satis fraudulenta non foret! verùm, vos ægri, multò infortunatiores, quibus tam barbari, & ab omni humanitate alieni propinqui sunt, vt pluris faciant centum aureos, quàm animam, quæ vna omni auro, cunctisq́ue terræ opibus præstantior est! In ipso etiam supremo articulo, Mors misero patienti imponit, persuadétque satis virium supereſſe, vt euadat, aut saltem viuat in crastinum. Adeò vt si de Confessione loquaris: Ah, inquiat, quietem mihi modò cedite, cras ista. At Cras illud ei non conceditur, nisi Cras æternum, quod illum in supplicia suis sceleribus debita præcipitat. Et posteà, opportunè scilicet, dicetur: præreptus est herus, abrepta est Domina, confitendi facultatem non habuit: multùm eæ lamentationes illorum malis medebuntur. Ah quàm præstat, semper paratum esse, & viuere in amore Dei, ne Mors imparatos circumueniat! Felicem

te, Hagiophila, quæ talibus occasionibus excellisti; Deo fida es, illum amore constanti prosequeris, inter eas versaris personas, quæ tibi adulari nescient, sed candidè suggerent, adesse horam optatam, quâ abeas in amplexus sponsi tui, te sistas incomparabili Mariæ, & reliquę Beatorum societati adiungas.

Addo præter ea, quæ dixi, Mortem esse contentiosam, rixisque deditam. Eò tempore miser infirmus plurimis in anima iurgijs, & exprobrationibus impetitur: *Ab eo qui portat coronam, vsque ad eum, qui operitur lino crudo, tumultus, fluctuatio vsque in diem sepulturæ, & timor mortis, & contentio immutat scientiam.* a Deus nos obiurgat, exprobrátque gratias & inspirationes, quas nobis per omnem vitam largissimè concessit: tot bona verba, quæ nobis suggessit, vt in aliorum vtilitatem loqueremur, erunt totidem testimonia, quæ nobis opponet. *Tot convincar testibus, quot me proficuis sermonibus adiuuisti.* Sed molestissima est tum

a *Eccli.* 40.

tum propria conſcientia ; prior illa in nos inſurgit , & iurgiorum acerbitate potiſſimùm exagitat. Iuuenem noui genere, quàm moribus, nobiliorem, quem Mors, intereà dum ocreas inducit amicum aditurus; ſic adorta eſt, vt intra ſemihoram confecerit : nullum illi otium aliud fuit , quàm vt Conſcientiæ exprobrationes exciperet. Non adfuit tempori Confeſſarius. Eæ ſolùm voces, teſtes Mortis , & conſcientiæ reprehendentium , auditæ : *Miſella anima, quo ibis?* Impetit etiam nos dæmon, & ſtolidiſſimis imaginibus mentem noſtram diuexat, aſſerit nos in Confeſſionibus noſtris multa reticuiſſe, & cùm viuentibus magnam pacem indulſerit, morituros conatur perturbare, & amplificare peccata, quæ priùs leuia eſſe , & exigua perſuaſerat. Ne dubites, Hagiophila, tumultus & obiurgationes tum eſſe grauiſſimas, paucóſq; earum expertes eſſe : inuaduntur ſæculares ; Heu miſerum me! exclamabat ſub mortẽ Secretarius nonnemo, viginti quinque papyri volu-

mina

mina impendi litteris ſcribendis & obſe-
quijs Domini mei; & mediũ folium bo-
næ Confeſſioni ſcribendæ non impendi.
Ah quàm forem beatus (aiebat moriens
Philippus III. Hiſpaniarum Rex) ſi vi-
tam omnem in angulo deſerti alicuius
traduxiſſem! impetuntur Religioſi: teſtis
eſt ille, qui cùm aduerſus Regulæ præ-
ſcriptum in menſa micarum collectio-
nem neglexiſſet, vidit Morti vicinus dia-
bolum horribili ſpecie, qui ſaccum mi-
cis refertum obijciebat oculis, vt eum
terreret, turbarétque, & ſi fieri poſſet,
etiam redigeret in deſperationem, à qua
parùm aberat, niſi cæterorum Religio-
ſorum vota, precéſque ſubueniſſent. Te-
ſtis prętereà ille in Societate noſtra ado-
leſcens, qui ab hinc aliquot annis in
Gallia Narbonenſi fato proximus cum
gemitu dicebat: Quid profuit Pindarum
tanto ſtudio peruoluiſſe? quò nunc tot
curioſæ Lectiones? itáne prius euocor,
quàm legerim eâdem contentione, &
aſſiduitate libros ad animæ ſalutem fa-
cientes, quiąue amore Dei inflammare
potuiſ-

potuiſſent? Denique Sancti ipſi diuexantur: S. Elzearius hàc ijt; hàc S. Hilarion, qui vt ſe tutaretur, aiebat: *Egredere anima mea, quid times? ſeptuaginta annis ſeruiſti Deo, & adhuc mori times?* Breuiter: *Omnibus Mors obmurmurat.* Quò tendunt ea morientium ſuſpiria, hi in cælum proiecti aſpectus, illæ vultûs diſtorſiones, hæc dubia reſponſa, hæ voces interciſæ? quid ſignificant ea manuum ſigna, is tremor membrorum? impetus ſunt huius contentioſæ mortis, diſputat, prouocat, conteſtatur. O moleſta iurgia! ô graues exprobrationes! ô intolerandã prouocationem! ah! in ſupremo mortis agone mihi iam eſſe videor, & cum conſcientia mea colluctari, videor hoſte me inuadente obmuteſcere; deficere verba, quibus me tuear, neque aliud ſupereſſe, quàm vt cum Iobo iudicem meum compellẽ: *O cuſtos hominum, quid faciam tibi?* quâ ratione pacabo? ô benigniſſime & manſuetiſſime Seruator, meliùs non poſſum, quàm vt me abijciam ad pedes tuæ tremendæ, ſed vnà etiam

etiam misericordissimæ Maiestatis, totóque cordis affectu exclamem: *Domine vim patior, responde pro me.*

Hagiophila, hæc omnia attentâ consideratione expendenda sunt, idque maturè. Et, si nos sapimus, tu & ego, ne exspectemus tempus illud, vt ad benè moriendum nos disponamus; non erit tunc otium eâ de re cogitandi. *Frustrà parantur remedia, cùm mortis imminent pericula*; scilicet, tempus sit tunc arma poliendi, cùm ad tympani sonitum hostis inuadendus est? tempus sit excauandi tum terram, puteúmque perfossa rupe quærendi, quandò haustus siti pellendæ petitur? tum scilicet Medicus vocetur, quando æger animam exspirat? sera illa sunt, alio rempore disponenda; *Frustra parantur remedia, cum mortis imminent pericula. Miser homo*, exclamat Bernardus, *quare omni morâ te non disponis? cogita te iam mortuum, quem scis necessitate moriturum.* Hæc nobis agenda sunt, & sæpe reuocandum in memoriam, quòd Mors sit Cursor, sit deceptrix, sit con-

ten-

tentiosa; nihilque satiùs esse, quàm securum reddere negotium suæ salutis, & perfectionis, quandoquidem de æternitate agatur: *Nulla satis magna securitas, vbi periclitatur æternitas.*

Placet alia aliqua Lectio? lege cap. 19. 20. tract. 8. volum. 2. part. 1. Rodericij, vel cap. 23. primi libri Thomæ de Kempis.

A Lectione renoua deuotionem erga eos Cælites, qui sub mortem suis Clientibus adesse consueuerunt. Quò spectat caput vndecimum Fœderis à me conscripti. Maximi momenti est ea deuotio, vide ne negligas.

Sequitur præparatio sequentis Meditationis.

MEDITATIO II.

De Iudicio particulari.

Oratio præparatoria consueta.

1. *Præludium.* Imaginare Dominum aliquem, qui à seruo rationem exigat decem millium aureorum censûs annui, quorum administratio penes illum fuerit ab annis omninò triginta: rationem verò tam accuratam petit, vt scire etiam cupiat, quem vsum minimus

mus teruncius expensus sit. Eodem pacto cum hominibus aget Deus.

II. *Prælud.* Pete à Deo gratiam, vt ita nunc rationes tuas ineas, vt reprehendi nihil in ijs possit.

I. *Punctum.* In Iudicio particulari, quod tum subitur, quando anima excedit è corpore, exiget Deus rationem totius vitæ nostræ, etsi illa ad centum vsque annos producta fuisset, omnium, inquam, actionum nostrarum; ah omniũ! omnium verborum etiam otiosorum, ah innumera sunt! omnium cogitationum; ah infinitæ sunt! eæque tam fatuæ, ridiculæ, & ineptæ! atqui vel idcircò subeundum est iudicium. Idcircò ad diuturniorem in Purgatorio pœnam damnabimur; denique ratio reddenda est omnium, quę nobis acciderunt ab eo tempore, quo vti ratione cœpimus, quæ interdiu, quæ noctu; quæ coram alijs, quæ clàm; quæ bona, quæ mala, secundùm intentiones, quibus ad operandum inducti fuimus; quorum etsi apud nos nulla extet memoria, nihilominùs om-

nia

nia in arcanis Dei tabulis notata reperientur. Huic rationi, si subinde mortales animum aduerterent, tantáne viuerent libertate procaciáque? ipsi viderint, ad me quod attinet, deinceps aduertam, & ita supputabo singula tum meis Examinibus seu generalibus, seu particularibus, tum Confessionibus accuratis, vt & rationes dispungantur, & errores perfidiáue lacrymis & contritione diluantur.

II. *Punctum.* Iudex erit Christus IESVS, tantæ sapientiæ, vt falli non possit, qui excusationes de admissis sceleribus non recipit, qui occultissima cordium arcana perscrutatur, qui nullius veniam delicti ampliùs indulget, qui gratiam nulli, ne dilectis quidem sponsis suis, præstat, qui à sententia semel prolata non dimouetur; tantùndem tunc tenax iustitiæ, quantùm priùs in misericordiam inclinabat. Iudex magne, quidni iam promerendis fauoribus tuis adlabor? quidni te prenso, vt adsis causæ meæ, & causæ tanti momenti? quidni adeo te

sæpius

ſæpius in Venerabili Euchariſtia, in Oratorio? quidni continuo te ſequor, vt miſerum animæ meæ ſtatum commendem? & dicam: Domine, non intres in iudicium, cum ſuerùo tuo, quia non iuſtificabitur in conſpectu tuo omnis viuens?

III. *Punctum.* Præſentes iudicio adſunt, IESVS, vt me iudicet, vel eius loco S. Michael; inde Diabolus, vt me accuſet; tum Angelus tutelaris, vt proferat opera mea bona, & animam meam, vel in cælum, vel in Purgatorium deducat, ſi ea ſententia feratur; quemadmodum Diabolus condemnatas animas abripit in Infernum. Aderit etiam B. Virgo, & cæteri ſancti Patroni mei, modò peculiaribus obſequijs, & ſingulari veneratione merear hanc gratiam. O horribile iudicium, etſi particulare! ab hoc enim particulari pendet ſententia, quæ in vniuerſali iudicio proferetur, quô que vel ad dextram, vel ad ſiniſtram collocabimur.

Colloquium ad IESVM, & SS. Matrem,

trem, in his enim ſumma præſidij ſpes eſt, ne tamen prætereas eos ſanctos, qui morientibus aſſiſtunt, Aue maris Stella.

Recollectio Meditationis. Viſitatio Venerabilis Sacramenti. Examen Conſcientiæ. Prandium. Recreatio. Viſitatio Venerabilis Sacramenti. Examen peculiare. Tempus ſcriptionis. Lectio ſpiritualis, quæ ſequitur.

DISSERTATIO POMERIDIANA.

Prodeſſe ad bene moriendum, Tempus vtiliter impendere.

AVderemne, Hagiophila, primo ſtatim aditu tibi proponere Paradoxum aliquod? id quidem à communi ſenſu videbitur alienum, quia tamen exiſtimo veriſſimum, & plurimùm conferre ad ea, quæ ſum dicturus, volens lubenſque tibi patefaciam. Iuuenes opulentiſſimi ſunt, & inter mortales omnes feliciſſimi. Iſtud eſt, quod in ipſo huius diſſertationis exordio proferre volui, neque fidem mihi deroga; nam tempus poſſident, quæ res totius mundi

mundi pretioſiſſima eſt, idque vſu & emolumento maiori, quàm reliqua pars mortalium. Non puto te ignorare pretium Temporis. Familiare dictum erat S. Bernardi: *Nihil pretioſius tempore inuenitur.* Et recte quidam Poëta aſſeruit, minimam eius portionem etiam cuicumque pretio anteſtare: *Non poterit pretio, vel breue tempus, emi.* Ludouicus XI. Galliarum Rex, ſingulis diebus vltimæ ſuæ ægritudinis, quingentos aureos Medico ſuo numerabat, vt ope medicamentorum tempus ſibi prorogaret. Optimus ille Princeps auro argentóque tempus licitabatur, ſed *non poterat precio, vel breue tempus emi.* Præſens aliquando adfui morienti Ieſuitæ (cui moleſtiſſimum erat, quod in ætatis primo flore decedere cogeretur) cum propius à morte abeſſet, dixit illi ſuperior: Alexander (id iuueni nomen erat) quid à me petis? cedo, mi frater, quid deſideras, quid poſtulas? Vitam, inquit, Pater mi. Vitam poſtulans, nihil ſanè aliud volebat, quàm tempus, quo vita longiùs tradu-

traduceretur. Sed neque ſuperior, neque alius aliquis, id dare poterat: cariùs eſt, quàm vt emi poſſit: *Non poterit precio, vel breue tempus emi.* Chryſaorius ille, de quo Magnus Gregorius, cùm à Dæmonibus citaretur, ad reddendam flagitioſiſſimæ ſuæ vitæ rationem, magnis vociferationibus obteſtari cœpit, vt modicum aliquid temporis indulgerent. *Inducias vſque mane: Inducias vſque mane.* Quid non obtuliſſet ad exigui temporis vſuram? non peperciſſet opibus, & facultatibus omnibus ſuis, ſi tam vili, tanta res venalis fuiſſet: ſed *non poteſt precio, vel breue tempus emi.* Quod cum ita ſit, quis non videt Iuuenes, qui iuxta naturæ curſum, habent in poteſtate ſua plus temporis, eſſe, in affluentia rei tam precioſæ, cæteris opulentiores, felicioreſque? ego quidem nullus dubito; aſtringo tamen opinionem hanc; dicoque, eos omnium eſſe opulentiſſimos, feliciſſimoſque, qui bene tempore vtuntur: abundent enim Iuniores cópia temporis, habeantque annos centum, ſi placet, tranſigendos; ſi

tamen tempus malè collocant, patiantur que interire rectè faciendi opportunitates, miſerrimi ſunt, atque egentiſſimi, quantumcunque viuant, neque finem ſortiri poſſunt, niſi deplorandum. Vt dicto fidem faciam, in medium adduco, duas duntaxat propoſitiones, quarum hæc prior.

Quem æſtimas diem anni ſereniſſimum, optimumque? Non eſt Paſchæ dies, neque is, quo Sol Oriens illuſtrioribus radijs emergit, nec ille, quo cælum omni nube deterſa veſtem cæruleam terris oſtendit: Dies anni pulcherrimus, & optimus eſt ille, qui optimè impenditur, & quo tempus congruentiſſimè collocatur. Dies omnes, quos decurrimus, nihil aliud ſunt, quam portio quædam, & ſpecimen illius vnicè pulchri bonique diei, fortunatiſſimæ æternitatis. Omnes dies quos ducimus, aut potiùs, qui continuâ ſerie nos ducunt, non ſunt, niſi vigiliæ quædam & Veſperæ illius æterni diei; quatenus igitur illi referuntur ad ſerenum illum diem æternitatis (qui ſemper erit in vſu glorioſo,

&

& amabilibus æquè ac admirandis occupationibus) eatenus dies ſereni ſunt & boni. At, quem diem vocas benè impenſum, quod tempus rectè collocatũ? an quando ab aurora in Veſperum, magna contentione ſtudióque, operi cuicumque incumbitur? minimè verò. Sed quando, quidquid agitur, propter Deum agitur, eiuſque ex amore. Etſi mancipij inſtar laborares, diffluereſque ſudore etiam ſanguineo, niſi ad Deum referas, quidquid id eſt, vanum eſt, meriſſimaque inſania. Si vero Dei causâ agis, tunc demum, ipſius Dei opulentiâ te ditas. Audi, quid aliquando dixerit Ieſus homini comparandis opibus intento, quique tempus omne rei ſuæ familiari amplificandæ impendebat: *Stulte, hac nocte repetent animam tuam à te, quæ autem paraſti, cuius erunt?* Stulti nomine compellatur is, qui multùm deſudauerat, tempuſque ſuum anxijs laboribus inſumpſerat. Quis vero conferri, cum hoc ſtulto meretur? illum deſignat Ieſus, dum ſubiungit: *Hic eſt, qui theſaurizat ſibi, & non eſt in Deo dives.* Stul-

tus igitur eſt, quiſquis ſibi, non Deo laborat; ſed eo labore ſe ditat, ſed honoribus augetur, ſed authoritatem acquirit, ſed euadit in virum egregium, prudentem, admirandum, idque ſua induſtria, adhibitoque conatu proprio; non refert, quanquam ſe redderet inter homines eminentiſſimum, mundi oraculum, omnium theſaurorum, opumque poſſeſſorem, niſi inter opes ſuas Deum numeret, eiuſque gratia laboret, delirus eſt, & amens: *Hic eſt, qui theſauriſat ſibi, & non eſt in Deo diues.* Fruſtra laborat, prodigit tempus, ſatiuſque illi foret otio indulgere, quam tam inani operâ ſe fatigare. Et hac ratione, accipiendum eſt illud dictum S. Auguſtini, quo aſſerit omne tempus perdi, quod amando Deo non impenditur. Quaſi dicere vellet; Deum amare, non in eo conſiſtere, vt tantùm quis actus diuini amoris exerceat: aliàs ad tempus bene collocandum opus eſſet, continuò proſequi hoc exercitium, quod in hac mortalitate fieri non poteſt; ſed vt quis omnes actiones ſuas ad eum referat, eiuſque

que amori honorique ſtudeat: quiſquis id non facit, nullam temporis ſui habet rationem, ſed illud ſtolidiſſimè perdit. Videre cupis, tempus illud amitti, quod Dei amori eiuſque obſequijs non impenditur? animum aduerte ad Sacros Regum libros, vbi Saul nonniſi duobus annis regnaſſe dicitur, cùm tamen manifeſtum ſit, eum diademate coronatum publicéque regem habitum, per annos omnino quadraginta. Vtrumque iſtud ſacer textus aſſerit, quod tamen conciliari non poteſt, niſi D. Gregorio aſſentiamur, quòd cùm Saul duobus tantùm annis amauerit Deum, eique fideliter ſeruiuerit, reliqui regiminis nulla in Dei volumine ratio habeatur; ita vt anni tringinta octo euanuerint, nobiſque inſigne relictum ſit documentum, plures nos vitæ annos numerare non poſſe, quàm quot benè vtiliterque impendimus. Ex quo in eam opinionem inducor, ſæpe nonnullos exiſtimare, quòd diu in Religioſo ſtatu vixerint, qui forte nonniſi horam, aut diem vnicũ vixerit, cùm propter Deum

pauca, plurima verò propter vſus ſuos, propter amorem proprium, tepidè igna. uiterque peregerint. Reperies permul. tos, qui de decem, viginti, triginta annis, in Religione traductis, gloriabuntur, & erunt Tyrones ſex menſium, qui illos virtute anteuertent: vnde accidit, vt Deus hos, triginta, aut multorum annorum æſtimet, illos verò, paucorum, deſpectâ ea ætate, qua illi ad vanam gloriam, & oſtentationem plerumque abutuntur. Quæ res à Thoma Kempenſi has voces extorſit: *Multi computant annos conuerſionis: ſed ſæpe eſt paruus fructus emendationis.* Per Deum immortalem! cur non iſta nunc perpendimus, dum adhuc otium, & tempus ſupereſt? nuper Dæmonum aliquis ex obſeſsâ affirmauit, ſi Deus poſt extremum Iudicij diem, illi ſpei aliquid & temporis ad cælum promerendum commodaret, ſolum ſe pro Deo plura, quàm vniuerſos homines peracturum. Ante hunc, maiora dixerat alius; cum enim rogaretur, quid maximè illum in Inferno affligeret? heu, reſpondit, quod tempus illud

illud, quod amando Deo, & beatitudini merendæ conceſſum fuerat, tam malè collocarim! plus tamen, quàm horæ ſemiſſem, Angelos rebelles non habuiſſe, communis fert Theologorum opinio. Nos, Hagiophila, qui tantùm temporis habemus, tot horas, tot dies, tot ſeptimanas, quid agere nos non oporteret, vt ea benè collocaremus? non mouebunt nos exempla eorum, qui multũ, ſed fruſtra laborant, ijs ſimiles quos D. Auguſtinus ait. *Bene currere, ſed extra viam*? & pares illi, in quem vetus dicterium: *Saltauit benè, ſed non in ſtadio?* plurimi huius ſortis ſunt, tum inter ſæculares, tum inter Religioſos, qui plurium labores vni ſuſtinent, ſed nullo operæ fructu; quandoquidem ſibi, ſuis cupiditatibus, ſuæ gloriæ, non Deo, laborant. Hæc exempla nullum ſtimulum nobis impriment, vt rem pretioſiſſimam vtiliter, & cum fructu diſpenſemus? præſertim cum occaſio ſemel neglecta reuocari ampliùs non poſſit? Olim obtulerat ſe miles Alexandro Magno, promittebatque artem obtinendi

ſpatio ſex dierum ea nuntia, quæ aliàs viginti quinque diebus vix deferebantur. Ludibrio excepit Rex hominem, & à ſe repulit. Duabus horis poſt, re maturiùs expenſa, hominem inquiri iuſſit, ſed fruſtrà, nuſquã ènim ampliùs comparuit. Ah longe alia temporis iactura eſt, reperiri hic homo potuiſſet adhibita diligenti inquiſitione: at tempus quod præterijt, nulla poteſt ratione recuperari, recipi cætera poſſunt, non illud:

Damna fleo rerum, ſed plus fleo damna dierum,
Rex poterit rebus ſuccurrere, nemo diebus.

ingeniosè quidam cecinit. Et profecto ita ſe res habet: amittam enim decem aureorum millia, fortunas omnes, honorem, aliaque eius generis: deflere quidem lacrymis poſſum iacturam; verum Rex ſua munificentia reſtaurare omnia poteſt; at vbi dies meos, & tempus perdidi, nemo eſt, qui damnum reſarciat, perditaque reuocet. Vnde ſequitur vtendum eſſe tempore, dum in noſtra

eſt

eſt poteſtate, & quidem ad animæ ſalutem vtendum; quo nos inuitat Apoſtolus dicens: *Dum tempus habemus, operemur bonum.* Et hic modus erit comparandi omnia, ad bonam mortem obeundam, neceſſaria. Vulgaris parœmia eſt, *qualis vita, talis mors*; ſi ergo vita bona fuerit, ex optima dierum & temporis vſura, non poterit non eſſe mors bona, glorioſa, taliſque, qualem exercitatione earum actionum, quæ vitam noſtram illuſtrarunt, intendimus.

Verum enim vero non ſolis actionibus tempus rectè impenditur, ſed etiam cogitationes multùm eò conferunt, & pariter atque illæ ad mortem bonam diſponunt. Vt animi ſententiam planiùs explicem, venio ad alteram propoſitionem, quam tibi promiſeram. Eccum illam digniſſimam conſideratione.

Bonitas & ſanctitas noſtræ mortis à cogitationum noſtrarum bonitate, ſanctitateque dependet; ita vt, ſi viuentes bonis ſanctiſq; cogitationibus animum occupauerimus, certiſſima ſpes eſſe poſſit mortis bonæ. Ratio eſt, quòd mors

ſit quædam Echo vitæ. Clames alicubi, vbi talis Echo reſonat: *Euge*: remittet illa vocem eandem *Euge*, & quidquid illi acclamaueris. Idem mors facit; & cogitationes, quas per vitam tantoperè volutauimus, hoc caſu recurrunt; & omnes affectus amoris, vindictæ, auaritiæ, aut ambitionis, quæ mentem noſtram, dum viximus, occupatam tenuere, etiam dum morimur, occupabunt. Vnde vſuuenit, vt blaſphemus, Deique eiurator, moriatur blaſphemando, eiurandoque? vnde accidit, vt amens aliquis amator, moriens, non niſi de ſuis loquatur amoribus? & ita de cæteris debiris, & nimio rerum mundanarum affectu implicitis Non aliunde iſta contingunt, quàm quòd Mors ſit Echo vitæ. Vnde eſt quòd Anglus ille, de quo Venerabilis Beda (cui vox erat familiaris: *Diabolus me auferat*) in voce eadem exſpirarit? Vnde aurifaber quidam, qui tota vita nullam aliam, quam de auro argentóque cogitationem admiſerat, petijt moriturus ab eo, qui auream Chriſti cruci affixi effigiem, ad pios animi

motus

motus excitandos, offerebat, quanti vncia veniret? Vnde ille fænerator (cuius mortē paucis abhinc annis accepimus) cùm in extremis de peccatorum confessione admoneretur, postulauit, viline frumentum venderetur, & an bona spes foret vindemiæ? Vnde Prælatus ille, quem scio maiorem argenteæ suppellectilis, quàm conscientię curam habuisse, animam exhalauit, contrectans manibus sua salina, pelues, lanceſque, quas in supremo agone, coram adferri iusserat? Vnde nobilis ille Sabaudus, qui omnem suum amorem Mulieri cuidam impenderat, obijt dicendo, iterandoque millies: Corculum meum, deliciæ meæ, itane auellor à te? nimirum Echo vitæ est Mors. Et, vt alterius quoque generis exempla proferamus, vnde est quod quædam S. Vrsulæ Religiosa, quæ in longa sex mensium ægritudine, sæpius solenne B. Victoriæ carmen iterauerat:

O IESV, *mi dulcis Amor, nil diligo præter,*
Tu sponsus meus es, Mens mea sponsa tua est,

proximis annis Camberij obierit, hæc verba repetens? vnde est quod tot egregiæ animæ, quæ millies habent in ore: Viuat IESVS, MARIA, IOSEPH. idem in morte etiam suauissimè eloquantur? totum id inde accidit, quòd Mors sit Echo vitæ: adeò verum est, cogitationes, & affectus, qui nobis familiares, & in vsu fuerunt, sub id tempus recursuros. Cui igitur bono eæ vanæ, inutiles, & forsan perniciosæ cogitationes, siue Amoris, siue Vindictæ, quæ tantoperè insident animis nonnullorum? Quorsum hæc Castella in aêre, hæ fictæ machinæ, illæ votorum Chimæræ, illæ vagæ imaginationes, quæ multis plurimas bonas horas suffurantur? nulli rei ista seruiunt, nisi (præter Dei offensam ratione perditi temporis) vt mortem quoque producant infelicem, & obitum in quo minima sit de Deo cogitatio; quia enim mors vitæ est Echo, & finis tragœdiæ, quidquid in theatro comparuerit, iterum se sistet, & eæ cogitationes cupiditatesque postremùm recurrent. Nonne præ-

ne præſtare mentem, optimis cogitationibus imbuiſſe, & hâc etiam parte vtiliter tempus collocaſſe, vt omni modo mortem meliorem acceptiorémque conſequeremur?

Hæc omnia ſtimulant me, Hagiophila, vt alia, quàm fecerim antehac, ratione tempus meum impendam; nec minùs te facturam exiſtimo, quin etiam ampliùs. Quòd ad me attinet, totus horrore concutior, quoties mecum reputo tanti iacturam temporis, tot actiones, quas ad Deum non retuli, tot vanas inutiléſque cogitationes. Heu! omnium iſtorum rationem exiget à me DEVS. Quotidie mihi ferè ſeptem horæ ſunt, aut vt loquar, aut vt de diuinis rebus loquentes audiam, aut vt Deum orem, déque illo cogitem: elapſo anno, aut elapſis annis decem, quantus horarum numerus eſt, de quibus exquiret Deus, an, vti par erat, eas expenderim? Heu me! Quid dicam, cum interrogabor de decem, aut quindecim millibus horarum Orationis, de viginti, vel viginti quinq; millibus quadrantium Examinis, & ita

de tempore aliorum meorum ſpiritualium Exercitiorum, ſecundùm ætatem, quâ ſum in obſequio diuino! ſcio quanto tepore, quantâ negligentiâ, quantis diſtractionibus, tam bonas horas conſumpſerim, vt taceam reliquum temporis mihi conceſſi. Subit hîc cogitatio, quod Deus quartam horæ partem Dæmonibus exprobrauit, quâ benè vſi non ſunt; ideóque cruciatibus æternis ſunt addicti. Et ego, qui centuriatìm centuruias prodegi, quò deueniam, ſi Deus tam inſolentem exaggerare iacturam incipiat? reuoco hîc in mentem, plurimos eſſe inter damnatos, qui idcircò perierint, quòd aliquo ſemiquadrante, & momentis aliquot temporis abuſi ſint: & ego abuti pergo ſeptimanis integris, menſibus, annis, imò vitam omnem inutiliter conſumo, nihil propter Deum facio, ad me refero omnia; vbique & in omnibus me ſpecto, etiam ipſis cogitationibus, quas noctu diúque cohibere vix poſſum. Millenæ & millenæ euolant, & pleræque vanæ omnes, omnes ridiculæ, omnes ineptæ: interim

Deo

Deo, vt par foret, non ſeruitur, neque tempus mihi indultum, vti oporteret, benè collocatur. Quandocumque hiſce conſiderationibus animum aduerto, fateor contremiſcere me, & pænè apprehenſionibus diuinorum iudiciorum abſorberi. Erigor tamen, & ſolatio perfundor, quoties intelligo, poſſe me præteritam iacturam, reſarcire bono vſu eius temporis, quod mihi ſupereſt, quantumuis exiguum & breue ſit: tam vtiliter collocare iſtud poſſum, vt opes ingentes ipſáque ſanctitas, inde mihi prouenient. Medius horæ quadrans, momentum vnicum temporis benè vſurpatum, magnos producere effectus poteſt. Teſtis eſt ille, de quo ſacræ paginæ affirmant: *Conſummatus in breui expleuit tempora multa.* B Stanislao Koſtkæ Tyroni, nouem menſes ſuffecerunt, vt ſanctitatem aſſequeretur; Aloyſius Gonzaga, quatuor, aut quinque annorum ſpatio Beati titulum conditionémque promeruit. Hæ fortunatiſſimę animæ modico tempore laborârunt, ſed adeò impensè atque vtiliter, vt magnos apud Deum

fauo-

EXAMEN CIRCA HVMILITATEM NOBIS NECESSARIAM.

Primò. *Existimare se vilem, & abiectum, & ab alijs talem haberi velle, eligendo ex negotijs, & occupationibus ea, quæ viliora, atque molestiora sunt.*

Secundò. *Cæteros omnes sibi præferre, attendendo in ijs, dona Dei & gratias; & obstupescendo, quod aliquis reperiatur, qui nostri dignetur meminisse, aut etiam aliquo nos amore prosequi.*

Tertiò. *Credere se ineptum, & inutilem ad boni aliquid faciendum, plurima nihilominùs præstare, sed inde nullo modo gloriari.*

Quartò. *Sæpe animum aduertere ad suas miserias, relapsus & imperfectiones, inde sumendo occasionem se demittendi, paruique pendendi; peccatorum suorum grauitatem, vti merentur, agnoscendo.*

Quintò. *In omnibus actionibus nostris, quantumuis bonæ videantur, reperire quod carpamus, vt quæ referta sint imperfectionibus, quæ oculos nostros fugiant.*

Sextò

Sextò. *Eligere ſemper incommodiſſima in corporis commoditatibus, quaſi melioribus eſſemus indigni, & communia onera libenter exactéq; ſubire, nullam immunitatem, aut exemptionem admittentes.*

Septimò. *Nunquam ſe aut ſua iactare, neque de vlla re loqui, tanquam authoritatem habentes, ne de rebus quidem ſpiritualibus.*

Octauò. *Fugere omnem curioſitatem, quæ ad animæ noſtræ bonum, & ſalutem non ſpectat.*

Nonò. *Nihil vnquam in alios ſibi arrogare, neque faſtuosè, aut affectata quâdam grauitate incedere.*

Decimò. *Seſe aliis propter Deum ſubijcere, præſertim ſuperioribus.*

Vndecimò. *Omnem honorem, & bona, quæ nobis conferuntur, ad Deum referre, indignos nos reputando, & auerſando, ſi forte hinc ab aliis laudemur, aut æſtimemur.*

Duodecimò. *Non exiſtimare ſibi aliquam prærogatiuam, aut honorem deberi, ſed in congreſſibus poſtremum locum occupare.*

Deci-

Decimò tertiò. *Non turbari aut affligi, quòd aliquid in nobis ſit. vnde reddamur contemptibiles, aut quòd ſimus inter eos, qui ſunt abiecta conditionis.*

Decimò quartò. *Non excuſare admiſſam culpam, ſed eam candidè agnoſcere.*

Decimo quintò. *Omnia aliorum dicta factáque approbare.*

Decimo ſextò. *Declinare omnem loquendi, aut agendi modum, quo videamur honeſto loco nati, aut aliquando in ſæculari dignitate fuiſſe.*

Decimò ſeptimò. *Sibi ob proprias imperfectiones iraſci, ſéque ſeriò reprehendere, & gaudere, quòd alijs noſtræ miſeriæ ſint perſpectæ.*

Peracto hoc Examine recita Officium, aut alias Orationes vocales. Inde aggrèdieris hanc Conſiderationem.

CONSIDERATIO.

I. MIrabiliora verba non reperio, quàm hęc tria: Semper, Æuum, Æternitas; quò plus ea meditor, eò magis me anguut. Futurus ſum ſemper, & in Æuum futurus ſum corpore, & animâ, vel in æternitate tormentorum, vel

æter-

æternitate deliciarum, idque pendet ab arbitrio & electione meâ. O mira verba! ô ſemper! ô æuum! ô æternitas! nunquam animo meo excidite!

II. Inſignis amentia eſt, laborare pro rebus caducis, & quæ pereunt vnà cum tempore. Optimus is labor eſt, qui Æternitati impeditur. Quis iam meminit fortium illorum, qui vitam & ſanguinem in bellis, in Regum obſequijs prodegerunt? quis recordatur eorum Diuitum, qui tot ſudores periculáque congerendis opibus exantlârunt? quis iam loquitur de formoſis illis, quæ omne ſtudium ſuum colendæ pulchritudini, vanitatique ſectandæ impenderunr? hæc omnia ſepeliuit obliuio: nónne igitur ſatiùs eſt, ijs actionibus incumbere, quæ vitam promerentur carentem fine, quæque à Deo approbabuntur, & notabuntur in annalibus feliciſſimæ æternitatis?

III. O quantus ille eſt, cui ſeruio, & quàm tremendus, quandoquidem etiam cogitationum mearum ſibi dari velit rationem? Verùm id ita eſſe, vehementer gau-

gaudeo. Millies millenas concipiam, quæ illi erunt acceptæ, quæque illius amorem beneuolentiámque mihi conciliabunt : nullam vnquam cogitationem admittam, quæ illum à me auertat. Nimium, heu ! antehac tempus perdidi, nolo, nolo perdere æternitatem.

V. O Deus, aliquáne ſtoliditas eſt, quæ cum noſtra debeat comparari ? Mortem timemus, quæ nobis aditum ad pulchram æternitatem patefacit ; horremus illam, quæ nos carceris noſtri calamitatibus liberat ; & illam fugimus, etſi nos eximat occaſionibus offendendi Deum noſtrâ peruerſitate. Adeſdum amœna, amandà, & deſiderabilis Mors. Nunquam mihi prȩmaturè aderis. Nunc quando te perſpectam habeo, de te potiſſimùm cogitabo, te amabo. Vituperet quiſquis volet, volo mortem amare, vt amem Deum.

V. Vix adducor, vt credam mihi non fuiſſe locum iam in inferno deſignatum, méque alicuius ſanctæ animæ patrocinio eſſe reuocatum in ſpem cæli conſequendi

quendi. Digitis duobus abfui ab inferno, & proximus vt perpetuò priuarer aſpectu JESV, & MARIÆ. Ah quid me facere non oporteret, vt gratus forem tanto beneficio! ſerò nimis morior, nimis diu ignoro, cui debeam hanc inæſtimabilem charitatem. Scio quid loquar, ſum filius lacrymarum, & ſuſpiriorum: ſed cuius? iſtud eſt, quod adhuc neſcio.

VI. Multùm eſſet, ſi euitare poſſem Purgatorium, & flammas illas incredibiliter excruciantes; ſed quis modus? quandoquidem me tantoperè reddam obnoxium peccando, & tam parum ſatisfaciam patiendo? ſaltem illic parùm detinerer! ſed audio diuinitùs manifeſtatum, quod è noſtra Societate quidam quatuor annos illic detentus fuerit, etſi in magna virtutis opinione vitam traduxiſſet; & nobilem quandam puellam totis quingentis annis, ob aliquam vanitatem quâ iuuenum animos offenderat. Quod ſi ita eſt, iam ad triginta, vel quadra-

a *Ex Annal. SS.*

b *Ex Alano Ord. S Dominici.*

Digitized by Google

draginta annos, quin forsitan ad finem vsque Mundi, flammis illis terribilibus deputatus sum, nisi mortificatione, alijsque pœnis vitam meam expiem.

Adest hora quietis, & deinde Orationis vocalis, vel Officij. Visitationis Venerabilis Sacramenti, & demum dispositionis ad sequentem Meditationem.

III. MEDITATIO.

De Purgatorio.

Oratio præparatoria consueta.

I. *Præludium.* Imaginare ingentem lacum plumbi, vel æris fusi, & prorsus igniti, qualis solet esse materia fundendis campanis præparata, & in hac ardentissima lebete, vide plurimas animas miserum in modum cruciari. O triste spectaculum!

II. *Prælud.* Pete lumen, vt agnoscas, quis sit hic ignis, & quinam in eo torqueantur.

I. *Punctum.* Pœnæ Purgatorij, & eorum, qui hoc lacu continentur, sunt eædem, quæ Inferni, præterquam quòd

æternæ

æternæ non sint, quódque is, qui illas patitur, non sit Dei hostis, neque priuatus donis & gratijs, quas viuens consecutus est: idcircò neque desperat, neque maledictis in Deum & alios insurgit, imò ne minimum quidem impatientis animi signum præbet, sed cum incredibili resignatione cuncta de manu Dei accipit in satisfactionem suorum peccatorum. Ah quidni corrigo mores meos! quidni desero paruam illam & vanam agendi libertatem, quâ diuina bonitas sic irritatur, vt me huic incendio sit adiudicatura, & quis scit ad quantum temporis interuallum!

II. *Punctum.* Pœnæ sensus erunt horribiles. Quantùm erit, præ oculis continuò habere inusitatas dæmonum species, adeóque horrenda spectra, vt ea nunc sine animi deliquio spectare non possemus? quid, auribus haurire blasphemias & vociferationes eorundem diabolorum? quid alia sensuum aliorum tormenta? vri & peruri eo igne, cum quo si noster focus comparetur, non alius

alius quàm coloribus expreſſus ignis eſſe videatur? magnam ſibi profectò iniuriam faciunt mortales, dum corpus non affligunt, neque conantur pœnitentijs redimere tormenta vſque adeò terribilia! vnius horæ doloribus integrum annum Purgatorij commutare poſſent. At mecum iſta: pergámne ego tam eſſe profundo ſtupori immerſus, vt mihi parcam, neque obediam tot inſtinctibus, qui clamant, tandem tempus eſſe, vt macerationibus corporis alijſque bonis operibus res meas diſponam?

III. *Punctum.* Tormentum prætereà erit maximum, non videre faciem Dei, neque illam B. Matris, & tot dilectiſſimorum Sanctorum, qui nos exſpectant. Quod ſi verò id diu, & ad plures annos differatur, ô quàm intolerabilis eſt hæc mora! eſſe præ foribus cæli, & tamdiu ingredi non poſſe! mortem optaſſe idcircò, vt in conſpectum Dei admitteris, & excludi nihilominùs tanto temporis interuallo! quis non ſummo commiſerationis affectu moueretur, qui videret

deret prolem aliquam, quæ ſolo Parentis videndi deſiderio à centum milliaribus aduolaſſet, ſtatim ab aduentu damnari ad panem & aquam, ad humicubationem, totóque anno excludi Parentis alloquio, & conſpectu? magnò mihi ſtabitis peccata mea: ſcilicet, licebit olim inter flammas gemere, & ingeminare: *Miſeremini mei, miſeremini mei ſaltem vos amici mei, quia manus Domini tetigit me!*

Colloquium ad Angelum Cuſtodem vt iſto tempore me ſoletur, vtque viuentes præſertim amicos excitet ad orandum pro me, & impetrandum à Deo, vt B. Virgo temperet dolores meos; tum vt exaudiantur ſacrificia & preces, quæ pro miſera mea anima offerentur.

Recollectio. Lectio fortuita Thomæ de Kempis. Roſarium. Viſitatio Venerabilis Sacramenti. Cœna. Recreatio. Litaniæ Sanctorum. Viſitatio Venerabilis Euchariſtiæ. Præparatio Meditationis craſtinæ. Examen. Somnus, ſed priùs Mortis recordare, & quam ſis ſedem totâ æternitate habitura.

QVIN-

Inſpice, & fac ſecundùm Exemplar.

Digitized by Google

QVINTVS DIES.

De virtutibus in infantiâ, & vitâ latente Seruatoris noſtri imitandis.

EXceſſimus, Hagiophila, viam Purgatiuam, & Illuminatiuam ingredimur, vt trium ſequentium dierum ſpatio inſiſtamus conſiderandis ijs virtutibus, quæ plurimùm in vita & Paſſione JESV Chriſti, optimi Magiſtri noſtri, eluxerunt. Hodie eius Infantiam & vitam latentem inſpiciemus.

Salutа Venerabile Sacramentum, & ad meditandum te diſpone.

I. MEDITATIO.

Quòd DEVS *nobis dederit Filium ſuum, vt eius virtutes imitemur.*

Oratio præparatoria conſueta.

I. PRæludium. Imaginare Regem aliquem, qui de Moderatore excellenti proſpicit Filio ſuo, vt illum in moribus, & totâ viuendi ratione inſtruat. Docet illum igitur moderari greſſus, ſermonem ornare elegantijs, veſtes aptè

componere, & reliqua, quæ ſcire Regulum oportet.

II. *Prælud.* Cùm Deus ſit iſte Rex, qui nobis Filium ſuum propoſuit in exemplar actionum noſtrarum, pete gratiam, vt eum proximè imitando aſſequaris.

I. *Punctum.* Ex pluribus rationibus, propter quas Deus nobis dedit Filium ſuum, præcipua eſt, vt illius verbis, & exemplo diſceremus, quid credere, quidque agere ad conſequendam noſtram ſalutem nos oporteret, fieremúſque hac ratione illi quàm ſimillimi. Non vult nos vti alio Magiſtro, quàm Filio ſuo, vnde in monte Thabor hanc vocem detonuit: *Hic eſt Filius meus dilectus, in quo mihi benè complacui, ipſum audite.* (Matth. 17.) Et ipſe Filius de ſe: *Magiſter*, inquit, *veſter vnus eſt Chriſtus.* (Matth. 23.) Et alibi (Ioan. 13.) *Vos vocatis me Magiſter, & Domine, & benè dicitis, ſum etenim.* Nam propterea *Exemplum dedi vobis, vt quemadmodum ego feci, ita & vos faciatis.* Dederat olim Deus hominibus plurimos eximios Sanctos, Enoch,

Enoch, Moyſen, Ioſue, Dauidem, & alios in exemplum: ſed cùm nemo illorum numeris omnibus eſſet abſolutus, tandem placuit eum proponere, videlicet Filium ſuum, in quo nihil carpi poſſet, nihil deſiderari: Ita vt hoc ſolùm nunc deſit, vt quemadmodum ipſe fecit, ita & nos faciamus. Deſiderium, gratiarum actio.

II. *Punctum.* Æquiſſimum eſt, vt IESVM Chriſtum imitemur. Nam primò hæc eſt amoris certiſſima teſſera. *Qui dicit ſe in ipſo manere*, hoc eſt, diligere, *debet, ſicut ille ambulauit, & ipſe ambulare.* Ita Filius Parentem imitatur, Diſcipulus Magiſtrum, Ducem Miles. Secundò in eo ſita eſt perfectio noſtra: cùm enim Deus perfectiſſimus ſit, imò ipſa perfectio, fieri non poteſt, vt ei fiamus ſimiles, quin vna eadémque opera reddamur perfecti, expreſſione videlicet virtutum eius, quantùm eas exprimere fragilitas humana poteſt. Tertiò deſiderat iſtud à Filijs ſuis Mater Eccleſia, deſiderat Communitas, in quâ viuimus, deſide-

rant Superiores noſtri, vt omnes fiamus Chriſtuli, iuxta illud, quod Galatenſibus vouebat Apoſtolus: *Donec formetur in vobis Chriſtus.*

III. *Punctum.* Lucifer hinc allicit homines, vt illum ſequantur, promittit voluptates, honores, & diuitias; omnem agendi libertatem permittit; interim tegit ea, quæ poſt hanc vitam illis euentura ſunt, intolerabilia per totam æternitatem tormenta. Nihilominùs innumeri, qui præſentia tantùm habent præ oculis, illum ſequuntur, & pereunt. Inde Jesvs etiam homines inuitat, vt per contemptum rerum caducarum, per ſuiipſius abnegationem, per ſemitam virtutum, quam ipſe tenuit, illum conſequantur, & cælum æternámque omnium bonorum poſſeſſionem, mercedis loco, promittit. Anima mea, quid ſequi lubet, an voluptatem temporaneam, & pœnam æternam? contemptum an honorem? paupertatem an diuitias? vitium an virtutem? Luciferum an Jesvm?

Colloquium ad Seruatorem, quem

tibi

tibi Magiſtrum elegiſti, & ad SS. Matrem, vt te Filio ſuo commendare dignetur. Pater. Aue.

Recollectio. Electio Teſſeræ: neſcio an hæc tibi arridebit: *Viuat IESVS, viuant quotquot illum diligunt.* An forſan iſta? *Gloria magna ſequi Dominum.* Num ſeuerius illud dictum D. Pauli? *Qui non amat Dominum IESVM, anathema ſit.*

Sequitur Oratio vocalis, aut Officij, aut alia. Sacrum. Lectio ſpiritalis de Amicitijs particularibus, quæ magno detrimento ſunt illi amori, quem Chriſto debemus.

DISSERTATIO MATVTINA.

De particularibus Amicitijs.

Si iſtud dicerem, Hagiophila, non ineundas eſſe particulares Amicitias, fortaſſe in vultum mihi inuolares, & ægrè arcere poſſem violentiam tuam, adeò ſuauiter illi vitæ humanæ commercio addicta es. Ne indignare, loquemur ex voto tuo; & quia ratione duceris, polliceor me nihil in medium allaturum, quòd non ſit maximè conſentaneum rationi, & ſcio iſtud à te deſidera-

ri. Enimuerò contrahendæ amicitiæ ſunt: quis enim dubitat? naturâ ad amandum ferimur, negari non poteſt, ad hoc habemus cor: Amicitia elementum eſt, in quo viuimus; Amor eſt Sol, qui lucem, qui vitam impertit: ſoli barbari, & ab omni humanitate alieni, in illum intueri non poſſunt. Ipſæ ſenſus expertes creaturæ hoc ſidus adorant, & amare ſatagunt:

Ipſa ſuas etiam patiuntur ſidera flammas,
Ipſum etiam, credo, nouit amare mare.

Plurimum me cepit ingenium illius, qui vt hanc veritatem illuſtriùs ob oculos poneret, ſubtili admirandóque Emblemate duos Amores, Geniorum habitu, ludentes pila expreſſit: pila hæc Mundi formam figurámque præferebat; vt hoc præclaro inuento doceret, Mundum, & quidquid eo continetur, ſolius Amoris tactu impulſúque promoueri, réſque omnes, quantùm cuiuſque vires patiuntur, huic eſſe affectui ſubiectas. Profectò ſi id creaturis omnibus accidit, quomodò eximemur nos, quibus cor eſt, vbi

Amor

Amor reſidet, & quod vnum ineundis, admittendis, conſeruandiſque Amicitijs eſt aptum? quidquid erit, miſeri erimus, ſi abſque Amore, ſi Amicitijs deſtituti. *Væ ſoli*, ait Sapiens, *quia cùm ceciderit, non habet ſubleuantem ſe.* *Quis eſt ille ſolus*, exclamat D. Auguſtinus in hunc locum, *quis eſt ille miſer? ille*, inquit, *ſolus eſt, qui ſine Amico eſt.* Tanti eſt, fidelem habere Amicum, vt vel ſolus illius aſpectûs temperandis propulſandiſque animi ægritudinibus & moleſtijs ſufficiat, quòd olim Euripides quoque cecinit:

Adferre amico maximum ſolatium
Præſens amicus, rebus afflictis, ſolet.

Bonus Amicus incomparabilis theſaurus eſt; vnde Alexander Magnus cùm interrogaretur, vbi theſauros haberet reconditos, demonſtrans eos qui peculiari Amicitiæ vinculo illi erant obſtricti, hi, inquit, theſauri mei ſunt. Verus Amicus, eſt ſumma huius vitæ felicitas, eiuſque iactura ſatis defleri non poteſt. Hinc Prometheus, qui olim Ægyptijs

leges tulit, docebat nihil æquè deplorari debere, atque Amici iacturam: cætera omnia esse instabilia, & arcæ, aut domûs angustijs contineri, Amicum verò animum atque cor occupare. Sed quid pluribus est opus? omnia verbo astruit Sapiens: *Amico fideli nulla est comparatio, & non est ponderatio digna auri, & argenti contra bonitatem fidei illius. Amicus fidelis, medicamentum vitæ, & immortalitatis.* Quare non miror, plurimos etiam Sanctorum fidis Amicitijs adhæsisse. S. Cyprianus Episcopus Carthaginensis complexus est Cæcilium suum; Basilium Gregorius Nazianzenus, & (ne diutiùs immorer rei manifestæ) Petrus Paulum, de quibus prope quotidie canit Ecclesia: *Glorioſi Principes terræ, quomodo in vita ſua dilexerunt ſe, ita & in morte non ſunt ſeparati.*

Hisce positis, quâ fronte particularibus Amicitijs bellum indicerem, quo iudicio eas condemnarem? non facio. Omninò amandum est, fidelis Amicus habendus est. Abnuere nemo potest, nisi

fortè

fortè Timon ille Athenienſis, ille Miſanthropus, hominum oſor, ille de quo merita vox: *Nec amat, nec amatur ab vllo.* Fidus & ſincerus Amicus quęrendus eſt, & in hoc particularis amicus conſiſtit. Itáque factum tibi ſatis, Hagiophila, vterque noſtrûm opinione & ſententiâ conſpirat. Sed audi reliqua, quæ dicturus ſum, fortaſſe minùs conſentire videbimur.

Verum eſt conceſſas eſſe Amicitias etiam particulares, cùm fidelem Amicum habere permiſſum ſit: ſed in eo vertitur cardo difficultatis, vt talem aliquem nanciſcamur, cum quo iniri contrahiſque ſincera poſſit Amicitia.

Melopepones Amici
Nunc temporis videntur,
Sunt plurimi probandi,
Vt vnus approbetur.

Malum Amicum reperire, procliue eſt, at bonus, ne in Centuria quidem, inuenitur; & inde electio difficillima eſt, quòd intentiones & propoſita eorum, qui ſe nobis Amicos ſimulant, ignore-

mus. Nonnulli Amicitias ineunt ex quadam naturæ inclinatione, quòd exterior tua ſpecies, tua forma, tua indoles & comitas, tuus conuictus & ſermo illis arrident; læto iucundóque ingenio es, facetijs, iocis, epulis, temporéque hilariter ducendo delectaris, hinc te complectuntur. At iſta veri Amici nota non eſt, Amor iſte eſt concupiſcentiæ, non bona ſinceráque amicitia; ſimul atque forma defluxerit, perierit decor, copia, & valetudo; diffluet peribitque Amicus. Illi verò Amici non ſunt, qui tam facilè Amicitijs renuntiant, imò ſecundùm Ariſtotelem: *Non eſt Amicus, quiſquis amare deſijt.*

Alij amant ideò, quia amantur. Maledicta lex, aiebat S. Thereſia, ideò redamare velle, quòd amer! & reipſa, ſatis non eſt, vt eum deligam Amicum, qui me amat: quid enim ſcio, an habeat conditiones veræ amicitiæ ſtabiliendæ requiſitas? an non peruerſo aliquo ad me amandum affectu compellatur? an non Amorem externâ ſpecie tantum ſimu-

ſimnlet ? priùs ſalis modium cum illo comede, vt illum explores, & tunc demum, citra periculum, aliquid de amicitia decerne.

Alij alios diligunt, quos reperiunt pronos in omnem viuendi libertatem, qui ſceleratus Amor eſt hominum libertinorum, qui Deum non timent, qui vnà nequitijs ſe dedunt, quorum vſus eſt alijs obtrectare, murmurare, coire in conuenticula, à communibus officijs, & Regularũ obſeruatione ſecedere, quandam morum inſolentiam & immoderationem induere, verbo: qui ſunt inferni pabulum: *Stupa collecta, ſynagoga peccantium.* Pernicioſiſſima iſthæc Amicitia eſt, qualem Latrones ineunt, nullo alio nixam fundamento, quàm malitiæ, & flagitiorum, in quæ conſpirant. Nunquam ſubeat iſta animum tuum cogitatio, inter eas perſonas veram eſſe amicitiam, quæ Dei timore non tanguntur. *Non poteſt*, inquit D. Ambroſius, *homo homini eſſe Amicus, qui Deo fuerit inimicus.* Aliqui amant, vt Amicorum co-

piâ

piâ & authoritate ſtabiliant res ſuas, itá-que ſe, & emolumentum ſuum ſibi propoſitum habent, vel vt ſatisfaciant genio, & pruritui ſuo: non tam amare ipſi, quàm amari ab alijs volunt, ſimiles Cani villoſo, qui obuijs omnibus blanditur, adulatúrque; vel denique ob alia motiua à tramite bonæ ſinceræque amicitię aberrantia. Quis nunc modus è tanta permiſtione variarum intentionum, quibus duci homines poſſunt, inter tot fraudes & inconſtantias, verum ſincerúmque diſcernere & deligere Amicum? vis modum illum tibi patefaciam? vt benè deligas, nullus deligendus eſt. O, Hagiophila, ſcires, quantis damnis & periculis ſeptæ ſint Amicitiæ particulares, nunquam crederes te illis, ſed veneni inſtar, & peſtis deuitares. Tribue hoc mihi, ne te ijs committas, niſi velis libertatis tuæ iacturam facere, & cor tuum redigere in ſeruitutem. An non eſt eſſe mancipium vinctúmque, ſemper mentem habere vni creaturæ obnoxiam? ad illam noctu diúque anhelare? ijs deſide-

rijs

rijs indormire? ſæpe noctem inſomnem ducere? ſi præſens adſit, iam deſeri non poteſt, defigi in illam obtutus debent, tangere opus eſt, manum apprehendere, teſtificari, quòd illam amemus, exprobrare illi frigus affectûs ſui, permittere, vt viuat arbitrio ſuo liberè, neque carpere audemus vitia illius, ne offenſa aliquid de ſuo erga nos amore remittat. Si euigilamus, prima animo occurrit, ſi dormimus, eius imago ſomniantibus obijcitur. An non iſta inſolens quædam ſeruitus eſt? Ex hiſce malis ruitur in peiora, ex ſeruitute in ingens tormentum delaberis. Quod tormentum grauius eſſe poteſt, quàm quando diuelli oportet? quando accedit æmulatio? quando credis te non amari? quando langues expectatione eius, quem diligis? quando longiùs abeſt id, quod amas, & metus eſt, ne non redeat, aut nonniſi poſt diuturnum temporis interuallum? quando cogeris ad conferenda munera, & noua affectûs tui argumenta? quando diutinam abſentiam ferre non potes, & nimiâ ſollicitudine

tudine nuntium de illo expetis, vix rei alterius memor? nónne hoc insigne tormentum est? sed ista tanti non forent, nisi conscientia quoque lęderetur: quando vnà sunt, liberè animus effunditur; maledicitur, obtrectatur, murmuratur, iudicia & suspiciones de hisce aut illis referuntur, conspiratur, violatur silentij lex, regulæ & ordinationes Communitatis; tempus teritur, de rebus suis multus sermo, mutua adulatio, excusatio reciproca suorum vitiorum, de rebus diuinis altum silentium, aut si ab his factum initium est, tandem deflectitur ad colloquia inepta, nugatoria, vana, testantia mutuum affectum, & cuius satis amplam significationem dare non possunt. Ipsa etiam sæpe Castitas periculo exponitur, præsertim inter iuniores: isti blandi aspectus & diu defixi, hæc suspiria, hæ voces truncatæ, quæ primo aditu omnem personarum affectum prodere non audent, illi gestus alij, qui etiam sine voce loquuntur, vim inferunt, flammas excitant, & inordinatis cogitationibus animum,

mum,& corpus prauis motionibus affligunt. Quòd ſi hæc amicitia vigeat inter perſonas diuerſi ſexûs, væ! longè certius diſcrimen eſt. Et quî non eſſet, quandoquidem inter eos, qui eiuſdem ſunt ſexus, nimis quàm ſit manifeſtum? conſtat aliquos eouſque exorbitaſſe, vt actiones admiſerint igne publico expiandas.

Et vt iſta non eſſent, profectus animæ, propria perfectio, & virtutum exercitium negligitur. Rarò videbis eas perſonas, quæ hiſce affectibus adhæreſcunt, ad aliquem virtutis gradum promoueri. Et fieri non poteſt, quandoquidem Dei Amor apud illos exiguo loco pretióque ſit. Hæ animæ non amant Deum ex toto corde, quantumuis id externâ ſpecie præſeferant, verbóque multùm proteſtentur, non inducent me, vt credam. Diuiſum cor illarum eſt, partem Deus, partem Amicus, vel Amica occupant: quod creaturæ ſupereſt, Deus obtinet, nam diuturniores, & impenſiores cogitationes illam ſpectant, reliquum Dei eſt; cùm certiſſimum ſit, tandundem

Amoris

Amoris demi Creatori, quantum impendimus creaturæ. Optimè S. Auguſtinus Amorem manui comparat: *Putate*, inquit, *Amorem hominis, quaſi manum animæ; ſi quid tenet, tenere aliud non poteſt: ideò qui amat aliud, Deum amare non poteſt, occupatam habet animam.* Manu teneas aureos quinquaginta, ſi eadem apprehendere manum meam velis, illámque ſtringere, neceſſariò aurei illi dimittendi ſunt; ita prorſus ſe habet, quamdiu manus amoris aliqua creatura, quam diligis, occupatur, fieri non poteſt, vt amabiliſſimus Deus debitum ibidem locum obtineat. Quare iterum te obteſtor, Hagiophila, vt hiſce particularibus Amicitijs te expedias. Inſana es (præſertim ſi adhuc ætate flores) niſi miſſas facis ineptas haſce animi tui occupationes. Id aio, quòd ſciam hoc proprium eſſe iuuentuti, vt ſimilibus ſtudijs affectibúſque dent operam. Exime, exime te his omnibus, aſſere libertatem tuam: ne vltrò te tormentis, & horum indiſcretorum perturbationi ſubijce, ge-

re

re curam conſcientiæ, & perfectionis tuæ, neque puritatem tuam diſcrimini exponas: fac vt Amor Dei in te dominetur, & in corde tuo veluti throno ſuo reſideat; ſi aliqua prætereà amanda perſona eſt, ametur moderatè, non effictim, non anxiè, ſed eo pacto, vt Communitas, in qua degis, carpere nil meritò poſſit, neque offendi; cum illo Dei timore, vt nullum, ne veniale quidem, peccatum admittatur, nunquam vlla Regula violetur; eâ compoſitione morúmque modeſtiâ, quæ Angelis ſit admirationi; eâ cautione, vt nihil propales eorum, quæ ad Conſcientiam tuam attinent, quæque ſoli Confeſſario, aut illi, qui animam tuam regit, debent eſſe perſpecta. Hæc enim ſi Amico, vel Amicæ reuelares, tentari forſitan poſſet, atque ea diſcere, quæ hactenus benè ignorauit. Diuerſa Arcanorum ratio eſt, Arcana animi & cordis intima, nulli patefacienda ſunt, quàm Deo, eiuſque Vicarijs, qui nos illius nomine gubernant. Volèſne poſt illa omnia talibus impoſterum

Ami-

Amicitijs, de quibus nobis hactenus ſermo fuit, indulgere? At fortè obijcies, me nunc longè alium à me videri: priùs me dediſſe bona verba, eáque viſum approbare, quæ nunc tantoperè reijcio, & damno; te magno quidem, ſed breui, gaudio perfuſam, cùm plurimùm abſis ab eo, quod putâras. Nihil aliud eſt, quod opponas? iterum dico, & repeto: Nihil meliùs, nihil feliciùs eſt, quàm fidelem habere Amicum. JESVS ſuum habuit Ioannem, ſuum Paulum Petrus: in eo momentum eſt, vt benè deligatur. Benè delige, & adſtipulatorem me habebis. Nónne oportet, vt tibi ſingula ſuis nominibus indigitem, & quod bonum eſt, bonum vocem, & malum, quod malum eſt? ne terreant te dicta mea, ſi Cor reperis poſtulatis conditionibus inſtructum, illud ama: ſed ſecura ſis, quòd Deum præ omnibus timeat, quòd in amore conſtabit, quòd te non amet ſui commodi gratia, ſed purè propter Deum, & in Deo; quódque tu etiam non alijs ſtimulis ad amorem impellaris,

Digitized by Google

ris, non ſubijciendo te ijs ſeruitutibus, tormentis & periculis, quæ malas amicitias conſequuntur. Si occurrit ſic diſpoſitus animus, & tu etiam eodem pacto præparata ſis, audacter & ſine ſcrupulo contrahe amicitiam, non repugno. Si reperire poſſes, qui te non aliò quam ad Deum ſtimularet, maximè id foret è re tua. Talis fuit Thereſia quædam Bernardina, quæ hoc fœdere amicam ſuam obſtrinxerat, vt quoties vna alterius meminiſſet, toties animas ſuas diuinæ prouidentiæ regendas penitùs committerent. Talis ille, qui monuerat amicum, vt quandocúmque, & vbicúmque obuius fieret, continuò ſuggereret iſtud: *Illícne es?* vt diuinæ præſentiæ ſemper recordaretur. Tales magno tibi forent emolumento. Plura iam dicenda non occurrunt. Velléſne, vt tibi deſignarem perſonas, quas eligere deberes? facerem id non inuitus, ſi cognitam haberem Communitatem tuam, & dicerem; ne huic perſonæ te credas; tota in iocos & garrulitatem effuſa eſt, eſt inconſtans, de-

deceptrix, dicax, cui ſumma & vnica virtus ſit, aliqua vrbanitas; tenere ſecretum nequit, inuida eſt, ſuperba, ſui amans, tibi iſta non ſeruit. Atque hęc tibi ſuggererem: ſi autem aptam aliquam reperirem, quod quidem mihi prodigij inſtar eſſet (cùm rectè olim nonnemo dixerit, centum annos minimum requiri, vt duo, perfectâ numeriſque omnibus abſolutâ amicitiâ, colligentur) liberè, pro eo, quo in commodum tuum feror, affectu, & vt me tuæ ad amandum pronitati accommodarem, eſſem tibi author, vt illi animum, & cor tuum affigeres. Sed cum perſonas illas, cum quibus verſaris, non norim, hac in re ſatisfacere tibi non poſſum. Nihilominus quia vrgere pergis, vt nominem tibi perſonam aliquam, quam deligas, & quacum ſanctam Amicitiam ineas, non moror, cedo voluntati tuæ: Delige & in charum amicum aſſume Jesvm, Mariæ Filium, huic vni animum & Amorem tuum dedica; ſummè amabilis eſt, & vnicum veræ ſinceræque amicitiæ obiectum.

iectum. Quid amare hic potes, quod à proditionibus, fraudibus, inconſtantijs, faſtidijs, inuidijs & ſpinis ſit immune? nihil horum habet IESVS : Nulla voluptas eſt amare Creaturam, vix vniuntur cum diuidi oportet: non pro voto ſatis frequens congreſſus eſt, ne mutui quidem aſpectus omninò liberi ſunt, arbitros habent alios, & tandem mors ipſa perpetuum diuortium indicit; & vt aliqua eſſet voluptas, mille moleſtijs & doloribus animus labefactatur. Amicitia cum IESV, & amabili Maria, voluptatem adfert puram & defæcatam: ſi lubet, ſemper illi adſumus : adimus & alloquimur, quando & quantùm lubet. Ipſa mors amoribus noſtris patrocinatur: velum enim ſubducens, vt perpetuo eius aſpectu fruamur, efficit. Tam ergo delirabis, Hagiophila, vt alteri, quàm IESV, cor tuum largiaris? nonne anima tua ſponſa illius eſt? cui igitur potiùs conſecrabis Amorem tuum, quàm ſponſo tuo? I & IESVM MARIÆ filium Amicum habe, illum præ omni-

bus ama, & omnia in illo, & propter illum. Et tali læta ſponſo iam nunc concine, & deinceps quoad viues, millies & millies cum B. Victoria.

O IESV, *mi dulcis Amor, vil diligo quàm te:*
Tu ſponſus meus es, mea ſponſa tua eſt!

Hagiophila, ſi lectio hæc non ſufficit, lege, vt magis exciteris ad eligendum IESVM in Amicum, cap. 7. & 8. lib. 2. de Imitatione Chriſti, cap. 8. lib. 1. aut Rodericij cap. 18, 19. & 20. Tract. 4. part. 1.

Peracta Lectione renoua deuotiones tuas erga Filium Dei, ad quod ſeruire poterit, Caput 3. & 5. mei ſancti fauoris, ſi fortè ad manum eſt.

Sequitur præparatio ſequentis Meditationis.

SECVN-

SECVNDA MEDITATIO.

De Paupertate Filij Dei Infantis.

Oratio præparatoria ſolita.

Præluд. I. Propone tibi ob oculos Ieſũ recens natum, iacentem in præſepio non in cunis; in ſtabulo, non in domo; inter inopem Matrem & S. Ioſephum, qui ne quidẽ impetrare potuerint, vt illi domicilium in Bethleem concederetur.

II. *Prælud.* Pete gratiam bene intelligendi illam filij Dei paupertatem, vt eam imiteris ſaltem cor non affigendo diuitijs, aut commodis huius vitæ.

I. *Punctum.* Extrema fuit paupertas filij Dei, in eius natiuitate: nam, etſi foret rerum omnium, & vniuerſi Dominus, tamen in mundum ingrediens, ad deſerti ſtabuli vilem angulum reijcitur; Matrem habet pauperem; paupertinis panniculis inuoluitur; Lectus eſt fœni pauxillum & ſtraminis, qualis animalibus ſubſterni ſolet. Omne ſubſidium illi eſt ab inope fabro, quem præſens o-

mnium rerum penuria grauiter afficiebat; deinde à ſancta Virgine Matre, cui neque famulus, neque ancilla parturienti aſſiſtebant. Admiratio ſuper his, ac deinde Inueſtigatio, quorſum hæc tanta Filij Dei paupertas. Primò, vt admiratione complerentur Angeli, dum vident eum, cui Cælum thronus eſt, quique decore ſuo induit omnes creaturas, iacere in præſepi iumentorum, & malè ſartis panniculis inuolui. Secundò, vt damnarentur immoderatæ cupiditates filiorum Adam, & diuitiarum vanitas detegeretur. Tertiò, vt eius virtutis pretium innoteſceret hominibus, eaque illius exemplo perſuaderetur, maxime Religioſis, qui meritò patienter ferent modica corporis incommoda, atque aliquam in victu, veſtitu, & habitatione egeſtatem, ſi viderint Seruatorem ſuum maximis incommodis, rerumque omnium inopia laboraſſe.

II. *Punctum.* Non fuit hæc paupertas Filij Dei fortuita, aut à S. Ioſepho, vel B. Matre procurata, ſed deſignata à

Deo

Deo ab æterno, & tandem in tempore mandata executioni. Vtque hæc meliùs ex decreto diuini consilij, succederet; fuere Parentes, etsi familiâ nobilissimi, re tamen familiari egentes: eundum ijs fuit in Bethleem, vbi nec diuersorio reciperentur. Neque ignorabant Angeli, hæc omnia sic esse diuinitùs destinata: nam cum Natiuitatem huius Infantis Pastoribus annuntiarunt, meminerunt pannorum, quibus inuoluebatur, & præsepij, in quo iacebat. Gaudete ô voluntate effectuque pauperes, Ducem habetis Iesum! consolamini pressæ afflictæque animæ, nihil fortuitò, aut casu vota vestra, & desideria intercipit: omnia nutu, & decreto Dei accidunt.

III. *Punctum.* Hæc voluntaria Christi paupertas fuit prima virtutum, quas in Exordio vitæ suæ manifestauit, eandemque tota vita sua constanter exercuit. Fuit egens in Natiuitate, fuit & paulò post: nam tres Reges veluti pauperi in summa egestate constituto, stipem erogarunt. Egens fuit in Præsen-

tatione: nam cum Matri facultates deeſſent emendo Agno, offerri turtures debuere. Ægyptum petens, ibique ſeptem annis commoratus, magna inopia laborauit. Duodennis, ex penuria ſtipem trium dierum ſpatio vicatìm collegit Ieroſolymis, eo nimirum tempore, quo Mater perditum credebat. In officina fabri lignarij, per octodecim integros annos, inſtar tyronis & opificis, operam ſuam adhibuit. Nulla illi domus, nulli redditus, nullæ penſiones, nil æris, aut argenti: ſolis S. Magdalenæ, S. Marthæ, aut aliarum piarum mulierum eleemoſynis inter prædicandum ſuſtentabatur. Victus fuit vulgaris, nullo modo delicatus. In veſtitu nihil ſuperfluũ, nihil vanum, aut curioſum. Tandem nudus in Cruce moritur: adijcine ad iſtam paupertatem aliquid poteſt? Conſidera cur in hac virtute cæperit, & finierit; an quod hæc ſit chariſſima, quod difficillima, quod maxime neceſſaria, & cæterarum fundamentum? Imitatio, Reſolutio, Amor.

Col-

Colloquium ad ſanctos Paupertatis amatores, S. Franciſcum, S. Alexium & ſimiles: quidni vos imitor, ô ſancti electi? quidni tibi ſimilis ſum, ô IESV Magiſter mi! Pater, Aue.

Recollectio. Viſitatio Venerabilis Sacramenti. Examen Conſcientiæ. Prandium: ſed memineris priuſquam cubiculo pedem efferas, oſculari plagas tui Crucifixi, ſaltem pedum, rogando per Agoniam ſuam, vt tibi in hora mortis tuæ benignus, & miſericors eſſe dignetur. Vel deoſculare aliquam B. Virginis imaginem, poſtulata illius benedictione. Vel etiam vtrumque præſta. Quid enim? exire audes hoc officio IESV & MARIAE non exhibito? vide ne negligas, & iam nunc, hanc ini conſuetudinem, & à DEO magnis aliquando ſolatijs ideò perfunderis. Recreatio. Viſitatio Venerabilis Sacramenti. Examen particulare. Tempus ſcribendi propoſita tua, præcipue iſtud: nunquam te egreſſuram cubiculo, aut regreſſuram, quin flexis genibus adores IESVM & MARIAM, eorumque opem & fauorem implores; aut alia, quæ tibi occurrent, annotanda. Sequitur Lectio ſpiritualis.

DISSERTATIO POMERIDIANA,

De commodis, & emolumentis vitæ occultæ.

NE existimes, Hagiophila, dum te ad vitam occultam inuito, me tibi persuasum velle, vt aliquò te conferas, vbi sis incognita, exemplumque Alexij, Rochi, Ioannis Calybitæ, Euphrosinæ, Eusebiæ, & similium imiteris; vel vt alicubi te sic abdas, latealsque occulta, vt à nemine, quàm à Deo, & Angelis videare, ad imitationem Pauli Eremitæ, Mariæ Ægyptiacæ, Rosaliæ, pluriumque aliorum. Non est illa vita occulta, quam hodie tibi deprædico: sic latendi iam vsus exoleuit. Nihilò magis arbitrere, quòd hoc loco tibi suadeam, vt ita tuis oculis subducas optimas sanctissimasque tuas actiones, vt illas Deus, & alij obseruent, tu vero minimè, non attendendo ad bona, quæ agis, sed ad mala, quæ à te committuntur, Iob tam eximia & illustria sanctitatis opera perage-

bat,

bat, vt ſuo ſplendore Solem prouocarent, & Lunam; nihilominus ijs ipſe non aduertebat animũ: *a Si vidi Solem cum fulgeret, & Lunam incedentem clarè.* Ita probi faciunt, teſte D. Gregorio; *b Soli electi bona ſua non vident, quæ in ſe videnda omnibus ad exemplum præbent.* Nimirum hac in re Pauonem imitantur, vt ait Petrus Damianus; *videt in pedibus ruſticum aliquid, quod deſpiciat; ignorat in cauda, quid eum mirabilem reddat; te quoque quod in te virtutis eſt, lateat, ſi quid vero vitioſum, ab aſpectus tui iudicio, non recedat.* Sed neque iſta eſt vita occulta, quam tibi propono; actus potius humilitatis eſt. Latiùs patet vita occulta, neque vnius virtutis finibus coarctatur. Id prætereà ab opinione tua remoue, quod velim te ita incumbere bonis actionibus, vt nemo earum conſcius ſit; repugnaret iſtud Euangelio & obligationi, quâ ad proximum ædificandum adſtringimur, quod ſine publico virtutum ſplendore fieri nequit: *Sic*

a *Iob.* 3. b *l.* 21. *Mor. l.* 2. *Epiſt.*

luceat lux vestra coram hominibus, vt videant opera vestra bona, & glorificent Patrem vestrum, qui in cælis est. Esset ea quidem vita occulta, sed nimiùm latens, & digna vituperio.

Vita occulta, de qua mihi sermo est, in eo consistit, vt non solùm probas actiones iuxta instituti nostri rationem, in aliorum oculis producamus, verum etiam exerceamus quasdam secretas, nullique cognitas, nisi Deo, & ijs quibus intima nostrarum animarum arcana debent esse perspecta: ita vt si boni æstimemur, simus tamen adhuc, quam eorum ferat opinio, meliores: qui modus admirabilis est mundum sanctè fallendi. Iesus hanc occultæ vitæ rationem tenuit totis annis octodecim: publicè bonus, deuotus, obediens, & omni genere virtutum præditus videbatur; at priuatim & clam, in cubiculi sui secreto, noctu diuque dabat operam actionibus sanctitatis, orationis, oblationis sui Deo Patri, Resignationis, Patientiæ, & plurimarum aliarum virtutum, quæ si cogni-

cognitæ fuiſſent, eam vocem extorſiſſent ab omnibus: longè illum eſſe ſanctiorem, quàm crederetur. Quoties noctes orando conſumpſit? quoties peccatis hominum illacrymatus eſt? quoties erupit in ſuſpiria, humi proſtratus orauit, humi decubuit, mille ſuſtinere cruciatus, eoſque intolerandos pro vnoquoque mortalium voluit? & ita de cæteris actionibus, quæ nunquam innotuerunt. In illis ſita erat vita illius occulta, qualem deinde ſuis ipſe verbis commendauit: *a Tu autem cum oraueris, intra in cubiculum tuum, & clauſo oſtio ora Patrem tuum in abſcondito, & Pater tuus, qui videt in abſcondito, reddet tibi.* Hoc inſtituto vixere viuuntque, plerique Sanctorum, Magiſtri ſui veſtigijs inſiſtunt, vitam degunt latentem; quàm vulgus opinetur, ſunt meliores, eáque operantur, ſiue in pænitentijs, ſiue in virtutum internarum exercitatione, quæ ſi cognoſcerentur, mortales omnes inſigni admiratione ſtupo-

a *Matth. 6.*

reque defigerent. S. Clara adhuc inter mundi delicias conſtituta, ſecreto carnem ſuam cilicio affligebat, dum inter æquales, & inter illecebras amantium verſaretur: nonne, Hagiophila, iſtud inſolens eſt? B. Franciſcus Borgia, adoleſcens, quoties nobilium fæminarum conſortio intereſſe cogebatur, ſimili veſte corpus ſuum obarmabat: quid videtur? S. Heduigis, Poloniæ Princeps, lectum inſignem, & ſuperbo apparatu inſtructum habebat in cubiculo, eumque ad ſe adeuntibus monſtrabat, dicens thorum eſſe Principis Poloniæ; nihilominùs in eo cubabat nunquam, ſed in altero vili, duroque, quem Heduigis lectum indigitabat. Idem in vſu fuit Cardinali Baronio, lectum ſuum, lectum Cæſaris appellanti, & alterum, qui in ſpeciem erat expoſitus, lectum Cardinalis Baronij; erat iſte pauperrimus, & abditus, hic opere & pretio magnificentiſſimus; in illo noctu quieſcebat, in hoc nunquam. O prodigium! Gabriella Gadagnia in Gallia Comitiſ-

ſa cum

ſa, cùm filium vnicum, ſpem familiæ, & vnicè dilectum amiſiſſet, ſæpe in ſecretiſſimis orationibus ſuis Deo gratias referebat de filij morte, tam erat in Dei voluntatem reſignata. Soror Angela de Trinitate, Carmelitana, filia Mareſchalli de Briſſac, cùm, ob formam aliáque naturæ dona, à magnis Proceribus in Matrimonium expeteretur, faciem aqua imbutam ſoli expoſuit, vt decus formæ deperiret, & procorum oculis minùs arrideret, in conuictu etiam nobilium fatuam ſe bardámque ſimulauit, propoſito ſuo nulli, quam ſibi, perſpecto. Soror Maria Bouilloudia, Viſitationis ſanctæ Mariæ Religioſa, vt illuderet vanitati, quæ cæteræ armillas induunt, clàm alijs, brachia vrticis, rubis & ſimilibus circumcinxit. P. Elzearius quidam Societatis noſtræ, qui paucis ante annis, Aquis in Prouincia, gloriosè mortem in ſeruitio peſte infectorum obijt, ſemper veſtitus indormiebat, neque vnquam ſe dabat quieti, quin acri flagello ſe diuerberaſſet, neque vllus huius rei erat con-

ſcius, præter ſuperiores, neque putabatur eò virtutis & auſteritatis proceſſiſſe, maximè cùm eſſet amplæ conditionis, & magnus natu, ſuiſque capiendis commodis aſſuetus, ad nos acceſſiſſet. Plurimi alij talem vitam degunt, diſſimulántque pœnitentias ſuas, & recondita animi ſui, & virtutum internarum ornamenta. Sunt qui non omittent ſtatis diebus geſtare cilicium, aut zonam aſperam, corpus flagello cædere, quotidie per horam aut ſemiſſem vacare Orationi mentali, Virgini Deiparæ cultus peculiares genuflexionum, & adoratio-
num exhibere, quorum Deus & Angeli tutelares ſoli ſunt arbitri. Reperiuntur, qui ex virtutis affectu, & perfectionis propoſito, nunquam de vllo malè loquentur, nunquam vlli obgannient; ſeſe ex vero ſenſu humilitatis creaturarum omnium viliſſimas abiectiſſimáſque exiſtimabunt; ex amore pudicitiæ in nullius faciem obtutum defigent; ſilebunt de rebus ſuis, ijſque omnibus, vnde aliquam aucupari exiſtimationem, & glo-
riam

riam poſſent; nulli vel minimam moleſtiam facient, nulli poſtulatum officium, & charitatem negabunt; mente ſemper adhæreſcent Deo, in cuius præſentia continuò ambnlant; nullo in rem vllam affectu ferentur; incredibili reſignatione ſeſe diuinæ diſpoſitioni committent, etiam parati Infernum ſubire, modò poſſent Deum ſemper Amore proſequi. Et nullus tantas támque illuſtres virtutum exercitationes aduertit. Hagiophila, ſi omnia iſta opera, ſi præſtantes illæ actiones, quæ conferunt ad vitam ſanctè reconditam, de quibus nunc memini, non rapiant cor Dei & Angelorum, quin & hominum, vbi illis innotuerint, neſcio, quibus poſſint alijs actionibus permoueri. Saltem ex his clarè perſpexeris, quid ſit vita occulta, de qua tecum diſſero; quanti verò illam faciam, adhuc mihi dicendum eſt; aliâs tibi tantoperè actiones, heroicas commendaui, dixiſque non niſi vnica opus eſſe, vt ſalutem conſequamur, euadamúſque in eximiam ſanctitatem; etiámnum

num in ea opinione perſiſto ; audeo tamen pronunciare , ſecretas haſce actiones, nullo modo, eſſe alijs inferiores : illæ pronæ ſunt, vt in aliquam vanitatem, & animi elationem nos attollant, cùm ſint oculis omnium expoſitæ, indéque laudemur; hæ verò carent periculo, cùm ab omnibus ignorentur. *Vtile eſt abſcondere magis, quàm oſtentare, ſi quid habemus boni*, ait B. Bernardus. *a* Publicis bonis Latrones & Vanitas inſidiantur. Sponſa quamdiu latuit, nullo laborauit incommodo , niſi quod Amore languerit , ſed ſimul ac prodijt in publicum, & plateas, & vicos oberrando, quæſiuit ſponſum, verbera & plagas retulit ; *Quæſiui, & non inueni illum : inuenerunt me cuſtodes , qui circumeunt ciuitatem, percuſſerunt me, & vulnerauerunt me, tulerunt pallium meum mihi cuſtodes murorum*. *b* Et hæc ratio eſt, cur Sancti, qui verſari inter homines coguntur, & publica illuſtriáque munera obire , priùs ſe in actionibus vitæ occultæ exerceant , exemplo Chriſti Seruatoris,

a *Serm. 4. de Adu.* b *Cant. 5.*

Digitized by Google

uatoris, qui antequàm tribus annis concionaretur, & patraret miracula, abdidit ſe per annos omninò octodecim. Inſignis ad rem propoſitam eſt animaduerſio S. Hieronymi in facto Niniuitarum, qui cum Saccis & ieiunio pœnitentiam agere ſtatuiſſent, initium fecere à ieiunio, quod priuatum occultúmque opus erat: *Ante, ieiunium, & ſic Saccus; ante, quod occultum, & poſtea, quod palam; & ſi è duobus neceſſarijs vnum detrahendum eſt, magis ieiunium abſque Sacco, quàm Saccum eligam abſque ieiunio.* Præclarius in commendationem actionum occultarum proferri nihil poteſt, quàm ſi dicamus, cum eo Eccleſiæ Doctore: eas ſemper alijs eſſe anteponendas. Sed ſi aliâ quoque ratione eaſdem conſideremus, adhuc magis amandæ, ambiendæque videbuntur, nimirum quia ab illis totus decor, & vigor animarum noſtrarum promanat. *a Omnis gloria filiæ Regis ab intus*, ab eo quod intus latet, & hominum oculis ſemotus eſt. *b Pulchra*

es

a *Cant. 4.* b *Prouerb. 31.*

es amica mea, inquit Sponſus, *abſque eo quod intrinſecus latet*, quaſi diceret: Pulchra es ab elegantia actionum tuarum externarum, verum aliæ, quæ latent, quęque nulli, quam mihi perſpectę ſunt, te efficiunt ſine comparatione pulchriorem. Vigor & robur, aduerſus tentationes ab illis quoque procedit: *fortitudo & decor indumentum eius.* Hæc vita occulta nobis eſt loco indumenti, quo tegere corpus ſolemus, tempeſtatum arcemus iniurias, illúdque roboramus natiuo calore conſeruato, quin & robus illud etiam in morte ſe prodit. *Et videbit in die nouiſſimo.* Reipſa fuêre, qui in hoc terribiliſſimo agone, morti inſultarunt, eámque exceperunt tantâ animi conſtantiâ & fortitudine, vt nec dæmon, neque extrema lucta, neque quidquam eorum, quæ tantoperè alios percellunt, fuerit ijs terrori. At hæc magnanimitas, feliciſſimúſque ſucceſſus alteri cauſæ adſcribi non poteſt, quàm vitæ tam ſecretò tractæ, aut extraordinario alicui actui & habitui virtutum occultarum,

à qui-

à quibus illorum animæ coram Deo triumphabant. Accipe ex his vnum. Narrat Anaſtaſius Abbas Montis Sinai, quendam è ſuis Monachis, qui vitam quoad ieiunia, diſciplinas, cæteráſque Carnis macerationes, ſatis tepidam duxiſſe videbatur, cùm propius à morte abeſſet, lætari, ridere, maximáque animi voluptate perfundi cæpiſſe: Id aduertens Abbas, monuit, vt lætitiæ modum poneret, vitam tepidè actam hac gaudij ſignificatione malè concludi: ſed reſpondit Religioſus: pacem illam animi atque alacritatem ex eo prouenire, quòd toto vitæ tempore à temerario de alijs formando iudicio ſemper abſtinuiſſet; toleraui, inquit, afflictiones omnes & moleſtias mihi ab alijs illatas, ijſque ex animo condonaui, non iudicando, minùs, illos damnando; imò quantùm fieri potuit, excuſaui, atque hæc mea cura ſingularis fuit, & interna ſecretáque occupatio, propter quam Deus mihi nunc iſtos fauores exhibet; & per Angelum me de ſalute

mea

mea reddidit certiorem, cùm stare velit promisso suo: *Nolite iudicare, & non iudicabimini.*

Ab hac æstimatione vitæ occultæ non obluctaberis, Hagiophila, si te, priusquam finem facio, inuitem, vt illi te applices, coneriſque melior esse, quàm videri. Delige quasdam actiones, quas Deus tibi suggeret, & illis incumbe constanter tota vita tua, tibique sufficiat, harum testem & arbitrum habere solum Deum. Et quandoquidem in eo consistat mysterium deuotionis perfectionisque, ita insiste, vt dici aliquando de te possit, quod de defuncto fratre suo Cęsario dixit Gregorius Nazianzenus: a *Viuebat Cæsarius soli Deo cognitus, quod maioris est pietatis.* Negari non potest, quin restent nobis debita aliqua diuinæ Maiestati, quam quotidie offendimus, persoluenda: at hic optimus pacandi modus est: b *Munus absconditum extinguit iras.* Si alicuius ceruicali subijcio centum aureos, eo ignorante, vt illius necessitatibus occurram, vbi resciuerit, ma-

a *Orat. 7.* b *Prouerb. 21.*

magno me affectu complectetur, etsi prius alieno à me animo fuisset. Si ita se gerit homo terræ vermiculus, quid non faciet Deus summæ bonitatis, qui sciet millenas & millenas actiones secretas, quas ad illius honorem, in testimonium affectus erga illum mei, & in scelerum meorum expiationem peregi? *Pater tuus, qui videt in abscondito, reddet tibi. Munus absconditum extinguit iras.* a Dubitari prætereà non debet, quin magno desiderio afficiaris, chara Hagiophila, multùm promerendi, vt sublimem in cælesti beatitudine gloriam obtineas. At medium huic rei opportunissimum est illud, quod tibi offero. Ah! quam ordo in cælis erit alius ab eo, quem homines in terris occupant! is hic omnibus anteit, illic erit in postremis; ille nunc vilissimus & despectus, ineffabili tunc honore perfruetur; & qui nunc honoratissimus est, vix vltimi subsellij locum obtinebit. Illustre est ad rem propositam, quod legitur in Annalibus Collegij Neapolitani nostræ Societatis.

a *Prouerb.21.* Coad-

Coadiutorum aliquis obijt, &, non multis poſt diebus, viſendum ſe præbuit Medico, qui noſtris ægris ſuam commodabat operam, & defuncti, noſtriſque Ordinis erat amantiſſimus. Attonitus hoc fauore Medicus rogat illum, ſaluúſne ſit? Religioſo annuente; liceat mihi, ſubiungit iterum Medicus, vnum alterúmue ex te quærere: an Philippus ſecundus Rex noſter inter Cælites eſt, & vter veſtrum gloriam maiorem poſſidet? reſpondit Coadiutor, Philippum quidem cælo aſcriptum, quòd verò ad gloriam attineret, tanto illum interuallo à ſuâ gloriâ abeſſe, quantò ipſe viuens abfuerat ab eius ſumma Maieſtate, quantùm ſcilicet pauper & abiectus Religioſus diſtat à præcipuo Orbis Monarcha. At quæſo te, quid tantoperè euexit hunc Coadiutorem, & ſupra tantum Principem, qui aliàs optimo fine, & morte benè præparatâ vitam clauſerat, collocauit? nihil aliud, meo iudicio, quàm vita occulta, & bonæ actiones ſecretò factæ. O quot tales

erunt

erunt in cælo, qui alij tunc apparebunt, quàm nunc esse videantur! Hic Ianitor, hic Coquus, hic nullius nominis administer, excedet gloriæ magnitudine suum Superiorem, suum Rectorem, & suum Prouincialem: Abiecta illa soror, illa sacristana, illa nouitia, Reuerendam Matrem gloria superabit, quia magnum inter actiones discrimen intercesserit; quicumque vitam occultam sanctiùs traduxerit, præmium excellentius & maiorem beatitudinem reportabit. Quòd si nolis tam procul ad vitam alteram remitti, audi sublimem hunc fauorem cuidam personæ concessum, quæ vitam degebat occultam, & hinc disce, quàm hæc agendi ratio Diuinæ Maiestati sit accepta. Sed maturè illum expende. Decima septima Nouembris, Græci duarum illustrium personarum memoriam recolunt, Ioannis, & Zachariæ. Ioannes ex opulentissimo pauperem se fecerat, distributis in egenos omnibus facultatibus suis, ita vt stipem, aliorum more, emendicare cogeretur *a* Solebat is Con-

a *Ex Radero in Virid.* stan-

ſtantinopoli, vbi ſedem fixerat, vigilijs & orationibus vacare ad ædem S. Sophiæ. Quodam Veſpere, dum huius Eccleſiæ foribus aſſidet, intentus precibus, proſpicit venientem eminùs quendam venerandâ canitie ſpectabilem, mirâ luce circumfuſum; qui ſimul atque ad fores acceſſit, demiſit ſe in genua, breuiculam orationem fudit, & demum ſigno Crucis expreſſo fores aperuit. Ingreſſus in templum prolixè precibus indulſit, quibus peractis dum egreditur, obſeratur porta, & iterum lux adfuit virum ſanctum domum deductura. Ioannes, qui hæc omnia prodigia clàm obſeruarat, proſequitur ſenem, aduertitque illum ingredi in vilem caſulam, pulſato leniter oſtio, & coniuge, vt aperiret, modeſtè monitâ. Placuit prætereà admotis auribus explorare, quomodo reliquum noctis domi traduceret, & intellexit illum insomnem ſuendis calceis dare operam (erat opificio ſutor) neque his contentus, pulſat fores, ſibique aperiri rogat; denique prouolutus ad viri

ſancti

ſancti genua, nomen inquirit, & genus vitæ, & virtutum. Senex ipſe quoque ſe in genua demiſit, aſſeruit ſe Zachariam vocari, de reliquo ſutorem ſe eſſe miſerúmque peccatorem. Planiùs, amabo te, inquit Ioannes, tam enim miranda vidi hoc veſpere, quando ad S. Sophiæ te contuliſti, vt obſtupeſcam, decernámq; pedē hinc non efferre prius, petitioni meæ quàm ſatisfeceris. Ah, repoſuit Zacharias, fuerit phantaſma aliquod, in mei gratiam Deus miracula non patrabit. De iſtis aliàs, ait Ioannes, nunc cedo mihi vitæ tuæ modum. Pauca à me diſces, reſpondet Zacharias; quod propter Deum ago, eſt: ſeruo cum vxore, quam vides virginitatem illibatam, & vt ea occultior ſit, dico cæteris, vxorem ſterilem videri. Reliquum laboris mei, quod à victu neceſſario ſupereſt, diuido in pauperes, & cum metu diem Iudicij exſpecto. Hæc tota vita mea eſt, non magni ſanè facienda. His auditis Ioannes, cum voto ſuo factum fuiſſet ſatis, abit, & domum notat. Re-

dire eòdem voluit poſt pauculos dies, ſed iam hoſpites illi aliò ſe receperant, declinantes omnem vanitatis occaſionem, cùm dubitare non poſſent, quin ille, cui ſe patefecerant, eòdem eſſet reuerſurus. Reſtaret illud, Hagiophila, vt tibi gloriæ magnitudinem, quam in cælo conſecuti ſunt Ioannes, & Zacharias huius vitæ occultæ merito. enarrarem, ſed cùm id facere non poſſim, tibi perpendendum committo.

Adde his, ſi otium eſt, Lectionem cap. 13. part. 1. tract. 1. Rodericij, agit de bono exemplo, nihil enim vita occulta derogare debet ædificationi, quæ proximo impendenda eſt. Lege præterea cap. 5. & 6. lib. 3. de Imitatione Chriſti. Sequitur Examen.

EXAMEN CIRCA SIMPLICITATEM ET CANDOREM ANIMI.

SImplicitas, alio nomine ſinceritas & candor, eſt virtus parum hominibus cognita, & paucioribus in vſu, admirabilis tamen, & Deo acceptiſſima,

cuius

cuius est proprium inclinare, & efficaciter permouere hominem, vt suis verbis & operibus nullam duplicitatem, simulationem, dolum, aut malitiam admisceat; verùm sit purus, sincerus, verus, & exteriora omnia interioribus consentiant. Vnde patet multùm virtutem hanc discrepare ab ea simplicitate, quæ vulgò est ignorantia quædam, & stoliditas nonnullis à natura insita. Hæc, de qua nunc agimus, virtus ex præcipuis non postrema est. Si scire desideras, Hagiophila, huiúsne virtutis aliquid, an nihil habeas, notas hasce inspice.

Prima. *Nihil aliud sibi in actionibus suis habere propositum, quàm vt Deo placeamus; alia enim motiua quæ possent concurrere, facerent, vt actio non simplex sed duplex foret.*

Secunda. *Recta in Deum tendere, non reflectendo ad respectus humanos, & quid alij dicturi, aut cogitaturi sint.*

Tertia. *Non vti restrictione mentali, vt aliter dicas, aliter cogites.*

Quarta. *Abominari quidquid mendacium redolet.*

Quinta. *Exteriora interioribus conformare, præterquã in commotionibus passionum, cùm non sit contra simplicitatem, eas ita premere, vt non emicent.*

Sexta. *Sibi & Deo attendere, non immiscendo nos ijs, quæ ad alios spectant.*

Septima. *Non malè suspicari, aut iudicare de alijs, nisi indicia sint manifesta; benè de omnibus opinando.*

Octaua. *In conuersatione directè loqui & respondere, non vti verbis ambigui sensûs, aut alium ab aliorum consortio abstrahere, aut sermonem mutare ad accessum alterius.*

Post Examen lege Officium, aut alias preces vocales. Deinde vaca huic Considerationi.

CON-

CONSIDERATIO.

I. AVt JESVM falli neceſſe eſt, aut Mundum. Quærit hic honores, diuitias, voluptates, & obſequi propriæ voluntati: JESVS complectitur, & ſuadet contraria, contemptum, paupertatem, ſenſuum mortificationem, & abnegationem ſuiipſius: decerne anima mea, vter ſapientior ſit, & in eius ſententiam concede. Et memineris non eſſe aurum, quidquid ſplendet.

II. Inſignis dementiæ eſt inire vias deuias, regium & tritum iter tenendum eſt, quale eſt iter virtutis. Dei Filius & Sancti omnes hac iêre. Deſipiat, qui volet, volo ego tenere iſtud iter, quod ſapientiſſimi triuerunt.

III. Amare JESVM, ars eſt certiſſima benè beatéque viuendi, nihil in hoc Amore perditur. Hîc Diuinus Amans minima etiam & occultiſſima ſuſpiria compenſat. O inſanas creaturas, quæ ad alium quàm ad JESVM ſuſpiratis! quæ & vnde merces tot ſuſpiriorum!

IV. Nihil beare te poteſt in hac mor-

talitate, nisi Amor Verbi Incarnati. Tempus quod abripit omnia, quódque tam celeri cursu præterlabitur, non permittit, vt occurrat aliquod obiectum amabile, cui affectus nostros applicemus. Vix applicuissemus, & iam de recessu cogitare oporteret. Solus Amor Jesv solidam habet atque integram felicitatem, nam ab hac vita pergit ad alteram, vt ibi æternùm continuetur.

V. Bona huius vitæ non delectant nos, nisi dum ea prosequimur; imaginabamur incredibilem fore nobis voluptatem, si eorum compotes fieremus, at consecuti, ijsdem quibus anteà cupiditatibus perturbamur, & alia sequi obiecta incipimus; quòd si ijs studijs lædatur quoque conscientia, iam magis decepti sumus, qui spinas repererimus, vbi rosæ quærebantur. Solus Amor Jesv & in prosecutione, & consecutione amabilis est. Solus ille sine spinis est, totus ille coronatus est rosis.

VI. Quo tandem deuenerunt omnes illi Amatores creaturarum, virorum, mulie-

Digitized by Google

mulierum, amicorum, parentum, honorum, opum, ædificiorum? quid profuit omnem ijs amorem affixisse? iacturam temporis fecerunt, accumularunt tædia & tormenta, quæ illicito Amori deesse non possunt, & ex his gradum fecerunt ad alterius vitæ tormenta, quæ modum & finem non habent. O qui sciret JESVM serio complecti Amore! absque hoc Amore, tristis & horribilis infernus est: cum illo dulcis & desiderabilis Paradisus!

Hora quietis & relaxationis animi. Deinde Officij, vel Orationis vocalis. Visitationis Venerabilis Sacramenti. Demum præparationis ad sequentem Meditationem.

III. MEDITATIO.

De vita occulta Filij DEI, *& eius Obedientia per annos duodecim.*

Oratio præparatoria consueta.

I. PRæludium. Imaginare exiguam domunculam, & officinam S. Iosephi, Fabri Lignarij; vilem lectulum, & cellu-

lam JESV, totam denique familiam tribus JESV, MARIA, JOSEPHO, comprehensam intuere.

II. *Prælud.* Pete à JESV optimo Duce tuo, & Seruatore, vt virtutes illas, quas domi per octodecim continuos annos exercuit, maximéque illius Obedientiam, imitatione assequaris.

I. *Punctum.* JESVS ab anno ætatis duodecimo vsque ad tricesimum vitam duxit occultam, nulliqúe nisi Deo Patri, sanctæ Matri, & B Iosepho cognitam. Et profectò dolendum est, ignorari à nobis, quid toto eo tempore fecerit, dixerit, aut cogitauerit. Quidquid enim fecit, fuere miracula; quidquid dixit, oracula; quidquid cogitauit, sanctissima consilia, & eminentes actus perfectionis. Inuestiga proximè, quid feciſſe, quid dixiſſe, quid cogitâſſe potuerit, & ad eam formam te reforma. Attende nihilominùs, cur vixerit vitam hanc occultam. Primò, vt suggereret materiam insignem meditandi de ipsius occupationibus; de colloquijs cum Matre, & S. Iosepho;

pho; de Orationibus pro genere humano, & nominatim pro me fusis; de admirabili silentio, de flexanima conuersatione, quando Parentes inuisebantur; & de feruore, quo actiones omnes suas exequebatur. Secundò, vt nos doceret optimam vitæ partem Dei oculis subijcere, & subtrahere oculis hominum, qui sæpe eò nos abripiunt, vt opera nostra ex vanitate, & ob respectus humanos faciamus. Tertiò, vt disceremus nos subducere ex vsu hominum, & priuatis exercitationibus vacare, priusquàm arduum aliquod opus aggrediamur: tribus tantùm annis concionandum illi erat, & totos octodecim voluit, vt eò se disponeret. Quartò vt intelligeremus eum sub obedientia, & alterius arbitrio viuentem, plus egisse, nihil agendo (teste S. Bonauenturâ) quam si, quidquid fieri poterat, fecisset. Deus bone, quot documenta pro me in hac vita occulta!

II. *Punctum.* Considera, cur inter reliqua opificia potissimùm Artem fabri-

lem elegerit. Imprimis, certum eſt, illum alijs quoque domeſticis obſequijs fuiſſe occupatum; ipſe menſam inſtruebat, ipſe ianitorem agebat, ipſe ollas & ſcutellas eluebat, coquebat, alijſque ſimilibus ſe impendebat, nihil enim declinabat; imò cùm eſſet admirabili feruore præditus, cuncta ad ſe trahebat munia, vt dilectiſſimam Matrem, & Ioſephum ſubleuaret: plurimus tamen erat in officina, vt fabri officio fungeretur. Hoc enim erat illi gratiſſimum. Primò, quòd eſſet laborioſum & moleſtum. Secundò, quòd ita cogeretur exercere actiones abiectas, humiles, & plenas mortificatione; vti erant: deferre ad forum ſcabellum, aut ſedile, venalia; & exſtruendis reparandiſúe domibus operam commodare. Tertiò, quòd inter laborandum frequens occurreret memoria Crucis pro nobis aliquando tolerandæ, cùm quoduis lignum illi trabem Crucis præſignaret. Ah cur ita mihi parco! cur detrecto pluribus officijs, quibus par eſſem, me impendere?

III.

III. *Punctum.* Obedientia JESV iſtis octodecim annis fuit admirabilis. Fuit prompta, & alacris, quis enim non illicò obtemperaret Mariæ, & Ioſepho, opem, & ſubſidium poſtulantibus? fuit cæca, non inquirendo, cur hoc, vel illud imperatur? cur impendor ſedili fabricando, qui nutu poſſem mundos fabricare? fuit perſeuerans, ad octodecim planè annos, etſi ſub finem virili eſſet ætate & annorum triginta. O quantum intereſt inter meam & obedientiam JESV! Petitio veniæ, Emendatio, Imitatio.

Colloquium ad Filium Dei: Gratias agendo, quòd tale tibi exemplum dederit; quòd animos etiam tibi ſubijciat ad imitandas eius virtutes, & obedientiam; denique, quòd iſto tempore, tam clementer tui meminiſſe dignatus ſit in ſacroſanctis ſuis precibus. Pater. Ane.

Recollectio. Fortuita Lectio Thomæ de Kempis, Roſarium. Viſitatio Venerabilis Sacramenti. Tandem ſemel pro me ora, quòd fortaſsè hactenus à te factum non eſt, cùm tamen ſimili ſubſidio egeam,

vt qui maximè. Tanti tibi non erit vnicum AVE MARIA; seruiet tamen, vt memineris, subinde eos habere in precibus tuis commendatos, qui bono tuo, præsertim tuæ animæ, student. Cæna. Recreatio, quam si cum aliquo peragis, omne colloquium tuum sit de amore IESV, quámque immeritò ab hominibus non summè diligatur. Litaniæ sanctorum. Visitatio Venerabilis Sacramenti. Præparatio Meditationis crastinæ. Examen. Quies cum hac cogitatione, te fore felicissimam, si illo, quo nunc es, pacto disposita, à Deo euocareris. Tanti refert dies benè sanctéque, & in amore diuino traduxisse.

SEXTVS

Digitized by Google

Ad quem ibimus? verba vitæ æternæ habes.

SEXTVS DIES.

De virtutibus imitandis in vita Apoſtolica Chriſti IESV.

NOn fuit otium, Hagiophila, conſiderandi virtutes omnes, quæ in Chriſti infantia, pueritiáque emicuere. Dúas ſolùm propoſui, & tamen Humilitas, Modeſtia, Manſuetudo, & quæ non aliæ, fuerunt admirabiles. Iiſdem anguſtijs conſtringor hodie, & ex plurimis virtutibus, quæ vitam illius Apoſtolicam commendant, tres dumtaxat deligam, quæ cùm animæ tuæ perquàm neceſſariæ ſint, ſunt etiam ad imitandum faciliores. Iam decretum tibi eſt amare Paupertatem, & Obedientiam; tantundem de Humilitate, Manſuetudine & animarum Zelo decerne.

Salutatio Venerabilis Sacramenti, & præparatio ad Meditationem.

I. ME-

I. MEDITATIO.

De Humilitate Filij DEI.

Oratio præparatoria consueta.

I. *Præludium.* Propone tibi IESVM dicentem Apostolis suis, & tibi: *Discite à me, quia sum humilis corde.*

II. *Prælud.* Pete à Deo Patre, vt tibi manifestet excellentiam humilitatis Filij sui, ac deinde eius virtutis gratiam faciat.

I. *Punctum.* IESVS fuit humilis in verbis. Primò, optimus erat, & tamen bonus dici non vult. Quid me vocas bonum, reponit illi, qui hisce illum interpellauerat: *Magister bone, quid faciam, vt habeam vitam æternam?* Secundò, dignissimus erat, cui omne obsequium præstaretur, & tamen dicit non *se venisse ministrari, sed ministrare.* Tertiò, erat sapientissimus, ait nihilominùs: *Doctrina mea non est mea, sed eius, qui misit me.* Vide vt vbique captet omnem se humiliandi occasionem. Quartò, erat Dei Filius, & tamen plerumque se Filium hominis indigetat, Quintò, post Transfigura-

gurationem, an non meritò ab omnibus coli adorariq́ue debebat ? at prohibet Apoſtolis, ne vllam apud alios huius viſionis faciant mentionem. Sic amabat ſupra vulgus non eminere. O quantum hęc verba diſſentiunt à meis! totus ſum, vt me laudem, iactitem, commendem, vt de me factiſq́ue meis loquar. At iſte modus non eſt honorem Deo deferendi, DEVS *ab humilibus honoratur.* (Eccl. 37.) neque gratias obtinendi: *Humilitas ſola meretur gratiam*, teſte Bernardo.

II. *Punctum.* Nullius pretij ſunt verba, ſi facta deſint: fuit IESVS humilis in actionibus ſuis. Primò; volunt illum Regem creare; fugit. Secundò, ſolennem ingreſſum habet in Hieruſalem; at Aſino inſidet. Tertiò, Deus Pater, ex Ruperti ſententia, optionem filio fecit, vt Mundum redimeret, aut ſubſidio honorum, & Maieſtatis, aut per opprobria, & humiliationes; at quid ipſe elegit? an non *propoſito ſibi gaudio ſuſtinuit crucem confuſione contempta*? id egit per omnem vitam, multóque amplius tum, cùm ſe abiecit ad pedes Iudæ proditoris

ſui,

sui, & mori voluit inter duos latrones nudus in cruce. O grauem & intolerabilem meam superbiam! Ecce Deus totius Maiestatis se humiliat, & quodammodò annihilat in omnibus, & abiectissimus terræ vermiculus, hoc est, ego, audeo de me præsumere, me extollere? neque quidquam grauiùs timere, quàm humiliari, & ab alijs contemni? certissimum indicium est, nullam me habere virtutem, quandoquidem *tantum quisque habet Virtutis quantum Humilitatis*, vt ait Cassianus.

III. *Punctum.* Exteriores actiones fallere possunt, si cor à manu dissentiat. IESVS etiam animo & corde fuit humillimus. Primò, *ego vir videns paupertatem meam*, videns me nihil esse, sed quidquid possideo, esse à benignitate Dei. Secundò, benè illi erat, si contemneretur; si pro Filio Ioseph haberetur; si diceretur fabri filius; si crederetur simplex, imperitus & vilis, iuxta conuitium in Nazareth familiare: Hic puer idiota est; vti Ioseph Filius, qui duo verba profari non potest, neque ad quidquam est idoneus.

(S. Bo-

(S.Bonauentura.) Tertiò, pacato lætóque animo excipiebat omnes in se contortas iniurias, vt haberet occasionem se demittendi. Tanta Seruatoris tui humilitas, ô anima mea, non id poterit, vt eum, & illam ames? *Quo vilior eo mihi charior*, aiebat Tertullianus.

Colloquium ad Filium Dei, quòd seriò imitaberis eius humilitatem in verbis, factis, & cogitationibus, eóque indicio testari velis amorem tuum: Paruus Dominus, & amabilis valdè, ob tantam nimirum humilitatem nostri causa susceptam. Pater. Aue.

Recollectio. Tesseræ diurnæ electio. Seruire poterit hæc S. Petri vox: *Domine ad quem ibimus, verba vitæ æternæ habes.* Aut ille versus omni auro pretiosior: *Sola salus seruire Deo, sunt cætera fraudes.*

Sequitur Oratio vocalis Officij, aut alia.

Sacrum. Lectio spiritualis.

DISSERTATIO MATVTINA.

De Mansuetudine.

FAtendum est sine suauitate considerari non posse suauissimam illam man-

nem, præsertim in sermone, quæ est præcipua portio dulcis, gratæque conuersationis. Quod ad me attinet, tanti illam facio, vt arbitrer, ab hoc ordiri debere illum, qui conuersationi suæ debitum modum ponere vult, séque ad virtutum & sanctitatis acquisitionem præparare. Totum Salomonis templum erat ligno Cedrino, & laminis auri purissimi vestitum, exornatúmque: portæ tamen, per quas aditus erat *ad Sancta Sanctorum*, non alio, quàm oliuarum, ligno constabant. Voluit Deus hoc facto nos docere, quandoquidem oliua dulcedinis & mansuetudinis sit symbolum, quòd qui ingredi ad sanctitatem cupit, & virtutum possessionem adire, transire debeat per mansuetudinem, & ab illa virtute præcipuè acquirenda, inchoare. Ob hanc eandem rationem Dei Filius vult à se primum disci mansuetudinem, deinde humilitatem: *Discite à me, quia mitis sum, & humilis corde.* At maximè necessaria humilitas est; nil refert, porta illius est mansuetudo, & per hanc illa aditur. Atque hinc aduerto, primam tinctu-

tincturam virtutum omnium, illi, qui ritè proficere desiderat, esse mansuetudinem; vt opus aliquod architectonicum benè inauretur, pluribus tincturis est opus: vt animæ nostræ inaurentur perfectissimè, vna sufficit, quam nunc commendaui, mansuetudo. Sed ne te diutius suspensam teneam dico suauitatem sermonis esse omnium aptissimam, vt formet numerisque omnibus animam perficiat, aut eam saltem disponat ad magnas opes spiritales faciliùs comparandas. Viuat Apicularum Regulus, qui nulla arma, ne spiculum quidem, gerit, sed benè mel in ore. Dicamus aliquid ampliùs: Regnet Dei seruus, qui nullis alijs armis, nullo alio regiarum virtutum apparatu vtitur, quàm melle in ore, & verborum suauitate. Hac dulcedine integram illæsámque conseruat charitatem, componit animi sui motiones, corda aliorum sibi subijcit, votorum denique suorum fit compos. *Lingua placabilis, lignum vitæ*, [a] inquit Sapiens; reipsâ virtutibus animam addit, & tum audienti,

[a] *Prou* 15.

dienti, tum proferenti ſolatium, & alacritatem. Magnus ille Dei ſeruus Moyſes, qui Spiritus ſancti teſtimonio, *Dilectus* DEO, *& hominibus, cuius memoria in benedictione eſt*, a quibus potiſſimum gradibus ad tantam vitæ ſanctimoniam aſcendit? à qua virtute initium fecit? profectò non alia, quàm manſuetudine: *In fide & bonitate ipſius ſanctum fecit illum*; & vt ſciremus id à ſermonis ſuauitate potiſſimùm proceſſiſſe, addit Sapiens: *& in verbis ſuis monſtra placauit*, verbis melle & manſuetudine manantibus paſſiones omnes ſuas, quæ vera monſtra ſunt animarum, ſuperauit; quin & flexit duras ceruices, & illa portenta crudelitatis & barbariei, quæ inerant duobus millionibus perſonarum, quibus imperabat: ſermonis ſui dulcedine totam illam gentem ſibi ſubiecit, vt ab omnibus mirum in modum amaretur. Quàm ſuauitas in verbis eſt efficax! fluctuem aliquo iræ, vindictæ, inuidiæ, triſtitiæ affectu: ſi loquor, ſi reſpondeo ſuauiter, iam componi tota iſta tempeſtas poteſt: *& in verbis meis monſtra placabo.*

a *Eccl* 45.

cabo. Insurgat in me offensus aliquis, diráque comminetur, si mansuetè alloquor, leniam, eiusque auersionem & iracundiam in mei amorem commutabo: *& in verbis meis monstra placabo.* Mulier quædam videns egregium illum in Scotia Martyrem, P. Ioannem Ogilbæum, cœpit in illum maledictis & contumelijs inuehi, explosoetiam oculorum errore, qui obliquum intuebantur: cui Dei seruus blando & amæno vultu; Domina, inquit, Deus elegantem tuam formam tueatur, diúque conseruet incolumem. Adeò emolliuit ea vox ferocientem mulieris animum, vt publicè fateretur, iniuriâ se in virum illum insurrexisse, & facti pœnitere; contestãdo prætereà se imposterùm de illo, non nisi honorificè, & debita cum reuerentia locuturam. Adeò verum est, sufficere blandius verbum ad inflectenda corda maximè exacerbata. Quare, Hagiophila, author tibi sum, vt abstineas ab omni genere verborum, quæ mansuetudini aduersantur, ideóque nunquam vtaris verbis mordacibus,

contumelioſis, faſtuoſis, & auſteris; nunquam reſponſionibus acribus, impatientibus & ſiccis; nunquam dictis, quæ audaciam, inſolentiam, impudentiam, & animi rancorem redoleant; caue tonos illos imperioſos, illos accentus authoritatis, eos ſermones, qui geſtibus, propriâ tui fiduciâ, aliorum contemptu deſpicientiâque corrumpantur. Hæc omnia digna vituperio ſunt, & à ſpiritu dulcedinis manſuetudiniſque aliena; cùm ſociabiles ſimus, vitæque communione delectemur, conuerſationem noſtram perpetua quadam ſuauitate & gratia condire debemus, vt nulli moleſtiam, nulli tædium adferamus, ne minimùm quidem charitas violetur, non contriſtetur proximus, ſed ea loquendi reſpondendique forma vtamur, quam ab alijs exigimus. Imo etiam tum adhibenda ſuauitas eſt verborum, quando de vitijs, & defectibus alienis ſermo inſtituitur, etſi vitia forent manifeſta. Nunquam de alio dici debet, ſuperbus eſt, ineptus, fatuus. At talem eſſe, nemo ignorat; Nil refert; eiuſmodi verba

ba tolerari poſſint in ore aliorum, non tuo, quæ virtutem profiteris, quæque Chriſti manſuetudinem deſideras imitari. Verùm ſi me læſit, ſi in me inuaſit iniurijs, deſpectu, contumeliâ, non erit mihi licitum de illo queri, & facti inſolentiam exprobrare, aut meritis coloribus apud alios depingere? ergò mel illi propinare debebo, qui tam copioſo felle me proluit? vrges me profectò. At audi: ne tum quidem alijs, quàm ſuauibus verbis, vtendum eſt. Dic: te minùs blandè ab illo acceptam, adhiberi modum alium, & gratiorem ab illo potuiſſe, ſed caue ne de illo malè loquaris, ne vocem acerbam & aculeatam vſurpes. Læſus erat Iacob, & perfidè à ſocero ſuo deceptus, nullam tamen in illum iniuriam intorquet. Compellare poterat impoſtorem, fraudulentum, callidum: abſtinuit; pauculis verbis dolorem ſuum teſtatus eſt: *quid eſt quod facere voluiſti, quare impoſuiſti mihi?* S. Michael Archangelorum Princeps, cum Satana contendens de Moyſi corpore poterat illum maledictis obruere, vo-

care damnatum, Inferni titionem, reum læsæ diuinæ Maiestatis, infamem, & sexcentis eiusmodi nominibus, quæ is commerebatur. *a* At noluit, & *non est ausus iudicium inferre blasphemiæ, sed dixit: imperet tibi Dominus*, nullo asperiore verbo vsus est, & rationem adfert S. Hieronymus: *Merebatur Diabolus maledictum, sed per Angeli os blasphemia exire non debuit.* *b* Idem tibi inculco: etsi optimo iure videreris posse alium linguæ flagello proscindere, siste tamen impetum. Ista linguæ licentia, & sermonis libertas te non decet. Angelos tibi in exemplum vitæ tuæ proposuisti, eorum igitur verba imitare; & quamuis aliqua persona tanto digna odio, quantum Diabolus aliquis incarnatus commereretur, te iniurijs affeciſſet, dissimula, neque aliter de illa loquere (si modo loquendum est) quam blandè, atque mansuetè.

Adijcere hic monitum oportet, quandoquidem te tantoperè ad sermonis suauitatem inuito; estque illud, vt

atten-

a *Ep. Iudæ* b *Ep. ad Tit. cap. 3.*

attendas ne hæc ſuauitas, (ſiue in conuerſatione, ſiue in colloquijs) abeat in quandam affectationem, nimiúmque verborum delectum, aut adulationem, & ſtudium alijs placendi: Ille enim modus aulam redoleret, non Religionem. Conuerſatio noſtra, & ſermo degenerare non debet in illum placendi affectum, vt ſpecie affabilitatis, & vrbanitatis fiamus Religioſi Regulam, conſuetudinem, aut communem ordinationem euertentes. Ad ſilentium violandum inuitor, ad ingreſſum cubiculi alieni, ad hoc vel illud faciendum, quod voto, quod regulæ repugnat; &, prætextu vrbanitatis affectatæ, inducor ad voti, ad regulæ tranſgreſſionem. Non eſt iſta vrbanitas, non in eo ſpiritus manſuetudinis, & ſanctæ beneuolentiæ conſiſtit, præſtat Deo placere, quàm homini, & conſcientiæ ſuæ ſatisfacere, quam acquieſcere huius creaturæ voluntati. S. Magdalena rogata ab Angelis lacrymarum cauſam; *Mulier quid ploras?* reſpondit: *Quia tulerunt Dominum meum.* Et *hæc cum dixiſſet, conuer-*

ſa eſt retrorſum, dorſum illis obuertit. Quæ iſta morum ciuilitas eſt, à puella huius conditionis, benèque inſtitutâ? ſaltem erga Angelos vrbaniorem exhibere ſe debebat, quid verebatur? eius loco reſpondet Origenes: *Nolo Angelos videre, nolo cum Angelis manere, ſi cæperint mihi multa narrare, & voluero illis ad omnia reſpondere, timeo ne amorem meum magis impediant, quam expediant.* Si hæc Dei amatrix, ita Angelos deſerit, quid non facere nos oportet, vt expediamus nos ab eo placendi ſtudio, quo regulæ violantur, & amor Deo debitus imminuitur, talibus perſonis occurrentibus, quæ nec Angeli ſunt, nec propiùs ad illorum mores accedunt? omninò generoſis Magdalenæ veſtigijs inſiſtere debemus, & poſito metu lædendæ manſuetudinis, aut ita nos contineamus, aut etiam recedamus, vt intelligant, nos malle integrum Diuini Numinis amorem conſeruare, illæſis regulis, quàm illorum gratiam, cum aliquo noſtræ perfectionis detrimento, aucupari. Vt autem Religioni

nomen

nomen non dederis, æquè tamen obligaris ad deuitandos hos placendi affectus, qui in oculis sæcularium videri quidem possent actiones vrbanitatis, & mansuetudinis, cùm tamen reuerà assentationes sint, quæ culpa non vacent. Nunquam eò comitas tua progrediatur, vt sapiat adulationem, vt falsum proferat. Prudenter exprimenda veritas est, verbis honore, suauitate & reuerentia plenissimis. Proponi illa aliquo sermonis lenocinio potest, nihil interest, modò ab illo, quem alloqueris, capiatur. Et quamuis foret aliquis ex primis terræ moderatoribus, si ex officio tuo monere illum debes, aut opinionem tuam illi declarare, cùm conscientiæ tuæ leges transgredi non possis, fac istud generosè cum debito respectu, neque putes te aliquid à spiritu suauitatis alienum admittere. Propone tibi Danielis exemplum; incumbebat illi, vt ingratam aliquam Veritatem Regi Nabuchodonosor aperiret, fecit profectò cum honore, reuerentia & dulcedine, nihil tamen eorum quæ dicenda erant

prætermiſit. *Hæc eſt interpretatio altiſſimi, quæ peruenit ſuper Dominum meum Regem.* Quid ſuauius? ſuum illum Regem & Dominum compellat. Sed ſubijcit: *Eijcient te ab hominibus, cum beſtijs, feriſque erit habitatio tua, & fœnum, vt bos comedes.*

Propoſueram quidem adferre regulas nonnullas, quæ ad hanc manſuetudinem in occaſionibus maximè periculoſis conſeruandam videbantur, opportunæ, ſed quis modus illas explanandi, cum ad diſſertationis metam peruenerim? hæc vna tamen erit inſtar omnium quæ erat B. Franciſco Saleſio familiaris: *Nihil contra Deum.* Tantum comitatis, tantum hilaritatis, tantum vrbanitatis dulcediniſque, quantum voles, modò ſit *Nihil contra Deum*, nihil, quo lædi offendique poſſit.

Poſt hæc nihil ſupereſt, Hagiophila, niſi vt te orem, cuiuſcumque ſtatus, aut conditionis exiſtas, vt in ſpiritu manſuetudinis des operam ſaluti, & perfectioni tuæ, quod vt facilius, & efficacius à te obtineam, vtar verbis S. Pauli;

li: a *Obsecro vos, vt digne ambuletis vocatione, qua vocati estis, cum omni mansuetudine.* Ita Apostolus loquitur, quod virtus hæc, postquàm cæteris virtutibus patefecerit aditum, easque in animam nostram introduxerit, easdem illic conseruet ac tueatur, earumque veluti iure hæreditario acquisitarum possessionem asserat: b *Beati mites, quoniam ipsi possidebunt terram.* Virtutes apud mansuetos tanquam in solo patrio commorantur; Melancholicis, inuidis, superbis & quibus similes affectiones dominantur, suæ subinde virtutes sunt; minimum tamen est, quod illos de earum possessione deijcit, facillimè ipsæ elabuntur; soli mites & spiritu mansuetudinis prædiți, perstant, ipsa animæ pax & tranquillitas illos in perpetuo victoriarum & felicitatis vsu constituit. c *Mansueti autem hæreditabunt terram, & delectabuntur in multitudine pacis.* Qui hunc suauitatis affectum non habent, occupant virtutes (si modo aliquas occupant) non quasi proprias, sed velut aliunde

a *Eph* 4. b *Matth.* 5. c *Ps.* 39.

ſibi elocatas; quid mirum ſi facili negotio eripiuntur? ſi verbum aſperius, ſi contemptus aliquis, ſi modica vanitas illas auferat? alia penitus manſuetorum ratio eſt, mortificati ſunt, victorijs æque ac virtutibus abundantes, hereditaria illis virtutum exercitatio eſt. Et ad hoc potiſſimùm ſeruit ſuauitas verborum, effectus gignit mirabiles, tum in ijs, qui ea vtuntur, tum in alijs, ad quos dirigitur: & ſicuti ſufficit verbum vnicum acre & aculeatum ad exaſperandum & imbuendum perenni rancore alicuius animum: ita vnica vox blanda & ſuauis ſasis eſt, ad animos exaſperatos, & maximè à nobis auerſorum conciliandos. Quidam Orientalium Rex fertur hoſtiles ciuitates in poteſtatem ſuam redegiſſe, non alio ſtratagemate, quàm affuſo ad portas oleo; ſed affirmare ego poſſum, maiorem adhuc vim ineſſe verborum ſuauitati, illa actionibus noſtris dominatur, & Cælitum iuxta ac mortalium corda ſuæ ſubijcit ditioni.

Si lubet præterea alteri lectioni vacare, lege cap. 18. 19. 20. & 22. Tract. 3. Vol. 1. 2. Part.

2. Part. Rodericij, vbi de humilitate loquitur: aut Imit. Christi cap 2. 7. & 22. lib. 1.

Peracta lectione renoua deuotionem erga Patronos tuos SS. Ioſephum, Alexium, Ignatium, Benedictum, Franciſcum, Vrſulam, Thereſiam, aut alios qui tibi erunt peculiares. Si nullum hactenus delegiſti, hodie incipe, minimùm ſaltem renoua deuotionis affectum erga Angelum tuum Tutelarem. Super hac re videri poſſunt ea, quæ in Anno ſancto dixi ad feſtum S. Michaëlis. Denique para te ad ſequentem Meditationem.

SECVNDA MEDITATIO.

De Comitate & Manſuetudine Filij DEI.

Oratio præparatoria conſueta.

I. PRaeludium. Propone animo S. Ioannem Baptiſtam, qui dum loquitur de Filio Dei, eúmque digito commonſtrat, ei nomen Agni attribuit: *Ecce Agnus* DEI, *qui tollit peccata Mundi.* Non temerè ſed dedita opera, ſic compellans ob ſuauiſſimam Comitatem, &

innocentem Manſuetudinem, qualis in Agno eſſe conſueuit.

II. *Prælud.* Pete gratiam à Deo Patre, vt benè addiſcas hanc Lectionem, quam IESVS te docet.

I. *Punctum.* In verbis habebat IESVS admirabilem ſuauitatem. Primò. Vnico alloquio animum audientis ſibi deuinciebat, tam erat influens ſermo, melle dulcior, & gratior cæleſti nectare. *Ad quem ibimus? verba vitæ æternæ habes.* Secundò. Cæcus aliquis importunis magniſque vociferationibus efflagitat ab illo oculorum curam: quiuis indignaretur alius, extra IESVM, qui ſuauiſſimè interrogat: *Quid vis, vt faciam tibi?* Tertiò. Simon, qui IESVM conuiuio excepetat, & alij, aduerſabantur Magdalenæ; at tam bonus eſt IESVS, vt eam aduersûs omnes tueatur, eam ſoletur, & repleat melle, & ſuauitate verborum ſuorum. *Vade in pace, fides tua te ſaluam fecit.* O probrum, quod in verbis adeo ſim aſper & moroſus! Rubo ſimilis, attingi non poſſum, quin pungam aliquẽ, & aliquo indicio prodam paſſionem

nem meam. O Rex manſuetiſſime, rege & moderare ſic verba mea, vt à tua loquendi manſuetudine non diſcedam!

II. *Punctum.* Manſuetudo JESV eminebat ex vultu, & toto habitu corporis. Primò. Refertur, afflictos & Melancholicos eius temporis, vt aliquod ſolatium ex facie benigniſſimi Seruatoris colligerent, ita inuitare ſe ſolitos: Viſum eamus filium Mariæ. Secundò, Ingens illa multitudo, quæ eum in deſertum, in montem, & vbiqué ſequebatur, ſatis aſpicere, amare, & admirari tantam eius ſuauitatem non poterat; & cum non continuò concionaretur, ſolo illius aſpectu ſic paſcebatur, vt ne cibi quidem, aut victus neceſſarij meminiſſet: *Ecce iam triduo ſuſtinent me, nec habent, quòd manducent.* Tertiò, Comitas denique ac benignitas Seruatoris maximè tum in vultu emicuit, quando in morte Lazari fudit lacrymas. Benè dixeras, ô benigniſſime JESV, adeundum te eſſe, vt diſcatur vera manſuetudo & benignitas.

III. *Punctum.* Manſuetudinem etiam

factis ipsis JESVS demonstrauit. Primò ab hac processit insignis illa erga afflictos commiseratio. Hinc panes miraculo multiplicati: *Misereor super turbam*; hinc, in nuptijs Canæ Galileæ, aquam in vinum commutare non recusauit; hinc tandem voto mulieris Cananeæ factum est satis. Secundò, Cogit illum Benignitas, vt magnis promissis compensęt exigua officia; vitrum aquæ postulat, & in vicem totum cælum, & vitam æternam promittit. Tertiò, Quin & ad peccatores se extendit: Mulier in adulterio deprehensa, in eius clementia asylum inuenit: *Mulier vbi sunt, qui te accusabant, nemo te condemnauit?* respondente illa: Non Domine; neque ego, inquit, te condemnabo. O clementiam ineffabilem! ô suauitatem! quis mihi det de melle, & oleo humanitatis tuæ, vt omnes actiones meæ simili suauitate condiantur!

Colloquium ad JESVM, Magistrum mansuetudinis. Reum te age apud illum de asperitatibus & morositatibus tuis, alijsque aduersùs hanc virtutem vitijs.

Pro-

Propoſitum emendationis. Deſiderium huius amabilis admirabiliſque virtutis. Pater. Aue.

Recollectio. Viſitatio Venerabilis Sacramenti. Examen Conſcientiæ. Prandium. Recreatio. Viſitatio Venerabilis Sacramenti. Tempus ſcriptionis. Lectio.

DISSERTATIO POMERI.

DIANA.

De reſpectibus humanis.

NIhil nobilius, nihil excellentius poteſt excogitari, quàm placere Deo; oblectare ſupremam illam maieſtatem, quæ nullo alio, quàm ſeipſa perfectè oblectatur, nónne actio eſt, omnium imaginabilium actionum præſtantiſſima? hanc veritatem, Hagiophila, ſic apprehendo, vt pluris facerem vnicum opus, quo conſtaret me Deo placuiſſe, quàm mille milliones eorum operum, quibus toti humano generi, omnibúſque ſimul Angelicis ſpiritibus placuiſſem; etſi etiã defixiſſem eos mei admiratione, & meruiſſem ab ijs per plura ſæcula commendari. Tam mihi cordi eſt pondus.

&

& felicitas, vel vnius actionis, quæ grata Deo dici mereatur, vt, si scirem me posse talem aliquam exercere, quæ illi arrideret, illa peractâ mori illicò non detrectarem; & vero morine possem glorioſiùs, quàm placendo, quàm oblectando Dei viuentis adorandam Maiestatem? ex hac opinione mea videor meritò posse dicere; plurimùm aberrare eos, qui humanis ducti respectibus, malunt placere creaturis, quàm Creatori. Videas nonnullos, qui non audebunt virtutum actiones exercere, frequentare Sacramenta, hoſpitalia inuisere, serere sermones de rebus diuinis, & spiritualibus, silentij legem, aliásque Regulas, si Religioſi sunt, obseruare; ne vellicentur, ne dicantur hypocritæ, aut qui deuotulorum, aut Reformatorum Ordini accenseri velint. Maledictum illud, *quid dicetur?* obstaculo ijs est, ne boni quid agant, & ne alicui irreligioſo, aut garrulo displiceant, paruipendunt Deo displicere. Alios reperias, qui è contrario incumbent seduló bonis operibus, obedientiæ, humilitati,

tati, charitati, candori & regularum obſeruationi, ſed quam ob cauſam, & quamdiu? donec nimirum ille Reuerendus Pater, eorum erit Director, & Superior, quamdiu præerit ea Venerabilis Mater. Accidat enim mutatio aliqua, & alter, qui non ſit ad guſtum, aut adtemperatus illorum genio & affectui, præficiatur; ſi aliò optimus ille Superior amandetur, vale obedientia, valete virtutes, actum eſt, fuiſtis. An non hæc nota eſt infallibilis, nihil factitatum eſſe purè propter Creatorem, ſed propter creaturam, propter hanc Reuerendam Matrem, propter hunc egregium Patrem ſpiritualem, qui maiore quàm Deus apud illos pollebat authoritate? Iſtiuſmodi homines pleni ſunt reſpectibus humanis: non ſymbolum aliud, neque aliam cogitationem habent ſibi propoſitam quàm peſſimum illud: *quid dicetur?* & verbo, omnes illi ex Ordine ſunt (liceat mihi in re abſurdiſſima, vti inepto vocabulo) Placentinorum. Quare decreui placentinis illis, in aurem tria

verba

verba admurmurare, quæ probè intelligent; nullam iniuriam faciam, solùm veritatem ingenuè, & sine fuco eloquar; quod dicam, grauissimum erit, eos esse socordes, & animalia, inter bipedes, ignauissima; nullâ ratione mereri nomen seruorum Dei, quantumuis id esse se simulent; & pro conclusione, esse temerarios, & penitus ineptos.

Quod ad illorum socordiam, & ignauiam attinet, prorsus incredibilis ea est; nihil talibus amicis fingi debilius potest. Conceperint admiranda proposita post Confessionem annuam, post bonam Communionem, post Meditationem ardenter peractam, in Exercitijs spiritualibus, in alijs occasionibus eiusdem generis; si illos audias, aut legas eorum decreta, iurares fore rupes immobiles, constantiæ prodigia, nullius Creaturæ impetu vnquam percellenda: & mox verbum vnicum, vnicum scomma, vnicum, *quid dicetur?* subitò efficit, vt tonum mutent, tentationi succumbant, & omnium propositorum suorum

sum obliuiscantur. Tales mihi non videntur abludere à Pica Tonsoris cuiusdam, qui illam humanas voces imitari perfectè docuerat ; pronuntiabat hæc articulatè symbolum Apostolorum : *Credo in Deum* ; mille iocos viciniæ & transeuntibus faciebat cantando Litanias Virginis Lauretanas, aliáque lepidæ garrulitatis argumenta proferendo ; Dixisses, illi in omnem vitam abundè de scientia prouisum esse. At quid accidit ? die quodam, non procul ab ædibus Tonsoris, excitatur tumultus, & solennis quædam proclamatio ad tubæ sonitum, qui cùm insolitus esset, sic miseram picam perturbauit, confuditque, vt omnis latinitas totáque garriendi peritia illi excideret, ipsáque nativæ stupiditati restitueretur, iam cæteris syluestribus par. Pica hæc plurimas habet socias. Omnes illi loquaculi, de quibus mihi tecum sermocinatio est, similibus casibus obnoxij sunt. Exprimunt optimè linguam Sanctorum, & Apostolorum idioma, dum feruore spiritûs calent.

lent. Nunquam, inquient, verbo lædam famam vllius, nunquam ſuperioribus obmurmurabo, nunquam de victûs ratione conquerar, nunquam talem Regulam violabo, nunquam me iſtorum hominum conſortio, & familiaritati immittam. O ſermonem elegantem! ô verba non alio quàm Sanctorum ore proferenda! ſed quid? occurrat perſona, cui diſplicere hic non auſit, quia illa murmurat, obtrectat, regulam violat, tantundem ille faciet. Dicatur verbulum aduerſus deuotionem, aduerſus eos, qui maiori quâdam obſeruatione res ſuas peragunt, ſubitò itur in antiquam ſyluam, in priſtinum & laxum viuendi morem, ne à cæteris diſſentiat: vnicus ſonus, non tubæ, ſed ioci, efficit, vt obliuiſcantur omnia axiomata eius ſapientiæ, ad quam aſpirare videbantur. Miſeri mortales, qui (omnibus benè perpenſis) nihil habent, quàm verba, quæ ventus diſcutit! Funeſtæ picæ, quæ ad tempus garrire didicerunt, neque opere explent, quod conſcientia, quod ratio, quod

quod Deus docuerat! An non æquiſſimo iure tales, debiles in ſupremo gradu, atque ignauiſſimos pronuntio? quid enim? debiliúſque aliquid eſſe poteſt, quam ſemper trepidare, ibique timere, vbi nulla timendi materia eſt? hoc eos indicio notauit Propheta Regius *a* dicens: *Illic trepidauerunt timore, vbi non erat timor.* Animos illorum ſine cauſa Timor occupat, ſed timor abominandus, quandoquidem tum timeant, huic vel illi diſplicere, quando virtus exercenda, & diuinis inſpirationibus obtemperandum eſt. Cogor aliquid addere de damnis, quæ illos ſequuntur, & tibi ob oculos proponere Ducem horum vecordium, & ignauorum, quibus ad benè faciendum, idcircò animus deeſt, quod vermis humanorum reſpectuum omne illis robur arrodat. Fortaſſe perſpecta huius hominis miſeria, & infirmitate, deteſtaberis hanc Placentinorum progeniem, neque eorum ritu viuere voles. Dux igitur illorum & Princeps, & qui vt placens viueret, lepræ per-

a *4. Reg. 5.* petuæ

petuæ periculo se exposuit, est Naaman Syriæ Regi charus & supremus militiæ præses, laborabat ille lepra tam arroci, vt caro propè diffluueret: vt curaretur, mandauerat illi Elisæus, ad quem opis gratia accesserat, vt septies in Iordane se lauaret. Verùm Princeps, qui alium valetudini recuperandæ apparatum exspectauerat, hoc præscripto sic attonitus fuit, vt obedire detrectaret: humani respectus tantâ vi animum illius inuaserant, vt propè mallet, per omnem vitam, lepra cooperiri, quàm in hoc fluuio se diluere. Quid? aiebat, aquæ nostræ, & Syriæ flumina, salubritate inferiora sint, & cedant aquis Israël, & fluuio Iordanis? quid dicet Rex meus, vbi audierit me tantum iter confeciſſe, vt septies me lauem in hac aqua; quæ nullâ virtute noſtram antecedit? quid dicet Domina Coniunx, quæ profectionem illam impedire conabatur, maluisſétque me vti domeſtico balneo, quàm hîc, in terrâ peregrina, omnium oculis exponi? quid dicent Duces mei, quid Milites?

Milites? ridebunt me profectò, cùm intelligent; ſupremum ſuum Præfectum, tantum viarum diſpendium feciſſe, vt ſeptiès ſe lauet. Hiſce cogitationibus fluctuabat Naaman, adeò infirmus in propoſito curandæ valetudinis, (quàm quouis pretio modiſque omnibus quærere debuiſſet) vt parum abfuerit, quin ob funeſtum illud (*quid dicetur?*) leproſus, idémque qui abierat, in patriam reuerteretur; & niſi Miniſter aliquis eum ad experiundas aquas animaſſet, actum erat, perierat, omni ſpe ſalutis depoſita. Adeóque Naaman ad viuum mihi exprimit placentinos illos, eorúmque debilitatem & ignauiam ad executionem boni etiam non difficilis neque ardui, quantumcumque ſolida, atque ſancta propoſita præceſſerint.

Ne igitur mireris, ſi poſt tantam ignauiam auſim affirmare, eoſdem nullâ ratione ſeruos eſſe Dei. Non abeo à ſententia Apoſtoli aſſeuerantis: *Si hominibus placerem, Chriſti ſeruus non eſſem.* At

in

in domo Religioſa diuinis obſequijs me mancipaui, eadem ago, quæ alij, præterquam, quòd ex iſto placendi affectu, qui mihi quaſi à natura inſitus eſt, omnia faciam ad oculum; & vt placeam alijs præcipuè familiaribus, & amicis meis, ideòne minùs exiſtimer ſeruus Dei? dic, quidquid voles, Dei ſeruus non es: pronuntiauit Apoſtolus, oraculum eſt. At optimis voluntatibus, & deſiderijs plenus ſum, ſi perſpectum me haberes, non tam facilè expungeres me ex numero ſeruorum Dei; ſi me intuereris, nihil reperires dignum vituperatione, in ſerie meliorum me collocares, nullo alio vitio laboro, quàm iſta placendi omnibúſque ſatisfaciendi cupiditate, quâ ſubinde delinquo: hæc vna noxa mea eſt, neque de alia à multo tempore me in Confeſſionibus meis accuſo. Nihil refert, ſancti Pauli decretoria ſententia eſt: ſeruus Dei non es. Aliquid forſan tibi præ D. Paulo arrogas? ſubire hoc debes, velis, nolis. Et tu quoque Hagiophila patiere, vt tibi denunciem, ſi fortè

ſi fortè hâc imperfectione laboras, te Dei non eſſe ancillam. Verum boni ſerui argumentum eſt, quando omni contentione ſatagit placere Domino ſuo, eiuſque obſequium, & beneplacitum obſequio anteponit aliorum, quos omnes præ illo paruipendit. Ad rem facit, quod notant Phyſicarum rerum inueſtigatores, quando de Aquilarum natura diſſerunt. Aiunt Aquilas, vt experimentum faciant, exploréntque, quínam pulli ſui ſint legitimi, & à patria virtute minimè degeneres, ſolere illos adhuc implumes vnguibus attollere in altum, & ſoli opponere, quem ſi fixa, immotáque oculorum acie intuentur, habentur pro legitimis, & in nidum reuecti, velut ſincera ſoboles, educantur. Hoc eodem experimento filij & ſerui Dei agnoſcuntur; ſi rectà in Deum oculos defigunt, non verò detorqueant in terram, & creaturas, illa optima ſeruorum Dei nota eſt; ſi contrà accidat, falsò tanti dignitatem nominis arrogabunt. Si obtemperetur Domino, ſi Superiori, nõ ob

præclaras illas dotes, neque ex naturali erga illos propenſione, aut affectu, ſed quia in ijs Deus, cuius perſonam gerunt, agnoſcitur, non attenta illorum gratia, vel vt nobis propterea blandiantur, nos laudent, colántque; ſignum perſpicuum eſt, diuinum numen ſpectari, neque aliud intendi, quàm vt illi ſoli placeatur. Talem ſe exhibuit Religioſus ille, qui per annos duodecim obſequium ſuum ſeni moroſiſſimo, à quo præter dura & aſpera verba, (fortè & verbera) nihil referebat, conſtanter impendit a Ea ſanè conſtantia ſatis prodebat, illum nihil aliud ſpectaſſe, quàm vt placeret ſupremo Domino, cuius perſonam in hoc ſene intuebatur: & verò quando felicem animam efflauit, coactus fuit moleſtus hic Superior præſentibus profiteri, & dicere: Fratres mei, non homo hic, ſed Angelus eſt, quandoquidem totis annis duodecim, quibus mihi ſeruiuit, & ægrotanti adfuit, etſi aſperrimè tractaretur à me, nihilominùs omne obſequium, & obedientiam mihi præſtitit,

a *Ingrat ſpirit.* cum

cum ſingulari diligentia, incredibiliq́ue alacritate. Ille erat verus Dei ſeruus, non autem placentini illi, qui malè ob humanos reſpectus agunt, aut qui bonum non purè ob Dei amorem, ſed propter creaturas operantur.

Finiamus: Non hoc ſolùm damnum & detrimentum eſt: inepti ſunt, & reuerà temerarij, cùm ſupra vires & facultatem aliquid moliantur, & quod fieri non poteſt, facere tamen ipſi velint. Modum accipe: nunquid certiſſimum eſt, nullum adhuc hominem in rerum natura extitiſſe, qui omnibus omninò ſatisfacere potuerit? fac optimo, quo potes, modo, ſemper aliquis reperietur, qui factum carpet, cui aliquid diſplicebit. Agas benè, fatui vituperabunt; malè, damnabunt ſapientes; ceſſes ab opere, vt nec malum agas, nec bonum, iam hi & illi tibi illudent. Imò nonnulla ingenia ſic à natura corrupta ſunt, vt reprehendant omnia ſeu bona, ſeu mala, his vide vt placeas, vt facias ſatis. Actiones etiam ſanctiſſimæ vellicationibus

obnoxiæ ſunt. Abbas Poponius magnâ & munificâ charitate pauperes peregrinos excipiebat. Plurimus hac de re inter Monachos ſermo, multi aiebant prodigum eſſe, bonáque monaſterij dilapidare, alij contra affirmabant benè illum facere, & eius charitatis intuitu Deum fortunare rem familiarem. Quid eſſe melius potuit, quàm quod clamabat cæcus Euangelicus: JESV *fili Dauid, miſerere mei.* Acceptus erat hic Chriſti clamor, non item alijs, qui hinc indignabantur, & *qui præibant, increpabant eum, vt taceret.* Ipſi Angelici ſpiritus ſatisfacere omnibus hominibus non poſſunt: Quando Angelus, ſolaris cæli motor, ſolem ſtitit, vt voci Ioſue obediret, ipſi Ioſue placuit, eiuſque exercitui, at alij, qui cladem patiebantur, ægrè ferebant hanc ſtationem, & ſolem motorémque diris deuouebant. Chriſtus JESVS vt Filius Dei foret, id conſecutus non eſt: tota illius vita quaſi ſcopus fuit contradictionis: verba ad homines facit, dicunt aliqui, nunquam ſic locutum eſſe hominem, alij

obtre-

obtrectant, eſſe ſeditioſum, aptúmque ad plebem in Dominos animandam. Sed quo pacto Angeli, vel Sancti, vel JESVS omnibus placuiſſent, cùm ne Deus quidem eâ poteſtate, quâ eſt, id faciat? teſtatur Alphonſus decimus, Rex Hiſpaniarum, dictus Aſtrologus, cui cenſura hæc aliquando excidit: ſi Deus Mundum conditurus ſe in conſilium adhibuiſſet, ſe multa oſtenſurum fuiſſe, quæ ordine meliori diſponi potuiſſent. Teſtatur prætereà alius ille, qui hominem, aiebat, præclarum eſſe Dei artificium, deeſſe tamen in pectore feneſtellam, quâ cordis arcana penitiùs inſpicere poſſemus. Res certa eſt, fieri nihil poteſt, quod ad guſtum ſit omnium, & tamen eò connituntur noſtri placentini, Deo placere volunt, & creaturæ, quod poſſibile non eſt. Ne eos imitere, Hagiophila, temerarij ſunt; Deum ſpecta, huic fac ſatis, & conſcientiæ tuę, & cætera omnia floccipende. Illi qui reſpectibus ducuntur humanis, nullos à Deo fauores conſequuntur, imò DEVS *diſſipauit oſſa eorum,*

rum, qui hominibus placent; Cùm è contrario in eos munificentiſſimus ſit, quibus animus eſt, vt illi placeant, parum curantes, quid dicturi aut cogitaturi ſint mortales. Præclarum huius rei teſtimonium eſt in B. Margaretha Iprenſi Religioſa ſancti Dominici: adhuc puella obuium habuit adoleſcentem ſatis à naturæ dotibus inſtructum, eiuſque amore per oculos admiſſo capta eſt; & aliquamdiu Amicitiam illam fouit intra terminos omnis decentiæ & honeſtatis, non quòd vllo coniuglj cum illo contrahendi deſiderio teneretur, ſed vt affectui ſuo, naturaliter in illum propenſo, ſatisfaceret. At Deus, qui ſolus amari ab illa cupiebat, tàm validè perculit illius animum, vt decreuerit ſe penitùs amore illo exuere, & adoleſcentis conſuetudinem deuitare. Peracto hoc propoſito, accidit poſt pauculos dies, vt eidem illa in plateis occurreret, iámque in eo erat, vt conſueto more alloqueretur; verùm propoſiti memor, & ſemoto omni reſpectu humano, tergum illi, ſatis inurba

nè,

nè, obuertit, incurritque in proximam Ecclesiam, vt ad pedes Christi cruci affixi prouoluta meritas de hac victoria gratias referret. Tantoperè id Dei Filio placuit, vt visendum se præbens, illam insigni coronâ condecoraret. Sufficeret forsan vna talis actio, & similis humanorum respectuum contemptus, ad conciliandos nobis diuinos fauores, & sanctitatem comparandam. Cur solliciti erimus, vt placeamus creaturis, quæ nos non iudicabunt, neque debitam nostris actionibus mercedem rehibebunt? nónne præstat placere Creatori, eóque vti symbolo: Dum licita faciam; quod lubet, alij dicant.

Nisi hæc Lectio sufficit, prosequere ea apud Rodericium, quæ manè de humilitate incœpimus, aut cap. 2. 3. & 5. lib. 2. de Imitatione Christi. Deinde sequitur Examen.

EXAMEN CIRCA MANSVETVDINEM.

PRimò, *Submissè loqui, & humiliter, & sine strepitu.* Secundò, *Non vti verbis austeris, peruicacibus, imperiosis, aut quæ contemptum aliorum redoleant.* Tertiò, *Non contradicere alijs, neque cum vllo contestari.* Quartò, *Nullum contristare siue verbo, siue gestu, siue ope recusatâ, quantumuis vilis & abiectus videatur.* Quintò, *De nullo queri, etsi iniuria nos affecisset; quæ si est, fiat id verbis blandioribus, quæ excusent, & eleuent refutanda illam.* Sextò, *Si quispiam nos læsit, non exspectemus, donec ille culpam agnoscat, eiusque veniam à nobis postulet, sed ipsi illum præueniamus, & deprecemur, quòd indignandi occasionem dederimus.* Septimò, *Non reprehendere aut increpare alios sine graui causa.* Octauò, *Aliorum defectus, & infirmitates benignè tolerare, neque admodum curare, quòd nostri defectus alijs sint noti.* Nonò, *Nullo indicio demonstrare antipathias quasdam, seu auersiones à nonnullis, siue illæ à natura inditæ sint; siue vsu com-*

comparatæ. Decimò, *Nunquam exhibere se fastidiosum, seu vultu, seu gestu, seu aliâ quâdam ratione.* Vndecimò *Facilè concedere in sententiam, & opinionem aliorum, reiecto proprio iudicio.* Duodecimò, *Nunquam in peiorem partem verba aliorum interpretari.* Decimò tertiò, *Quodam commiserationis affectu ferri in afflictos, eorúmque miserias & calamitates sentire.* Decimò quartò, *In copia negotiorum & occupationum, tranquillitatem & hilaritatem animi præseferre, vultu sereno, & composito.*

Hagiophila, hæ præcipuæ manſuetudinis notæ ſunt, da operam, vt illas obtineas, & fructum reportabis incredibilem.

Tempus eſt iam Officij, aut precum aliarum vocalium, deinde huius Conſiderationis.

CONSIDERATIO.

I. CVi bono cætera, niſi per exercitium, & acquiſitionem virtutum fiamus veri Dei miniſtri? præcipuum hoc eſt, cui attendi debet, reliqua tan-

tùm acceſſoria ſunt. Doſitheus in ſuo Monaſterio patrabat admiranda, in conuerſatione ſua erat amabilis, in ægrorum obſequio obſtupeſcendus: at hinc aliqua gloriæ & vanitatis titillatio illum inuaſit, quam aduertens S. Dorotheus, hoc dicto, quod pluribus conuenire poteſt, illum perſtrinxit: Doſithee, inſignem aliorum famulum te præſtas, & egregium complacentem, ſed nondum Dei ſeruus effectus es.

II. In tua ſitum eſt poteſtate, vt maximas præſtantiſſimáſque virtutes conſequaris, gratia Diuina nobis non deeſt, ſed nos deſumus gratiæ. Vult Deus nos ad ſublimem perfectionis gradum euehere, nos non aliam, quàm mediocrem, virtutem volumus. Quis Aulicus dignitates & fauores ſibi à Rege oblatos recuſat? at moleſtia in virtutis acquiſitione reperitur: quis ignorat? ſed neque hoc ignoratur: roſam eſſe ſpinis ſeptam, & in concha, vnionem. Hac moleſtiâ cælum emitur, an pretio nimio, & pœnitendo?

III.

III. Non aduertunt homines, & nihilominùs verum eſt, acquiſitionem vnius virtutis, aut exercitium vnius actûs virtuoſi, maioris pretij eſſe, pluriſque æſtimandum, quàm ſi celebrem aliquam de hoſtibus victoriam reportaſſes, aut acquiſiuiſſes centum millia aureorum annui censûs, aut Regni alicuius ſceptrum, & diadema obtinuiſſes. Virtus Chriſtiana bonum Dei eſt, cuius intuitu, quantumuis exigua ſit, omnibus tamen totius naturæ donis anteſtat, vt omittamus mercedem, quæ erit ſempiterna.

IV. Quàm me olim pœnitebit, quando videbo me propterea non eſſe aſſecutum eum gradum virtutum & meritorum, quem Deus mihi deſtinauerat, quòd nimium rei alicui creatæ adhæſerim, aut quòd repudiauerim Diuinam gratiam, eique non omni modo fuerim obſecutus. Ah! quàm charo mihi ſtabunt eæ commoditates & deliciæ, quibus nunc, cùm grauiſſimæ virtutum negotiationi ſtudere oporteret, indulgeo!

vtinam ſolo Purgatorij pretio & gloriæ imminutione luam!

V. O virtus! quiſquis perſpectum haberet valorem & meritum tuum, illi res omnes terrenæ viles, & ſuo affectu indignæ viderentur: & vt nullo alio, ad illam amandam, ſtimulo compellerer, quàm quòd JESVS & MARIA eandem tanto amore proſecuti, complexiſque ſint, volo amare, & credere, nihil eſſe amabilius eo obiecto, quod ambo illi ſapientiſſimi rebus omnibus prætulerunt. Tantis ducibus aberrare non poſſum.

VI. Vah rerum terrenarum amores! dum guſtantur, deſipiunt. Viuat virtus, illa, illa eſt aqua Samaritanæ propoſita, *quam qui biberit, ſitiet iterum*, quæ ipſo ſui vſu appetitionem accendit. *Aqua eſt ſaliens in vitam æternam. O Domine, da mihi hanc aquam.*

Sequitur hora quietis, deinde Officij, & aliarum Orationum, tum Viſitationis Venerabilis Sacramenti, & præparationis ad ſequentem Meditationem.

III. ME-

III. MEDITATIO.

De Zelo Filij DEI *erga ſalutem animarum.*

Oratio præparatoria conſueta.

I. *PRaludium.* Imaginare paſtorem, qui quærat aliquam à grege auulſam & aberrantem ouiculam; peruagatur omnia, ſurſum, deorſum, per valles, per montes, per planitiem, nullum denique locum non ſtudiosè perluſtrat. IESVS talis paſtor eſt, qui venit idcircò in Mundum, vt hominem ad verum ouile reducat.

II. *Prælud.* Pete gratiam, vt ex hac diuini Paſtoris charitate proficias, eandem ſic agnoſcas, vt in amorem illius vehementiùs accendaris, & pro ratione ſtatûs tui, te pereuntibus animabus impendas.

I. *Punctum.* Filius Dei zelo incredibili fertur in ſalutem animarum. Primò, ille eſt Pater filij Prodigi: quidquid enim Parens perdito ſuo filio exhibuit, cùm recepit in gratiam, id omne IESVS

præſtitit hominibus. Secundò, IESVS eſt magnus ille Medicus, qui deſcendit de cælo, vt curaretur magnus ægrotus, qui iacebat in terra, vt ait Auguſtinus; qui ideò corporibus medicinam faciebat, vt animæ ſanarentur: propter illas, erant inſignes illæ curationes; & morbi corporis, quibus medebatur, animæ morbos, febrem, ſurditatem, cæcitatem, paralyſim, ſimiléſque affectiones repræſentabant. Attentiùs perpende ſingula, & ſollicitum ſtudium huius amantiſsimi Medici; *Non egent, qui ſani ſunt, Medico.* Tertiò, ille eſt, qui ſe meritò comparat Gallinæ pullis ſuis addictiſſimæ: *Quoties volui congregare filios tuos, ſicut Gallina congregat pullos ſuos ſub alas, & noluiſti?* O Pater amantiſſime, ego ſum Filius ille prodigus! O Medice diligentiſsime, ex afflictiſsimis illis ægrotis vnus ſum! ô Pater, qui materno hominis affectu complecteris, pullus ſum aberrans, qui de ſinu tuo me abſtraxi, vt cæterorum more ruerem in perniciem! per zelum illum, quo totam Galilæam,

&

& finitimas regiones peragrabas, miſe-
rere operis tui, & obiecti primorum, &
veterum amorum tuorum. Gratiarum
actio pro te, & toto genere humano:
Propoſitum.

II. *Punctum.* Filius Dei ſubibat labo-
res ineffabiles, vt Euangelium, & amo-
ris legem prædicaret. Oppidatim ibat
pedes, eleemoſynis piorum hominum
ſe ſuſtentans, contemptu, iniurijs &
cõtumelijs appetitus, continuando
moleſtias, & fatigationes illas, tribus in-
tegris annis, poſteaquam quadraginta
dierum ieiunio ad hoc ſe præparaſſet.
Expende anima mea huius diuini Paſto-
ris ſollicitudinem erga populum illum,
quin & erga nos illius ſucceſſores: die
paſcit illos verbo, & exemplo, nocte vi-
gilat, vt eoſdem precibus ſuis tueatur.

III. *Punctum.* Semper patuit zelus il-
lius, ſed præcipuè in conuerſione mulie-
ris Samaritanæ: fatiſcebat ex itinere, &
inedia: loco tamen cedere priùs non
vult, quàm prædam cæperit, *fatigatus ex
itinere ſedebat ſic ſupra fontem.* De cibis

inijci-

inijcitur ſermo: *Alium*, inquit, *cibum habeo manducare, quem vos neſcitis*: Hic cibus meus eſt, hæc quies, conuertere iſtam animam. Tot conuerſiones aliæ; tot ardentiſſimæ prædicationes; vt de ijs diceretur: *Nunquam ſic locutus eſt homo*: quarum vni ceſſit Magdalena; hæ minæ inferni, iudicij, eorúmque, quæ ad alteram vitam ſpectant; iſtæ Parabolæ, ſeu Hiſtoriæ de vinea, de diuite Epulone, & alijs, manifeſtiſſimè zelum illius teſtantur.

Colloquium ad IESVM, vt dignetur nobis largiri zelum ſuum, tum ad noſtram, tum aliorum ſalutem procurandam. Pater. Aue.

Recollectio. Lectio Thomæ de Kempis fortuita. Roſarium. Viſitatio Venerabilis Sacramenti. Cæna. Recreatio. Litaniæ Sanctorum. Viſitatio Venerabilis Sacramenti. Præparatio Meditationis in craſtinum. Examen conſcientiæ. Quies, ad quam te componens cordi tuo imprime Mariæ nomen, vt eius illa Cuſtos ſit.

SEPTI-

Digitized by Google

Digitized by Google

Chriſto confixus ſum Cruci.

Digitized by Google

SEPTIMVS DIES.

De virtutibus in Passione & Morte Christi imitandis.

ADest, Hagiophila, dies molestissimus Seruatoris nostri: Viginti quatuor postremæ horæ continent Epitomen eorum omnium, quę per annos triginta tres gessit. Sæculis opus foret, vt perpenderentur singula, quæ paucis hisce horis acciderunt. Inprimis, virtutes omnes, quàm aliàs, illustriores apparuêre. Verùm duas potissimùm attendo: Resignationem illius, & Patientiam; si alias etiam se insinuant, tuum erit illas æquè atque alias, quas tibi propono, imitari.

Visitatio Venerabilis Sacramenti, & præparatio ad meditandum.

I. MEDITATIO.

De Resignatione Filij DEI *tempore Passionis.*

Oratio præparatoria consueta.

I. PRæludium. Propone animo Seruatorem in Horto orantèm, humi pro-

proſtratum, & dicentem: *Pater, ſi poſſibile eſt, tranſeat à me calix iſte, veruntamen non mea voluntas, ſed tua fiat.*

II. *Prælud.* Pete gratiam à Deo, vt benè intelligas, quanti momenti ſit hæc Reſignatio Seruatoris noſtri, vt eam oblatis occaſionibus imitêre.

I. *Punctum.* Maxima fuit hæc Filij Dei in Patrem Reſignatio: velle, quidquid ille quoad Paſsionē volebat. Primò quod patiendum illi erat, fuit tam atrox & inſolens, vt S. Hieronymus aſſerat, nemini hactenus innotuiſſe omnia, quæ ille tolerauit; dolores illius fuiſſe ineffabiles, neque magnitudinem illorum, ab vllo homine in hac vita, concipi poſſe. Omnia præuidebat, & capiebat Seruator, & nihilominùs ſe reſignat. Secundò, obtulerat ſe Deo Patri, vt pro nobis etiam ſummo iuſtitiæ rigore faceret ſatis; ah! ſi ob vnicum peccatum mortale, tanta tormenta homo ſuſtinet in inferno, & ob veniale in purgatorio: quid apprehendiſſe IESVM cenſes, qui extremum ius luere debebat tot millenorum &

mille-

millenorum millium peccatorum? iuxta naturæ appetitum eximi quidem voluiſſet, accommodat ſe tamen Patris voluntati: *Pater, ſi poſſibile eſt, tranſeat à me calix iſte, veruntamen non ſicut ego volo, ſed ſicut tu.* Tertiò, vlterius proceſſit; plus paſſurus erat, quàm mererentur ſcelera mortalium; & paſſurus dolores adeò intolerabiles, vt, niſi vita miraculo prorogata fuiſſet, moriendum illi fuerit ſolo malorum imminentium metu. Vnde meritò aiebat: *Triſtis eſt anima mea vſque ad mortem.* Et reipſa, niſi diuina vis animam retinuiſſet, in iſto ſudore ſanguineo, obrutus triſtitia & tormentorum apprehenſione, in iſta flagellatione, & in iſta ſpinea coronatione, viuere deſijſſet. Enimuerò formidabat tot, támque enormia ſupplicia; ſed animi reſignatio in Dei Patris voluntatẽ, facit, vt ad omnia promptum ſe exhibeat. Vnico ſuſpirio, vnica ſanguinis guttulâ ſatisfeciſſet omnibus, at paratiſſimus eſt ad extrema, ſi Patri placuerit. Quartò, videbat omnem ho-

minum

minum perfidiam, omnia illorũ ſcelera; inutiliter ſanguinem ſuum profundi; tot dolores tantáq; tormenta ſubiri, ſine vllo fructu; hæc incredibili mœrore animum percellebant: nihilominùs vult, ſi Pater velit. O amabiliſſime Redemptor! ecquando tandem me diuinis tuis voluntatibus accommodabo? quantumuis magnæ occurrant difficultates, & plurimùm appetitus meus naturáque reluctetur?

II *Punctum* Reſignatio Filij Dei fuit admirabilis in ijs omnibus, quæ Carnifices voluêre, ad torquendum ſacroſanctum illius corpus. Huius dicti veritatem collige ex eo, quod *Pilatus tradidit eum voluntati eorum*; hinc, permiſit caput ſibi ſeptuaginta crudeliſſimarum ſpinarum aculeis configi, hinc ſuis humeris aſſumpſit pondus Crucis intolerabilis, vellent plura peioráque Carnifices, vellet etiam IESVS. O amabilis Redemptor! modò agnoſcant homines ſe diligi à te, & maximè tibi cordi eſſe, ſalutem illorum æternam! paratus es ad

omnia

omnia, quæ volent hoſtes tui, ah! cur non ſimili affectu excipio contradictiones hominum, eáſque, propter amorem tuum, gratas habeo?

III. *Punctum.* Reſignatio Filij DEI eò vſque proceſsit, vt paratus fuerit etiam omnia, quæ à dæmonibus inferrentur, ſuſtinere. Ab his, teſte Chryſoſtomo, poſſeſsi fuere barbari illi milites, qui eum flagellârunt. Perpende hanc lanienam; iſta ſex, & amplius millia ictuum; illam flagellorum mutationem; iterationem Carnificum cùm pulſando fatigarentur; nihil aliud iſta ſunt, quàm furia militum obſeſſorum, & dæmonum, qui hos ſatellites ad tantam crudelitatem ſtimulabant. Et optimus IESVS ad hæc erat promptiſſimus, quin & ad peiora, ſi inferre voluiſſent. Quid accidere mihi, poſt hoc exemplum, poteſt, ad quod non debeam eſſe Reſignatus?

Colloquium ad Saluatorẽ, cum proteſtatione: nihil aliud impoſterùm volendi, quàm quod ipſe vult & permittit,

tit, vndecumque id eueniat; cum plena deteſtatione & abnegatione noſtrę prò-priæ voluntatis, cùm illa laxet habenas cupiditatibus omnibus, & præcipua mi-ſeriarum noſtrarum ſit origo. Pater. Aue.

Recollectio: Elige diurnam teſſeram. Pla-cebit hæc, cum ſit magni illius Epiſcopi Geneuenſis: *Viuat Ieſus, qui per mortem, mon-ſtrat amorem nobis fortem.* Vel ea S. Thereſiæ: *aut pati, aut mori.*

Sequitur Officium, aut alia Precatio voca-lis. Tum Sacrum. Deinde Lectio.

DISSERTATIO MATV-TINA.

De Mortificattone.

DVrum vocabulum eſt, Hagiophila, quod veſtibulo huius diſſertationis præfigo. Aut nullo, aut admodùm in exiguo amore eſt Mortificatio. Plures eam nolunt experiri, & magni beneficij loco acciperent, ſi nullus vnquam de ea ſermo apud illos inſtituëretur. Ægri ſunt, qui cuperent ſanitatem, ſed reme-dia, ſine quibus ea recuperari non po-teſt,

teſt, oderunt. Laudetur Deus, quòd non ſis ex eorum numero. Tuum illud ſanctimôniæ, & perfectionis deſiderium ſatis teſtatur, te Mortificationem diligere, tibique placere, vt quid de hac ſentiam, liberè profitear. Operam verò luderem, ſi tibi eam proponerem, veluti omnibus mortalibus, cuiuſcumque ſint conditionis, neceſſariã; iam pridem eſt, quòd ſcias hominem peccato eſſe deprauatum, debilitatúmque, cui cupiditates & caro continuum bellum moueant, rebellèntque aduerſus ſpiritum, ac proinde neceſſarium illi eſſe, vt ſe mortificet, & mortificationis fræno ſubigat rebelles illos appetitus, rationiſque imperio ſubſternat; vt idcircò dixerit Iob, vitam hominis ſuper terram, eſſe militiam, quâ ſepòni arma non poſſunt, ſed ſemper ad manum eſſe debent. Nihilò magis ignoras, quòd ij, qui peculiare perfectionis ſtudium profitentur, vti tu, debeant ſe huic exercitio impendere, cùm ad inſignem aliquem virtutis gradum peruenire non poſſint, niſi ſingu-

lari curâ, eáq; assidua oppugnent appetitus naturales, séque abnegent; vim perpetuam inferentes naturæ suæ, & continuò in sensuum custodiam excubantes; vnde meritò sancti Patres statum Religiosum, verum Martyrium appellitârunt. Scis omnia; & plura, quam ego suggerere tibi possem, de Mortificationis necessitate comprehendis, si intelligis dictum istud Seruatoris: *Regnum cælorum vim patitur, & violenti rapiunt illud.* Plus hic vno verbo insinuatur, quam contineant libri omnes, qui de mortificatione loquuntur. Et cùm iam dudum ista didiceris, puto maiorem me gratiam apud te initurum, & vnà lucrum temporis facturum, si potiùs tibi declarem conditiones, veræ & vtilis mortificationis, quam si ijs immorer, quæ iam antè cognita perspectáque sunt.

Incipiamus ab ea, quæ, meo iudicio, est omnium pulcherrima: pulcherrimam autem censeo, quæ vniuersalis est, & vbiq; reperitur; S. Ignatius eam continuam vocat: *Continuam in rebus omnibus*

nibus mortificationem. Oportet igitur, vt sit in corpore, resecando amorem illum, quo in id, eiusque commoditates ferimur, & cuius defectu, Hosius Cordubensis Episcopus, ex mente S. Hilarij, se perdidit: *Quod sepulchri sui nimium amans fuerit*, ist est, nimis corpus suum coluerit: totque, cum illo, alij æternum periêre, quòd carnem suam luxu eduliorum & vestium, alijsque sensuum delitijs & voluptatibus nimiùm indulgenter habuerint, cùm obsequi D. Paulo debuissent, dicenti: *a Semper mortificationem* IESV *in corpore nostro circumferentes, vt & vita* IESV *manifestetur in corporibus nostris.* Quod ideo non adfero, vt ingentes quasdam austeritates & insolitas pœnitentias suscipias, vt imiteris B. Eleonoram de Vanegas Religiosam Tertij Ordinis S. Dominici, cuius victus ordinarius, pane & aqua constabat, & lauticiarum loco, coctis herbis; quæ nudis, hyeme, pedibus ambulabat, quæ humi cubabat, aut in assere, saxo

a 2. *Cor.* 4.

ceruicalis vicem ſubeunte; cui cilicium diu noctuque humeris affixum (ſcalprũ illud erat ex ferro, quod ita carnem penetrabat, vt à morte auelli non potuerit, quin ſimul corporis partes abſtraherentur) quæ modico ſomno vtebatur, vt largiùs orationi vacaret; cui frequens per ſeptimanam flagellatio, & plerumque cruenta, vt omittam eas, quas in honorem Patronorum, & aliorum Sanctorum celebrium, adhibebat. Non ago, vt tali ratione tractes corpus tuum, auertat Deus: ne quidem vt facias, quod B. Maria de S. Spiritu eiuſdem Ordinis, quæ corpus ſuum triginta quatuor diuerſis locis candelula adurebat, vt Chriſtum patientem imitaretur, & ſolatiũ aliquod purgantibus animabus adferret; neque vt vſurpes cilicium inſolitæ aſperitatis, aut ſupponas crinibus inſignem ſpinarum numerum, vti fecit B. Maria de Purificatione, itidem eius Ordinis, inuento ad maximos cruciatus idoneo. Non conor talia tibi tormenta perſuadere, quando te ad corporis

ris mortificationem inuito. Ad Spiritum Sanctum ſpectat ea ſuggerere: ſufficit mihi, vt dicam, macerandum & mortificandum eſſe corpus, cum prudentia & moderatione; non concedendo illi, quidquid poſtulat, & tantum pœnæ, & doloris illi infligendo, quantum ratio nobis dictabit, & ij, qui nos regunt, permittent: Fruſtra enim exiſtimamus obtineri cælum poſſe, nihil patiendo, & carni indulgendo quidquid appetit: *a Mortificate membra veſtra, quæ ſunt ſuper terram.* Vt credamus nos delicijs deditos, nolenteſque vt vel minimum corpori deſit, quo eius cupiditatibus ſatisfiat, peruenturos ad culmen virtutis & perfectionis, nimia & inſana fiducia eſt, fieri hoc nequit: *Sapientia non inuenitur, in terra ſuauiter viuentium.*

Mortificatio hæc, non tantum corpus, ſed etiam ſpiritum afficere debet, vt rationi ſubijciatur: frænanda igitur voluntas eſt, deponendum iudicium pro-

a *Coloſſ.* 3. 5.

prium, frangenda pertinacia, non ſtandum ſuis ſententijs, & opinionibus: omnes affectus iræ, odij, vindictæ, doloris, amoris, gaudij, inuidiæ, auaritiæ, ambitionis compeſcendi. Vbiqúe eſſe, & dominari debet mortificatio, vbiqúe ſibi vim adhibere oportet, ne hoſtis humani generis aliquod de nobis luerum referat, & vt generoſis noſtris certaminibus eam recuperemus innocentiam, quam vitio primi Parentis amiſimus: Tali vſu mortificationem præſtabimus vniuerſalem, & maxime glorioſam. Sed vt clarius me explicem, vide quo fieri modo poſſit vniuerſalis. A ſummo mane, à prima cogitatione, quæ euigilanti occurrit, vſque ad vltimam, cum ſomnus initur, mortificatio ſit continua. Neque vlla prætereat actio aut opus, vbi affirmare non poſſim, me mortificationem quæſiuiſſe, ſaltem in aliqua circumſtantia. Excitaris mane vt ſurgas, nullo conſilio cum ceruicali inito, proripe te ſtatim, & te mortifica. Prima diei mortificatio eſt, has Deo primitias offer.

offer. At non edormiui, non ſatis quieui, adhuc pauxillum, & ſufficiet. Heus! ſurge, & admitte hanc mortificationē. quid? omniane corpori indulgebis? ſed non ſuccedet Oratio, noui me, & frequenti experientia didici, toties me fructum nullum ex Meditationibus retuliſſe, quoties plenè non edormiueram. Heus! proripe te, & magno animo te mortifica, plus meriti hæc mortificatio adferet, quam vnius horæ Oratio. Surgam equidem, ſed commodè, ſeu vt frigus declinem, ſeu vt conuenientiùs me lauem, ſeu vt inter veſtiendum aliquas precationes perſoluam. Heus! promptè fac & diligenter, etiam in hoc te mortifica, & feſtina ad ſalutandum Venerabile Sacramentum, ſi in tuis ædibus eſt, vt cæteros eo ſalutationis officio anteuertas. Quid dicet aliàs Angelus tuus tutelaris, qui ſtudiosè attendit, an Deus diei primitias à te ſit obtenturus? quid dicet, vbi viderit corpus tuum præualere, & hoſtem de tua deſidia, & immortificatione lætari? Ain'

fortaſſe, tantilla ab Angelo non curari? imò verò, maiore eum ſolatio afficere non poſſes: ab hac prima mortificatione de totius diei euentu bene ominatur. Nimis quàm certum eſt, hanc vim & ſanctam ſurgendi promptitudinem, illi eſſe acceptiſſimam. Plenæ ſunt ſanctorum hiſtoriæ, & fidem faciunt, ipſos etiam Angelos Tutelares, non rarò Excitatorum officio functos, idque tamdiu geſſiſſe, donec ſancti illi minùs ſe in ſurgendo promptos exhibuerunt, tunc verò, quaſi talem deſidiam deteſtarentur, poſtridie non excitaſſe, aut quamdiu culpam illam clientes non expiaſſent: quod euidens argumentum eſt, illos non parùm ſimili negligentia offendi. Inſtar omnium erit quod noſtro æuo accidit: Deuota Anna Santonica è Sodalitate Vrſulinarum, eam gratiam à Deo obtinuerat, vt ab Angelo ſuo ſemper his verbis: *Anna, ſurge*, excitaretur. Vix Angeli vocem audiebat, quin ſtatim, & admirabili diligentia ſe proriperet è lectulo. Verùm euenit aliquan-

quando, vt paululùm tergiuerſaretur, & ſenſim iterum indormiret, cum redijt quidem Angelus, ſed voce ſolito acerbiore. *Domina*, inquit, *non placet ſurgere*? ſuffecit ea monitio, vt illicò obtemperaret, culpamque agnoſcens & pœnitens ſtatueret, in poſterum non tergiuerſari.

Hagiophila, hanc mortificationem tibi potiſſimùm ad exemplum produxi, quod ignorem, quas alias huius exercendæ occaſiones habeas, & certus ſim, hanc tibi non defuturam. De cætero per diem continuò mortificationi intenta ſis, neque tibi parcas. Dum egrederis in publicum, oculorum cohibe curioſitatem, ne aſpice, quod deſiderare non licet, viſum depreſſum & modeſtum gere: Magdalena Redonia tertij Ordinis Dominici Profeſſa, quæ paucis ab hinc annis ſanctimonia Toloſæ claruit, per vrbem incedens nihil præter ſilices & lutum intuebatur, & qua moleſtius iter erat, gradiebatur. Dum verſaris inter homines, in eorum faciem ne

obtutum defigas, seu reuerentiæ, seu modestiæ gratiâ. Vidit aliquando S. Mechtildis, dum festo S. Ioannis Euangelistæ sacris intereſt, B. Virginem, & hunc S. Apostolũ, illustrem radio splendoris admirabili, qui ex oculis emicans in faciem Deiparæ dirigebatur, dumque hæret isto prodigio attonita, audit à Ioanne: illum, dum inter mortales viueret, ea fuisse erga Virginem Matrem reuerentia, vt defigere in illam oculos nunquam fuerit ausus. Saltem eorum vultum, qui sexu differunt, ne aspice, & ea sit aliquando tuæ mortificationis materia. B. Aloysius Gonzaga in vultum fæminarum nunquam intuebatur, ne Imperatricis quidem, etsi aulicis officijs ei deseruiret. S. Clara de Montefalco, hac etiam in re studebat mortificationi, & oculos à viri facie abstinebat. Offert se aliqua curiositatis occasio? adhibe mortificationem. S. Carolus Borromæus nunquam per vllam fenestram prospiciebat. Pia Magdalena Redonia cuius etiã ante memini, quando a

Digitized by Google

do ad illam filij litteræ deferebantur, ad tres quatuorue dies tenebat obſignatas, tum vt curioſitatem ſuam frænaret, tum vt teneritudinem affectus materni compeſceret. Id ſubinde imitari, cum à charis epiſtolas accipimus, foret mortificatio Deo acceptiſſima. Tempeſtas frigida eſt? ampla mortificationi ſeges offertur, ſi toties ad ignem non accedimus, quoties cupiditas eò nos rapit. B. Ioanna de S. Catharina, Religioſa Ordinis S. Dominici pœnè igni per hyemem iraſcebatur, quod carnis ſuæ delitijs, tam eſſet accommodus; vnde in aſperrimis frigoribus, tot præceptis adigi ad focum debebat, quot adhibenda ſunt, vt delicatulus quiſquam, & otioſus inde auellatur. Aliquis te verbo, repulſa, contemptu, aut alia ratione offendit: Optimè, iam præclara adeſt te mortificandi occaſio, ſi taces, ſi nō quereris, ſi pro eo deprecaris, qui iniuriâ te affecit. Soror Maria de Aſcenſione, Religioſa Hiſpali, in Monaſterio B. Virginis de Gratia, ſi moleſto, aut aculeato

aliquo dicto perſtringeretur, illicò ſe proripiebat ad SS. Euchariſtiam, gratias actura, & tum candidè, ſimplicitateque admiranda dicebat: En, Domine mi, munus, quod ad te defero, vt acceptum ſit precor, & ignoſce ſorori meæ, cui non cogitanti talia exciderunt. Verſaris in periculo violandi ſilentij, aut Regulæ alicuius, aut præſtandæ inutilis & otioſæ vrbanitatis? generoſo receſſu, & mortificatione declina. Memoriæ proditum eſt, de Ioanna Celerſia Atrebati Religioſa, quòd rarò ad locum congreſsûs, & colloquij adiret, neque vnquam, niſi de rebus omninò neceſſarijs, loqueretur. Vnde abalijs quibuſdam ſororibus, maiori licentiæ deditis, ſoror ſylueſtris appellata eſt, ſed illa tali conuitio immobilis à ſua conſuetudine non receſſit, ſemper ſeria & accurata in omnibus, quæ illi mortificatio ſuggerebat. Cibum ſumis? etiam hic, in quo frangas appetitum tuum, reperies, ſiue à qualitate ciborum, ſiue à quantitate. Nunquam ſine aliqua victoria

ctoria recedendum eſt. Nolim tamen vt ſollicitudinem Magdalenæ Redoniæ imiteris, quæ eo tempore, ſic in omnes mortificationis occaſiones intendebat, vt rogata aliquando à Confeſſario, quot victorias in vnius oui comeſtione, de ſe reportaſſet; minimum octo recenſuerit. Omitto cætera in quibus exerceri hæc virtus poteſt, ex his quæ attuli, facilè de reliquis iudicabis. Gradum faciamus ab vniuerſali mortificatione ad particularem, quæ eſt omnium maximè neceſſaria, intelligo illam, quæ eſt vitiorum noſtrorum & affectionum. Quiſque ab vna præcipuè paſſione diuexatur: *Nemo ſine defectu, nemo ſine onere*, inquit Thomas de Kempis. Et in ea mortificanda, & debellanda potiſſimum ſtudium collocari debet, iſque dies perijſſe exiſtimandus eſt, quo nihil aduerſus hunc geſtum, nulla victoria relata eſt. Vnde vtiliſſimum eſt, non ſolùm manè, ſtatuere quoties oppugnare illam velis, verùm etiam præuidere huius pugnæ occaſiones, vt animus ma-

iori generoſitate præparetur. Nimis prolixus forem, ſi vellem pluribus mortificationis huius momentum tibi commendare, ſufficiet, ſi vniuersè de hac, & quauis alia affirmem, tantum te habituram virtutis, quantum mortificationis, nec hilo amplius: & deinde in cælo tantum te gloriæ adepturam, quantum retuleris de appetitibus, de affectibus tuis victoriarum.

Si non ſufficiant hæc, lege prima quinque capita Tract. 7. quæ de Paſſione Chriſti ſunt, in ſecunda parte Rodericij. Aut cap. 12. l. 2. de Imitatione. Poſt lectionem renoua deuotiones tuas, erga paſſionem ſeruatoris. Plures in *ſancto fauore*, à me conſcripto, reperientur, Lectio 45. Deuotionis ſeruire poterit, pro præparatione Meditationis ſequentis.

II. MEDITATIO.

De Amore Filij DEI *erga proximum tempore Paſſionis.*

Oratio præparatoria ſolita.

1. *PRæludium.* Propone tibi ſeruatorem Diſcipulis ſuis dicentem: *Baptiſmo habeo*

habeo baptizari, & quomodo coarctor, donec perficiam! Baptismus hic sanguinis est, quem in Passione sua pro nobis effundere desiderabat.

II. *Prælud.* Pete gratiam pernoscendi istum Amoris excessum, quem Dei Filius, postremis vitæ suæ horis, erga homines testatus est, quasi per triginta tres annos non satis eum declarasset.

I. *Punctum.* Nullo certiùs indicio proditur Amor, quàm si Amans pati desideret, pro Amato. Votum hoc fuit maximum seruatoris nostri, vnde nulla loca declinabat, quibus præuidebat se aliquid passurum. Ita adijt Hortum Oliuarum, vbi capiendus erat; ita rogare noluit Patrem, vt ad tutelam suam mitteret Legiones Angelorum; ita facultatem se inuadendi dedit militibus, quos verbo in terram prostrauerat; ita nullum apud Herodem miraculum patrauit, ne liberaretur. Denique ex vi huius desiderij, Cruci affixus se sitire dixit: *Sitio.* Verè quidem istud de Siti corporali, multò tamen magis significabat

cabat ſitim ſpiritualem animarum noſtrarum, & ſalutis hominum. Et veroſimile eſt, poſt ſingula tormenta dixiſſe illum: Sitio pati hæc & ampliùs, tum ex amore, quo erga Patrem feror, tum ex vehementi deſiderio ſaluandi genus humanum. O quis mihi det tale deſiderium, tantam ſitim patiendi pro IESV in ſignum affectus mei, & ſatisfactionem meorum delictorum! ah quid eſt quod deſidero, ſi non deſidero pro IESV, quod IESVS tantopere deſiderauit pro me!

II. *Punctum.* Eo illum abripit Amor, erga homines ardentiſſimus, vt deſiderauerit pati omne genus tolerandorum, omni loco, & omni tempore; etiam vſque ad mundi finem, ſi ita DEO Patri viſum fuiſſet. Atque huc referri poſſunt verba illa: DEVS DEVS *meus, quare me dereliquiſti?* Tibi placet, vt Clemens Ancyranus longum plurium annorum Martyrium ſubeat, vt in craticula torreatur Laurentius; vt Bartholomæo cutis detrahatur; lapidibus ob-

ruatur

ruatur Stephanus; totque alij crudeliſſimis diuturniſque cruciatibus torqueantur, imò vſque ad finem mundi, erit continuus ordo patientium; cur mihi iſtam gratiam non facis, ô Pater, vt eorum loco ſolus omnia ſingulorum tormenta ſuſtineam, ad diem illum extremum? abnuis hoc, Pater, & ſic me derelinquis: me vnicum & dilectum Filium tuum? Mundi rerumque terrenarum amatores, cedite mihi amorem tam inſatiabilem, vt nunquam ſaturari poſſit patiendo pro eo, qui tanta pro me pati voluit, & vobis cedam delicias omnes, omnes quas, vel voto, offerre mihi poſſetis.

III. *Punctum.* Tantus fuit illius in proximum Amor, vt affixus Cruci orauerit, pro inimicis ſuis: *Pater ignoſce illis, non enim ſciunt, quid faciunt.* Quò progredi vlteriùs Amor poteſt, quàm vt oretur pro ijs, qui maleficio nos impetunt, qui nobis iniuria ſumma, ignominiaque, crudelitatibus inauditis, & diabolicis vitam eripiunt, & deinde, o-

ptima

ptima qua fieri poteſt ratione, excuſentur? fecit id Dei filius. Expende quàm foret actus ille generoſus, ſi condonaremus culpam, non vni, aut alteri, qui in nos deliquiſſet, ſed pluribus, maximè, ſi foret in poteſtate noſtra, eos punire, aut vindicare; ſi conditione dignitateque excelleremus? Seruator eximius fuit in his omnibus, & in teſtificatione amoris ſui incomparabilis. Quando tam beneuolè excepit Iudam proditorem ſuum; appellando Amicum: *Amice ad quid veniſti?* quando ignouit Latroni peccata & iniurias, quibus illum petierat, Paradiſum promittendo; & alijs quibuſdam occaſionibus ſatis declarauit benignam animi ſui in hoſtes propenſionem. O DEVS bonitatis infinitæ! concede mihi gratiam, vt ignoſcam hoſtibus meis, eos beneuolo animo excipiam; illos amem. Quod ſi à me hactenus neglectum eſt, ignoſce ô DEVS miſericordiarum, neque enim ſciui, quid facerem.

Colloquium ad Patrem æternum, vt

me

me habeat in numero eorum, pro quibus Filius ipſius orauit, deinde ad Filium gratias agendo, quod pro me Patrem orare dignatus ſit. Pater, & Aue.

Recollectio. Viſitatio Venerabilis Sacramenti. Examen Conſcientiæ. Prandium. Recreatio. Tempus ſcriptionis, quod, ſi alia deſit materia, impendes notandis eorum nominibus, qui ſingulari aliqua iniuria te nonnunquam affecerunt, aut quos à te ſcis auerſos & alienos, vt ſubinde, maxime diebus Veneris, pro eis ores nominatim, eaque ratione oſtendas te ijs ignoſcere propter illum, qui Crucifixoribus ſuis ignouit.

Sequitur hora lectiouis.

DISSERTATIO POMERIDIANA.

De Lingua.

ADmirabilis Prudentij Poëtæ genius eſt, dum verba faciens de generoſa Machabæorum Matre, metuente ne timor cruciatuum ignauam aliquam è filijs vocem exprimeret, ſimul atque priori lingua eſt exſecta, introducit

eam

eam præclarè exclamantem: *ſatis: iam parta nobis gloria eſt.* Poſt amiſſam linguam optimum ſucceſſum, & gloriam licet ominari.

Linguam Tyrannus amputari iuſſerat
Vni ex Ephebis; Mater aiebat: ſatis,
Iam parta nobis gloria eſt.

Videbat illum exemptum periculo fidei abnegandæ, neque poſſe quidquam linguâ profiteri, quod illi aduerſaretur; vnde magnis incedebat lætitijs, & malebat elinguem filium habere, quàm eius periculoſi membri damnis vitijſque expoſitum. Vnicum verbum impertinens, vnicus linguæ lapſus corrumpere poteſt omnia. Lingua gladius eſt, ſed furioſiſſimus, ſed periculoſiſſimus, ſed quouis enſe acutior. *Multi cecidérunt in ore gladij, ſed non ſic, quaſi, qui interierunt per linguam ſuam.* Plures vna occidit, quam omnes totius orbis aciaces. Quid à me exſpectas, Hagiophila, poſt hanc amputatæ linguæ felicitatem? fortè vt dicam ad euitanda innumera mala, & ad gloriosè viuendum

mo-

moriendumque, carere linguâ oportere? Deus auertat illam à me mentem & intentionem. An potiùs vt te moneam, ſi viuere ſanctè, religiosè, & in ſecurâ perfectionis ſemitâ cupias, neceſſarium omninò eſſe, vt ſæpe te geras quaſi elinguem, & cui lingua exſecta ſit? qui id profectò faceret, euidens haberet ſuæ ſalutis argumentum, & cum illuſtri illa Matre dicere poſſet: *Satis, iam parta nobis gloria eſt.* Facilè aduerteris, me illa hactenus attuliſſe in diſſertationibus meis, quæ ad ſpiritalem tuum profectum, maximè videbantur opportuna, verùm tibi perſuadeas, velim, tanti eſſe momenti illud, quod modo de lingua dicturus ſum, vt de commodo, & vtilitate nulli alteri materiæ concedat.

Plurima de lingua proferri in medium poſſent, ſed quis modus tantillo otio, quod mihi tecum conceditur, cuncta pertexendi? quare ſufficiet, ſi tibi commendem, vt male de nullo loquaris, neque per modum querelæ, aut murmura-

murationis, neque per calumniam, aut iniuram. Atque hac in re potiſſima cura adhibenda eſt, vt ſine lingua eſſe videamur. Vt verò mentem meam meliùs aſſequaris, duo notanda præmitto, quæ circa huius rei defectum in Communitatibus animaduerti. Multorum annorum vſus & experientia, magnus & ſciens Magiſter eſt, qui ſæpe plura nos docet, quam ſcire deſideraremus. Animaduerti igitur nonnullos ad fucorum, & Apum naturam proximè accedere, dum mordent, & linguæ ſpiculo eos configunt, qui volunt auferre mel, illumque dulcem liquorem fugere virtutis, tantoperè DEO, & Angelis acceptæ. Ita nimirum aliqui tam malè à natura compoſiti ſunt, vt nihil illis ſit familiarius, quam pungere, vexare, & conuitijs proſequi eos, qui virtutum exercitio, & regularum obſeruationi ſtudiosè ſe dedunt, quique nihil aliud quærunt, quam mel deuotionis, & ſanctitatis. Illi homines tantis aculeis bonos illos Patres & Fratres, bonas illas

Matres

Matres & Sorores impetunt, vt res sit commiseratione dignissima. Si quis in rebus suis peragendis exactus accuratusque sit, dicent esse scrupulosum; si paupertatis sit amans, de animi abiectione & tenacitate criminabuntur; si promptum & obedientem se præstet, aient esse simplicem atque seruilem; sibi ingenium esse liberalius, non ad seruitutem natum; & quisquis Ouem se fecerit, eundem facilè à Lupo deuorari. Adeo quidquid agant ij, qui virtutum studio incumbunt, quia tacitè per bonam vitæ suæ rationem, mores aliorum tepidos, & liberiores reprehendunt) alij continuò obtrectant, improbant & in peiorem partem interpretantur, donec veluti in rabiem acti pessima quæque, seu clam, seu palam, indicto bello, moliuntur, & inuolant vesparum instar venenatarum, aut tanquam spinæ igni iniectæ perstrepunt, insolentibus & detractorijs verbis; quemadmodum olim à nonnullis aduersus probum Dauidem factitatum est: *Circumsederunt me sicut Apes,*

Apes, & exarſerunt ſicut ignis in ſpinis.

Alterum quod notaui eſt, plures reperiri Abſolonis imitatores, qui malè volunt Dauidi & ijs omnibus, qui cum illo conſentiunt, illique adhærent; aut qui ſaltem continuò ijs obtrectant. Funeſti & ingrati Abſolones! qui amare nequeunt, neque benè loqui de ſuis ſuperioribus; quique moleſtè ferunt, aliorum cum illis conſenſionem: vnde in Patrem & filios, ſexcenta peſſimæ linguæ ſpicula intorquent; inuidia & æmulatione rumpuntur, & conſumuntur, ita vt nullum leuamen, niſi à maledictis, in inſontes vibratis, haurire poſſe videantur. Reperies inter rebeles illos & occultos parricidas, qui planè dicere audebunt: Ne tali fidas, benè illi cum ſuperiore conuenit; ô ſi æque tibi atque mihi perſpectus foret! non eſt, quod eſſe videtur, probè cauero, ne me illi adiungam. Infortunati Abſolones quouſque alieno ſanguine, & diſpendio famæ alienæ paſcetis maledi-

ledicam ſitim veſtram? ecquando tandem veſtro ſanguini, in perſona Patris & fratrum veſtrorum parcetis? aliquíd ne optari in domo Religioſa melius & ſanctius poteſt, quàm amor & vnio membrorum cum capite, & filiorum cum Parente?

Ab his notis tranſitum faciamus ad iniurias, quas tales ſibiipſis inferunt, & ad commendationem, quam facere tibi inſtitui, ne vnquam de vllo, ne minimum quidem, malè loquaris. Iniuria, quam ſibi faciunt, in eo conſiſtit, quòd iſta linguæ lubricitate ſe præcipitent in grauiſſimas animi anguſtias; incredibiles pœnæ & cruciatus intolerandi ab illa maledicendi licentia promanant, maximè cùm tranſit in conſuetudinem, aut in grauia verba erumpit, quemadmodum procliue eſt in vſu familiari, & quotidiano. Vnde Sapientis præclara ſententia eſt: *a Qui cuſtodit linguam ſuam, cuſtodit ab anguſtijs animam ſuam*; à preſſura, à torturis, alij legunt. Prætereamus

S eas

a *Prou. 2.*

eas anxietates & anguſtias, quas ſubeunt hac occaſione ſæculares, ſiue in vita, ſiue in hora mortis; vti miſero illi accidit, qui maledicendi vitio deditus, cùm parum à morte abeſſet, linguam protruſit palàm intumeſcentem, ſæpe iterans voce lamentabili: *a Iſta peſſima lingua me damnauit*, quæ vltima fuerunt verba exſpirantis. Tantùm loquamur de anguſtijs, quæ accidere poſſunt hominibus Religioſis, ſi fortaſſis hac in re delinquunt. Et inprimis, video anguſtiam eſſe maximam, verſari in periculo Deum lethaliter offendendi, & ſollicitum eſſe, num id, quod diximus, lethale ſit peccatum. Id maledicis vſuuenit; potéſtne animæ, quæ Deum amare debet, & cupit, aliqua crux fingi acerbior, aut horribilior? poſſe autem faciliùs in hac materia committi peccatum mortale, quàm exiſtimetur, certiſſimum eſt, neque puto id à te ignorari. Si verò dubitas, lege, quæ proponit Rodericius ſecundâ parte, capite nono Tractatûs ſecundi, vix enim ea

a *Ex Hiſtor. Angl.*

ea legeris, quin illicò erumpes in Sapientis verba, paulò ante tibi commendata: *Qui cuſtodit linguam ſuam, cuſtodit ab anguſtijs animam ſuam*: Quòd ſi poſt ſerium examen eius, quod de altero dixiſti, iudices aut ſaltem putes eſſe mortale peccatum, ô quantæ tum animi anguſtiæ, quanti cruciatus, præſertim ſi aliquo perfectionis ſtudio teneris? nam conſultum tunc eſt, vt non priùs lecto te credas, quàm confeſſione culpam expiaueris, petieriſque veniam ab offenſo, ſi fortè læſa grauiter charitas eſt, vti in induſtrijs ſuis monet P. Claudius Aquauiua. At iſtis omnibus obnoxium ſe reddere, fieri putas ſine tormento? quin aio, tormentum eſſe grauiſſimum, maximè quibuſdam ingenijs glorioſis, quæ naturæ quâdam propenſione à talibus humiliationibus eximi percuperent. Putas ergo non eſſe aureum Sapientis pronuntiatum: *Qui cuſtodit linguam ſuam, cuſtodit ab anguſtijs animam ſuam?* quando verò inſtituenda erit confeſſio extraordinaria, quando exercitijs, renouationi,

& reddendæ conſcientiæ rationi vacandum (quo tempore lumina ſunt maiora, & velum, quod affectiones noſtræ oculis prætexebant, deponitur) arbitrare an pœnæ futuræ ſint leues, præſertim ſi notabiliter & ſæpe peccatum eſt? agetur de reparando honore læſorum, fortaſſe plures exiſtent, reparatio erit difficilis, ignominioſa; in ipſa etiam confeſſione difficillimum erit ſe ritè explicare, diſtinguere, & benè manifeſtare; & vtinam in hora mortis ob negligentiam hac in parte admiſſam, nobis conſcientia noſtra & dæmon non exprobret eam loquendi libertatem, quódque tam facilè noſtras de alijs opiniones protulerimus, & eo modo, quo loqui de nobis alios nollemus: reuerà quò diutius animum aduerto, eò magis conſpiro cum Sapiente: *Qui cuſtodit linguam ſuam, cuſtodit ab anguſtijs animam ſuam*; ita vt firmum ratúmq; mihi ſit, (erit verò etiam omni ſapere volenti) nunquam malè loqui de vllo, nunquam, neque vllâ ratione Nec mihi dicas, Hagiophila, ſubinde

tibi

tibi excidere parua quædam maledicentiæ verba, sed de quibus loqui operæ pretium non sit. Itáne verò? audi Sapientem de similibus pronuntiantem: *a Verba susurronis quasi simplicia, & ipsa perueniunt ad intima ventris*, legit Caietanus, *& ipsa vulnera, & percussiones.* Modica illa verba, vt simplicia videantur, vulnera sunt. Si læsus inaudierit, abalienabitur, ij quibuscum communicas, minoris te facient; & tu, nisi cor habeas obduratum, rancorem animi senties, perdésque tranquillitatem, & gaudium internum ob violatam proximi charitatem. *Verba quasi simplicia, & ipsa vulnera, & ipsa perueniunt ad intima ventris.* Et vt illa deessent, exiget à te pœnam Deus, aut per desolationes, aut communium gratiarum subtractionem, aut permittendo, vt in aliorum quoque ore verseris, & de te vera falsáque disseminentur, aut alia aliqua ratione. Animæ etiam sanctissimæ, & cum Deo coniunctissimæ, si hoc vitio linguæ delinquant, pœnam non

a *Prou.* 26.

effugiunt, iuxta peccati qualitatem. Narrant Annales Ciſtercienſium, quendam Religioſum eo fauore fuiſſe cælitus affectum, ob pręclara virtutum & ſanctimoniæ merita, vt quoties ſacra ſynaxi reficiebatur, toties illo, & tribus proximis diebus ingentem quaſi mellis dulcedinem in lingua experiretur: Accidit porrò, vt verbũ paulò aculeatiùs in aliquem intorqueret, & ecce ſubitò ceſſauit ille ſolitus fauor, tantúmq; abfuit, vt in prima ſumptione ſentiret priſtinã dulcedinem, vt etiam expertus ſit magnã amariciem in lingua, & in conſcientia perturbationem, luctam rebellionémque, quam dicti illius memoria excitabat. Adeò conſultum eſt, nunquam malè de altero loqui, & exiſtimare, quòd leuiſſima detractionis verba, graue nobis adferant detrimentum, diſponántque, vt à diuina manu vapulemus *Verba ſimplicia, & ipſa vulnera & percuſſiones.* Nunquam aliàs melius aſſecutus ſum aculeos D. Bernardi in rem præſentem: [a] *Leuis*

a *Serm. de tripl. cuſtodiâ manus, cordis & linguæ.*

Leuis sermo, quia leuiter volat, sed grauiter vulnerat; leuiter penetrat animam, sed non leuiter exit; facilè volat, atque ideò facilè violat charitatem; vilis res est musca moriens, sed exterminat oleum suauitatis. Aliquidne verius & ad persuadendum efficacius dici potest? discamus igitur continere linguam nostram, & de alijs non loqui, nisi optimè. Imò neque illa dicamus, quorum certam habemus notitiam, si alterius honori derogare possit. *Audisti verbum aduersùs proximum tuum, commoriatur in te, fidens, quoniam non te disrumpet*, ait Sapiens. Sed vulgata iam res est, & nota omnibus: nihil refert, loquantur alij, non tu, vt etiam in rebus magis periculosis silere consuescas. S. Ignatius, Patriarcha noster, multa similia sciebat; non propagabat tamen ad alios, neque vllam de ijs mentionem faciebat; tam erat illi cordi nullius famam lædere, & de omnibus honorificè loqui, ita vt quisque crederet se optimâ esse apud illum opinione. At illa, quæ de proximo differo, iam an-

tiqua ſunt, & pridem acta, quid accidere inde incommodi poteſt, ſi illa in ſermonibus ingeram? iam præterière omnia, longáque obliuione, ſepulta ſunt: idcircò & tu ſepulta non effodias, neque iterum proferas in lucem, & ſermonem. Nobiſcum ſatis negotij habebimus, ſi recolamus propria peccata, vt illa defleamus, & non aliorum, quæ ad nos non ſpectant, vti olim optimè dixit ſanctus Hugo Gratianopolitanus. Et S. Ioannes Alexandrinus Patriarcha affirmauit: *Iniquum eſſe ab homine petulanter exprobrari, quod à Domino clementer condonatum eſt.* Breuiter, nullo vnquam modo alterius fama vellicari debet, ne illorum quidem, qui nobis ignoti ſunt, etſi vulgato rumore traducantur. Neapolitanus Nobilis, honorificè de P. Rudolpho Aquauiua, cùm Chriſti cauſa mortem oppetijſſet, loqui non poterat, neque patiebatur, vt glorioſo Martyris nomine compellaretur; Barbarorum crudelitas, aiebat, illi vitam eripuit eodem perfidiæ affectu, quo plures alios ob-

trun-

truncant, non in odium fidei noſtræ: hic honos illi debitus non eſt, habeant illum Martyrem, qui volent, non ego. Aduertendum autem eſt, huic homini nunquam cognitum fuiſſe illum inſignem Dei famulum; vnde accidit, vt proximâ nocte, poſtquam ſacros Martyrij honores ſummâ pertinaciâ illi denegauerat, ſeſe in ſomnis Pater viſendum præberet, rogarétque, vtrum ſe de facie & reliquo corporis habitu noſſet? eo negante: Cur ergo, inquit, de me loqueris? ego ſum Rudolphus ille, cui, iudicio tuo, Martyri eſſe non licet, quid commiſi aduersùm te, vt potiſſimum gloriæ meæ ornamentum mihi detrahas? poſtridie, ſummo manè, Nobilis ad Patres noſtros accurrit, proditiſque omnibus, quæ nocte acciderant, veniam honoris tanto Chriſti Athletæ denegati, poſtulauit.

Scire cupis, quandónam licitum ſit de malis proximi cognitis loqui? tum ſcilicet cum remedij gratia, & ex charitate eadem illis manifeſtamus, ad quos eorum cura pertinet, quique corrigere

delictum possunt. Extra hunc casum, si me audis, geres te velut elinguem erga qualescumque proximi tui imperfectiones, & ea sollicitè obseruabis, quæ modo tibi commendaui, vt sis expers illarum, quas maledici sibi accersunt, angustiarum. Et quod generatim à me prolatum est, intelligi maximè debet de Superioribus, illisque personis, quæ nos gubernant, vt aduersus eas nullæ querelæ, nullæ obmurmurationes instituantur, carpendo gubernationem, aut agendi modum, *Custodite vos à murmuratione, & à detractione parcite linguæ.* Simul ac Iudæi contra Moysem, Ducem & Gubernatorem suum, murmurabant, illicò Deus ab ijs pœnam sumebat; alia scelera negligere videbatur, sed hoc sine præsenti castigatione non præteribat, neque id seuiter, sed ad plurima millia, sine vllo personarum respectu, ne earum quidem, quæ sanguine erant cum dilecto suo Moyse coniunctissimæ. Testis est Maria illius soror, quam mox leprâ percussit, cùm fratris actionibus obtrectasset;

ſet;&adhuc clementer cum illa actũ eſt, quandoquidem plures alij idem vitium morte luerint. Nunquam Deus ijs parcit, qui in Superiores & Præpoſitos inſurgunt, adeò vt contumeliam illam veluti ſibi,non ijs,illatam vindicet. Argumento eſt hiſtoria,quamS Bernardus de maledica muliere poſteris reliquit. Peſſima hæc aſſueta quibuſuis obtrectare,auſa eſt aliquando in publicâ plurium coronâ calumniari S.Malachiã, & præſentem iniurijs petere, caluum, hypocritam, alijſque probroſis nominibus compellans. *At ille nihil reſpondit,* inquit S.Bernardus, *quia mitis erat, & verecundus, ſed Dominus reſpondit pro eo,* ſeruiſque ſui cauſam ita complexus eſt, vt ſtatim impudens mulier in amentiam inciderit, paulóque poſt infami morte ſit defuncta. *Dominus autem reſpondit pro eo.* Auſit ſubditus aliquis linguæ ſpiculo Superiorem ſuum configere: *Dominus reſpondebit pro eo* ſeriùs, aut ociùs; cœnã expoſcet; eam libertatem vindicabit; **culpa eſt**, quam non relinquet impuni-

tam. Et hinc diſce, Hagiophila, quid ijs, qui tibi præſunt, debeas: ſed ſiue Superior ſit, ſiue alius, memineris nunquam malè de illo loqui, nunquam, etſi perpetuò eſſes victura. Atque iſtud Sapientis conſilium eſt, quod bellarij loco tibi relinquo, *Unuſquiſque proximum ſuum non anguſtiabit in æternum*.

Si hæc Lectio non ſufficit, aut diſplicet, perge ea legere in Rodericio, quæ manè incœpiſti, aut lege cap. 19. & 52. lib. 3. de Imitatione Chriſti.

Sequitur Examen virtutis Patientiæ, omninò hodie ad rem, quando de maxima Chriſti Patientia agitur.

EXAMEN CIRCA PATIENTIAM.

EN ſigna veræ & ſublimis Patientiæ. Primò, *Silentio præterire, neque reſpondere, aut par pari referre, quando iniurijs afficimur, aut accuſamur.* Secundò, *Omne indicium iracundiæ, & indignationis compeſcere, ne erumpat.* Tertiò, *Moleſtias illas ſecum digerere, neque queri, niſi amanter apud Deum, orationis tempore; neque*

neque vllo ſigno externo læſionem prodere. Quartò, *Eadem animi vultúſque conſtantia, irriſiones, deſpectus, calumnias, dolores, ægritudines, omniáque malorum genera, quin & mortem ipſam tolerare.* Quintò, *Exiſtimare ſe dignum & promeritum quæuis mala, ob ſcelera vitæ anteactæ, ideoque omni ſolatio & quiete indignum, imò grauiora acerbioráque mereri, quàm patiamur.* Sextò, *Pacem & lætitiam internam non dimittere, quidquid aduerſi accidat.* Septimò, *In afflictionibus Deum laudare verbis S. Iob* : Sit nomen Domini benedictum. Octauò, *Vires ad tolerandum à Deo poſtulare, cum ea fiducia, quòd omnia poſſimus in eo, qui nos confortat* : Domine, vim patior, reſponde pro me. Nonò, *Maiores à Deo afflictiones petere, ſi ſit ad illius gloriam, & ſalutem noſtram, ſed vnà, vt robur & patientiam neceſſariam ſubminiſtret, exemplo Pij V.* Domine, auge dolorem, ſed auge patientiam. Decimò, *Suauiter & ſereno vultu ijs reſpondere, qui te lædunt, ſi modò neceſſaria, aut vtilis ſit reſponſio.* Vndecimò, *Amare*

& officia charitatis exhibere offendentibus, reddendo bonum pro malo. Duodecimò, *Orare peculiariter pro illis, qui nos affligunt, aut animo sunt à nobis alieniore.*

Adest tempus Officij, aut alicuius Precationis vocalis. Deinde huius Considerationis.

CONSIDERATIO.

I. QVale ijs probrum, qui Christo Crucem portanti ferre opem recusant. Hoc Crucis extremum non admodùm grauat, solæ occasiones sunt, quas tibi offert, vt pro illo patiaris. Si id exigeret à te, vt manibus pedibúsque affigereris, vt sexies mille ictus flagellorum exciperes, aliquid foret argumenti, quo te difficilem præberes; tantoperè verò tergiuersari, ob extremum Crucis, & propter tantilla, quæ nobis in comparationem eorum, quæ ille sustinuit, toleranda occurrunt, nescio sanè quid excusationis prætexere aliquando poterimus, vbi eam ille ignauiam meritò nobis exprobrauerit.

II. Ex mente D. Bernardi, multa bo-

na

na agere, & multa mala pati, Christianum est. Vnde igitur ego, qui peculiari quâdam ratione virtutem, & nomen istud profiteor, mihi magnoperè blandiar? vbi bona, quæ egi? vbi mala, quæ passus sum? ingens abusus est, credere multum præstari, cum nihil, aut quasi nihil, præstatur.

III. Miles ad patiendum se resoluit, id enim militiæ ratio postulat; Ciuis, vt loci more viuat, oportet enim aptare sé consuetudinibus patriæ, in qua degitur. Militia huius vitæ, sine tolerantia non est, & consuetudo ciuium Mundi est bona maláque sustinere. In cælo nil nisi bonum est; in inferno nil nisi malum: Tertia, quæ his interiacet, vtriusque extremi particeps est. Iniuriáne ergo à te exigitur, vt statuas viuere more aliorum? præsertim cùm id lubenti animo faciens, & pro expiatione peccatorum tuorum, cælum quoque promerearis?

IV. Nihil absque Dei voluntate contingit, quod modo displicet, placebit aliquando. Militiæ, quò plus molestia-

rum

rum & vulnerum ſubitur, eò plus gloriæ accedit; manus Chirurgi dum ſecat, ingrata eſt, at vbi vulnus curauit, eandem deoſculamur; ſartor corrumpere materiam videtur, dum in partes illam diſcindit, dum ſerico infligit vulnera, & tot inciſiones, diceres rem perdi, ſed pauliſper exſpecta, & videbis veſtem inde pulcherrimam prodire. Præſtolare tu quoque tempus à Deo deſtinatum, & magnam ab omnibus afflictionibus tuis gloriam reportabis.

V. Quâ fronte quærimus huius vitæ voluptates, & delicias, poſtquam ſcimus, & ſeriò comprehendimus JESVM mortuum eſſe, & noſtri cauſa mortuum? S. Eliſabetha Hungarica, auditâ mariti morte, quâ nihil funeſtiùs illi accidere potuiſſet, manus in cælum ſuſtulit, erupitque in has voces; quandoquidem mihi frater, & dilectiſſimus amicus defunctus eſt, iam mihi mundus eſſe deſijt, nullæ voluptates miſeræ Eliſabethæ reliquæ ſunt! ¡dicamus & nos: ſi JESVS mihi omnia eſt, & Pater, & Amicus, & Sponſus,

Sponſus, & vnicæ deliciæ cordis mei, & ſi ille pro me mortuus eſt, quid aliud poſſum, quàm ſeriò conſtantérque mundo, & omnibus illius voluptatibus valedicere? vale igitur Munde, valete voluptates, valete creaturæ omnes quandoquidem JESVS meus mortuus eſt, & quidem amore mei mortuus eſt!

VI. Quiſque cor ſuum vbi voluerit, defigat, ego meum ad pedes Crucifixi affigere volo, neque patiar inde auelli animum, & cogitationes meas. Et an non iure meritiſſimo? cùm antequam eſſem, & quàm mereri poſſem, JESVS in monte Caluariæ mei meminiſſe voluerit, tantáque attentione & amore diuiniſſimam ſuam mentem mihi applicuit, quaſi præter me nullus in rerum natura extitiſſet, pro quo pati, & ſanguinis ſui meritum accommodare debuiſſet,

Hora quietis tum Officij, ſeu Orationis vocalis, Viſitationis Vener. Sacramenti, & præparationis ad ſeq. Meditationem.

III. MEDITATIO.

De Patientia Filij Dei, tempore Passionis.

Oratio præparatoria solita.

I. *Præludium.* Propone animo Iobum in fimeto suo sedentem, miraculum istud Patientiæ in ferendis contumelijs, iniurijs, & doloribus atrocissimis.

II. *Prælud.* Pete à Deo, vt tibi clarè manifestet Patientiam Filij sui, cuius solùm figura Iobus fuit.

I, *Punctum.* Considera Patientiam IESV in sufferendis contumelijs. Prima, abnegari à Petro. 2. à Iuda prodi. 3. Vendi triginta argenteis. 4. à cæteris Apostolis deseri. 5. Cædi alapâ. 6. Postponi homicidæ & latroni Barrabæ. 7. Sine causa damnari ad mortem, & mortem Crucis, nudum, & inter duos latrones medium. O Pater æterne, respice in faciem patientis Filij tui; & quandoquidē hasce contumelias tolerat propter peccatores, & me, qui illorū pręcipuus sum, ignosce illis, & mihi in gratiam eorum, quæ pro nobis Filius tuus sustinuit.

II.

II. *Punctum.* Considera patientiam Filij Dei in tolerandis iniurijs, & calumnijs, quibus impetebatur. Primò Caiphas Pontifex illum publicè blasphemum nominat, quòd se esse Filium Dei dixisset. 2. Milites totâ eâ nocte, quâ apud Caiphã fuit, non omiserunt antiquas illi iniurias recantare, vocando Samaritanũ, Dæmoniacũ, Voracem, Potatorem, Publicanorum amicum, Seditiosum, Magum, & his similia. 3. Quando fuit Cruci affixus, tota illa innumera & præsentium hominum turba irridebat illum, & mille iniurijs proscindebat. Tibi gratias, ô dulcissime JESV, quòd patientiâ admirabili toleraueris abominandas hasce iniurias, & per eandẽ rogo te supplex, vt similem mihi, dũ occasio exiget, largiri digneris, quin etiam ignoscas sceleribus meis, quę causa fuerunt omniũ istarum iniuriarũ.

III. *Punctum.* Considera Patientiam Filij Dei in suis doloribus, & tormentis. Primò, quando spuebatur in faciem illius. 2. Quando atrociter velabantur oculi. 3. Quando genæ alapis cædebantur.

bantur. 4. Quando barba & capilli euel-lebantur. 5. Quando pugnis calcibúſ-que impetebatur. 6. Quando flagella-batur ſexies mille verberibus. 7. Quan-do coronabatur ſpinis. 8. Quando Cru-cem ſuam geſtabat. 9. Quando Cruci affixus fuit. 10. Quando illic tribus ho-ris viuus pependit. Admiratio. Deteſta-tio impatientiæ noſtræ, & Confuſio, quòd in ferendis exiguis doloribus tam ſim delicatus, & tener.

Colloquium ad Angelos huius tantæ Patientiæ ſpectatores, vt aliquem do-loris ſui & commiſerationis ſenſum no-biſcum communicent. Deinde ad ani-mam noſtram, vt ſe reſoluat ad tria illa malorum genera generoſo animo cum Jesv toleranda.

Recollectio. Lectio Thomæ de Kempis. Ro-ſarium. Viſitatio Ven. Sacramenti. Cæ-na. Recreatio. Litaniæ Sanctorum. Viſi-tatio Ven. Sacramenti. Præparatio cra-ſtinę Meditationis. Examen conſcientiæ. Quies, ad quam te componens digito exprime in fronte nomen Jesv. Iuuat ſubinde facere, quod Dei ſeruis eſt in vſu.

OCTA.

Digitized by Google

Cœlum & Terra clamat, Domine, ut amem Te. Aug.

Thomas Hoffman delin. Wolf. Kilian sculp.

Digitized by Google

OCTAVVS DIES.

De Amore, quem DEO *debemus.*

QVandoquidem, Hagiophila, iam anima tua, vti oportuit, à morbis ſuis ſpiritualibus purgata ſit, ac deinde diuinis luminibus, quæ ex vita virtutibúſque Saluatoris emicant, illuſtrata, id vnicum deeſt, vt te Deo vnias, quòd hoc duobúſque ſequentibus diebus, modò in dies decem ſolitudinem tuam protrahas, cum eiuſdem gratia factura es. Vt verò facias feliciſſimè, nihil, meo iudicio, aptius eſt Amore diuino. Conformatione ſuæ voluntatis cum Dei beneplacito, & deuotione erga Auguſtiſſimum Sacramentum. Per iſta te deducam ad vitam vnitiuam, initio ab Amore facto.

Viſitatio Venerabilis Sacramenti, & præparatio ad meditandum.

I, ME-

I. MEDITATIO.

De Motiuis ad amandum DEVM.

Oratio præparatoria consueta.

I. *Præludium.* Imaginare Parentem aliquem, qui omnia media adhibet, vt affectum Filij sui sibi deuinciat; rogat illum, blanditur, beneficijs obligat, hæreditatem adpromittit, nihil denique negligit, vt ametur. An non naturam omnem exuisset Filius, si tam benignum Patrem non amaret?

II. *Prælud* Pete à Deo gratiam, vt benè agnoscas excessum Amoris illius, quo erga te vsus est, vt iste erga filium suum Parens.

I. *Punctum.* Deus excepto, quòd violentiam nullam adhibuerit libero arbitrio, fecit, quidquid potuit, vt ab homine amaretur; omnia, vt hoc assequeretur, tentauit. Primò, creatum è nihilo conseruat, & momentis omnibus prorogat illi vitam, quod perinde est, atque si noua continuò creatione illum restauraret, sine quâ in nihilum suum re-

sorbe-

ſorberetur. Et quò hæc, niſi vt otium ſit illum amandi ? neque tantùm conſeruat, ſed conſeruat cum ſollicitudine & amore, veluti pupillam oculi ſui, velut oculos ſuos: Qui vos tangit, tangit pupillam oculi mei: imò huic officio impendit Angelos, Aulæ ſuæ Principis, noſtrum viliſſimus habet aliquem ex ijs Principibus continuò ſibi aſsiſtentem, & advigilantem noctu diúque, per triginta, per ſexaginta annos, quamdiu vita prorogatur. Secundò, homini præcipit, vt amet, præceptúmque illud minis mortis, & mortis æternæ ſtabilit; adeò vt omnis generis mala indicat, ſi non amet. Tertiò, illum rogat, & cor illius poſtulat, nimirum ad amorem: *Fili, præbe mihi cor tuum*; & aſſeuerat iſthîc eſſe delitias ſuas: *Delitiæ meæ eſſe cum filijs hominum*. Quartò, innumeris illum beneficijs ſollicitat ad Amorem ſuum; iſtis tot recreationibus, tot pulcherrimis obiectis, iſtâ corporis valetudine, iſtâ Amicorum turbâ, & poſt hæc, præparatione gloriæ interminabilis; modò

tantùm ametur. Anima mea, non ista satis potentia sunt incitamenta, vt te dones tam amanti Deo, vtque deseras omnem amorem earum creaturarum, quæ te abstrahere possent ab hoc vnicè amabili? si non sum rupes durissima, quin te deinceps amem, ô omnium amabilium amabilissime! Protestatio. Fremor. Confusio quòd tam serò.

II. *Punctum.* Magna mihi Deus peculiariter contulit, vt me ad amorem suum pelliceret. *Fecit mihi magna, qui potens est.* Primò, voluit me esse familiæ honestæ, & piæ. Ah, quid si ortum duxissem in Turcia, aut ex Parentibus impijs, qui nullam educationis bonæ curam habuissent! Secundò, dedit mihi corpus integerrimum, in quo anima se idoneam experitur ad illum cognoscendum, & amandum; cum tot alij naturæ infortunio priuentur eâ felicitate. Tertiò, non sum extinctus in vtero, aut priùs, ratione quàm vterer. Vitam mihi & tempus, quo illum amare possem, impertijt; vbi tot alij prius interierunt,

quàm

quàm fungi poſſent iſtis officijs. O Deus omni amore digniſſime, vellem te amare mille millibus cordium, ſi tot haberem! quæ igitur foret impudentia, ſi iſtud vnicum & miſerum, quod habeo, non totum integrúmque impenderem, & conſecrarem amori tuo?

III. *Punctum.* Deus mihi demonſtrauit ſingularia quædam Amoris, & Beneuolentiæ argumenta, quæ non alijs; aut in modo, aut in circumſtantijs, aut intuitu meorum meritorum. Quiſque nouit, in quo peculiariter ſit Deo obſtrictus. Tu tua nunc expende, anima mea; ingentem numerum habes particularium beneficiorum, vocationis, diſcriminum ſuperatorum, miſericordiarum poſt tam grauia & toties repetita delicta, & aliorum innumerorum. O Deus amoris! non fallo me, ſi me fateor inter omnes creaturas eſſe obligatiſſimum ad amandum te. Dignus ſum tot infernis, quot ſtellæ in cælo micant, ſi non permitto, vt totum cor meum tibi dedicatum ſit, & vt nullius alterius rei amore tangatur, quàm tui, aut propter te.

Colloquium ad tres Personas Augustissimæ Trinitatis, agendo singulatim gratias de beneficijs & fauoribus, quibus animam meam affecerunt, vt eam ad amandum inuitarent. Pater. Aue.

Recollectio. Diurnæ tesseræ electio, fortassis hæc prolixior videbitur:

Felix diuinus est Amor, felix Amoris vulnus est, Sed multum est felicior, qui semper illo læsus est.

Illa breuior ex Augustino desumpta: *Serò te amaui pulchritudo tam antiqua, tam noua, serò te amaui.* Aut alia eiusdem: *Cælum & terra clamat, Domine, vt amem te*

Sequitur aliqua pars Officij, aut Oratio vocalis. Deinde Sacrum. Tum Lectio vel hæc, vel alia.

DISSERTATIO MATVTINA.

De curarerum minimarum.

AMor diuinus. Hagiophila, quem exercere tantoperè desideras, non tantùm magna molitur, sed etiam ad res minimas sese demittit. Quare in harum commendationem hodie mihi tecum differendum est. Et imprimis affirmo, eas maiori æstimatione dignas esse, quà passim

passim putetur, siue illas intuearis, vt à Deo, à natura, & ab arte industriaque hominum procedunt; siue vt in se sunt, consideres. Quid minus est capillo? & tamen nullus omnino est, quem DEVS in numerato non habeat, & cuius non gerat curam peculiarem. Quid vilius Corui pullo, qui ouo excluſus deseritur à parentibus, & ingratâ crocitatione victûs subsidium implorat? & nihilominùs se DEVS illi impendit, cibumque præparat: *qui dat escam pullis coruorum, inuocantibus eum.* Nunquam DEVS dedignatus est manum rebus etiam minimis applicare, imo in templo Salomonico, vsque ad ipsa emunctoriâ, prouidere voluit. Natura sui auctoris æmula, minùs non facit; & vt magnis præclarisque operibus producendis studiosè incumbat, minima tamen in manibus nostris lineamenta ductusque non negligit. Ipse Plinius asserit illam magis in minutis istis reculis, & in muscis, cæterisque paruis animantibus formandis, quàm maioribus occupari: *Rerum*

natura nunquam magis quàm in minimis rota eſt. Homines verò, qui naturam induſtriâ ſuâ æmulantur, ſemper videmus maiorem operam minoribus, quàm magnis opificijs applicare. Horologiopœus impenſiore ſtudio conabitur horologium gemmæ annulari includere, quàm vaſto aliquo adornare domum Ciuicam; & Pictor tanti facit modicum vmbræ ductum, quanti reliquam perſpicuorum colorum inductionem. Mos iſte omnium vſu ſæculorum confirmatus eſt, vt apud peritos arbitros res paruæ magnarum pretia & æſtimationem, aut vicerint, aut æquarint. Exigua res eſt bombyx, apis modica, & tamen meritò magni fiunt, cùm ille ad aularum magnificentiam plurimùm conferat, & hæc conuiuijs præbeat ſuauitatem, ceræque Dei viuentis aras illuſtret. Altiùs hæc perpendamus, & dicamus, res minutas, quæ in diuino obſequio & ſtudio perfectionis occurrunt, paruipendendas non eſſe, ſed rerum maximarum, grauiſsimarúmque loco habendas; exa-

ctam

ſtam diligentiam, curámque ſingularem ijs adhibendo, quaſi ab illis tota noſtra felicitas dependeret. Via regia, & moris diuini, & naturæ, & humanæ induſtriæ in ſuis operibus, ſatis nos docent, quâ ratione, ad eorum exemplum, in virtutum exercitio, & profectu animarum noſtrarũ, procedere nos oporteat, & in magno pretio habere res minimas, quandoquidẽ, quæ magnæ ſunt, ab his potiſſimum magnitudinem ſuam, & præſtantiam ſortiantur. Neſcio vtrùm ſatis me explicem, & an rectè aſſequaris, quid velim nomine rerum minutarum, quas hoc loco tibi commendare propoſui, quarum aliquæ generosè fugiendæ, aliæ ardenter complectendæ ſunt? Ad prius genus referuntur. Primò, Paruæ & veluti naſcentes tentationes, quæ procedunt ab aliquo vanitatis obiecto, ab aſpectu formæ alicuius, à curioſitate lectionis mĩnùs pudicæ, & alijs ſimilibus, quæ paulatim appetitum ad vlteriora proritant. Secundò, Leuia pericula & occaſiones DEVM offenden-

di, cuiuſmodi ſunt: alloqui ſine neceſſitate perſonam ſexûs differentis; ingredi, ſi in Religioſo ſtatu es, in cubiculum alterius ſine facultate, vnde verba inutilia & ſilentij violatio conſequuntur; Otio indulgere, ex quo periculum cogitationum immundarum, & ſic de cæteris. Tertiò, Modicæ affectiones aut amoris (ſtatim amando, quidquid gratum videtur, & ſenſibus noſtris arridet) aut iracundiæ aduersùs aëris annique tempeſtates, aduersùs homines; aut impatientiæ, contra calamum malè aptatum, contra ſcalpellum hebetius; aut inuidiæ, aut affectus alterius. Quartò, Exigua peccata venialia, in paruis mendacijs, in verbis otioſis, in vanis cogitationibus, atque alijs ſimilibus defectibus. Quintò, Parui contemptus & leues tranſgreſſiones regularum, quibus nos ſubiecimus. Sextò, Minimæ imperfectiones, cuiuſcumque conditionis eæ ſint; vti, altiùs vocem attollere inter loquendum, propiùs admouere faciem, & os illi, quem alloquimur; ægrè obuios

ſalu-

ſalutare, decentem veſtium nitorem negligere, dentibus inter comedendum ſtridere, inter bibendum circumferre oculos, ſaliuâ audientes conſpergere, & ſexcenta eius generis vitia, quæ omnia amolienda ſunt, quantumuis exigua videantur.

Alterum genus rerum minutularum, quas negligere non oportet, imò, quas magno animo proſequendæ ſunt, eſt primò, paruæ ſenſuum mortificationes, quas S. Valerianus modicas victorias, & paruos triumphos appellat. Secundò, modicæ abnegationes noſtræ voluntatis & proprij iudicij. Tertiò, paruæ excogitatæ induſtriæ ad frænandos appetitus noſtros, benèque operandum. Quartò, faciles & leues pœnitentiæ, quæ exordia quædam ſunt, ad ſatisfaciendum peccatis noſtris, & debita purgatorij diſſoluenda. Quintò, obſeruatio regularum etiam minimarum. Sextò, Exercitatio & praxis actuum cuiuſcumque virtutis, quantumuis exigui ſint. Atque hoc eſt, quod intelligo per res

lentiam conciliare ? *a In minimo fidelem esse, magnum est*, ait Auguſtinus. Et dubitari non debet, quin DEVS paruis illis victorijs magna in cælo præmia largiatur: *Quia in modico fuisti fidelis, supra multa te constituam.* Imò, nec omittit etiam in hac vita aliquam eorum prælibationem concedere, impertiendo ſuos ijs fauores, qui magno animo & curâ rebus modicis intendunt. Teſtis eſt S. Odo Abbas, qui loco micarum, quas ſtudiosè iuxta Ordinis ſui inſtitutum collegerat, reperit manum vnionibus gemmiſque pretioſis refertam. Id quod accidit Abbati Hellen (memorante Palladio) æquè admirandum eſt: *b* aliquo mellis comedendi appetitu tenebatur, aderatque oportunitas oblato mellis alueolo; ſed potiùs, quàm vt illud guſtaret, frænum mortificationis arripuit, iuſſitque faceſſere improbam cupiditatem, & ne contactu quidem mel libauit. Aliàs, poſteaquàm tres ſeptima-

a *l. 4. de doctr. Christ. cap. 18.*
b *Hist. Lauſ. cap. 59.*

aut descendentibus, exhibebantur. Diuinum illud somnium effecit, vt & proposito suo quam primùm satisfaceret, & magnis suis actionibus, multas minutas admisceret, quas videbat à Deo tam benignè liberaliterq; compensari. Quando animum aduerto ad diuinam bonitatem, quæ tantoperè minutulis illis actionibus, mortificationibusque suorum fidelium amantium delectatur, videre mihi videor Parentem benignissimum, qui lubenter à manu filioli sui pomum pyrumue accipit, ac deinde veluti magno aliquo munere deuinctus, illius manui inserit aureum nummum, aut clauem arcæ, vt pro libitu suo saccarum, reliquaque eius generis condimenta, excipiat. Tam beneuolus Deus est, vt pari ratione nobiscum agat, & vt parùm illi offeramus, centuplo compensat, aut per gratias actuales, aut per sensibilia solatia, aut per nouas vires, aut aliter. Gaudium, quo afficitur, dum videt nos sibi intendere, & minimis istis actionibus præbere spem maiorum, pro

ſua gloria & amore, ſubeundorum *(quæ fidelis eſt in minimo, & in maiori fidelis eſt)* efficit, vt minimas illas habeat gratiſſimas acceptiſſimaſque.

Hanc exactam diligentiam magnum opus eſſe ſapientiæ, mediumque excellens, ad inſinuandum ſe penitiùs in Dei amicitiam, neceſſe eſt; quandoquidem animaduerto hoſtem humani generis quadam affici voluptate, & diligenter annotare, ſi ea negligatur. S. Gertrudis internendum, quodam die, lanæ floccu-los in terram abijciebat, cæterà magnâ puritate intentionis Deo conſecrabat laborem ſuum: crederes, viſum ab illa Dæmonem colligentem eos flocculos, veluti totidẽ argumenta neglectæ paupertatis? & quale iſtud eſt quod cuidam, in Monaſterio Gignacenſi, Religioſo accidit? permiſerat ille inter cibi ſumptionem micas delabi in terram, eaſque perire contra Ordinis Regulam: adfuit morituro Diabolus viſibili ſpecie, ſaccumque micis refertum illi oſtendit, vt redderet anxium, & ſpem ſalutis eripe-

ret,

ret, neque terrere deſtitit, donec feruentibus aliorum Religioſorum precibus, abactus eſt. Adhuc hoc loco (in gratiam eorum, qui, ſine facultate de rebus paruis liberè diſponunt) memorandus eſt inſignis ille pauor, quo afflicta fuit quædam Religioſa cuius meminit S. Odo Cluniacenſis: cum morte colluctanti exprobrauit Dæmon, quòd ſine ſuperiorum licentia acum abſtuliſſet, eam illa ſubitò adferri voluit, iuſſitque loco ſuo reſtitui; ſed cùm nihilominùs Dæmon perſiſteret (quòd illam vehementiùs terrebat) occurrit, eſſe etiam ſine facultate pauxillum ſerici in capſula; quod vbi redditum eſt ſuperiori, tandem hoſtis diſparuit. Ex hiſce diſcimus non tantum Dæmonem delectari hac noſtra in rebus minimis negligentiâ, verùm etiam, quàm accuratam Deus à nobis exacturus ſit, Oeconomiæ ſpiritualis rationem. Dixi, Oeconomiæ ſpiritualis, quia ingentis ſapientiæ eſt, per res modicas, quarum negotiatio, quàm credi poſſit, vtilior eſt, magnum

lucrum

lucrum quæſtumque facere. Interrogatus aliquando Lampis ſapiens & opulentus Mercator, quo pacto tantas diuitias accumulaſſet? reſpondit: parua lucra magnifaciendo, & magna non paruipendendo. Aſſeuerare poſſum, idem in amplificatione opum ſpiritaliũ vſuuenire: facilè enim eæ augentur, quando nulla, ne minima quidem occaſio quæſtûs faciendi præteritur: *quemadmodum opes corporis accumulantur, cum amatores illarum, ne minimum quidem lucellum negligunt, ſic ſpirituales diuitiæ*, ait more ſuo, eleganter Chryſoſtomus. Aduertimus præterea, bonos vitæ ſpiritalis curatores, ſimiles eſſe magnis fluminibus, quæ alueum ſuum non implent, neque exonerant ſe in campos adiacentes, niſi per accumulationem minimarum, ſed propè innumerarum guttarum ex alto depluentium; aut imitari aurifabros, qui Aurum limantes, maximo ſtudio, ſolertiaque limaturam omnem, tenuiſſimoſque auri puluiſculos colligunt, cùm certi ſint, etiam

minu-

minutiarum illarum pretium non esse contemnendum. Diceres Seruatorem, hanc nobis curam inculcare voluisse, quando nos in persona Apostolorum monuit: *Colligite fragmenta ne pereant.* Ita prorsus faciunt egregij, & feruentes Dei ministri: nihil paruipendunt, quantumuis paruum videatur; & incredibili affluunt voluptate, quoties emolumenti inde prouenientis, & gloriæ aliquando capiendæ meminerunt. a Iucundum est audire reflexiones, quas in rem præsentem circa ceremonias, in officio diuino exhiberi solitas, faciebat beata Ioanna de sancta Catharina: quid foret, si cæterarum quoque rerum minutarum, quibus nunquam deerat, animaduersiones adnotasset? Ad hunc modum loquitur: aliquando animi gratia, & vt me stimularem ad quæstum ex omnibus, præsertim ex tempore, quo nihil pretiosius est, colligendum, numeraui nos, per annum in offi-

cio

a *Ex vita eius apud Ioan: à sancta Maria.*

cio diuino, facere quinquaginta millia ducentas profundiores corporis inclinationes, nouendecim millia, quadringentas, octoginta minores, quæ vnà sexaginta nouem millia, sexcentos & octoginta actus Religionis, virtutis scilicet post Theologicas præstantissimæ, conficiunt. Præterea, nos iterare duodecies millies quadringenties, sanctissimam potentissimamque Orationem Dominicam *Pater noster*, millies quingenties *Salue Regina*, & plus quadragies millies *Gloria Patri*: obsecro te, cui rei mentem applicabat religiosa illa anima, & lucro spirituali intenta? enimuerò deberemus nos similibus reflexionibus animum occupare, vt vel inde agnosceremus, quanti lucri, spatio anni vnius, & spatio decem annorum, iacturam faciamus; propterea quòd minutas virtutum actiones, & exiguas mortificationes nostrorum appetituum negligamus. Tu cogita Hagiophila, & tandem constanti animi proposito decerne, exactam adhibere

curam

curam rebus minimis, quas Deo gratas, vocationi tuæ conſentaneas, & ſpirituali tuæ neceſſitati proficuas eſſe cognoſcis. *Minimum pro magno placeat tibi:* a Dictum hoc ore ſapientis prolatum tibi offero, vt cum affectu, & animi voluptate, minimis exercitandis incumbas. Nihil tibi facilius eſt, ſed neque glorioſius: adeo vt eximius ille vir Ludouicus Bloſius aſſeueret, magis Deo placere, vt vim aliquam inferamus noſtris propenſionibus, noſtræ ſenſualitati, & appetitibus, quàm ſi plures ad vitam mortuos reuocaremus. *Minimum pro magno placeat tibi.* Nihil ages, quod priùs ſancti non fecerint: in vita S. Ignatij legitur, eum tanta contentione animi, rebus etiam minimis incubuiſſe, vt in ipſa fronte oculiſque ardor emicaret, B. Aloyſius Gonzaga tam exactus in ſilentio fuit, vt illud nunquam ruperit, tam ſollicitus, ne quid ſine ſuperiorum licentiâ faceret, vt ne folium quidem chartę, Condiſcipulo dare voluerit, quin priùs

a *Eccleſ* 29. 30. b *Inſt. Spirit. c.* 2.

priùs facultatem obtinuiſſet. P. Balthaſar Aluarez, quo nullus teſte B. Thereſia, eo tempore ſanctiùs perfectiùſque viuebat, extra tempus menſæ nunquam bibebat, nunquam ſchedulam ſine venia, aut legebat, aut ſcriptitabat. P. Thomas Sanchez incomparabilis in cura, obſeruationeque rerum minimarum, nunquam aut florem, aut fructum, aut folium in horto decerpſit, & parem in cæteris omnibus mortificationem vſurpauit, & verò propoſitum illi erat, ex rebus omnibus inſtar mercatoris induſtrij, quæſtum facere. Verba illius ſunt in paruo Codice manuſcripto reperta: *Vita mea quotidiana, atque vniuerſa, ſimilis eſſe debet negotiationi ſpirituali, nec non mercatori cupido, & ad omne lucrum intento.* Ad eum modum, Hagiophila, loquere, viue, & age. Ille eſt ad perfectionem via.

Si non ſufficit hæc lectio. Lege cap. 8. 9. & 11. Tract. 3. Part. 1. Rodricij. Aut c. 31. & 32. lib. 3. de Imitatione.

Poſt lectionem renoua tuam, erga ſanctos

tuos

tuos Patronos, deuotionem, & vide quid facere deinceps in eorum honorem velis, vt propitios experiare. In Confideratione mea dixi capite ſeptimo, quidquid exhiberi ijs debet.

Sequitur præparatio Meditationis.

II. MEDITATIO.

De Conditionibus veri Amoris Dei.

Oratio præparatoria conſueta.

P*Rælud.* I. Propone tibi illud, quod dicit ſacer textus de Reginâ Eſther: illam fuiſſe principiò paruulum fontem, qui deinde creuit in fluuium maximũ, ex quo fluuio ignis, & ex igne ſol ortus ſit, denique ex ſole inundatio aquarum in terras depluentium.

II. *Prælud.* Pete à Deo gratiam cognoſcendi prodigia omnia, quæ fiunt in anima Deum amante; & vt iſta quinque memorata ſint in te.

I. *Punctum.* Pauxillum Amoris diuini, modicum huius riuuli & fontis, de quo dictum eſt: *fons aquæ ſalientis in vitam æternam*, maioris pretij eſt, quàm omnes totius terræ theſauri, quàm om-

nes

nes huius vitæ voluptates; quàm vniuerſi mundi honores, Pauper, & miſerrimè pauper, eſt ille, qui non ſaltem pauxillum habet huius amoris diuini, ſed amoris veri ſincerique. Modicum & bonum ſufficit ad cælum obtinendum, & ſalutem conſequendam. Anima mea, aliquidne tibi eſt huius modici & boni? multum vereor; at ex ſequentibus conditionibus ſtatum tuum collige.

II. *Punctum.* Verus Dei Amor ſemper it promouendo, creſcendo & ſe dilatando ad modum fluuij. Vide an non hæc fuerit ſemita ſanctorum. Ipſe IESVS eam rationem tenuit, vt eius Amor ſemper augeri videretur. Factus eſt homo, infans, mendicans, obediens, laborans, prædicans, patiens, ſe in cibum porrigens, moriens: quò longius viuendo it, hoc maiora ſui in nos Amoris declarat argumenta. Hoc proprium eſt vero Amori & diuino. Amor Creaturarum (cum ſincerus non ſit) alia ratione procedit; nam quò res amata meliùs agnoſcitur, quò vſus illius eſt frequen-

quen-

quentior, eò magis Amor minuitur: non ſatisfit animo, prima ſpecie quis deceptum ſe videt. Vah Creaturas! vah me! non illudor amplius.

III. *Punctum.* Amor debet eſſe Ardens, feruens omninoque igneus, hoc eſt igni ſimillimus: expendas effectus ignis: conſumit omnia, lignum, paleas, plumbum, metalla & quidquid denique inijcitur. Eodem pacto vrit diuinus Amor, abſumit & annihilat omnes noſtras imperfectiones. Ex numero imperfectionum tuarum arbitrari potes: quantus ſit Amor tuus. Cor illud puriſſimum eſt, & à vitijs omnibus purgatiſſimum, quod ardet diuino Amore, & feruet in exercitio actionum ſuarum. Quod ſi ita eſt; quantillum erit in me diuini Amoris, qui omnia perago ſine feruore, cum ignauia & tepiditate? fuerit id hactenus, impoſterùm ardebunt feruebuntque omnia, Amen.

IV. *Punctum.* Verus Amor eſt Illuſtrans, radians & coruſcans ſolis inſtar. Qui ſolem aſpicit, illius lumine illuſtratur,

tur, & incaleſcit, inuitaturque ad laudem Conditoris: qui videt verum Dei amatorem, ex omnibus illius actionibus fructum capit, accenditurque ad imitationem, & ad laudes Deo reddendas, quòd talem Creaturam, iſtaque optimorum exemplorum lumina, mundo indulgeat. Denique nihil mundus habet ſole pulchrius, nihil ſpecioſius Dei Amore. Hoc amore, hoc *ſole* da operam, vt anima tua *amiciatur*.

V. *Punctum.* Verus Dei Amor adfert nobis maximam affluentiam, & quaſi inundationem cæleſtium benedictionum, cuiuſmodi ſunt virtutes, deſiderium tuæ perfectionis, & gloriæ diuinæ amplificandæ. Vide an iſta habeas. Deſiderium. Propoſitum.

Colloquium ad animam ſuam. Proponendo illi incitamenta, quæ habet ad amandum Deum, & emolumenta quæ inde ei accident. Anima mea! cum negari iſta non poſſint: faciamus, quod fieri neceſſe eſt, & faciamus, quam primùm, quam optimè, quam libentiſſimè.

mè. Aut amandum eſt, aut pereundum, nihil hîc medium intercedit. Magne Deus! omnino rapitur anima mea in amorem tuum; hic fructus eſt ſolitudinis meæ, vt tota tua ſit, non amplius mea, vt dicere ſemper poſſim tam corde, quàm lingua: viuat IESVS, & eius Amor. Pater, Aue.

Recollectio. Viſitatio Venerabilis Sacramenti. Examen conſcientiæ. Prandium. Recreatio. Tempus ſcribendi: ſi aliud non occurrat, enumera beneficia particularia tibi à Deo collata, vt de ijs quotidie in Examine illi gratias referas.

Deinde aggredere lectionem ſpiritualem.

DISSERTATIO POMERIDIANA.

De felicitate vocationis Religioſæ.

ANimus mihi dictat, Hagiophila, te Dei domeſticam eſſe, & in receſſu ſanctæ Religionis alicuius commorari: vnde rapit me deſiderium diſſerendi tecum de ea, qua frueris, felicitate, vt illam ſeriò agnoſcens, validiùs inciteris, ad eum toto affectu complectendum,

qui huc te aduocare dignatus eſt, teque voluit ſuo peculiariter obſequio mancipari. Et rectè quidem dixi, illam eſſe felicitatem: verùm, vt aſſequaris, quid de illa animo concipiam, eius mihi adiuncta enucleanda ſunt. Atque vtinam exprimere verbis poſſem ſenſa mea, & æſtimationē illam, quæ iam pridem mihi inſedit! non propterea tamen, quòd id arduum videam, à propoſito meo diſcedo, cum ex modico illo, quod dicturus ſum, iudicari facile poſſit, quouſque excurrere queat calamus inſtructior, & maius acumen ingenij otio abundantis.

Primum Encomium, quod felicitati Religioſę vocationis attribuo, eſt, quòd ſit felicitas & beatitudo huius vitæ maxima, ſit incomparabilis, ſit glorioſiſſima, ſit maximè eximia. Alibi, quàm in domo Religioſa, melior habitatio, & ſors fortunatior eſſe non poteſt: plurimi Principes & Reges, multi Orbis moderatores, ſexûs & huius & illius, dignitates ſuas & delitias contemp-ere, vt alicuius Ordinis habitu induerentur. Beata lo-

ta Ioanna Princeps Lusitaniæ ita flexit Superos precum suarum assiduitate, & Regem fratrem lacrymis mouit, vt tandem velum monasticum obtinuerit, pro Corona Galliæ, vel Angliæ, quæ per matrimonium, cum Monarchis illis contrahendum, præsentabatur. B. Zedmira filia Regis Æthiopiæ, cùm à parente ad nuptias vrgeretur, noctu sola se proripuit, & superato ingenti flumine (quod aquis vtrimque suspensis discesserat, vt siccum fugienti præberet iter, arcerétque, qui illam persequebantur) felicissimè inijt Parthenonem Ordinis S. Dominici, vt frueretur bono tam optato, quódq; illa omnibus mundanis honoribus anteponebat. *a* Magnus ille Dei seruus Franciscus Cordubensis, ex Magnate Hispaniæ oriundus, tam altè veritatem hanc animo suo impressérat, vt cùm aliquando in familiari sermone mentio vocationis incidisset, asseruerit, in conditione sua, se Regibus ipsis esse feliciorem, & paratum iuramento contestari,

a *Ex Ioanne à S. Maria in Vit. SS Ord.*

quòd nollet veſtem ſuam Ieſuiticam, neque cum purpura Cardinalium, neque cum Pontificis tiara commutare. Omnium rectè ſentientium fuit hæc communis & conſtans opinio. Quam volupè erat audire celebrem illum Ordinis noſtri Scriptorem, P. Petrum Ribadineiram, quoties in laudem ſuæ vocationis excurrebat! Quantoperè, aiebat, diuinæ bonitati obſtrictus ſum, quòd me à Mundi abſtractum periculis, in ſanctam domum ſuam admiſerit, idque maturè, anno ætatis decimo quarto, priuſquàm innocentiæ terminos exceſſiſſem: poſt Deum, potiſſimã obligationis partem debeo S. Ignatio, qui mihi adfuit, & veluti manu in glorioſum hunc receſſum duxit; & tanti facio huius magnitudinem beneficij, vt nunquam futurus ſim ingratus; optarem ex animo, mihi occaſionem offerri, vt in teſtificationem amoris in illum mei, membratim in fruſta diſſecarer: non detrectarem. Ad cumulũ meæ felicitatis hoc vnicum requirebatur, vt ab ipſo ſtatim vitæ exordio

ordio in hunc ordinem ingrederer: quod si accidisset, feliciorem me crederem omnibus totius vniuersi creaturis. Alius è Societate nostra vir eximius, minorem, hac in re gratiam non habebat: fuit is P. Ioannes Baptista Mauiado Lusitanus, qui in Iaponia Martyrio affectus est; quando ille nuntium mortis pro Christo subeundæ accepit: Laudetur Deus, inquit, lubens morior, tres in vita mea dies bonos habui, quos mille Mundis præfero: primus est ille, quo Religionem inij; secundus, quo in carcerem Christi causa coniectus sum; tertius hic est, quando pro illius amore vitam & sanguinem profundere debeo: hi tres dies mei boni sunt, hæc tria nuntia felicia: ipsi Angeli cum suis Legationibus fausiora nuntiare non possent, & si vellent inter mortales viuere, nullus dubito, quin vellent Religiosi, Captiui, & Christi Martyres esse. Verùm arbitrareris, Hagiophila, hanc tantùm esse opinionem eorum, qui Religioso statui adscripti, illum cæteris omnibus anteponunt.

ponunt. Ignoſce, communis ſenſus eſt etiam mundanorum: fatentur omnes, quando agnoſcunt, quid ſit cælum, & finis, propter quem conditi ſumus, nullos eſſe quàm Religioſos, beatiores; & quamuis ſubire ipſi detrectent, illorum tamen felicitatem pro merito deprædicare non omittunt. Præclara fuit reſponſio nobilis Matronæ, quæ ab hinc viginti quinque annis præſens adfuerat primitijs filij ſui; gratulabantur illi id ſolatium, quòd acceperat ab huius ſacri auditione; & animi voluptatem, quòd eundem filium ſuum apud nos Religioſum videret: profectò, inquit, meritò mihi gratulamini: tam enim iudico me fortunatam ex eo, quòd hic ſit illius ſancti Ordinis Religioſus vnà cum fratre altero; vt longè gratius mihi accidat, eos ambos eſſe Ieſuitas, quàm ſi alter foret Galliæ Cancellarius, alter ſupremus armorum Præfectus. Sanè, ſi loqui mihi fas eſt, poſt Chriſtianam illam Amazonem, dicam liberè, nullam mihi videri gratiam à Deo maiorem conferri homi-

nibus

nibus posse, hoc præsertim sæculo tam peruerso, corruptóque, quàm si eosdem vocet ad obsequium suum in bonam aliquam Religionem, eósque Mundo educat, Mundo, tantis animæ corporisque periculis, infami. Qualiscumque conditio illic sit & fortuna, Religiosorum tamen est melior, & sine comparatione excellentior. Non quòd omnia iucunda in Religione sint, nullæque cruces reperiantur (sine his enim non ducitur vita mortalis) sed quòd cruces hæ dulciores sint, faciliúsque portentur, quàm mundanorum; Religiosorum cruces gratæ sunt, & spontaneæ, plerumque ob Deum susceptæ; sæcularium verò molestæ & sæpe intolerabiles ob conscientiæ, quâ torquentur, remorsum; deinde vt ait S. Bernardus, illi si crucibus abundant, affluunt etiam consolationibus. Sed ea mali origo est, quòd sæculares ignari horum solatiorum, credant Religiosorum cruces, grauitate & molestiâ suis non cedere. Aduertunt aliquam Dei ancillam Monasterij clausiro contineri,

ſed non cogitant eandem ex hoc Amoris carcere euagari, quoties lubet, per conſiderationem cęleſtium gaudiorum, quæ expectat, vti de ſua teſtatur Bleſilla Hieronymus: *Bleſilla vnius incluſa cellulæ anguſtijs, totâ cæli latitudine fruebatur.* Notabunt vitam Religioſam quotidianum eſſe Martyrium, vt loquitur Hilarius Arelatenſis, aut Purgatorium continuum ab aſsiduis mortificationibus, quas ſuis inculcat, ſed non reputant, Mundum, vitámque mundanam infernum eſſe, ſi Religio purgatorium eſt. Quam aduerſionem Nepoti ſuo in Societatem noſtram ingreſſuro ſuggeſſit Venerabilis P. Cæſar de Buz: Chare Nepos, inquit, quoties in cælum, ſtellas & ſolem, oculos intendes, memineris ſedis beatorum, cuius imaginem præferunt; quoties Mundum intueberis, recordare damnatorum: horum enim Idæa eſt; & quoties ſtatum Religioſum conſidera. bis, propone tibi Purgatorium: Cruces enim illic reperies, ſed quæ leues ſint, & cum certa cæli obtinendi fiducia, quâ

Mun-

Mundus caret. Experiere quidem parum aliquem dæmunculum, qui te diuexabit, hoc eſt, paſſionem aliquam importunam, ſed longè mitiùs tecum agetur, quàm in Mundo, vbi dæmones immoderatarum & violentarum affectionum cupiditatúmque, per omnem vitam miſerum ſæcularem exercent, ita vt penes ſe continuò infernum circumferre videatur. Sed prætereamus hanc magni viri conſiderationem, vt iſta fruamur, quam B. Ægidius S. Franciſci Comes nobis prodidit, quæque opportuniſſima eſt, ad vitæ Religioſæ beatitatem oculis ſubijciendam. Ponamus igitur Mundum tàm malignum non eſſe, atque illum deſcripſi, neque eſſe infernum, imò procul inde abeſſe: nihilominùs certiſſimum eſt, præſtare aliquam in Religione gratiam habere, quàm multam in ſæculo, ex opinione ſancti illius viri; & ratio illius eſt, quòd hîc pericula ſint magna, & ſubſidia ſpiritalia non ſint tàm frequentia, nec æquè valida atque in Religione. Inter mundanos vi-

uenti, dici poteſt illud Sapientis: *Agnoſce, quod in medio laqueorum tranſis*; illi verò, qui inter Religioſos degit, vt felicitatem ſuam agnoſcat, ſufficit præclaram D. Bernardi ſententiam in mentem reuocare: *Nonne hæc eſt Regio ſancta, & immaculata, in qua homo viuit puriùs, cadit rariùs, ſurgit velociùs, incedit cautiùs, irroratur frequentiùs, quieſcit ſecuriùs, moritur confidentiùs, purgatur citiùs, præmiatur copioſiùs?* Deus bone! quid locupletius, quid præſtantius homini Religioſo dici potuiſſet? an non deceret, quemque illorum, antè oculos, perpetuò habere magnis characteribus expreſſum, hoc verum æquè atque admirandum Religioſæ vitæ encomium? vt vt ſit, certiſſimum eſt, pericula ſalutem amittendi, animámque inficiendi peccatis lethalibus, non eſſe in benè conſtitutis Religionibus, quemadmodũ ſunt in vita ſæcularium. Quando contingebat, vt aliqua ſororum in riſum prorumperet, B. Mariâ Magdalenâ Vrſinâ [a] exiſten-

[a] *Ex vit. SS. Ordinis.*

existente Nouitijs Præfectâ, illa eandem & reliquas ad profusiorem risum inuitabat, dicens, magnâ animi hilaritate, quòd in domo Dei sub Regula D. Dominici viueret: Ridete, filiæ, ridete, quandoquidem eam felicitatem estis consecutæ, vt Mundum deseruerit, ab illius periculis immunes; & in Cœnobio degatis, vbi certatim omnes ad virtutem connituntur, *Non fecit taliter omni Nationi.* Iure meritissimo sic illa loquebatur, cùm animæ Deum & salutem amanti non possit offerri materia solidorum sincerorúmque gaudiorum copiosior, quàm dum se occasionibus Deum offendendi liberam aduertit. An non ineffabilis ista lætitia est, vixisse decem, viginti, triginta annos in domo Religiosa, nullo admisso peccato mortali, cùm miseri sæculares omni adhibito studio diligentiáque ab illis eximere vix se possint? Etsi nullum aliud foret in Religione commodum, quàm vel vnicum mortale crimen euitare (posito, quòd non nisi vnicum in sæculo relicto admisissemus)

arbitror tamen optimè tempus collocari, quamquam eſſet annorum plurium, & multis crucibus, pœnis & afflictionibus aſperum. Qui nouit, quid ſit Deum offendere, & quanta vel vnius mortalis peccati miſeria ſit, ſatis mentem meam comprehendit, & ſemper fatebitur, nullam exiſtere in hac vita felicitatem, quæ cum gratia Religioſæ vocationis conferri poſſit.

Adhuc vnico laudis argumento hanc felicitatem afficiam, priuſquam te deſero. Propoſueram quidem demonſtrare omnibus, bonum Religionis eſſe inæſtimabile, & idcirco dictum olim à S. Scholaſtica: ſi intelligerent homines, delitias & ſolatia, quæ Deus ijs elargitur, qui hoc pacto illi ſeruiunt, Mundum non ſuffecturum ambitu ſuo, vt omnes in Religione viuere volentes capiat, totumque vniuerſum, vnicum fore Cœnobium; aut vt B. Magdalena de Pazzis ominabatur, vndique muri Monaſteriorum admotis ſcalis ſuperarentur, ad locum in ijs ſumendum. a Hoc

a *Ex Mich. Hier.* eodem

eodem inſtituto voleham tibi exhibere quandam Neapoli Principem, quæ Religioſarum habitum aſſumpſit: dum ſacra veſtis illi injicitur, ſubijt mentem cogitatio, magnam ſe gratiam apud Deũ prom ereri, quòd tantos honores, regna & diuitias, cum vili veſte commutaſſet; dum volvit animo iſtam cogitationem, aperuit illi Deus mentis oculos, apertiſſiméq; oſtendit omnem aularum pompam, omnes Principum delitias, & quidquid in terra ſpecioſum eſt, nihil eſſe, ſi cum minimis bonis & gratijs Religionis componantur; & tam clarè perſpicuéque hoc ipſa agnouit, vt erubeſcens, quòd talem in animum cogitationem admiſiſſet, affluere lacrymis cæperit, ſtatueritque diuinæ bonitati impoſterùm maiores, pro incomparabili vocationis beneficio, grates referre. Volebam te per otium huic ceremoniæ præſentem aſſiſtere, ſed quis modus tantillo tempore, quod mihi ſupereſt? ſufficit igitur (reiectâ in aliam commoditatem huius inæſtimabilis pretij probatione)

vt nunc dicam beneficium Religioſæ vocationis, eſſe beneficium ſolis Dei intimis, & apud illum gratioſis conceſſum, quod non leue, in gratiam Religioſorum, ſed maximum laudis argumentum eſt, cùm ne optari quidem ab homine aliquid excellentius apud Deum poſſit, quàm vt intima ſit illi familiaritate coniunctus, eiuſque fauoribus perfruatur. Hinc aduerto in vocationibus magna fauoris indicia. Deipara viſendam ſe præbuit B. Stanislao Koſtkæ iuueni, eique vt Filij ſui Societatem ingrederetur, præcepit. B. Catharina de Raconis publicè profeſsionem Regulæ ſancti Dominici faciente, cælica vox audita eſt, apparuitque illi IESVS cum Matre, & reliquâ cæleſti curiâ, qui præſentes vouenti adeſſe, actúmque cohoneſtare voluerunt. Vir quidam eximiæ ſanctitatis audiuit aliquando, dum ſacer Virgini habitus indueretur, muſicam Angelorum concinentium: *Gloria in excelſis* DEO, *& in terra pax, Sponſæ Virgini.* Dices, & quidem meritò, illas eſſe ſingularium,

tium, atque extraordinariorum fauorum teſtificationes: accipe igitur aliquid commune omnibus, quod tamen gratiæ titulum meretur; videlicet Religioſos ea frui prærogatiuâ, quòd in domo Dei ſint, illiúſque domeſtici. Non ſolet Princeps cuiuis è famulitio, ſui Palatij habitationem concedere, fauor is ad ſolos Nobiles & Aulicos pertinet: ad eum modum Deus facit, teſte Hieronymo, *a* & quibus eam gratiam beneficiúmque præſtat, Religioſi ſunt. A quo non diſſentit Bernardus illos alloquens: *b Altißima eſt profeſſio veſtra, cælos tranſit, par Angelis eſt: aliorum eſt ſeruire* DEO, *veſtrum adhærere*. Sed amplius aliquid: illam habent gratiam, vt Chriſto cohabitent. Rogata aliquando Venerabilis Mater Maria à IESV Fundatrix, & prima Cœnobij S. Catharinæ Toloſæ profeſſa, cur tanti vocationem ſuam faceret, duas cauſas attulit. Prima, quòd in Religione degens, omninò Dei eſſet, per votum Obedientiæ, & conſignationem proprię volun-

a *Verſ.* 1. *in Pſalm.* 133.

b *Ep. ad fratr. de Mon. Dei.*

voluntatis. Altera, quòd in Religione habitaretur eadem domus, quam IESVS ſub ſpeciebus Euchariſticis incolit, vbi cum illo libeat noctu diúque conuerſari, neceſſitates ſuas aperire, amantia vota prodere, tractare negotium ſalutis ſuæ, gratias agere, quòd à mille iam & ſexcentis annis, veluti Amoris captiuus, includatur noſtris altaribus ad ſolatium ſubſidiúmque noſtrum. Sufficiunt hæc, Hagiophila, vt agnoſcas excellentiam vocationis tuæ, & tibi promanantem ex ea felicitatem. In gratitudinis teſtimonium ſæpe veſtem tuam deoſculare exemplo B. Mariæ de Incarnatione, quandoquidem ſecuriſsimam ad ſalutem viam ingreſſa es.

Si hæc Lectio non ſufficiat, aut aliena ſit, eo quod Religioni nomen non dederis, proſequere ea in Rodericio, quæ manè tibi deſignaui: opportuniſsima ſunt ad inflammandum animum diuino Amore; cùm eius indicium ſit pura Intentio. Lege præcipuè caput vltimum. Si otium eſt, addi poterit Lectio cap. 33. & 44. libri 3. de Imitatione Chriſti.

Sequitur Examen virtutis, & quia magnum Amo-

Amoris, quo aliquis in Deum fertur, argumentum est, ingredi in Religionem, séque tribus votis obligare; idcircò hodie proposui & Dissertationem de Vocatione, & Examen de Votis, præterquam quòd suspicer plerosque, qui hac solitudine Hagiophilæ vtentur, fore Religiosos, & ideò putaui rationi consentaneũ, illis hac occasione satisfacere, eáque proferre, quæ propiùs ad illos spectarent; præterea etiam vtile erit, vt ij, quibus octo dierum Exercitationes sufficient, se hoc postremo die penitiùs inspiciant, quoad peculiares obligationes, quibus diuinæ bonitati, ob cuius Amorem blandis hisce vinculis sese strinxerunt, sunt deuincti.

EXAMEN CIRCA TRIA VOTA Paupertatis, Castitatis & Obedientiæ.

PRæter illa, quæ ad finem Examinis pro Confessione annuâ produxi, vbi attuli defectus, qui contra tria vota committuntur, poterit hic meliùs agnosci perfectio, ad illorum obseruationem requisita.

Circa Paupertatem. Primò, *Læto patientiq; animo ferre defectum rei alicuius,*

quæ

quæ nobis aliquo modo neceſſaria videretur. Secundò, *Seſe etiam rebus neceſſarijs indignum reputare.* Tertiò, *Curam nimiam & ſuperfluam rerum neceſſariarum reijcere in diuinam prouidentiam*, DEO, *Patri pauperum, confidendo.* Quartò, *Res ſuperfluas, ſi nobis offerantur, repudiare.* Quintò, *Ergà res noſtris vſibus conceſſas non vehementer affici, neque anxiè timere, ne nobis auferantur.* Sextò, *Non habere ſepoſita curioſa, aut delicata, qualia eſſent fructus, dulciaria, & cætera eius generis, aliquo prætextu, qui nobis blandiatur.* Septimo, *Obliuiſci commoditatum, quas habuimus.* Octauò, *Nullam in veſtibus ſingularitatem deſiderare.* Nonò, *Non curare res pulchras, elegantes, affabre factas & exquiſitas, ſiue in Imaginibus, Libellis, Roſarijs, Numiſmatis, aliáque ſupellectile.* Decimò, *Non auerſari res viles ſiue quòd tritæ ſint, ſiue materiæ humilioris, imò cogitare, tales nobis deberi, & tum demùm nos rectè agnoſci, quando ſic pro merito tractamur.* Vndecimò, *Amare pauperes, iiſque libenter ſtipem & charitatem erogare iuxta facultatem nobis à Superiore*

periore conceſſam. Duodecimò, *Singulis menſibus excutere ſemel cubiculum ſuum, vt videatur, num aliquid ſit ſuperflui, & contrarium Paupertati.*

Circa Caſtitatem. Primò, *Non conuerſari cum perſonis ſexûs differentis ex inclinatione naturæ, quæ vbiq; ſe quærit, etſi ſub ſpecie boni, aut obſequij ſpiritualis.* Secundò, *Non contrahere amicitiam cum quibuſdam, propterea quòd iuuenes, blandi, benè veſtiti, & iucundi ſint conuictûs.* Tertiò, *Abſtrahere ſe à colloquijs & aſpectibus, qui motus cauſant inordinatos, & teſtantur cor eſſe amore captum.* Quartò, *Deuitare occaſiones occurrendi, videndi, aut tangendi obiecta, quæ ineptas cogitationes ſuggerere poſſent.* Quintò, *Abſtinere verbis amorem teſtantibus, etiam inter perſonas paris ſexûs, cùm nullum iſta vſum habeant, niſi vt accendant flammam, quæ tam facilè, quam vellemus, extingui non poterit.* Sextò, *Nunquam proferre verbum puritati contrarium, ſiue occulti, ſiue duplicis ſenſûs, ſeu tale, quod ſpeciem minus honeſtam poſſet animo imprimere.* Septimò, *Non loqui de forma, de venuſtate,*

de

de alijs corporis dotibus, de blanda affabilitate alicuius, hæc enim cor castum emolliunt. Octauò, *Priuatim eam seruare decentiam, quasi in oculis virorum grauium essemus.*

Quoad Obedientiam. Primò, *Promptè exequi quod præcipitur, sine oblocutione, sed generose & humiliter.* Secundò, *Obtemperare etiam naturâ repugnante.* Tertiò, *In eo qui aliquid mandat,* DEVM *agnoscere, eique, tamquam Christo, obsequi.* Quartò, *Paratum esse ad obediendum in omnibus, in quibus manifestè peccatum non apparet.* Quintò, *Obedire etiam Superioribus, qui essent vitæ flagitiosæ.* Sextò, *Dispositionem voluntatis nostræ, rerumq; aliarum ad nos spectantium integrè committere Superioribus, & accipere velut è manu* DEI, *quidquid de nobis constituerit.* Septimò, *Ad minimum Superioris nutum obedire.* Octauò, *Et in ijs libentius, quæ difficiliora abiectioraq; videbuntur.* Nonò, *Obedire cæcè nulla mandati ratione inquisitâ, subiectoq; iudicio proprio, iudicio Superioris.* Decimò, *Apud animum suum & omnia*

contra quoscumque tueri, quidquid fuerit de alijs, aut nobis ordinatum.

Tempus Officij, vel Precum vocalium. Deinde huius Considerationis.

CONSIDERATIO.

I. IN negotijs Mundi cura est diuturnior, labor operosior, fructus minor, & consecutio eius, quod intenditur, difficilior. In Dei seruitio, & prosecutione Amoris eius, prorsus contrarium obseruatur: adeò verum est, quòd *omnia sint vanitas, praeter amare* DEVM.

II. Diuersi amantium, Deóque seruientium Ordines sunt: In primo numerantur, qui illum amant, neque vllius rei pretio inducerentur, vt cum lethali peccato offenderent, verùm hîc consistunt & peccatis venialibus, vbicumque sese offert occasio, liberè & sine cura indulgent. In secundo sunt, qui etiam peccata venialia non admittunt, nisi per subreptionem, adeò illa abominantur, sed de passionum & appetituum mortificatione parum sunt solliciti. In tertio, qui frangunt quidem & domant omnes

passio-

passiones suas, nulla neglecta, verùm ad sublimium solidarúmque virtutum acquisitionem non connituntur. In quarto denique sunt ij, fideles, egregij & perfecti amantes, qui nihil omittunt eorum, quæ ad virtutis consummationem amplificationémque diuinæ gloriæ faciunt, quantacumque contentione & dispendio opus sit, nunquam dicentes. *sufficit*, sed ad vlteriora semper se promouentes. In quo ordine tu consistis? quid? etiámnũ in primo? Vah! istud est, quod Angelus tuus, & B. Virgo obstupescit.

III. Quod rebus omnibus bonitatem & elegantiam conciliat, Amor Dei est: ita nihil deformius animâ hoc amore destitutâ, neque quidquam amabilius corde veri sinceriúque amantis. Atque hoc adeò verum est, vt Deus pluris faciat vnam animam illius amore flagrantem, illique soli placere cupientẽ, quàm reliquam totius vniuersitatem naturæ.

IV. Erras, anima mea, non in magnis solùm actionibus, quæque speciosę sunt, Amoris diuini magnitudo reperitur; etiam in paruis, humilibus, & secretis

existit.

exiſtit. Amor inaurat & amplificat omnia; & Iesvs laudibus extollit viduam illam, quæ duo æris minuta contulit, & ſilentio præterit Salomonem, qui, ſubductis rationibus, pluſquam bis mille milliones auri ad templi ſtructuram contribuerat.

V. Semper audij, cogórque credere, ſcire neminem poſſe, vtrũ in Amore Dei eiuſq; gratia viuat; & illud eſt, quod me ſollicitum tenet atque anxium Optimè, quod theſaurus abſconditus eſt Amor: talis illũ poſſidet, qui poſſidere ſe neſcit. Tantùm exiſtimemus, nos nihil hactenus dignũ Deo feciſſe, & vehementi deſiderio optemus illũ amare, & de virtute progredi in virtutem; ſentiant alij, quod libuerit, ego aio, illic ſedem eſſe Amoris.

VI. Nullius rei maiori cupiditate teneor, quàm vt æſtimem me aliquo ferri in Deum amore. Nullam cupio ex vlla creatura voluptatẽ, ſed tantùm ex Creatore. Omnis mea delectatio eſt, vt delectetur Deus Vtinam millies millena millia talium cordium haberem, quale fuit cor ſanctiſſimæ Virginis, & omnes omnium

nium Beatorum virtutes vnus poſſiderem! vt amarem & ſeruirem Deo meo omnibus illis cordibus, & exercitatione omnium illarum virtutum! iſtud demum eſſet illum amare, & certiſſimum indicium Amoris, ſub hac flamma, latentis.

Hora quietis & relaxationis animi, deinde Officij, vel alterius Orationis vocalis. Viſitationis Vener. Sacramenti, denique præparationis ad Meditationem ſeq.

III. MEDITATIO.

De exemplis Sanctorum in amando DEO.

Oratio præparatoria conſueta.

I. *Præludium.* Propone tibi ſanctos Paradiſi Incolas, eos præcipuè, qui tibi in veneratione ſunt, & ſingulatim illos interroga, quâ ratione ſint iſtam gloriam conſecuti. Reſpondebunt verbo Dauidis: *Dilexi.* Idem pete à S. Maria Magdalena; dicet: *Dilexi multùm.*

II. *Præiud.* Pete gratiam, vt Sanctorum, Deum amantium, exemplo proficias, amésque quemadmodum illi amauêre.

I. *Pun-*

I. *Punctum.* Conſidera primò Amorem, quem Deo teſtatus eſt Patriarcha Abraham, quando tantâ animi magnitudine decreuit obtruncare Filiũ ſuum *vnigenitum, quem diligebat*: inſigne profectò Amoris argumentum; vnde Deus videns gladium iam ſtrictum & imminentem collo Filij, clamauit: Siſte Abraham, iam nunc cognoui, quòd ames me, cùm non peperceris Filio tuo vnigenito propter me. Velle obtruncare id, quod chariſſimum eſt, vt Deo obtemperetur, & in teſtificationem ſui erga eum Amoris, hoc demum verè amare eſt. Secundò, Amor S. Pauli, deſiderantis anathema eſſe, hoc eſt, vt nonnulli explicant, non tantùm ſocietate fidelium excludi, ſed etiam addici inferno, ſine iactura tamen gratiæ diuinæ, pro ſalute proximi obtinenda, idque ex amore Magiſtri ſui IESV, verè ingens & ſolidus fuit; vt etiam is, quando aſſerere auſus eſt: *Certus ſum, quia neque mors, neque Vita, neque Angeli, neque Principatus, neque inſtantia, neque futura, neque fortitudo, neque altitudo, neque profundum,*

neque creatura alia poterit nos ſeparare à charitate DEI. Tertiò, Nec minùs amauit Anſelmus, quando dicebat ſe tanto Amore ferri in Deum, vt mallet eo præditus demergi in barathrum inferni, quàm cum aliquo peccato euehi in cælum. O Deus amorum meorum! cur non immolo tibi meum Iſaacum, meas voluptates, mea vota & deſideria, quidquid denique mihi chariſſimum eſt? cur non firmiſſimo animi decreto ſtatuo, te nunquam offendere qualicumque oblatâ occaſione: imò ſtatuo, & damnari malo, quàm deſerere Amorem tuum.

II. *Punctum.* Expende primò Amorem Catharinæ Senenſis offerentis ſe, vt in inferni aditu collocetur, quo ſui obiectu corporis impediat, ne vllus impoſterùm eò præcipitetur, vtque Deus ametur ab omnibus, quamuis neceſſe foret, ita illam beatiſſimo Dei aſpectu priuari. Secundò, illum S. Thereſiæ dicentis; ſe pati ſinè inuidia poſſe, vt alijs cedat in gloria cæleſti, vt tamen cuipiam concedat in amando Deo, tolera-

renon

re non velle. Tertiò, illum amorem S. Alexij, qui patrem, matrem, ſponſam, opes, honores & voluptates deſeruit, vt peregrinum totis ſeptendecim annis ageret, & totidem deinde annis ignotus ſub ſcalis domûs paternæ tranſigeret vitam: idque ex ſolius Dei Amore. Mortales, & tu, anima mea, cuius rei inuidia tangimini, ſi non horum amantium, vt paribus amoribus ardeatis?

III. *Punctum.* Meditare primò amorem S. Franciſci, verè Seraphici in amore. Nulli creaturæ adhæreſcebat: cor eius plenum erat Deo, & omnibus creatis rebus vacuum; ex hoc Lemmate colliges: Devs *meus & omnia!* Secundò, illum S. Auguſtini, qui in omnibus ſcriptis ſuis non aliter de Deo, & pro Deo loquitur, quàm amator vix ſui potens. Illum laudat, illi benedicit, illum glorificat, deſiderat vt ab omnibus ametur, in amorem illius toto affectu, toto corde, & conatu rapitur. Inde cor igneum illi appinxere artifices & à nonnullis aliquando Cor ſanctum dictus

eſt, vt oſtenderent amorem Dei, ſi perderetur, in corde S. Auguſtini poſſe reperiri. Denique illum S. Magdalenæ, quæ per tricenos annos in ſpeluncam ſe abdidit, vt proſequeretur eum amorem, quo eum iam *multùm diligere* cæperat. O Dei amatores! aliquid de amore veſtro mihi concedite: cui enim bono cor meum, & amor meus & quidquid in me eſt, ſi non pariter, atque vos, amo!

Colloquium ad hos & alios ſanctos Dei amantes. Admirare illos, Gratulare, eòdem anhela. Pater, Aue.

Recollectio. Lectio Thomæ de Kempis fortuita. Roſarium. Viſitatio Venerabilis Sacramenti. Cæna. Recreatio. Litaniæ Sanctorum. Viſitatio Venerabilis Sacramenti. Præparatio Meditationis craſtinæ. Examen Conſcientiæ. Quies, ſed priùs Terram ter deoſculare in honorem SS. Trinitatis. Faciunt id nonnulli manè, dum ſurgunt, & Veſperi, dum cubitum concedunt, vt coram Deo ſe humilient, & vt mortis, & pulueris, in quem reuerſuri ſunt, meminerint.

NO-

Digitized by Google

Digitized by Google

NONVS DIES.

De conformitate noſtræ voluntatis cum diuinâ.

HAgiophila, ſi otium & animus tibi eſt, vt duos adhuc dies ſolitudini tuæ impendas, en materiam. Parum eſt amare Deum, niſi idem velis, quod ipſe vult; & in eo cardo rei vertitur, vt ſcias qua id ratione fieri oporteat. Dabimus hodie operam huic ſtudio.

Viſita Venerabile, & ad Meditandum te para.

I. MEDITATIO.

De incitamentis, ad conformandam noſtram voluntatem cum diuina.

Oratio præparatoria conſueta.

PRælud. I. Propone animo tuo Dei filium dicentem, nihil aliud ſibi placere, niſi quod ſit ex beneplacito, & voluntate Dei Patris, *Quæ placita ſunt ei, facio ſemper.*

II. *Prælud.* Vtinam poſſem ſemper

velle quod Deus vult, & me conformare cum ſanctiſſima illius voluntate!

I. *Punctum.* Nihil Dei voluntate, & Conformatione cum illâ, eſt amabilius. Ah quis illam non amet! Ah quis hanc non amplectatur! quandoquidem viuere cum hac conſenſione, ſit primò, habere cor, ſecundùm cor Dei, quod de Dauide ſacræ paginæ teſtantur, *vir erat ſecundùm cor Dei.* Secundò, eſt velle, quod Deus vult, & nolle, quod Deus non vult. Aliquáne certior ſecuriorque regula excogitari poteſt? Tertiò eſt acceptare omnia de manu Dei, & promptum paratumque eſſe, ad quiduis, quod paterna illius prouidentia diſpoſuerit, ſeu proſperum, ſeu aduerſum, ſeu ad modicum, ſiue ad longum temporis interuallum; ſiue opera amicorum, ſiue hoſtium; ſiue merearis, ſiue præter meritum tuum ſit; ſiue naturæ genio eò rapiare, ſiue inde abhorreas; vt, vt ſit, ſemper amabile eſt, quidquid amantiſſima Dei manus porrigit & diſponit. Ratum ſtatutumque apud me eſt, ô Pa-

ter

ter amantiſſime, ſequi nutum adorandæ voluntatis tuæ. Homo committat Medico valetudinem ſuam, lites aduocato, & vitam ſuam (ſi oculis captus eſt) Puero, & Cani ſubinde, vt deducatur; & ego dubitem me tibi concredere, qui es bonitas ipſa, & qui maiore cura ſapientiaque nos gubernas, quàm deſiderare ipſi poſſemus?

II. *Punctum.* Omnia me ſollicitant, vt me conformem diuinæ voluntati. Primò, peccato excepto, nihil euenit ſine expreſſa Dei voluntate. Morbi, valetudo, honores, opprobria cuncta, ab illo accidunt. Vnde Iob facta omnium fortunarum ſuarum iactura dicebat; *Dominus dedit, Dominus abſtulit, ſit nomen Domini benedictum.* Secundò, creaturam iure meritiſſimo conuenit ſubiectam eſſe ſuo Creatori, & ſeruum Domino: *Nonne Deo ſubiecta erit anima mea?* Tertiò, omnes Creaturæ, etiam vitæ & ſenſus expertes, Dei voluntatem exequuntur. Quartò, ſancti omnes, & quicumque aliqua perfectionis laude

floruerunt, hanc vitam regiam tenuere. Scilicet decebit, ô anima mea, vt hinc deflectas, aliamque ab illis semitam ingrediaris?

III. *Punctum.* Quod maxime ad hanc Conformitatem allicit, est singulare animi solatium promanans ex eo, quòd quis possit obsequi tanto Domino, velle, quod ille vult, omnia accipere veluti ipsius benignissima manu porrecta; nullius rei affectu duci, aut cupiditate; vtcumque cadat, acquiescere, & consentire. Quanta felicitas, dicere posse diuinæ Maiestati viuendo moriendoque: *sic placitum est, sic fuit, ante te: Fiat voluntas tua.* Non me oppono: nollem aliter. Meliùs loqui non posset Angelus incarnatus, neque maiori lætitia animique voluptate deliniri, si inter nos verfaretur.

Colloquium: magne Deus largire mihi hanc cum amabili tua voluntate consensionem: tam frequenter dico me amare te, ast vbi est amor meus, si non idem volo, quod tu vis? quicumque amant,

amant, idem velle habent & nolle ad omnia, in quibus virtus non offenditur; & vbicumque parùm amoris eſt, modica quoque reperitur hæc voluntatum conſenſio, vbi multùm, magna eſt: cur ergo non penitus conſentio diuinæ voluntati tuæ, vt vel iſto indicio colligam magnum eſſe aduerſus te amorẽ meum? Pater, Aue.

Recollectio Meditationis. Delectus teſſeræ, dictum D. Pauli eſt: *Domine quid me vis facere?* iſtud vſurpare poteris, vel illud ore ſeruatoris probatum & omnibus familiare: *Fiat voluntas tua, ſicut in cælo, & in terra.*

Sequitur pars aliqua Officij, aut alia Vocalis Oratio. Deinde ſacrum. Tum Lectio ſpiritualis, vel hæc, vel alia.

DISSERTATIO MATVTINA.

De damnis voluntatis propriæ.

SI in mundanos homines conijcias oculos, ſoli ſapere, totâque frui prudentia videbuntur. Quando de ſuſcepti operis confectione agitur, tangunt

illi præ cæteris nodum difficultatis, & qua parte arripi negotium debeat, nouerunt. Præsertim milites valde gnari sunt, in votorum suorum prosecutione, vt ab hostibus victorias reportent: Ita summus militiæ præfectus, vt res suas asserat, nitetur viribus omnibus redigere in potestatem suam Regni Metropolim, si cæterarum vrbium occupationem meditetur; aut vero partis aduersæ Ducem opprimere, si prælio decertare constituat; cùm non ignoret, Duce superato facile subijci reliquos milites; & capta Metropoli, secuturam cæterarum vrbium deditionem. Quam ob rem Gothi rectà Romam petiuere? nisi quòd à prudentia militari didicissent, tum se Imperij Occidentalis fore Dominos, cum vrbe, orbis domina, potirentur? Cur Artesiæ Comes author erat fratri suo, S. Ludouico Regi, quando mare traiecerunt, vt Babylonem tentaret? nisi vt Regia vrbe occupatâ, totam facile Ægyptum suæ ditioni subijceret? vnde rebelles Hugonottæ toties ciuitati Parisiensi

riſienſi ſunt inſidiati? niſi quòd, illa domita, crederent cæteras ſine labore ſpontè ceſſuras? quidquid hac ratione ſuſcipitur, felici ſucceſſu non caret: contere ſerpentis caput, & actum de vita illius eſt; fontem exſicca & fluere riuus ceſſabit; Conchæ vnionum genitrices Regem habere dicuntur, illum retibus tuis include, & cæteras cepiſti; euerte fundamenta, & domus concidet; Arcis portam occupa, & arcem viciſti; Cor ſerua & vitam aſſeruiſti. In omnibus negotijs ſæcularibus, ad eum omnino modum, proceditur; rei principalis curam habe, & acceſſoria conſequetur; hæc ſumma ſapientiæ prudentiæque humanæ eſt, & mundanorum.

Sed bona illorum pace, reperiuntur Dei ſerui, filij lucis, qui in prudentia filijs tenebrarum non concedunt; præſertim quando de amore diuino, ſolidiſque virtutibus comparandis, agitur: ſolùm in rem præcipuam intendunt ſecuri, quod cætera nullo negotio ſequentur. Et quia grauiores hoſtes nõ experiuntur, quàm

passiones & cupiditates proprias, illarum præcipuam adoriuntur, vt illâ deiectâ, cæteris quoque imperitent; Metropolim petunt, & Babylonem, tum demùm se victores, dominosque omnium reputantes, vbi hanc oppresserint.

Patere, Hagiophila, me nunc saltem augurem esse, & hodie vaticinari, quænam sit tuarum passionum Metropolis, quis Dux tuorum vitiorum, quæ scaturigo, vnde spirituales tuæ miseriæ emanent, vt secundum optima tua proficiendi desideria, Babylonem hanc, hunc hostem capitalem aggrediaris, vt eorum iugum excutias, illoque prudentiæ in vita spirituali tam necessariæ officio ritè fungi possis. Optarem te esse de filijs lucis, qui quà oportet gradiuntur, & de egregijs illis militibus, qui vt decet, hostem inuadunt.

Aut grauiter erro; aut verum est, te plenam esse amore proprio, inclusamque in arce tuæ propriæ voluntatis detineri, vbi tui amans, & commoditatum tuarum, appetituum, sensualitatumque

reti-

retinens, velut in firmis aggeribus te Deo inexpugnabilem exhibes; effectus gratiæ illius, & robur inſpirationum internarum parùm, aut nihil apud te euincunt. Neceſſe igitur eſt, id à te obtineam, vt maledictam illam propriam voluntatem procul amandes, quandoquidem tacitè fatearis, eam plus nimio in te dominari. Alio perſuaſionis artificio non vtar, quàm demonſtrando illam eſſe malorum omnium peſſimam; & puto, ſufficiet, vt diſcas eam cane peiùs & angue abominari. Tam improba eſt, inquit S. Bernardus, vt ludibrio habeat omnia: illi, ſi frænum laxes, neque lex eſt, neque Deus; cuncta implet factionibus, ſeditionibuſque, omne rationis bonarumque affectionum lumen extinguit. [a] *Illa naturæ docet nos non parcere, rationi non acquieſcere, non obtemperare ſanioruin conſilio vel exemplo.* Vnicus actus propriæ voluntatis in re paulò grauiore ſufficit, ad conuellendas omnes animi vires, ad perturbandam con-

a *Serm.* 19. *in Cant.*

conſcientiam, eamque in periculum ruinæ adducendam. Conferens aliquando cum viro graui de quodam Religioſo, qui à vocatione ſua reſilierat, quantumuis excellere virtutibus videretur, aiebam mirari me vehementer hanc Iuuenis ruinam: quid, inquit, tantoperè mirandum eſt? vnica indignatio ſufficit, vt animum immutet, atque de malo in peius vſque ad ipſum præcipitium deducat. Et quid aliud indignatio eſt, quam actus propriæ voluntatis, & amoris erga ſe inordinati, qui præ rebus alijs omnibus infert animæ (cæco quodam impetu in perniciem ruenti, neque præuidenti ſecuturos euentus funeſtos) incredibilem vaſtitatem? Ea ſaltem D. Bernardi opinio eſt: *a Nihil ſic extinguit ſpiritum diſcretionis, quomodo propria voluntas ſubuertens corda hominum, & rationis oculos claudens.* Sanctus ille vir ſatis habebat experimenti, vt iſtis coloribus peſſimam creaturarum exprimeret, & velut perniciosiſſimam diffama-

a *Serm. 19. in Cant.*

famaret. Fortaſſis ab Apoſtolo didicerat, eam tali æſtimatione proſequi: nam D. Paulus nullam ex omnibus creaturis, niſi hanc timebat, & quando cæteras omnes, quæ conſtantiam ſuam infringere, Deique amorem labefactare potuiſſent, in apertum quaſi duellum prouocauit; hanc aggredi nominatim, auſus non eſt. *Certus ſum*, inquit, *quod neque mors, neque vita, neque Angeli, neque Principatus, neque virtutes, neque fames, neque nuditas, neque perſecutio, neque gladius, neque periculum, neque anguſtia, neque fortitudo, neque creatura alia poterit nos ſeparare à Charitate Dei.* a En inuictum Apoſtoli animum, qui nihilominùs propriam voluntatem metuat, neque audeat illam vti cæteras prouocare; adeò ſciebat illam, præ reliquis omnibus, nequam eſſe, atque formidandam. Quod ſi illam citet, facit id dumtaxat ſub generali creaturæ vocabulo: *neque creatura alia poterit nos ſeparare.* Neque puta hanc meam eſſe animaduerſionem

in

a *Ad Rom.* 8.

in verba Apoſtoli, ipſe D. Bernardus id egregie annotauit: *a Cum tot & tanta dixiſſet Paulus, vnam ſcilicet propriam voluntatem reticuit, quæ ſaluationis, & damnationis eſt cauſa.* Illam ergo Apoſtolus non nominauit, etſi nequitiam illius & periculum haberet perſpectiſſima. Sed adeamus aliquem maiori præditum fiducia, qui nobis naturam huius propriæ voluntatis exponat, dicatque, qualis bellua ſit hæc deteſtabilis creatura. Facile illum reperiemus, neque aliò iri neceſſe eſt, quàm ad eundem S. Bernardum, qui iam mentem ſuam vtcumque patefecit. Adeundus ille potiùs eſt, quàm alius, cum viuam eius imaginem proponat, cum horrendum illi bellum indicat, cum detegat illius malitiam, & cumulum damnorum ex ea prouenientium, ſenſu, quàm alius, acutiore. Ex tanta malorum congerie, quæ de illa diuerſis locis operum ſuorum enumerat, non attingam, niſi duo triaue, vt ex ijs arbitreris, num iniuriâ dixe-

a *Lib. de Conſcient. in proœmio.*

dixerim, illam esse pessimam perniciosissimamque.

In declamationibus suis potissimum aduersus illam perorat, infamatq; sanguisugæ nomine: *fuge hanc sanguisugam propriam voluntatem, & omnia reliquisti; hæc enim omnia trahit ad se: depone illam: & iugum tam importabile, quam multiplex, abiecisti.* Soli sanguisugæ vocabulo inhęreamus, plurimos enim sensus comprehendit: sanguisuga trahit & exsugit omnem sanguinem, etiam valentem, si eius auiditati indulges, & vires vsque ad animi deliquium debilitat: ita prorsus voluntas propria: nihil tam valens, tamq; sanum apud te est, quod illa non sorbeat, cuique pestiferum suum os non applicet. Particeps esse vult actionum etiam sanctissimarum, & ex genere suo optimarum, sed eas sibi arrogando labefactat, corrumpitque. *a* In Isaia nonnullis res stupore digna videbatur, quòd Deus eorum ieiunijs, & submissionis actibus non afficeretur, adeòque queruli dicebant: *Quare ieiunauimus, &*

a *Cap. 58,* non

non aſpexiſti ; humiliauimus animas noſtras, & neſciſti ? paucis Deus reſpondit: *Ecce in die ieiunij veſtri inuenitur voluntas veſtra.* Mirari deſinite, quòd quidquid agitis mihi diſpliceat, veſtram voluntatem, non meam, facitis; hæc vnica ratio eſt, alia inquiri non debet. En, Hagiophila, materiam, quæ terrorem incutiat Narciſſulis illis, ſuarum tantùm rerum amatoribus, quiqúe viuere nolunt, niſi ſuo arbitratu, & iuxta beneplacitum ſuarum voluntatum, etiam in rebus, quæ ſpeciem boni præſeferunt. Dicet hic: volo concionari, volo tali fungi officio, quod ad genium meum eſt, & quidem hoc loco, non alibi; ille animum obfirmabit aduersùs ordinationes, & vſum communitatis, vt viuat more ſuo: dedet ſe deuotionibus omninò peculiaribus, aſſumet pœnitentias & mortificationes à recepta conſuetudine alienas; quia ita vult, & voluntati ſuæ arbitrioqúe obſequi placet. Horrendum! nihil horum Deo acceptum eſt, vana ſunt omnia, ſine merito, neque vllo gloriæ præ-

præmio remuneranda; hirudo iſta delibauit, placere Deo non poſſunt. Hirudo execranda! quæ nonnunquam vſque ad extremam ſtillulam, totum ſanguinem exſorbet: ita maledicta propria voluntas, ſubinde ipſam quoque exſugit gratiã vocationis: imò verò, vidi quoſdam, quòd addicti eſſent propriæ voluntati ſuæ, nihilq; agere vellent, niſi quod lubebat, turpiſſimè defeciſſe, malentes ſæculum repetere, quam ſe ſubmittere Dei & ſuperiorum voluntati; imò verò, noui, qui laqueum circumferunt, quique excuſſa vera libertate filiorum Dei, quæ in benigna ſubmiſſione conſiſtit, vt collum falſæ deceptoriæque libertati ſubijcerent, ignorant, quò tandem deuenturi ſint, inter tot tamque periculoſas huius mundi procellas, quibus continuò agitantur; eò quòd neglexerint tollere ſanguiſugam illam, & conterere pernicioſam hanc propriam voluntatem, quæ illos calamitatibus inuoluit, quarum poſſent æternũ pœnitere. Imò verò, ſcio eſſe in domibus Religioſis, illos

los & illas, quibus ad emergendum contendendumque ad perfectionem vires desint : funesta illa hirudo aufert omnem generosum sanguinem ; & propria voluntas, quæ libita tantùm exequitur, sic illos debilitat, vt vitam ducant languentem, ignauam, imperfectionibus vitijsque refertam, quæque intuentibus stomachum & nauseam moueat; omissis molestijs incredibilibus, quibus superiores affligunt, & pessimis exemplis, quibus alios integramq; familiam corrumpunt. Et quænam horum malorum causa est, & origo? nisi propria voluntas, nisi peruersissima illa creatura, quam nominare Paulus non audet, nisi detestanda illa hirudo, cui S Bernardus, tam malè imprecatur? Liceret mihi, per otium, reliquos ipsius titulos recensere; non dubito, quin eam magis, quàm mortem reformidares, & velut Infernum execrareris: posteaquam dixit eam esse sanguisugam, addit: *Non est Dominus crudelis ad illam, non est Tyrannus, tam impius & inhumanus, sic vrgens seruulum;*

Digitized by Google

malum; inquietum malum, nullum onus importabilius, nulla grauior est sarcina. Propone tibi ob oculos omnem crudelitatem barbariemque alicuius Tyranni; & vastitates omnes, quas animæ infert propria voluntas, vidisti. Adferamne præterea, quod idem S. Doctor alibi de illa pronuntiat? cum vipera componit: *Caueamus*, inquit, *à propria voluntate tanquam vipera pessima & nequissima, quæ sola deinceps damnare possit animas nostras.* a Istud profectò est, quod terrorem ijs queat incutere, qui voluntati suæ contra diuinam & superiorum voluntatem obsequuntur. Auertat à nobis DEVS hanc crudelem viperam, quæ suam Matrem, hoc est, animam euiscerat atque interimit. Cuiuis formidanda est, quisquis enim suis opinionibus vehementiùs adhæresçit, & propriam voluntatem, velut idolum adorat, duobus solum digitis ab inferno abest, & prodigij instar erit, si euadat. Testis est deplorandus ille Monachus

a *Serm. de relinq. propr. volunt.*

chus Heron, qui quadraginta annis benè sanctèque peractis, morsus ab hac diabolica vipera, corporis animæq; iacturam fecit: *a Vipera peßima, quæ sola damnare poßit animas noßtras.* Ex omnibus hisce discamus, quanta sit eorum miseria, qui solam peruersæ suæ voluntatis directionem sequuntur. Nonnullos reperias, quibus nihil placet, nisi quod est ad palatum sensumque suum; diceres eos regi à Spiritu sancto, adeò nihil rectè factum est, nisi quod illi volunt, quodque approbant. Miseræ victimæ sunt, quibus sanguisugæ optimum sanguinem exhauriunt; sunt mancipia furori & violentiæ crudelissimi Tyranni subiecta; sunt creaturæ traditæ viperis, quæ eas dilaniant, & vitâ priuant. Clariùs, quàm vnquam aliàs, video animæ Religiosæ abstinendũ penitus à vocabulo illo: *Volo.* Esse debet sine voluntate, aut ita se gerere quasi illius foret expers, nullum illi exercitium permittendo, sed velut mortuam sepul-

a *Ex Cassiano, & Roder. Tract. de Obed.*

ſepultámque tumulo obedientiæ habendo, quod egregiè innuit S. Ioannes Climacus, dum ait: *Obedientia eſt ſepulchrum propriæ voluntatis.*a Quiſquis ita fecerit, voluntatem ſuam, cum voluntatu Dei, aut Superioris, eius Vicarij, commutabit, eámque velut agendorum, omittendorúmq; regulam certiſſimam ſibi proponet. Quiſquis relicta vita ſæculari ſe Deo commiſit, prudentiùs incedere non poteſt, quàm ſi dictum huius diuinæ & amabilis voluntatis ſequatur. Plerumque neſcimus, quid appetamus; nobis ipſis blandimur; excæcant nos paſſiones noſtræ: quid igitur æquiùs facere poſſumus, quàm amplecti lumina huius voluntatis, quæ nouit optimè, quid ſit in rem vtilitatémque noſtram! An Angelos ſapientiâ ſuperamus? at ex ijs fuere, qui obſequendo ſuæ voluntati, perierint: *b In cælum conſcendam, ſedebo in monte teſtamenti, in lateribus Aquilonis,* aiebat eorum Princeps, pluráque addebat alia, quæ eſſe, aut facere volebat. Ad

a *Grad.4.* b *Iſa.14.*

quæ reſpondet Bernardus: *a Tu tibi miſer ſedem collocas in Aquilone, plaga frigida & nebuloſa.* Et quid agis miſer? volebat te Deus collocare *in ſplendoribus Sanctorum*, & tu deligere vis Aquilonem, quo nulla Mundi plaga frigidior eſt, aut maioribus nebulis obfuſcatur? quidni negotium Deo committebas? perijſti: quia tuæ voluntati obſecutus. O quot adhuc Luciferos tellus iſta fert, qui occupationes ſibi procurant, qui dimoueri ſe locis, quæ arrident, non patiuntur, qui ambiunt officia, & dignitates, vnde ruant! *quid miſeri, ſedem collocatis in Aquilone, plaga frigida & nebuloſa?* Filij Zebedæi eſtis: *Neſcitis, quid petatis.* Petebant hi quâdam honoris cupiditate obcæcati, adhibitâ Matris interceſſione, vt vni liceret ad dexteram Filij Dei, alteri ad ſiniſtram conſidere. At fatuam fuiſſe poſtulationem oſtendit S. Chryſoſtomus, Chriſti loco reſpondeus: *Neſcitis, quid petatis; ego vos vocaui ad partem dextram de ſiniſtra, & vos veſtro conſilio curritis ad ſiniſtram.* Ad eundem modum

a *Serm. 17. in Cant.* ſæpe

ſæpe nos inſani facimus. Si Deo & Superioribus totam noſtri curam relinqueremus, cederent meliùs omnia, meliúſque collocaremur, quam ſi voto noſtro propenſioniſque fuiſſet ſatisfactum, vnde amitteremus bona præſentia diuinarum gratiarum, & futuræ gloriæ incrementa, iuxta D. Bernardi ſententiam: *Grande malum propria voluntas, quæ fit, vt tua bona, tibi bona non ſint.* Si huic malo ſubiecta es, Hagiophila, prouide; ſi præcipua hæc tua paſſio eſt, viribus omnibus, & quouis impendio ab eadem te expedias: & vt vitam ducas hilarem tranquillámque, ſcias mediũ nullum eſſe efficacius, quàm vt voluntatem tuam nunquam facias, verum eidem renunties, vt voluntatem ſupremi Domini exequaris; ſi aliqua huius vitæ felicitas eſt, illic conſiſtit, *quoniam vita in voluntate eius.* a

Addi poterit Lectio quatuor priorum capitum tract. 8. part. 1. Rodericq. vbi de conformitate voluntatis humanæ, cum diuina ſermo eſt. Aut lege cap. 23 & 25. lib. 3. de Imitatione Chriſti.

a *Pſal.* 49.

Abſolutâ Lectione, renoua deuotionem tuam, erga Sanctos, quos quotidie in opem, & tutelam, ex Martyrologio, vel aliunde, eligis. Credo equidem affici te erga Sanctum illum, quem totius anni Patronum inſtituiſti, & illum etiam, qui tibi ſorte ſingulis menſibus accedit, verùm de quotidiano Patrono dubitare poſſe mihi videor, cùm tamen ea inſignis & vtiliſſima deuotio ſit. Quare author tibi ſum, vt hodie illam innoues. Et adiumento eſſe tibi poterit, caput tertium & vltimum, *fœderis mei cum cœlitibus contrahendi*, ſi ad manum eſt.

II. MEDITATIO.

De Excellentijs & Prærogatiuis Conformitatis cum diuina voluntate.

Oratio præparatoria conſueta.

I. *Præludium.* Propone tibi S. Paulum, qui in tam præclarum Apoſtolum, nobilémque Dei miniſtrum ideò euaſit, quod primo ſtatim Conuerſionis ſuæ exordio ſe diuinæ voluntati penitus commiſiſſet, dicens: *Domine, quid me vis facere?* paratus ad omnia ſum. Hoc verbum origo fuit, & princeps cauſa illius

eximiæ

eximiæ ſanctitatis, quam deinde conſecutus eſt.

II. *Prælud.* Pete à Deo, vt tibi clarè manifeſtentur emolumenta perfectæ conformitatis, vt huius exercitatione, particeps eorum fieri merearis.

I. *Punctum.* Interna ſui Reſignatio & conformatio cum diuina voluntate, eſt nota eorum, qui ſincero amore, fideliq́ue obſequio Deum proſequuntur. *Fideles in dilectione acquieſcent illi.* Æquiſſimum illud eſt, ſeruire enim oportet Domino ex illius ſententia & voluntate, neque benè ſeruiet, qui ſibi hoc axioma non propoſuerit. O amantium fideliſſime! volo inter tuos fideles eſſe, imò ſi poſſim, cæteris exactior, vt exequar omnes voluntates tuas, etſi minimo eæ nutu ſignificentur! volo, ô Dominorum optime, vt hoc indicio omnes agnoſcant me eſſe de numero ſeruorum tuorum!

II. *Punctum.* Sancta & perfecta iſta conformitas nobiliſſimum eſt munus, quod offerre poſſumus diuinę Maieſtati: per hanc enim præſentamus id, quod

propriè noſtrum eſt, & reliquis omnibus præſtantius. Aurum, argentũ, opes, corporis afflictiones, & quidquid aliud, nihil eſt, ſi cum corde, voluntatéque comparetur; qui cor donat & voluntatem, donat omnia, nihil ſeponit. Deo etiam ſic placet, vt munus nullum ei acceptius ſit, quandoquidem eâ ratione ſibi ſubiectas habet nobiliſſimas ſuas creaturas. O Deus vnicè ſupremo digne imperio, & voluntatum omnium tam Angelicarum, quàm humanarum Dominator, meam integrè penitúſq; tibi conſigno, & me gloriæ, quæ in voluntatum tuarum adimpletione conſiſtit, poſſe aliquid adijcere, vehementer lætor.

III. *Punctum.* Hæc conformitas mater eſt tranquillitatis animi, & gaudij interioris. Illud canebant Angeli in Saluatoris Natiuitate: *Gloria in excelſis Deo, & in terra pax hominibus bonæ voluntatis.* Quinam verò ſunt bonæ voluntatis, ſi non ij, qui ſuam cum diuina conformant? Illud Iob dicebat: *Acquieſce Deo, & habeto pacem, erítque omnipotens contra*

hoſtes

hoſtes tuos; tunc ſuper Omnipotentem delicijs affluës. Hinc è contrario accidit, vt qui diuinæ voluntati aduerſantur, vt ſatisfaciant ſuæ, nullâ pace, nullâ quiete perfruantur, ſed magnis exagitentur tumultibus, inquietudinibúſque; *Quis reſtitit ei, & pacem habuit?* qui verò conſentiunt, eiſque ſe accommodant, Regulorum inſtar, vitam degunt ſolatijs plenam. Ita mendicus ille tam rerum inops, quàm virtutum diues reſpondit Taulero, quis eſſet interroganti: Rex ſum, & Regnum meum eſt anima mea, vbi omnia ex placito & voluntate Dei contingunt. O talium Regum Amator Deus, fiat beneficio tuo anima mea Regnum Pacis; malo enim mortem oppetere, quàm vel minimæ tuæ voluntati aduerſari.

Colloquium. Dic cum Dauide: *Paratum cor meum*, DEVS, *paratum cor meum*; vis vt aëris & anni tempeſtates mihi graues ſint, & frugibus inimicæ? *Paratum cor meum.* Vis me diuitem, an pauperem; honoribus elatum, an de-

preſſum infamia ; ſolatijs abundare , an mæroribus ? quod vis, volo. *Paratum cor meum.* Vis me formam habere, an turpitudinem ? valetudinem, aut morbos? ingenium , aut ſtupiditatem ? vitam , aut mortem ? *Paratum cor meum,* DEVS. Voluntas enim mea, tua eſt. Optas , & decernis, vt parùm, aut multùm in virtutibus proficiam ? parùm , aut multùm in gratia, & amore tuo ? magnam gloriam, aut exiguam in cælo conſequar? idipſum optat cor meum. Ita enim promptum eſt ad omnes voluntates tuas , vt nihil aliud deſideret , quàm illas accuratè adimplere. *Paratum cor meum,* DEVS *paratum cor meum.* Pater. Aue.

Recollectio. Viſitatio Venerab. Sacramenti. Examen Conſcientiæ. Prandium. Recreatio. Tempus ſcribendi, aut propoſita proximè concepta, aut rem aliam , ad aliquod animi leuamen.

Sequitur Lectio ſpiritualis.

DIS.

DISSERTATIO POMERIDIANA.

De felicitate eorum, qui Deo se totos tradunt.

NVnquam memini eius responsionis, quam fecit (referente Theodoreto) Monachus Macedonius Principi cuidam, quin maximum aliquid animo concipiam de eorum felicitate, qui se penitùs Deo tradunt. Venationi incumbens hic Princeps, altiùs in Eremum penetrauerat, vbi sanctum illum virum offendit: stupere primùm, eo loci hominem reperiri, deinde adire etiam & alloqui, quid in tam semotis nemoribus, & horrendâ solitudine actitaret. At rogo humillimè, inquit Monachus, Celsitudo tua id beneficij mihi præstet, dicátque prior, cuius rei gratia hùc accesserit, hinc enim aliquod responsioni meæ momentum accedet. Placet, subiungit Princeps: *Ego veni, vt venarer apros & ceruos.* *Ego autem veni*, reponit Macedonius, *vt venarer Deum meum, & ab hac iam pulchrâ venatione nunquam cessabo.*

Quibus dictis, ſubmiſſo capite, humiliq́ue facta reuerentia ſe recepit.

Quid videtur, Hagiophila, de hoc homine, in quo dubites, virtutémne, an reſpondendi acumen magis admireris? quod ad me attinet, videre mihi videor hominem, qui totum ſe Deo manciparat, per ingentem creaturarum omnium abdicationem; & apud quem maiore loco & æſtimatione non erant omnes totius Orbis Monarchæ, quàm quæuis annoſa arbor eius ſolitudinis, quam ſummâ animi voluptate incolebat. Et facilè apparet talem illum fuiſſe, qualem illum mihi propono, tum ex ſancta glorioſáque reſponſione, tum ex ſeceſſu, quem illicò repetijt ſine metu diſplicendi Principi, cum quo colloquebatur. Quantum iſtud eſt, ſemel ſe Deo integrè tradidiſſe? ſumma huius vitæ felicitas eſt, tum hominibus ſæcularibus, tum ijs, qui in Religione degunt; ſtatus eſt (liceat mihi vti eâdem ſancti viri conſideratione) vbi Deo impenduntur eædem curæ, ijdem labores, ſed & eædem voluptates, quas

ille

ille capit, qui venatione delectatur, hâc solùm differentiâ, quòd curæ illius, qui se Deo plenè consignat, sint quæstuosiores, & labores gratiores, & voluptates millies, & sine comparatione sint magis delicioſæ, quàm illæ, quibus fruitur, qui tempus omne totámque vitam venando consumit.

Aduertis, Hagiophila, me paulatim insinuare velle, quid sit, integrè se Deo tradere; & verò facere id proposui, priusquam excellentiam boni inde prouenientis declarem. Et vt solidiùs hunc primum gradum figam, dico: Tradere se Deo integrè, est: posito firmo animi decreto illum non offendendi culpa aliqua siue mortali, siue veniali, saltem deliberatè, ferri maximo illi placendi studio, idque contentè constantérque, est: proculcare pedibus omnes considerationes humanas commodi, æstimationis, satisfactionis propriæ, valetudinis, vitæ denique ipsius, vt simus id, quod à nobis Deus requirit; est: spiritalibus oculis cuncta intueri, non regi alio lumine

quàm diuino, accuratiſſimè obtemperando omnibus illius inſpirationibus; eſt: cor habere ab omni creatura vacuum, nullâ aliâ intentione, aut propoſito, quàm vt illud Deo repleatur, rectà in illum tendat, illiſque vni laboret, & viuat; eſt: ita nos Deo vnire, vt nihil tam forte validúmque ſit in tota rerum natura, quod nos queat ab illo ſeparare, nihil boni, aut ſolatij quærentes niſi in illo, & propter illum; eſt: ſe omnino conijcere in ſinum diuinæ illius prouidentiæ, committendo curam & adminiſtrationem rerum omnium ad nos ſpectantiũ, in bonis fortunæ, in valetudine corporis & animi, in ſtudijs & propoſitis, in vita, in morte, in æternitate, vt pro arbitrio cuncta diſponat; eſt denique, ſe in rebus omnibus diuinæ illius voluntati conformare, nihilque aliud velle & deſiderare, quám quod ille vult, & deſiderat; totum hoc eſt, Deo ſe penitùs integréque tradere.

Diem hunc mihi, Hagiophila, quin & tibi, feliciſſimum luxiſſe iudicarem, ſi poſſem,

poſſem hanc ſanctam abdicationem obtinere à te, & perſuadere, vt te omnino, re nullâ exclusâ, Deo Parenti optimo conſignares. Quidquid præ te feras, nondum illius es; paruulis plicis inuolutum eſt cor tuum, quibus obtegis vanos illos tuos in aliquam creaturam affectus; Amor ille tuiipſius, quo cupis eminere, amari, blandéque haberi ab alijs, optimam cordis tui portionem occupat, vix angulus Deo relictus eſt. Vbique te quæris; qüidquid cupis, appetis vehementer, & cedere Deum, illóſque qui te gubernant, neceſſum eſt. Non acquieſcis eorum voluntatibus, niſi aliquod tuum commodum intercedat; tot inepta propoſita, tot inſana deſideria, tot vanę animi occupationes, tot reſpectus humani obſident miſerum cor tuum, & circumuagantur, aut inuadunt, vt illud ditioni ſuæ ſubijciant, excludántque illum, cui iſtud vni tradidiſſe videbaris. Itáne. Hagiophila, ſemper inſanies, nunquam eris circumſpecta, & toties à creaturis illuſa nondum ſapies, adhuc decipi te ſines?

poſt tot acceptas ab ijs iniurias & afflictiones, nondum dolos & perfidiam illarum deteſtaberis ? tantáne deliberatione opus eſt, vt eas deſeras, & vt tandem aliquando te dones tuo Creatori ? quid per tot recidiuas, tantámque inconſtantiam tuam obtines ? omnis vita tua, & flos annorum cadendo, ſurgendóque, & iterum recidendo reſurgendóque peragitur : quæ, malum, iſta infidelitas ? poſt tot gratias & tanta lumina tibi à Deo conceſſa, potéſtne turpior perfidia excogitari ? JESVS & illius Amor nunquam erunt Domini cordis tui ? ſemper miſella anima tua erit tuarum præda pallionum, & cuiuſuis arbitrio libidiniſque exponetur ? ô vagam te & mutabilem laperi tandem mentis oculos, & ingratitudini, perfidiæ & inconſtantiæ tuæ modum pone, & iam nunc te conſigna Amatori animæ tuæ, trade te Deo penitus, ea quâ fieri par eſt, ratione, ac ſeriò proteſtare nihil deinceps fore tam validum, quòd labefactare conſtantiam tuam poterit, aut minimùm de

iuſtis

iuſtis illis & ſolemnibus propoſitis decerpere. Quiſquis volet, Hagiophila, aliò ſe conferat, tu caue, ne alteri quàm Deo te dones, ſis tota illius, ad illum contende, neque aliud quære quàm ipſum, ſanctiſſimámque ipſius voluntatem; & tunc demum, te reputa mortalium feliciſſimam: & ſi quando ſubierint mentem cogitationes, quæ auocare & contrarium ſuadere niterentur, memineris illicò trium prærogatiuarum felicitatis tuæ, quas tibi in ſolatium relinquo.

Prima prærogatiua eius, qui ſe Deo penitùs tradit, eſt illa immunitas & exemptio à ſeruitute & fallacijs creaturarum, quæ ſubiectum miſerum cor ſeriùs aut ocyùs opprimunt, atq; affligunt, ſcilicet veriſſimũ eſt, quod quidam cecinit:

Sola ſalus ſeruire Deo, ſunt cætera fraudes.

Neque magis aberrat Thomas de Kempis, dum ait: *Miſer es, vbicunque fueris, & quocumque te verteris, niſi ad Deum te conuertas.*[a] Res manifeſta eſt, &

a *De Imit. lib. 1. cap. 22.*

& experientiâ nimiùm probata, nullam dari creaturam, cui fidi ſecurè poſſit, neque vllam eſſe idoneam, quæ plenè animis noſtris ſatisfaciat. Quis ambigit, quin omnes Orbis diuitiæ cunctæque voluptates, mera ſint ſomnia & deliria? fuit hæc Regij Vatis opinio, qui diuitibus loquens ait: *Viri diuitiarum dormierunt ſomnum ſuum, & nihil inuenerunt in manibus ſuis.* Et quotquot rectè iudicant, in eandem ſententiam concedunt. Iobi amicus, gaudium peccatoris ad inſtar puncti eſſe aſſerit, & Tertullianus voluptates omnes vocat momenta voluptatum; & ſicut aggregata mille puncta, ſi Philoſophis credimus, punctum vnicum non excedunt, ita omnes mundanorum voluptates, omnes dignitates, omnes pompæ, omnes honores, omnia denique illorum bona, cùm puncta ſint, etſi coaceruentur, non ſunt niſi punctum. In Annalibus S. Dominici memoriæ proditum eſt, Rolandum, eximium illum Cremonæ Doctorem, poſtquam diem cum amicis in omni lætitia-

rum

rum genere consumpsisset, noctu domum reuertisse, tanto pressum animi dolore & fastidio, quanto per diem gaudio diffluxerat: quò nunc (secum tacitus aiebat) eæ voluptates, quas hodie cepi? vbi epulæ, vbi ioci, vbi choreæ, vbi tam chara amicorum societas, quò ista abiere? ex omnibus mihi nihil reliquum est, nisi nausea de celeri illorum transitu, & conscientiæ vulnus de tempore malè collocato, alijsque sceleribus, quæ ibi contraxi. Hæc aduersio plurimùm illi profuit, nam statim decreuit, animum suum à vanis illis solatijs abstractum, integrè Deo consignare, cuius rei gratia Ordinem Diui Dominici ingressus est. Quis prætereà ignorat, non plus fiduciæ in hominibus (vti magni potentésque sint) quàm in caducis illis delicijs collocari debere? non magis fidendùm homini, qualiscumque ille sit, quàm asseri putrido cariosóque; inniti subsidio, authoritati, amicitiæque personæ alicuius, est inniti ligno putrido, inquit Origenes, ad rem ingeniosè connectens duas propositio-

ſitiones Moyſis & Ieremiæ: *Maledictus qui pendet in ligno*: & *Maledictus homo, qui fidit in homine*; [a] quaſi vnum idémque eſſet lignum carioſum, aut arbor mortis, cui ſcilicet malefici affigebantur, & homo qui natura ſua, & ab animi mobilitate mutari poteſt, & fallere. I nunc, & fide creaturis, huic homini, huic Principi, huic amico, huic familiari, modò memineris, aſſerem eſſe carioſum, & lignum, in quo funeſtum exitum conſequaris, & fortaſſe mortem ipſam aut corporis, aut animæ. Nunquam Domino ſeruiam, qui mori poſſit, aiebat B. Franciſcus Borgia: tu fac ampliùs aliquid, & dic: Nunquam amabo creaturam, vt in ea affectum & fiduciam collocem, quę deſtituere aut fallere me queat. Re minimâ opus eſt, vt cor humanum immutetur, ſufficit vna ſuſpicio, minima offenſiuncula, aliqua æmulatio, apprehenſio leuis deſpicientiæ; ipſa demum temporis diuturnitas frigus aliquod afflat cordibus amore mutuo maximè

a *Deut.* 21. *Ierem.* 17.

ximè incenſis: & poſt hæc à tali inconſtantia ſolidum aliquod fulcrum exſpecta. Carolus VII. neminem in toto Regno agnoſcebat, cui magis fidere poſſe videbatur, quàm cuidam militiæ Duci. Dederat is talia fidelitatis ſuæ argumenta, vt Rex immobilem exiſtimaret: nihilominùs cepit eum aliquando curioſitas, vt inquireret, forétne aliquid, quo poſſet ad defectionem, aliúmq; quærendum Dominum ſollicitari? Sereniſſime Rex, reſpondit, deſpicientia. Deſpicientia, inquit Rex, facere id poſſet? imò verò, oppoſuit, deſpicientia meæ perſonæ id faceret; & Majeſtatem tuam rogo, ne lubeat experiri. Si me audis, Hagiophila, nulli perſonæ te dedes, citiùs, aut ſeriùs mutabitur; & ſi te non fallet, tamen te deſtituet aliquando, niſi fortè ſit immortalis. Si verò tantum te tenet deſiderium innitendi alteri, amandi, cor & affectum tuum largiendi, innitere Deo, vnicè illum ama, & te integrè illi largire: in eo ſolo vera quies ſolidúmque gaudium reperitur, quæ eſt altera illius prærogatiua.

rogatiua, qui ſe Deo plenè tradit. *Valde auarus eſt, cui Deus non ſufficit*; *a* Ille ſupremum bonum eſt, & omnium bonorum gaudiorúmq; excogitabilium fons, & origo, nulliq́ue ſubiectus mutationi, quid te illi donare reformidas? aut quies, & pax, & ſolatium non datur, aut ab hoc amico datur: *Dura ſunt omnia, & tu, Domine, ſolus requies*, aiebat S. Auguſtinus: *b* cætera affligunt, ij autem qui te fruuntur, tuiq́ue ſunt, nouam ſemper in te reperiunt ſuauitatem. Noſtrorum Regum aliquis olim monile pretioſum dedit mulieri, hoc inſcriptum lemmate; *Qui me habet; non habet, quod vltra deſideret.* Dictum audax & temerarium, cùm ſolus Deus ita loqui poſſit, plenéque votis, & deſiderijs ſatisfacere. Qui in Mundo ſunt fortunatiſſimi, quamquam diſſimulent, in ſpinis ſunt, & maximis perturbationibus agitantur, ſi illos Deus deſtituerit, neque amicitiæ ſuæ compotes fecerit; vti è contrario qui Dei eſt, illiq́ue omninò deditus, parem cum Angelis conditionem obtinet, nec minori, quàm illi,

a *Bernard.* *b* *Lib. 6. Confeſſ. cap. 16.*

illi, animi pace perfruitur, hanc etiam deuotionem ſuam, minimáque ſolatia, quæ Deus famulis ſuis impertit, omnibus terræ delitijs, & mille Mundorum imperium anteponit. O quàm volupe eſt audire egregias illas animas, quæ omnem affectum ſuum in Deo collocârunt, neque alibi, quàm in eo quietem reperiunt! Narrat P. Balthaſar Aluarez, ſibi Superiori, quendam noſtræ Societatis Concionatorem, dum conſcientiæ rationem redderet, dixiſſe, quod ſi quidquid Deus gratum iucundúmque in hac rerum natura condidit, accumularetur, fierétque æternum, tanti iſtud facturus non eſſet, quanti ſolatia, quæ ex Dei communicatione per horæ quadrantem hauriebat. Doctiſſimus Suarez ex noſtro Ordine fuit eiuſdem opinionis, dum aſſeruit, malle ſe ſuam omnem ſcientiam amittere, quàm negligere vnam horam Meditationis, & occaſionem cum Deo conferendi. Quædam alia perſona id frequenter in ore habebat, nolle ſe permutare illa ſolatia, quæ ex vnica Communione

munione colligebat, cum omnibus ijs voluptatibus, quas homines ſimul omnes ex creaturis capiunt. O Deus quies vnica eorum, qui te quærunt, immitte nobis tantum creaturarum faſtidium, vt blandè compellamur ire ad te! ô amor vnicè amande, imple corda noſtra amaritudinibus, & ſatura fallacijs, quas inferunt omnes ij, quos amandos iudicamus! fortaſſe hinc diſcemus ſapere, & tandem quamuis ſerò, rapiemur ad te, vt plenè ſimus tui, vtque viuamus in ampla illa quiete, quâ fideles tui amantes perficiuntur.

Addamus aliquid de tertia prærogatiua, quæ complet felicitatem eius donationis ſuiipſius, quæ Deo fit: Eſt aliquid, exemptum eſſe ſeruitute & fallacijs creaturarum; plus eſt, eſſe in quiete admiranda, & ſtabili; ſed gaudium inde proueniens, quòd quis Deo adhæreat, & intimè gratiam beneuolentiámque illius acquiſiuerit, nullo ſtudio ad eam occupandam omiſſo, incredibile eſt, præſtátque gaudijs omnibus, quæ poſ-

ſent

ſent hîc in terris obtineri. Tale gaudium fuit B. Angelæ de Fulginio, quo ſic afficiebatur, vt diceret ſe non permutaturam cum omnibus vel licitis, vel illicitis voluptatibus omnium creaturarum; addebátque, etſi anima illius capax foret triſtitiæ (vti in hac mortali vita fieri neceſſe eſt!) ſe nihilominùs illic conclaue gaudiorum habere, dum ſe Dei filiam ancillámque reputaret. Magnum diſcrimen eſt inter gaudia Mundanorum, & gaudia filiorum Dei: illorum gaudia ficta ſunt, & ſpeciem tantùm habent gaudiorum, internos animi dolores, & vulnera diſſimulantium; at filiorum Dei ſolida ſunt, interna, & continua, & ita illis propria, vt ſolis conueniant, nullâ eorum ſpe alijs relicta; & quamquam ſubiecta ſint quibuſdam triſtitiæ motibus, illa tamen ſic ab affluentia gaudij temperatur, vt vix triſtitia dici debeat, quod S. Paulus his verbis diuinè innuit: *Quaſi triſtes, ſemper autem gaudentes.* in quæ ſic D. Auguſtinus: *Triſtitia noſtra habet quaſi, gaudium noſtrum*

non

non habet quaſi, quia in ſpe certa eſt; & non dicit Apoſtolus, quaſi gaudentes: *a* id eſt, Serui Dei capaces non ſunt veræ triſtitiæ, ſunt autem ſolidi gaudij, cùm ab ijs gaudij fons, qui eſt à Deo, & in Deo ſolo, auferri non poſſit.

An non ſentis, Hagiophila, aliquem huius gaudij appetitum? vis illud obtinere? affige te Deo. *Vis habere gaudium ſempiternum*, inquit Auguſtinus, *adhære illi, qui ſempiternus eſt.* Mundum mundanis relinque, pars tua ſit Deus, cui te melius quàm antehac conſigna; ſi iſtud nunc obtinere abs te poſſis, reperies in illo quietem tuam, tuam ſalutem, tua gaudia, & quandam omnium bonorum complexionem: hoc pretio hunc amicum repudiabis?

Si Lectio hæc non ſufficit, aut non arridet, proſequere ea de Conformitate in Rodericio, quæ manè deſignaui, ſaltem quatuor aut quinque capita, ad quæ perueneras. Aut lege cap. 37. & 59. libri 3. de Imitatione Chriſti.

Sequitur Examen.

EXA-

a *In pſal.* 48.

EXAMEN CIRCA TEMPERANtiam, & Sobrietatem.

HInc cognoſces, an habeas in Sobrietate perfectionem.

Primò, *Duas duntaxat in die refectiones ſumere, niſi neceſſitas aliud exigeret: quam in rem dicere ſolitus erat S. Petrus Luxemburgenſis, non comedere, eſſe Angelicum; ſemel in die comedere, eſſe Sanctorum; duplicem refectionem ſumere, eſſe hominum, & ſæpius id ſi fiat Brutorum eſſe.* Secundò, *In ordinarijs refectionibus, neceſſitatis modum non excedere.* Tertiò, *Nunquam comedere ad ſaturitatem, aut tantum, vt ad ſtudia, ad lectionem, ad orationem aliáque exercitia reddaris ineptus.* Quartò, *Aliquantulum ſe mortificare, tum quoad ciborum qualitatem, tum quoad quantitatem.* Quintò, *Non ita cibis immergi, vt non attendamus aut lectioni, quæ ad menſam fit, aut ſermonibus aliorum, aut pijs conſiderationibus, quas habere nos oportet, dum ſoli ſumus, vel ab alijs ſiletur.* Sextò, *Non vorare, neque tantâ auiditate comedere, vt cibus non rectè maſticetur.*

Septimò, *Non appetere delicatiora, neque in victu, neque in potu.* Octauò, *Vinum moderatè diluere.* Nonò, *Non bibere vltra necessitatem.* Decimò, *Sine eâdem, extra consuetum refectionis tempus non manducare, nisi permissum sit, ne sensualitati, aut ineptæ aliorum consuetudini obsequaris.* Vndecimò, *Non indulgere gulæ comedendo fructus, dulciaria aliásque cupedias siue priuatim & furtim, siue publicè, & cum alijs.* Duodecimò, *Diebus ieiunij non excedere in sumenda collatione.* Decimò tertiò, *Non plus idcircò sumere, quòd sequenti die ieiunandum sit.* Decimò quartò, *Diebus esurialibus, non ita se in prandio ingurgitare, vt cæna, etiam quouis alio die, valetudinis causa omitti posset.* Decimò quinto, *Parcè cænare.* Decimò sextò, *De victu nunquam queri.* Decimò septimò, *Non loqui de bonitate vini, ciborum, aliarúmque lautitiarum.* Decimò octauò, *Interdiu de cibis non cogitare.* Decimò nonò, *Conuiuia declinare, & abstinere ab escis calidioribus, quæ aliquod castitati detrimentum adferre possent.*

Sequi-

Sequitur tempus ad aliquam partem Officij diuini, aut alterius Orationis vocalis, quam excipit Consideratio.

CONSIDERATIO.

I. QVanta felicitas, exemptum esse tyrannide insatiabilium desideriorum, quæ sola nos reddunt infelices! desideria desiderijs crescunt, & vno expleto, quatuor, vel plura alia subitò enascuntur. Vnicum est desiderium rebus omnibus pretiosius præstantiúsque, scilicet, nihil aliud velle, neque desiderare, quàm facere Dei voluntatem.

II. Placeat hominibus, quisquis volet, ego nolo alteri placere quàm Deo; cùm certus sim, me eius famulitio indignum, si cupiam placere creaturis. Maiorem mihi arrogare gratiam non possum, quam Paulus qui dicebat: *Si hominibus placerem, Christi seruus non essem.* Quid præstat, an Christo placere, an homini? quisque pro se iudicet, ego, quid mihi agendum sit, noui.

III. Tota vita mundanorum nihil aliud est, quàm quædam compositio

vultûs affectata: nunquam riſum & lætitiam magis ſimulant, quàm quando cor lacrymis diffluit. Forment effingàntque quantum voluerint, nunquam peruenient ad lætitiam eius animæ, quæ nihil præter Deum quærit, quæ rectà in illum tendit, quæq; aliud non vult, quàm obſequi eius diuinis voluntatibus.

IV. Neſcio, quo ſpectet eorum glorioſorum ambitio, qui cuperent eſſe eximij, & à nemine dependere; faceſſat hæc inſania: ſi mihi optio daretur, vt vel à me vno dependerem, vel in omnibus, & per omnia à Deo, facile delegerem: glorioſum mihi foret ab eo dependere, & infeliciſſimum, ſi meæ voluntatis dominus & arbiter eſſe permitterer: ceſſit mihi iſtud ſemper peſsimè. Volo, & placet, vt Deus ſit vnicus mei rerùmque mearum moderator.

V. Accidat quidquid euenire poteſt, peſtilentia, bellum, fames, infamia, vituperium, calumnia, iactura bonorum, valetudinis, vitæ: plus oculis meis iſta diligam, quòd illic reperiam diuinam

volun-

voluntatem; inopiam oſcularer, ſi me adiret, amplecterer ambabus vlnis omnes Cruces vniuerſi, ſi eas Deus imponere dignaretur; poſtquam didici, nihil citra diuinam voluntatem, in tota rerum natura, accidere, quamquam caro obluctetur, moleſteque ferat, animo tamen læto alacrique excipio omnia, & complector.

VI. Sumne maior Dominus quàm Chriſtus IESVS? ſumne dignior Princeps quàm Seraphini? ſumne Monarcha excelſior, quàm omnes ij Reges Regni cælorum? at hi omnes non alio nomine magni, digni, excelſique ſunt, quàm ob magnam ſubmiſſionem, qua ſe omnibus Dei voluntatibus ſubiecerunt. Dixere: Tua voluntas fiat, ô Deus! hac ſemper vſi, in hac omne ſtudium ſuum, omnemque gloriam collocarunt. Quæ iſthæc foret impudentia, vt aliter facere velit terræ vermiculus, & ex æquo cum diuina, ſuaque voluntate paciſci! nihil ſapientiùs, quàm ſapientes imitari.

Hora relaxandi animum, deinde Officij diuini, aut aliarum Precum vocalium, Visitationis Venerabilis Sacramenti, tum præparationis ad sequentem Meditationem.

III. MEDITATIO.

De exemplis Sanctorum in hac Conformitate.

Oratio præparatoria solita.

PRælud. I. Propone tibi animas nonnullas ad tantam gloriam euectas, vt inter Seraphinos consideant, easque interroga, qua ratione illum gloriæ gradum sint consecutæ. Respondebunt: conformando voluntatem nostrã cum diuina: quemadmodum aliquæ responderunt aliquando B Stephanæ de Soncino, in quadam illi facta reuelatione.

II. *Prælud.* Pete gratiam, vt sanctorum exemplo stimuleris ad nihil volendum, nisi quod vult Deus.

I. *Punctum.* Considera primò, optimi Isaaci Resignationem, qui etsi præ-

uide-

uideret paterni animi decretum, posset-que fugâ sese eripere, vti iam perfecta ætate & viginti quinque annorum vir, acquieuit tamen omnibus modis, & flexis genibus Parentis gladio caput subiecit. Secundò Dauidis, dicentis Deo: *Vt Iumentum factus sum apud te*, quæ est aptissima similitudo ad veram indifferentiam significandam. Iumentum enim obsequio promptum est, nulla habita temporis, aut loci, aut vectoris, aut oneris ratione. Tertiò IESV Christi, cui nihil intererat, seu in Nazareth fabri officio & colligendis lignorum sarmentis exerceretur, seu Concionibus per Iudæam habendis, patrandisque miraculis insudaret. O insignem superbiam meam! qui semper id volo, quod honorificum est, quasi aliquid dignius nobiliusque sit eo, quod est secundum Dei voluntatem!

II. *Punctum.* Attende primò ad Resignationem alicuius Angeli, cui cura miserrimi homuncionis commissa est: sit improbus, sit deformis, sit monstrum

hominis: eum curat Angelus per totos quadraginta, quinquaginta & plures annos, eâ promptitudine & voluptate, atque si foret sanctus quispiam, aut aliquis ex terræ moderatoribus. Secundò ad illam excellentis istius serui Dei, qui dicebat: malle se ex Dei voluntate, vt vermiculum, repere per terram, quàm ex sua, inter Seraphinos considere. Ad illam S. Gertrudis, de qua Dei filius aliquando Mechtildi reuelauit, illam adeò promptè solitam consentire omni nutui diuinæ voluntatis, vt magis membra cum corde non conspirarent. Quid ad hæc cor meum! nonne istæ lectiones sunt, quibus omne meritò studium operamque impendas?

III. *Punctum.* Expende primò Conformitatem, quam habuit cum diuina voluntate Catharina Genuensis, exclamare solita: volo quidquid Deus vult, & serio animi decreto optarem, vt pars illa mei quæ Deo vel in minimis contradiceret, in puluerem redacta ventis traderetur, aut annihilaretur potiùs. Secundò

cundò illam huius Religioſi, de quo meminit Cæſarius, dicentis, quod ſi Deus condemnare illum vellet, nihil ſe refragaturum, imò ne impediturum quidem, etſi id poſſet vnica Oratione Dominica recitata: Id dumtaxat poſtulaturum, vt nullam tota æternitate cogitationem contrariam diuinis diſpoſitionibus admitteret. Tertiò, Et hanc viri illius Deo deuoti, qui, teſte Salmerone, loco precationum decurſis Alphabeti litteris, Deum rogabat, vt cùm ſciret omnem illarum litterarum collectionem combinationemque; id ex ijs colligeret, quod foret ad ipſius arbitrium & voluntatem; nihil aliud ſe velle, quàm quod eſſet illi conſentaneum. O Deus conſentientium amator voluntatum! cur non in mentem mihi veniunt ſimiles ſententiæ, & inuentiones, quibus approbem in omnibus, & per omnia, diuinæ voluntatis tuæ diſpoſitiones?

Colloquium ad ſanctos, vt tibi donum huius ſanctæ Conformitatis obtineant. Pater, Aue.

Recollectio. Lectio Thomæ de Kempis. Rosarium. Visitatio Venerabilis Sacramenti. Cæna. Recreatio. Litaniæ Sanctorum. Visitatio Venerabilis Sacramenti. Præparatio Meditationis craſtinæ. Examen. Quies, ſed prius triplici genuum flexione honora imaginem B. Virginis, quæ in cubiculo tuo expoſita eſt. Cultus ille magis tibi proderit, quàm exiſtimas: delectatur eo Deipara, & mirum in modum compenſat.

Vbi est absconditus Pulcher, quem desidero? Aug:

DECIMVS DIES.

De Amore erga Venerabile Sacramentum.

PRoximè ad metam consistis, Hagiophila & in tertio die Viæ vnitiuæ. Et quamuis non ignorem, Orationem, Exercitium Præsentiæ Dei, & deuotionem erga Virginem Matrem, esse media efficacissima ad nos Deo vniendos; quia tamen omnia, spatio octo vel decem dierum tractari non possunt, & certissimum sit, nulla re facilius hanc internam cum Deo communicationem, & quam prosequimur in hac vita, vnionem cum sumo nostro bono acquiri, quàm consideratione, Amore & frequentatione diuinæ Eucharistiæ, quæ merito nomine Communio, tanquam vnio hominis cum Deo appellatur, hodiernum diem illi concedemus; fructus, quem inde hauries, clariùs patefaciet rationem instituti mei.

Visitatio Venerab. Eucharistiæ. Et præparatio ad meditandum.

I. MEDITATIO.

De Amore, quem Deus in Venerabili Sacramento nobis testatur.

Oratio præparatoria consueta.

PRælud. I. Repræsentabo mihi visionem illam, S. Catharinæ Senensi perquàm familiarem. Inturens sacram Hostiam in manibus Sacerdotis, videre sibi videbatur fornacem ardentem, ad inflammandos omnes illos, qui propius accessissent, idoneam.

II. *Prælud* Vtinam accendar hoc igne amoris, qui est in diuinissimo Sacramẽto! quandoquidem illic Deus se collocauerit, vt eum amarem.

I. *Punctum.* Quantum fieri potest, Amicus Amico præsens esse desiderat, idque vnum est Amicitiæ argumentum. Omnia Deus excogitauit, egitque, vt suum erga homines Amorem testaretur; cumulauit illos beneficijs. contulit naturam vitæ, sensûs, rationis participem, illam ipse suis manibus ad imaginem & similitudinem suam efformauit: dedit

dedit illis cor procliue propenſumque ad Amorem, addidit præterea ſeueriſſimum mandatum, vt toto illum corde diligerent: & vt nihil omitteret (ne obijci ab hominibus poſſet, rem eſſe arduam, illum amare, qui ſub aſpectum non caderet) oculis noſtris & ſenſibus viſibilem palpabilemque ſe præbuit ſua Incarnatione: *Verbum caro factum eſt, & habitauit in nobis, vt*, Teſte Auguſtino, *Familiarius diligeretur ab homine*; & quia hoc tantùm erat ad triginta tres annos, vt ſe futuris quoque ſæculis præſentem ſiſteret, abdidit ſe ſub ſpeciebus panis & vini, vt indicaret ſe eos amare, quibuſcum eſſe continuò volebat; idque modo tam admirabili, vt non ſit in vno dumtaxat Orbis loco, vti dum viueret, ſed in omnibus regionibus, quacumque terra hominibus culta ſe porrigit, vt præſentiam ſuam omnibus indulgeat; illudque beneficium vſque ad mundi interitum prorogabit. O Deus hominum amantiſſime! quis te viciſſim non amet! merito te Filium homi-

nis

nis indigitabas, cum tanto in hominem amore rapereris. Qua in re animum meum, & ingenium occupo, si non excogito modos, quibus testificer me diligere te, nihilque mihi esse æquè in votis, quàm vt semper sim tecum?

II. *Punctum.* Amico non sufficit præsentia, sed quoad fieri potest, coniungi vnirique desiderat. Vbi vera amicitia est, ibi vnum cor, vna voluntas, vna res est. IESVS in hac vnione excessit omnes amantes, vt sciremus, quanto nos diligeret affectu. *Qui manducat meam carnem, & bibit meum sanguinem, in me manet, & ego in eo.* En vnionem, cui par esse alia non potest; maior est, inquit Cyrillus, quam si duæ ceræ liquefactæ in vnam commiscentur. Hac vnione vitam Dei viuimus. *Qui enim manducat me, & ipse viuet propter me,* Ita vt susceptum Christi corpus idem in animabus nostris operetur, quod in corpore cibus alius in stomachum demissus: hinc nobis vitam gratiæ conseruat. *Ego sum panis vitæ, qui de cælo descendi.* Quis

vnquam

vnquam aliàs audijt ſimilem vnionem? tales amores? nunquam Amicus ſubſtantiam ſuam, ſeu totum ſe dedit, vt nutriret ſuſtentaretque Amicum. O eximie in Amore! nunquam te tantùm amabo, quantùm amare te vellem. Vellē ſi fieri poſſet, me tibi ita vniri, vt in permiſtione huius tam amabilis vnionis, me ipſe perderem, neque ampliùs eſſem, niſi in te!

III. *Punctum.* Tandem Amicus dat omnia ſua & cum Amico facit communia. Facit id IESVS in Sacramento, tam mirabili, quàm amabili profuſione. Dat nobis corpus, animam, vitam, ſanguinem, quo nihil in rerum natura præſtantius eſt, cum ſit pretij inæſtimabilis. Dat diuinitatem ſuam, veniens cum Patre & Spiritu Sancto; participes nos facit ſuæ gratiæ, & virtutum nobis neceſſariarum, iuxta diſpoſitionem, qua ad hoc Sacramentum accedimus. Venit etiam inſtructus ſuis perfectionibus: nam Amor illius, illius Clementia, Patientia, Humilitas, Omnipotentia mi-

rum

rum in modum ſe produnt in hâc diuiniſſima Euchariſtia. Maiorine Amore communicare ſe quis poteſt? O DEVS liberalitatis infinitæ! deſidero te amare pluſquàm vlla vnquam Creatura te amauit: imo Amore infinito opus foret, vt Amorem rependerem Amori.

Colloquium ad tres Perſonas SS. Trinitatis de tanto collato beneficio. Admirando, Obſtupeſcendo, Amando. Pater, Aue.

Recollectio Meditationis. Electio Teſſeræ, apta erit hæc ex D. Auguſtino: *Vbi eſt abſconditus pulcher, quem deſidero?* aut illa ſancti Bernardi: *Valde auarus eſt, cui Deus non ſufficit.*

Lege partem Officij, aut alterius Orationis vocalis. Audi ſacrum, deinde vaca lectioni ſpirituali.

DISSERTATIO MATVTINA.

De Communione.

PRomiſi tibi, Hagiophila aliquem de Communione ſermonem, & opinio mihi prideminfixa, quòd origo noſtrarum imperfectionum, & fructûs exigui, quem

quem in vita ſpirituali colligimus, æquè à Communionibus tepidè, & ex conſuetudine ſuſceptis, atque à malè inſtitutis Confeſſionibus oriatur, facit, vt in re tanti momenti & quàm maxime velim tibi impreſſam, ſtem promiſſo, dictique mei fidem exequar. *a* Sumo exordium à facto memorabili, quod Ciui Ferrarienſi accidit: traduxerat ille adoleſcentiam in magnis difficultatibus pudicitiæ ſuæ, imò ad probroſos lapſus, atque inordinatam viuendi licentiam deuenerat; nihilominus deſiderium ſalutis magnos in anima ſtimulos, & metum damnationis æternæ excitabat; vnde conſilij gratia adijt Confeſſarium ſuum, petijtque, qua tandem ratione poſſet ab hac miſeria, & iſtis peſſimæ conſuetudinis occaſionibus emergere: Viam, inquit Sacerdos, compendioſiorem non video, quam vt vxorem ducas, duc & modò illa non abutaris, in ſaluo es. Obtemperauit conſilio, vxorem duxit, & conſcientiæ pace fruitus eſt.

Verùm,

a *In ſtimulo virtut.*

Verùm, quia Matrimonia æterna non ſunt, intra annos aliquot vxor fatis conceſſit; & en veteres rediere moleſtiæ, eademque, vt olim, carnis pugnæ; itur ergo in antiquam ſiluam, & nouæ infameſque libidines magis, quàm antehac, animum ipſius lancinabant. Quare iterum ſtatuit virum Religioſum conſulere, vt animæ remedium inueniret; rationem præteritorum illi reddit, & exiguo ſe teneri deſiderio nouæ ducendæ vxoris, ne in malam incideret, & ne ijſdem rurſus periculis exponeretur, quæ iacturam ſalutis adferrent. Optimâ fortunâ Pater hic, aliud omninò à priori, medium ſuggeſſit: Domine mi, inquit, ſi aliquid tribuis fidei meæ, frequenta ſacram ſynaxim, ſæpiùs ad hanc menſam accede, octauo quoque die ſume hunc panem Angelorum, & intra pauculas ſeptimanas ab hiſce tentationibus liberaberis, nullaque inter virtutes omnes tibi charior erit, caſtitate. Acceptiſſimum illi fuit iſtud conſilium, eoque vſus per aliquod tem-

temporis interuallum, ita se leuatum sensit ab eo Amoris appetitu, omnibusque carnis rebellionibus, vt in nouo quodam solatiorum orbe viuere sibi videretur, diceretque identidem: heu! cur vnquam vxorem duxi! ah cur in primis meis difficultatibus homo non occurrit, qui mihi frequentationem Sacramentorum suaderet! non perijssem, nunquam matrimonio me copulassem, & per cupiditatum mearum moderationem reddidissem me parem Angelis. Vtinam reperissem tum temporis Confessarium, qui talem ægro mihi medicinam propinasset! viuerem nunc hominum fortunatissimus; non tamen omninò miser sum, quandoquidem post tot toleratas miserias iam castum me, & ex animi voto, continentem experior.

Ab hac historia transeamus ad insolitum stuporem, quo sæpe defigor. Verissimum est, & hac proximâ experientia luculenter comprobatum, idcircò mundanos homines diu in sordi-

bus

bus ſcelerum ſuorum volutari, ſemperque in peius ruere, quòd Sacramentorum & maximè Euchariſtiæ frequenti vſu abſtineant: *a Aruit cor meum, quia oblitus ſum comedere panem meum.* Panis eſt vitæ (*Ego ſum panis vitæ*) animam nutriens & vitam gratiæ conſeruans, & corroborans aduerſus tentationes. Reipſa experimur, etiam ſceleratiſſimos, aliquot diebus, poſt huius ſacratiſſimi cibi ſumptionem, à peccatis ſe continere, non aliunde quàm ab efficacia huius Sacramenti recens vſurpati, quod animos illorum aduerſus hoſtiles impetus obfirmat. Extra dubium eſt, quin maxima hominum pars defectu frequentis Communionis, in ditionem peccati dæmoniſque redigatur. At vnde euenit (atque id me tenet attonitum) quod plures & in ſæculo & in domibus Religioſis, qui diuina hac eſca ſæpiſſime fruuntur, tam parum in virtute promoueant, poſt centenas & ſexcentas Communiones, æquè

a *Pſal.* 101. *Ioan.* 6.

æquè ac ante ſuperbi, æquè maledici, ambitioſi, vani, impatientes, æquè ſenſuum ſuorum cupiditatibus obſequentes, & poſt plures annos ijſdem; imo grauioribus imperfectionibus obnoxij ſint? quis huius mali fons? quandoquidem hic panis Angelorum ſit panis benedictionis, qui omnia gratiarum fauorumque genera continet? Siſtere is poteſt belluinam paſſionem Amoris, & emendare effrenem vitam hominis diſſoluti, quòd octauo quoque die per tempus aliquod ſumptus ſit; & curare nequit morbos ſpirituales minoris momenti in pluribus Religioſis, qui eundem bis terue in hebdomada, & fortaſſis quotidie, aut in anno centies vſurpant. Hic ignis Amoris non conſumit illam linguæ licentiam, illum affectum vanitatis, illum humorem propriæ æſtimationis, illum contemptum Regularum, obedientiæ, minimarumque rerum, neque inordinatas illas libertates, à quibus in vita tepida negligentique continentur? Di-

uiniſ-

ciniſſimum hoc Sacramentum, quod tam admiranda alibi, vbi animæ recipiendis illius affectibus minùs aptæ videntur, operatur, quidni eadem ſimili ratione patrat in ijs, quæ meliorem præ ſe ferunt diſpoſitionem? hoc profectò demiror vehementiſſimè, neque ſatis colligere me poſſum, neque promptè aliquod huius rei argumentum reperire.

Tamen omnibus maturè diſcuſſis, atque perpenſis, exiſtimo eò tendendum eſſe, vt dicamus cauſam huius exigui profectus, qui ex tot Communionibus percipitur, ſiue à ſæcularibus, ſiue à Religioſis, non prouenire aliunde, quàm ab indeuotione & modico feruore, quo ad ſacrum hoc conuiuium acceditur. Non præmittitur debita præparatio, in ipſo actu communionis torpet tepetque animus; gratiarum actio, aut prorſus omittitur, aut perfunctoriè negligenterque fit; atque hæc vnica eſt omnium, quæ recenſui, incommodorum ratio. Vt verò ijs occurras, au-

thor

ber tibi ſum, chara Hagiophila, vt modum, quem præſcribam, adhibeas tribus illis partibus, ne tepiditate tua dedecores hoc adorandum Sacramentum, & ne adnumereris ijs perſonis, quæ inutiliter & ſine fructu illud ſumentes, vix effugere poterunt vindicem manum Dei omnipotentis, qui maiorem in hac ſacra menſa, quam vſquam alibi, fidelitatem, honorem atque reuerentiam meritò requirit.

Fac igitur vt præparatio tua ſit, qualem eſſe oportet, id eſt primò Feruens, per magna ardentiaque communicandi deſideria, cùm veriſſimum ſit D. Auguſtini aſſertum: *Deſiderando capax efficeris, vt implearis.* Omnes huius ſacerrimi panis amantes fuêre in ſimilibus deſiderijs admirandi: Beata Agatha de Cruce hinc, incredibilem in modum languebat; & Sancta Catharina Senenſis, tam inſolitam illius famem patiebatur, vt ſi quando cogeretur abſtinere, linqueretur animo, morique videretur. An non fas eſſet, pro amabi-

liſſimo IESV, quem excipere volumus, imitari ardores languoreſque eorum, qui Creaturas amant? quique ad ſolum rei amatæ aſpectum continuò ſuſpirant & languent? Lectorine ruborem incutiam, an potius cor illius in hunc panem Angelorum inflammabo, narratione eius, quod puellæ Communionis deſiderio acccnſæ euenit? Monumenta Ordinis D. Dominici produnt Beatam Imeldam Bonnonienſem non niſi annorum circiter vndecim, ſed iam ſacro habitu indutam, hoc modo atque hac occaſione obijſſe. A reliquis ſororibus optimè inſtructa de bono Communionis, tanto eius fruendæ voto, affectuque rapiebatur, vt moram omnem dilationemque tolli enixiſſimè poſtularet. Verùm, quæ illi præerant, non rebantur id tantillæ ætati concedendum. Itaque cum aliquando cæteræ ſacram menſam accederent, hæſit illa in chori angulo lacrymis indulgens, deploranſque, quòd capax tanti beneficij non foret. Lacrymæ tantoperè di-

uinæ

uinæ bonitati placuerunt, vt miraculo obtinuerint illud, quod ſuperiorum gratiâ non potuerant adipiſci; dum enim ſic affligitur, ſacra hoſtia videntibus omnibus è Tabernaculo egrediens, in aëre ſuſpenſa, ſupra caput paruulæ Imeldæ conſiſtit. Quo prodigio attonitæ ſorores monent Sacerdotem illicò, qui acceſſit & hoſtiam priùs patenæ impoſuit, deinde diuino inſtinctu monitus, tandem Imeldæ porrexit. Hæc, vt erat flexis genibus, dum tam ſingulare, tantiſque votis & ardoribus exoptatum beneficium capere animo non poteſt, ſubito exſpirauit, non ſine maxima Religioſarum, aliorumque, ad quos breui fama dimanauit, admiratione. En quid ſit magno teneri Communionis deſiderio! Sed præter deſideria, etiam conſiderationes & induſtriæ adhibendæ ſunt: quibus in rebus Beatus Aloyſius Gonzaga non decrat, cum ſe tribus ante diebus per preces, per pœnitentias, & per pium colloquium de Venerabili Sacramento

pridie quam communicaret, inſtitutum, diſponeret. Beata Agatha de Cruce, Religioſa Sancti Dominici, præparabat ſe noctu, triplici corporis diuerberatione, & prece prolixâ, ad cuius finem humi proſtrata extenſiſque brachijs in crucis formam, ſuorum veniam peccatorum poſtulabat. Non aio fieri tantundem debere, & probè cauero, quis enim crederet? conor tamen efficere, vt appareat, nulli parcendum eſſe labori, quo quis diuino hoc conuiuio dignum ſe præſtet. Imprimis maior eo die in ſurgendo diligentia adhibenda eſt, imo prodeſſet ſolito citiùs è lectulo ſe tum proripere: fertur Ioanna Antillonia eiuſdem Ordinis, ſummo mane ſurgere ſolita, vt diutiùs orationi vacaret, quando illi erat ad ſacram ſynaxim accedendum. Secundò, præparatio ſit Pura per nitorem Conſcientiæ, non ſolum à peccatis mortalibus, verùm etiam venialibus, ita vt ſaltem nulli illorum ſimus affecti, imò ne ipſis quidem occaſionibus,

bus, quæ ad ea deducere nos possent. Vnde instituenda est exacta Confessio, aut sincerus actus Contritionis exercendus, si simus solis peccatis venialibus infecti. DEVS ipsa puritas est, an non ergo iure meritissimo maxima conscientiæ puritate adiri debet? hanc ob rem olim in Ecclesiâ, priusquam Communio distribueretur; elata voce clamabat Diaconus: *Sancta sanctis.* Et IESVS ipse seruator noster, qui in stabulo natus erat, & positus in sordido præsepi, quique mori statuerat in Monte Caluariæ, fætoribus spurcitijsque referto, quando voluit instituere pretiosi sui Corporis Sacramentum, mandauit vt id fieret in Cænaculo locoque apto, nitido, strato & benè disposito. *a* Tertiò, sit Libera, id est, abstracta ab affectu Creaturarum. Omnes enim passiones affectionesque captiuam detinent animam, atque impediunt, ne dignè & cum fructu suscipiatur DEI filius, qui cor ab omni re creata vacuum esse de-

a *Marc.* 14.

ſiderat, vt ſeipſo replere poſsit: eadem animarum noſtrarum ratio eſt, quæ ſtomachi laborantis, aut vitioſis humoribus oppleti: fruſtra bonum alimentum illi ſuppeditas, parùm aut nihil proficitur; fruſtra etiam Chriſtum ſumis, illum vitæ panem, niſi prius peccantes illos humores, illas erga te & alios affectiones immoderatas expellis; nihil hic excellens cibus proderit. Imò vnicus talis affectus ſufficit ad impediendum omnem mille Communionum fructum, bonamque animæ ſanitatem. Quid prodeſt Aquilæ, Aui Regiæ in altum emiti, vt ſolito volatu ſolem proximè contingat; ſi exiguo ſe ſentit funiculo irretitam? Anima miſera! quantumuis Regia ſis Deique filia, vnico minutulo affectu impedire detinerique potes! paruum iſtud vinculum capax eſt, vt non ſolum acceſſum, ſed etiam ipſum ſolis tui aſpectum tibi eripiat. Indubitatum id eſt, quiſquis voluerit ex Communione fructum & ſolatium reportare, is animum ab omni re ter-

rena

rena euacuet, neceſſe eſt. Ipſe IESVS duo in rem præſentem B. Agathæ (cuius non ſemel antè memini) tradidit: primum, vt ab omni creaturâ ſe abſtraheret; alterum vt diuinæ prouidentiæ ſe penitùs committeret; poſt hanc inſtructionem meliùs ſe præparet, qui poteſt.

Quod attinet ad Cõmunionem, complectendo etiam ſacrum, quod priùs auditur, ipſa quoque tribus conditionibus ſtipanda eſt. Primò, Humilitatis & annihilationis ſuiipſius, vt quis indignum ſe hoc incomparabili fauore reputet, per conſiderationes ad hunc affectum opportunas, tum vitæ præteritæ, tum præſentium imperfectionum, tum aliorum, qui meliorem animi diſpoſitionem ad hanc menſam adferunt, & rerum ſimilium. Secundò, Attentionis, amore & reuerentiâ pleniſſimæ, exercendo actus Amoris, & Fidei circa hoc Auguſtiſſimum Sacramentum, qui miram in nobis attentionem excitabunt,

cùm æquissimum sit, eam hic esse magis singularem maiorémque, quam in quouis alio negotio, siue ob Maiestatem Dei viuentis, quem sumus excepturi, siue ob beneficia & gratias, quas ab hoc amantissimo Patre expectamus. Circa quod notandum est, plures Theologos in eam sententiam conspirare, [a] quod defectus deuotionis & attentionis actualis in ipsa Communione, & peccata venialia, quæ committuntur sumendo illam cum animi euagationibus & tepiditate, impediant, quo minùs in anima effectum suum producat, & ne vllum gratiæ gradum illi communicet, ob excellentiam huius Sacramenti dignissimi, & exigentis quodam iure suo, vt homo se totis viribus illi applicet. Tertiò, precum & magnarum postulationum ab hoc supremo Rege, & munificentissimo benefactore, qui maximè præstandis beneficijs delectatur, & qui seipsum nobis donans, cætera quæ petemus,

[a] *Vide Suarez in 3. p. tom. 3. disp. 64. sect. 4.*

temus, recuſare non volet, modo ſint ad ipſius gloriam ſpiritualémque animæ noſtræ profectum. Præcipuè verò poſtulabimus tum, & ſanctâ quidem importunitate vrgebimus id, quod potiſſimùm deſideramus. B. Maria de S. Benedicto, Ordinis D. Dominici non omittebat quotidie, & maximè tum, cùm communicabat, petere, vt ſibi ſtatim à Cõmunione mori liceret, & voti compos facta eſt. Vtiliſſimum etiam erit eo tempore, rogare IESVM, vt benedictionem ſuam nobis impertiat. Si viſibiliter in domum aut cellulam noſtram ingrederetur, ſubitò ad illius pedes proiecti, illum adoraremus, & vt nobis benedicere, precaremur. Idem præſtemus, quoties oculis fidei cernimus illum accedentem, & iam hoſpitio pectoris excepimus. Vidit aliquando B. Carita eiuſdem Ordinis, Chriſtum ab Ara benedicentem ſororibus, quæ ſumptâ Communione recedebat.

Supereſt gratiarum actio, quam perficient hæc tria: Primò Perſeuerantia,

vt illi minimum horæ quadrans impendatur : tum grates agendo diuino huic hoſpiti, tum compellando Angelos tantæ Maieſtatis ſtipatores, tum è Sanctis ſtipem ſpiritualem corrogando, ab hoc virtutem aliquam, ab altero nouam gratiam : citiùs opinione noſtrâ quadrans abſoluetur. Sancti, qui ritè huius beneficij excellentiam conceperunt, fuêre in ſtudio gratitudinis, recolendáque beneficij memoria admirandi. B. Agatha de Cruce nunquam à Communione templum ſine mœrore deſerebat, & abiens, de via, identidem reſpectabat locum, vbi Venerabile aſſeruabatur, vt relictũ adoraret, & deinde totum diem referendis gratijs conſumebat. Secundò Fiducia, vt cum Chriſto, tanquam cum ſponſo animæ noſtræ amantiſſimo, loquamur, repetendo & rurſus proponendo omnes modicas & magnas noſtras, tũ corporis, tum animæ neceſſitates. S. Thereſia aſſerit, tempus iſtud eſſe negotijs noſtris cum illo pertractandis opportuniſſimum. Tertiò liberalitas ex parte noſtra :

ſtra : conferamus præſentemúſque munus aliquod in grati animi teſtimonium. Exempli gratia, tolerantiam verborum aculeatorum, propoſitum nunquam de vllâ re murmurandi, victoriam alicuius paſſionis, & ſimilia, quæ Chriſto ſcimus eſſe accepta.

Ad hunc modum, Hagiophila, Communiones inſtituendæ ſunt, ſic accede, aut etiam meliùs ; nullam neglige, quin vſurpa, quàm potes, frequentiſſimè; neque vllius rei dolor te magis affligat, quàm ſi aliquam omiſeris: *Vnus ſit dolor, hâc eſcâ priuari,* ait D. Ioannes Chryſoſtomus. Tuus omnis profectus, & emolumentum pendet à modo, quo huic ſacræ menſæ accumbes. P. Balthaſar Aluarez vir eximiæ ſanctitatis, cùm quodam die aliquid boni operis peregiſſet, poſtridie ſub Oratione matutina vidit Chriſtum plenis vlnis ferentem dona, & quaſi pondere opprimeretur, ſubleuari poſtulantem : Imaginare ſic eſſe in Venerabili Euchariſtia, nihilque aliud ab illo deſiderari, quàm vt te bene-

ficijs cumulet; accipies, modò, vti par eſt, accedas.

Adde huic Lectioni, ſi placet, aliquot Capita Tractatûs octaui, ſecundæ Partis Rodericij, aut aliquot ex Libro quarto de Chriſti Imitatione, in his omnibus reperies, quæ deuotionem tuam erga Venerabile Sacramentum inflamment.

A Lectione renoua eandem deuotionem. Ad quam nonnulla ſuggero in meo *ſancto Fauore apud* IESVM deuotione ſecundâ, & octauâ Capitis octaui.

Sequitur præparatio Meditationis ſequentis.

II. MEDITATIO.

De Amore, quem nos Venerabili Sacramento debemus.

Oratio præparatoria ſolita.

I. *Præludium.* Propoſito tibi DEO Seruatore, audi illum dicentem: Ignem veni mittere in terram, & quid volo, niſi vt accendatur? vt nimirum ex parte noſtra, illi accendendo, non deſimus.

II. *Prælud.* Pete à Deo gratiam, vt agno-

agnoſcere poſsis, quantum debeas Dei Filio, quòd ſe in Sacramento Amoris tanto Amore tibi dederit: & vt accendat in te illum ignem Amoris, quem luculenter accenſum deſiderat.

I. *Punctum.* Fideles amantes ſemper deſiderijs pleni ſunt. Et cui rei meliùs impendere poſſemus deſideria noſtra, quamdiu hanc miſeram vitam degimus, quàm anhelando ad IESVM in Altari præſentem, quam deſiderando ad illum adire, ſalutare, recipere? IESVS eſt *deſiderium collium æternorum*, etiam deſiderium eſt vallis miſeriarum, præcipuè in Altari ſepoſitus. Sponſa illum vocat *totum deſiderabilem*, imò deſideria, & omnium noſtrorum votorum ſcopum. Etiam videmus Sanctos incredibili huius deſiderio arſiſſe, quod vtile eſt conſiderare, & laudabili quâdam impatientiâ languiſſe, quod mirari nos oportet. Abbas Paſtor affirmat, Religioſos ſuos (cùm inſtaret dies Communionis) ſic anhelaſſe ad cæleſtem hunc cibum, vt ceruis, fontes aquarum deſiderantibus,

similes esse viderentur. S. Catharina Senensis tanto ardebat Communionis, & se Sponso suo IESV vniendi desiderio, vt palàm arescèret, & animo linqueretur. Eadem desideria sic S. Theresiam stimulabant, vt nullis neque aëris incommodis, aut tempestatibus, neque periculis, ab illo adeundo, posset impediri. S. Catharina Genuensis etiam, Communioni proxima admirandam impatientiam, languorémque incredibilem patiebatur: citò, citò, descende IESV in cor meum, aiebat. O cor meum! cor omni glacie frigidius! quò tandem ista hiems animi tui erga hunc cibum Angelorum, postquam horum amantium ardores didicisti? declinare Communionem, procrastinare, alios ab illa auertere, ita miser ero, vt heu audeam? Ignosce, Domine, & spondeo deinceps te fore dilectum cordis mei, & desideratissimum animæ meæ.

II. *Punctum.* Qui amat Filium Dei, Primò, illum frequenter recipit per Communionem Sacramentalem. Ille

Spon-

Sponſus eſt animarum noſtrarum, an non igitur decet, vt illi ſæpius vniamur, quo teſtificemur nos penitùs ad illum pertinere? Secundò, ſæpenumero ſpiritualiter communicat, vt compenſet Communionem Sacramentalem, quâ toties vti non poteſt. Affirmabat B. Ioanna de S. Cruce, ſe ita communicantem ijſdem gratijs à Deo cumulari ſolitam, quas in reali Sacramenti vſurpatione acceperat. O præclaram, addebat, communicandi methodum! in qua neque Confeſſario, neque Superiorum facultate, neque vllius alloquio opus, præterquàm tuo, ô Deus meus! Tertiò, dat operam, vt illum videat, viſitétque ſæpius in die, non alia quàm ſalutandi, adorandi, aue & vale dicendi, rogandi, grates agendi, & affectum demonſtrandi gratia. Amici hoc inter ſe officio, & erga Principem Aulici funguntur. Conſidera, quid in hiſce tribus facias, & quid facere deinceps velis. Deprecatio. Propoſitum, Feruor in tribus iſtis Amoris argumentis.

III. *Pun-*

III. *Punctum.* Qui Filium Dei, vti par est, diligit, accedit ad illum maximâ, quâ potest, animi puritate, cum Amore, cum humilitate, cum reuerentia, cum fide, cum optima denique mentis corporisque dispositione. Hinc olim communicaturis acclamabatur: *Accedite cum fide, tremore, & dilectione.* Si adeundus, aut salutandus est Princeps, maxima cura attentióque in ornando corpore adhibetur: quid facere illum conuenit, qui hospitio suo excepturus est Regem cæli, & terræ? an non omni sanctitate animus instruendus exornandúsque est? hinc etiam olim Diaconus dicebat ijs, qui corpus Saluatoris recipiebant: *Sancta sanctis.* Vide, an eâ ratione istisque virtutibus instructus accedas. Pudor, Confusio, Desiderium puritatis Conscientiæ, & Victoriæ de Passionibus obtinendæ.

Colloquium cum Filio Dei; ô amabilissime & desideratissime omnium Amicorum meorum! toties dico, quòd te amem, cur non igitur aliquo indicio pro-

prodo Amorem meum! qui benè amat, id ſolùm cogitat, quod amat; & quomodo illi placeat. Nónne hîc opprimere me dolor deberet, quòd videam tam exiguo me ferri in te Amore! Creatura aliqua ſeſe ingerit in animũ meum, eámque depereo: & cunctabor te amare, te ſæpius excipere, Altaribus tuis adeſſe? ad eum modum ego te? te qui omnibus cæli terræque Amoribus digniſſimus es! ô probrum mihi! Cui ea gratia eſt, vt recenſear inter ſeruos tuos, & in numero amantium tuorum! Pater, Aue.

Recollectio. Viſitatio Venerabilis Sacramenti per Orationem illam: *Anima Chriſti ſanctifica me*, quæ in ſimili Viſitatione deberet eſſe familiariſſima. Examen. Prandium. Recreatio. Tempus ſcribendi; denique legendi, aut id quod ſequitur, aut aliud.

DIE.

DISSERTATIO POMERIDIANA.

De desiderijs ad sanctitatem, & profectum spiritalem aspirantium.

FAtendum est, fuisse Sanctos, qui actiones, externâ specie, & in oculis hominum, admodùm stultas exercuerint: quin eædem fuerint in oculis Dei sapientissimæ, non dubito; nil tamen obstat, vt non illas insanissimas, homines iudicârint. Meæ opinioni accedet D. Bernardus: *Vis audire insaniam?* inquit, *ecce illam. Optabam anathema esse pro fratribus meis. Nonne insania est, pro Christo, velle anathema esse à Christo?* velle ne alij pereant, perire, cùm primam sui rationem habeat charitas? pergit S. Abbas: *Vis aliam? audi Moysen: si non dimittis, dele me de libro vitæ.* Quæ insania propter Deum, aduersum Deum insurgere, velléque adigere ad decretorum suorum retractationem? deinde; *Quæ insania est hæc, quâ insani erant Martyres inter*

Digitized by Google

ter tormenta ridentes? moriuntur, patiuntur, & cruciatus ſuos irrident; dum ipſi carnifices horrore plumbi liquati, rotarum, ignis, bullientis olei, aliorúmque ſuppliciorum, quæ inferunt, concutiuntur: illi ſine metu ſunt, quibus inferuntur, & nuptialibus delitijs videntur intereſſe. An non illæ ſunt inſaniæ? imò verò, ſed ſanctæ inſaniæ, hoc eſt, ſummæ ſapientiæ molitiones. Et, ſi ſcrutari velimus reliquorum Sanctorum monumenta, & res geſtas, plurimas tales inſanias reperiemus, vnde meritò S. Paulus: *Nos ſtulti propter Chriſtum.* Conijcit ſe B. Iacoponus in locum, quem audire nolint honeſtæ aures, cúmque Chriſtus diceret, eum inſanire, quòd iſtic conſideret, reponere auſus eſt; illum longè magis inſaniuiſſe, quando infamem in cruce mortem ſubierat, idque nudus coram innumera multitudine, & pleno meridie propter Iacoponum, cæteróſque homines. S. Catharina Senenſis planè ſeriò ſic Deum compellabat: O Amor mi! quàm ſentirem me tibi deuinctam,

ſi me

si me ancillam tuam in aditu inferni collocares, portæque vices fungerer, ne vlla deinceps anima posset eò penetrare, soláque pro omnibus luerem! actus illi & mille similes in Annalibus Æternitatis conscripti, quibus Sanctorum vita emicuit, an non actus stultitiæ mundanis videntur, quamquam diuinâ æstimatione sint sapientissimi? vnicus erit instar omnium, quem etiam omnibus vnà acceptis æquiualere iudico, estque S. Pauli asserentis: *In quo quis audet, in insipientia dico, audeo & ego.* a Stultè loquor, nil refert, quidquid aggredi potuêre alij, eo animo sum, vt æquè ausim. Cui vnquam Sancto vox erupit fidentior? & si Sanctorum actiones stultæ censentur, an non hæc, quæ omnes illas complectitur, erit coram hominibus omnium stultissima, & sapientissima omnium, coram Deo? nescio sanè, an excogitari possit animus hôc excelsior. Quid Paule? vis ergo manum & affectum extendere ad omnia.

a 2. *Corinth.* 11.

omnia, per quæ hactenus tot egregij & magnanimitate pollentes viri iêre, ibúntque imposterum? *In quo quis audet, audeo & ego.* Quid? ergo paratus es, cum Abrahamo, caput illi personæ amputare, quæ tibi est charissima, vt illam Deo immoles? ergo promptus es subire tormenta & cruciatus omnes, quos generosi Christi Athletæ sustinuerunt, & ad finem Mundi sustinebunt? excoriari, lapidibus opprimi, torreri, in rotam agi, suspendi, comburi, membratim secari, equis distrahi, & quoduis aliud supplicij genus pati, eousque, vt etiam, cum D. Bonauentura, optes tot crudelissimas mortes oppetere, quot animæ hactenus conditæ sunt, vt omnium saluti cautum sit? Expeditus ergo es conficere & exequi, quidquid eximij & nobiles Dei serui suscepêre, aut tolerauêre, aut saltem ob amorem Magistri & Domini sui desiderauêre? Imò verò, inquit Paulus, non ista tantùm omnia, sed si liceat etiam maiora; desipere quidem videor, eò tamen Amor meus me rapit: *In quo*

quis

quis audet, in insipientia dico, audeo & ego. O sanctum & inflammatum Amorem ! vltráne tendere aliquis posset? non arbitror: sed neque miror amplius, hunc Paulum à B. Petro Damiano filium Solis, & cor Amoris appellari: in hoc enim vnico actu glorioſæ magnanimitatis ſuæ, ſplendet vt ſol, ſimiliſque eſt Cordi Amoris, quandoquidem nemini cedere vult in Amore.

Occaſione huius eximiæ magnanimitatis & rari Amoris D. Pauli ſtatuo, Hagiophila (quandoquidem proximè in meta es tuorum exercitiorum) reuocare tibi in memoriam duas luculentas virtutes, quæ plurimùm in anima tua efficient, quæque te ad magna & ſublimia proficiendi deſideria (qui magnus noſtrarum ſolitudinum fructus eſt) excitabunt. Ordior ab ea, quæ creditu facilior eſt. Non nocet, imò verò iuuat plurimùm, deſiderare & conari ſuis viribus maiora. Valdè honorificum eſt, animæ Dei amore flagranti, vt cogitationes ſuas & deſideria extendat vltra id,

quod

quod vnquam factura eſt; & vt facere velis, quidquid alij fecêre. Ea mens erat S. Apoſtoli: *In quo quis audet, audeo & ego.* At conatus illi, inquies, temerarij ſunt, ſunt improuidi exceſſus: Illos, inquam, exigit diuinus Amor. *Amorem viuere exceſſibus*, iam olim S. Dionyſius affirmauit. At ſtultum eſt appetere, quæ obtineri non poſſint: hoc verò ipſum eſt, quod requiritur in teſſeram ſinceri Amoris: *Amorem inſaniam ſanctam eſſe*, ait D. Bernardus. Veniamus ad rationes, & hanc virtutem illuſtremus. Tria potiſſimùm argumenta reperio, propter quæ viribus noſtris maiora aggredi, tentaréque debeamus. Primum, quia hæc Amoris natura eſt, quæ iubet, vt ſic ametur: *Quod fieri non poteſt, hoc facere vult Amor*, inquit poſt Platonem D. Bonauentura. Et Regius Propheta: *Beatus vir, qui timet Dominum, in mandatis eius volet nimis. Nimis*, commentante Richardo de S. Victore, *quia etſi plus poſſe ſuo, non tamen plus velle ſuo.* Quiſquis Deum amat, ſic agit: plus

vult

vult quàm possit, & quod fieri non potest, illi possibile, adeóque facile videtur, dicitque cum Paulo: *Omnia possum in eo, qui me confortat.* Et cum Dauide: *Vult nimis.* Et si carpere illum volueris, respondebit: *Amorem viuere excessibus.* Et, *Quod fieri non potest, hoc facere velle amorem.* Volo humilitate cæteros omnes homines superare, aiebat B. Franciscus Borgia, fortasse tamen non superauit, & certum est, illum procul ab humilitate Filij Dei, & Deiparæ abfuisse. Cur ergo tam profundam humilitatem sibi proponebat? *Quod fieri non potest, hoc facere voluit Amor.* Sancti Anselmi vox fuit: *Ego do me tibi totum, Domine, & plusquam me totum, & ex toto corde meo, & plusquam toto:* at quî, plusquam se totum, & plusquam ex toto corde? fieri nequit. Tamen *quod fieri non potest, hoc facere vult Amor.* Non prætereamus nostrum Apostolum, illud cor Amoris: facere non poterat, quidquid fecerant alij, facturique erant, nihilominus cogitatione & affectu eò con-

contendebat ; *Quod fieri non potest, hoc fieri vult Amor.* Si diceres hodierno die, Hagiophila, ſeriò te velle impoſterùm orare ſine vllis animi euagationibus; nolle te ampliùs affici, aut adhæreſcere illi perſonæ, quam noſti, quaque continuò menti tuæ obuerſatur; te in familiari colloquio, dumtaxat de Deo diuiniſque rebus locuturam; te ex amore pudicitiæ cohibituram omnem tactum cuiuſuis perſonæ, & quidem iocoſum & leuem ; te tota vita fore candidam apertámque ijs, quibus oportebit; te nunquam, neque de perſonis, neque de iniurijs tibi illatis conqueſturam; non magnoperè admirarer, etſi ſcirem illa omnia vix à te obſeruanda , aut omninò non: cùm enim inflammato iam ſis in Deum amore, non dubito, quin deſideres aggredi omnia, quantumuis ardua ſint, & ſpeciem etiam aliquam præferant impoſſibilitatis: *Quod fieri non poteſt, hoc facere vult Amor.* Alterum argumentum eſt, quod magna hæc deſideria, etſi de eorum effectu non conſtet, nu-

triant animam, ſtabiliántque in Amore Dei, qui iſtis vehementer delectatur. Et verò *Nuntij ſunt Amoris intimi* erga Deum, vt loquitur D. Bonauentura, & parui Chriſti Sagittarij, vt vult S. Clara, qui rectà in diuinum cor collimant. Et non vides ea cohoneſtaſſe Danielem magnifico hoc titulo, *Viri deſideriorum?* Deus, inquit eximius rerum ſpiritualium Magiſter, a *non minus ſancto deſiderio lætatur, quàm ſi tota anima amore, & deuotione liqueſiat.* Quantillum operæ erit, Hagiophila, ſi dicas: Volo tam exacta eſſe, atque Beatus Aloyſius, qui nihil vnquam ſine facultate faciebat, adeó vt ſine illa, ne folium quidem chartæ, alteri commodaret. Volo in paupertate imitari ſanctum Xauerium, qui, præter veſtem & Breuiarium, nihil ſuperfluí apud ſe retinebat. Volo contendere ad puritatem Religioſiſſimi Alfonſi Rodericij, & per totos quadraginta annos, ſi Deus vitam eouſque proroget, oculos non defigere in vllius perſonæ faciem, quæ à ſexu meo ſit aliena. Volo

a *Bloſius* fran-

frangere curioſitatem ad exemplum S. Ignatij, & in focum abijcere litteras adhuc obſignatas, quas iudicabo præter Aulicum verborum ambitum nihil continere. Volo Sanctorum veſtigijs inſiſtere, eorum more virtutibus omnibus incumbere: hoc animam meam aptabit ad ſanctitatem, optimis cogitationibus inſtruet, reddétque acceptam diuinæ Majeſtati. DEVS, *non minus ſancto deſiderio lætatur, quàm ſi tota anima amore & deuotione liqueſiat.* Te ,ij argumenti loco ſit, quòd qui ſcopum, præſertim remotum, attingere feriréque vult, debeat paulò altiùs collimare: hæc vehementia deſideria, etiam vires excedentia, quaſi quædam collimationes ſunt, quæ proinde attolli neceſſe eſt. Et cùm deceat nos Dei cauſa facere, quidquid fieri poteſt, vti mox dicam, ſequitur nobis, vt eò pertingamus, altiùs eſſe collimandum, tentandúmque ſupra id, quod poſſumus: *Iniquum petas, vt æquum obtineas*, iubet vetus paræmia; & familiaris vſus eſt Mercatorum, qui pro re

venali, decem aureos exigent, vt auferant quatuor. Esto Mercator industrius in negotio salutis tuæ, multum desidera, vt saltem aliquid assequaris; maiora viribus aggredere, vt peruenias ad id, quod vires ferunt. Ad eum modum Deus nos adhortatur, inquit Augustinus, quando præcipit: *Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, ex tota anima tua, & ex omnibus viribus tuis*: Fieri istud in hac vita mortali non potest, interpellationes obstant creaturarum: ista perfectio (ex Theologorum sententia) spectat ad vitam beatam, cælestémque: nihilominus illam à nobis Deus exigit, nimirum vt studio contentionéque nostra, saltem hoc assequamur, vt tantùm diligamus, quantùm vitæ fragilitas permittit. Eiusdem rationis est istud: *Estote perfecti, sicut Pater cælestis perfectus est.* Quis queat hanc summam incomprehensibilémq; perfectionem consequi? nullis humanis ea viribus obtineri potest; si tamen vires omnes tuas impenderis imitando cœlesti Patri, iam Deo feciſti satis, & plurimum

mum es conſecuta. Magnis igitur incumbe deſiderijs, Hagiophila: ſi aſpirans ad magna, eò non pertingis, pertinges tamen eò, quò Deus te vocauit, & vbi te eſſe deſiderat, & totidem tui erga Deum amoris prębebis argumenta, quot deſiderijs æſtuabis: *Signum veræ charitatis, ſunt altiſſima deſideria* Sunt etiam vitæ currentis & finientis ſuprema ſolatia. Moriens Bernardus eò potiſſimum ſe ſolabatur, quòd longè maiora deſideraſſet, quàm reipſa fuiſſet executus. Quæſtum ex his collige, & cogita, quibus ſolatijs velles, illa hora terribili, & anxietatibus plenâ, deliniri.

Tempus eſt, vt tranſeamus ad alteram veritatem, videamúſque parùm hæc ingentia deſideria prodeſſe, niſi prodeant in actum, reddantúrque efficacia in ijs, quæ ſunt in noſtra poteſtate *Filioli, non diligamus verbo neque linguâ, ſed opere & veritate* Et, *nunquam Dei Amor eſt otioſus, operatur enim magna. ſi eſt. ſi verò operari renuit, Amor non eſt.* Probatio Amoris eſt exhibitio operis, non linguæ. Et ſi

aſſeueres te ex toto corde diligere Deum, ſi tamen actiones humilitatis, charitatis, mortificationis tuorum ſenſuum, & Amoris proprij; Temperantiæ, Imitationis Chriſti, accurationis in rebus minimis, diligentiæ in omnibus, etiam in promptè ſurgendo, reſignationis in omnem Dei diſpoſitionem, & continuæ de tuis paſſionibus victoriæ, non conſequantur, non induces me, vt Deum credam à te amari. Quod ſi eſt, non abludis à loquaculis illis, qui continuâ garrulitate aures aliorum offendunt. Moliebantur Athenienſes illuſtre aliquod ædificium, eámque in rem, duos totius Græciæ præcipuos Architectos in ſenatum euocârunt. Prior, ſtupendam habuit orationem, quâ plurimas elegantiſſimorum ædificiorum formas propoſuit, artis ſuæ oſtentatione fucum Auditoribus faciens: Alter paucissimis perorans, Patres, inquit, quæcumque ab illo dicta ſunt, eadem me facturum polliceor, capitis periculum libens aditurus, niſi fecero. Itaque huic commiſſum

eſt

eſt opus, reiectáſque alter, qui tanto verborum apparatu, & pulchris ideārum formis, ſenatum pauerat. Facit Loquutuleius ille, vt meminerim eorum, qui inter meditandum, in ſpirituali exercitiorum ſeceſſu, & dum annua Confeſſio inſtituenda eſt, abundant multis emendandæ vitæ propoſitis, præclariſque deſiderijs: quæ plurimum oblectant Patrem ſpiritualem, faciúntque vt illum impenſæ operæ non pœniteat; verum quando venitur ad opus & vſum horum propoſitorum & deſideriorum, ecce miſeri languent, tepéntque, vt ante. Vnicus aſpectus, vnicum ſcomma deridiculum, ipſum ceruical, ipſe occurſus aliorum, ſimiléſque occaſiones, illos abripiunt in veterem licentiam; & cum delinquere cœperint, laxant vitijs habenas, parùm referre exiſtimantes, paucáne, an multa confiteantur; adiri quóque poſſe alium confeſſionis cauſa, ne ab ordinario illis ignauia, tepórque exprobretur: Ita ſemper in peius ruitur, proximis quidem exercitijs rurſus

oculos aperiunt, ſed ad pauculas ſeptimanas, & vt præcedentium annorum conſuetudinem teneant. Atque iſta viuendi ratio (quod ſanguineis lacrymis deplorandum foret) ad mortem vſque propagatur. Auertat à nobis Deus & ſanctiſſima Mater hanc loquendi vanitatem. Longè facta verbis præſtant, & excellentius eſt benè agere, quam benè loqui; & quidem ad eum modum agere quem nos docet Sapiens: *Quodcumque poteſt manus tua, inſtanter operare.* Sanctus Paulus ſolis deſiderijs & verbis non acquieuit, neque tantum dixit: *in quo quis audet, audeo & ego.* Non, profectò non, quidquid poterat, inſtanter operabatur: *Vnus omnium officia & perſonas Paulus exercebat* Vnus, omnibus fiebat omnia, Apoſtolus, Virgo, Martyr, Solitarius, Dominus, Seruus, Opifex; in campis, in vrbibus, mari, terra, noctu, interdiu, vbique & ſemper *vnus omnium officia & perſonas Paulus exercebat.* O hominem eximium! ô præclaram inſtructionem, quam delicatulis illis & ſenſua-

libus

libus proponit, qui vni officio, vni rei sic adhæresçunt, vt, vix Censuris Ecclesiasticis, ad aliquid agendum aliud compelli queant, malentes in hoc otio vitam traducere, quam miranda laudandáque operari; & tamen hi profitebuntur, se ex toto corde Deum diligere: scilicet, credat Iudæus Apella, non ego; verus amor opere, & veritate non lingua & verbo demonstratur.

Concludamus, Hagiophila, hanc dissertationem, & reliquas omnes dicto Sapientis. [a] *Cogitationes robusti semper in abundantia*: quod dictum propriè ad te spectat, alia enim versio sic habet: *Cogitationes collecti semper in abundantia.* Quasi diceret: cogitationes & bona desideria eius, qui est in virtute robustus, quique spirituali secessu sese collegit, sunt abundantia, & numero, & omni genere. Interpretor autem hunc locum non de desiderijs tantùm, verum etiam operibus, vt sciat is, qui à secessu & collectione egreditur, sese & his, & illis

a *Prouerb.* 21. 30.

debere abundare, quemadmodum hîc duarum illarum veritatum propoſitione oſtendere ſum conatus. Habeamus, habeamus magna deſideria, aſpiremus contendamúſque ad ſublimia. Vt moleſtum ſit, non refert, etiamſi ſanguinem tnum impenderes: *Sanguis tuus, eſt tota clauis Paradiſi*, inquit Tertullianus. Rideare, ludibrio habeatur iſta vitæ tuæ mutatio, ſtultitiæ nomine proſcindatur; quid tum, ſi Deus ſapere te exiſtimet? quam dicere poſſe cum Apoſtolo: *Nos ſtulti propter Chriſtum*? ô felicem, ſapientémque ſtultitiam! ah vtinam ſim ex his ſapienter ſtultis, vt ſim æternum ſapiens & felix!

Si videatur, proſequere ea, quæ matutinis horis in Rodericio, aut Thoma de Kempis cœpiſti, optione capitum & materiarum tibi relictâ.

Peractâ verò lectione aggredieris hoc Examen.

EXA-

EXAMEN CIRCA MODESTIAM.

REferunt nonnulli ad defectum modeſtię actiones quaſdam, quæ potiùs ſunt imperfectiones à natura, vel malâ conſuetudine comparatæ, quàm veræ immodeſtiæ; potiùs ciuilitati & decoro, quàm modeſtiæ, quâ iam Hagiophilam adornare ſtudeo, aduerſantur. Tamen vt illa omnibus attendat, paratus ſum aliquam etiam harum facere enumerationem. Hauriri ex omnibus vtilitas poteſt, emendando quidquid aliquam ſpeciem habet immodeſtiæ.

Erunt, qui in communi conſeſſu tibias decuſſabunt; qui genu alterum alteri imponent; qui ſpuent, aut tuſſient indecore ad nauſeam aliorum; qui idem verbum centies iterabunt; qui tricies in die veterem fabellam, aut quod audierint, recantabunt; qui continuò & ſine cauſa ridebunt; qui cæcorum inſtar vociferabuntur; qui quartâ horæ parte duodecies oſcitabunt, nullo formato Crucis ſingno; qui artus diducent more

vitulorum; qui pruritu quodam ſua ſenſa manifeſtandi, aliorum ſermonem interpellabunt, garriéntque continuò; qui vngues dentibus demordebunt; qui nares emungent digitis, & ſine ſtrophiolo, aut inepte mucum conſiderabunt, quaſi de excluſo vnione ſolliciti; qui perpetuò manum habebunt naſo, aut mento admotam, vt ſordes, aut barbam vellicent; qui res dictáque ſua ſemper exaggerabunt; qui os audientibus tam prope admouebunt, quaſi oſculaturi, aut halitum afflaturi; qui ſemper erunt tremuli labijs & inquietis manibus, quas ad ſtabilem decentémque geſtum firmare non poſſunt.

Reperias alios, quibus ſit aſtricta frons, & moroſa vultûs compoſitio, qui omnium dictis factiſque obtrectabunt; qui vbique cantillabunt, qui ſecum loquentur, qui tam fixo obtutu in vultum tuum intuebuntur, vt terrorem incutere poſſint; qui ſupercilia indecorè demittent; qui pedibus reptabunt, veluti de ſepulchro ſolliciti ſenes; qui ita gradum ſuſpen-

ſuſpendent, quaſi Matri, ouis incubanti, inſidiarentur; qui ſic properabunt, quaſi accenſa domus feſtinato illorum ſubſidio indigeret; qui ſemper circumferent oculos, etiam inter bibendum; qui cubitis innixi comedent, & horrendum dentibus ſtridorem excitabunt.

Quando, Hagiophila, aſſero inſtituendum eſſe de modeſtia examen, non intendo, vt in has inurbanitatis actiones oculos conijcias: ſcio enim ab illis plurimùm abeſſe mores tuos, id ſolùm volo, vt ad ſequentes modeſtiæ notas te diſcutias.

Primò, *Non huc illúcque leuiter caput iactare.* Secundò, *Continere oculos ſuos, & demiſſos potiùs, quàm alio ſitu.* Tertiò, *Obtutum in eos non defigere, cum quibus loquimur.* Quartò, *Sereno eſſe vultu, non verò frontem, aut naſum corrugare.* Quintò, *Labia nec nimis comprimere, nec nimis diducere.* Sextò, *Manuum geſtus neque vaſti ſint, neque affectati.* Septimò, *Inceſſus ſit moderatus, niſi neceſſitas, aut charitas aliquam feſtinationem poſtulet.* Octauò,

uò, *Tota corporis compositio grauis sit & decora.* Nonò, *Sermo modestus & humilis.* Decimò, *Ita quoque incumbendum est, vt maxima decori ratio habeatur, ac proinde non sine induſio, ſed ſic, vt qui nos obſeruaret, nullam aliam partem corporis quàm faciem oculis expoſitam videret, & eo ſitu, vt non ſupini, aut proni ſed lateri incubantes ſimus, tum amore pudicitiæ, tum modeſtiæ, vbique obſeruandæ, gratia.*

Sequitur tempus Officij, aut alterius Orationis vocalis, tum huius Conſiderationis.

CONSIDERATIO.

I. FRruſtra aſpiras ad vnionem cum Deo, intimóſque illius fauores, niſi Oratio tibi cordi ſit. Fruſtra, inquam, ſine hac, quæ familiare cum illo eſt colloquium, & gratioſa communicatio; quæ clauis eſt cæleſtium donorum, omniúmque quæ deſiderare, aut ſperare poſſumus; quæ theſaurus eſt, quem tanto affectu ſancti quæſiuere, vt propter hunc abdicauerint ſeſe omni humanâ conuerſatione, aut in deſerta loca ſe abdendo,

dendo, aut noctes diésque consumendo, vt cum tanta Maiestate tractarent. Verùm, si nos capit aliquod huius exercitij desiderium, nihil meliùs promptiúsque est, quàm adire Venerabile: hic enim rogantibus, adorantibus, suscipientibus, & sæpe visitantibus, ea orandi ars instillatur. Et fateor me nunquam vidisse hominem Orationi deditum, qui non deuotissimè huic Augustissimo Sacramento afficeretur; neque affectum huic Amoris compendio, qui non intimè per Amorem Deo coniungeretur.

II. Dei assertum est, ad perfectionem requiri, vt quis coram Deo, atque in eius præsentia ambulet. O Deus! possúmne ad votum meum te magis habere præsentem, quàm si adsim tuis altaribus, & ad adorandas illas species accedam? aut hîc, aut nullibi diuinæ præsentiæ exercitium disci potest.

III. Inculcatur mihi, vt sæpe Angeli mei Tutelaris meminerim, & quòd si amplectar affectu illos, qui nos custodiunt; inflammandus quoque sim amo-

re

re Domini Angelorum : ah! iſtud eſt, quod animitùs poſtulo; volo igitur colere Angelum meum, volo conſtantem illius habere memoriam, illum alloqui, cum illo familiariter conuerſari; minùs facere non poterit, quàm vt me reddat Amantem mei IESV, & famelicum panis Angelici; occultis me ſtimulis excitabit, vt ſalutatum eam ea loca, in quibus quieſcit, eò ſe mihi comitem adiunget, & intereà dum aget cum cæteris Angelis, qui adorandam hanc Aram turmatim ſtipant, patietur, vt cum eo ſalutis meæ negotia pertractem.

IV. Ne quidquam laboras te Deo tradere, fruſtra ad illum rectà tendis, niſi priùs Mariam diligas, illius Matrem. Hoc vnicum & ſupremum arcanum eſt ad deuinciendum ſibi IESVM. Repudiat Deus, neque vult noſtros Amores, ſi eorundem non eſt particeps Maria. Et nunquam filium aliquem agnouit Maria, quin eundem quoque IESVS in filium adoptârit. Et quò maior eſt in Matrem amor, eò erit etiam in Filium ardentior,

Tantùm

Tantùm dilige Mariam, & illicò ſenties inflammari te amore eius, quem ipſa vnicè diligit; & quia ſtatim in cælum euadere non potes, vbi legitimis ardoribus tuis ſatisfacias, poteris difficulter ab Altaribus auelli, vbi illius Filius, & vnicus amor, depoſitus eſt.

V. Nil magnum, nihil admirandum in hoc Mundo eſt; quidquid ego æſtimo, quidquid admiror, eſt adorandus ille Orbis locus, vbi in Aris noſtris IESVS abſconditus requieſcit. Sæpius audiui, ſublimes animos nihil admodùm magni reperire, extra Deum: & perplacet, quòd nihil magnum ſit, nihil dignum animis affectibúſque noſtris, niſi ille.

VI. In vita deuota, & ſpirituali, tam exiguum nihil eſt, quod non mereatur incrementum gratiæ, quódque in cælo inæſtimabili gloriæ pretio non compenſetur; vnicum ſuſpirium, vnicus in cælum aſpectus, vnica oculi propter Dei amorem à creatura auerſio, ah quid tandem erit! quanta igitur merces actuum amoris, adorationis, fidei, ſpei & obſequiorum

quiorum Deo, ſub panis ſpeciebus abſcondito, oblatorum, & cultus ipſius perſonæ exhibiti? profectò, nunquam adibo illum, quin tales actus, magno numero cumulatos, illi exhibeam, atque præſentem.

Hora quietis & relaxationis animi. Officij diuini, aut alterius Orationis vocalis. Viſitationis Venerabilis Sacramenti. Et tandem præparationis ad ſequentem Meditationem.

III. MEDITATIO.

De tribus admirandis qualitatibus Venerabilis Sacramenti, quæ nobis illud reddunt amabile.

Oratio præparatoria conſueta.

I. P*Relud.* Proponam animo meo, Filium Dei eſſe in Venerabili Sacramento, & in ſacra theca, veluti Captiuum amoris, ſimili omnino ratione, quâ ſanctus Ioannes Chryſoſtomus dicit: Chriſtum eſſe obſidem à Deo Patre nobis datum.

II. *Pre-*

II. *Prælud.* Postulabo à JESV gratiam benè agnoscendi, quid illum in hoc Amoris carcere reddat amabilem.

I. *Punctum.* Hoc diuinissimum Sacramentum totum ex Amore compositum est, nihil in eo manifestiùs apparet, quàm Dei erga homines Amor: vnde S. Thomas illud, Sacramentum Amoris, appellat. Et S Bernardus: Amorem Amorum, dulcedinem omnium dulcedinum. Et non ita pridem Dæmon ipse, ex ore possessi hominis, coram sacra Hostia confessus est; illic ignem esse Amoris pro nobis, & pro illis ignem iustitiæ. Et reuerà, illic sinceri Amoris scaturigo est: illic hauritur Amor in Deum, illic à Deo Amor propinatur. Et fortassis inde est, quod nonnulli JESVM dixerint *esse mammillam Dei Patris.* Qui enim hinc sugunt, nisi obicem aliquem obijciant, vehementissimo amore accenduntur, & tanquam Leones ignem spirantes, & facti hostibus terribiles ab hac mensa, ab hac, inquam, mammilla recedunt. Neque rarò accidit, vt ab hoc

Amo-

Amoris igne tantum animo robur aduerſus tentationes accreſcat, vt non eo ſolùm die, quo recipimus, ſed pluribus etiam poſteà inuicti incoluméſque conſeruemur. O IESV pluſquam amabilis! poſt tantum Amorem non amabo te? aut non amabo te intenſiùs, quàm aliqua tuarum creaturarum: imò, in teſtificationem huius amoris, vellem omnes excederem te amando! vnde non inuideo Seraphinis gradum illum gloriæ, quem in cælis obtinent, ſed quòd, pluſquam ego, te diligant, hoc demum inuideo, & doleo.

II. *Punctum.* IESVS in ſacratiſſima Euchariſtia eſt admirabilis, imò iuxta Damaſcenum *eſt admiratio*. Miraculum eſt, portentum eſt, admiratio eſt hominum, & Angelorum. Primò, ob admiranda, quæ iſthic reperiuntur: Corpus in ſpatio tam exiguo, Corpus in locis pluribus conſtitutum, Corpus quod totum eſt in tota hoſtia, & totum in parte qualibet, pluráque alia. Secundò, ob Deificationem, vt, ſic dicam, carnis noſtræ,

ſtræ, quæ quodammodò, per hanc manducationem, diuina efficitur: *Manducabis me, nec tu me mutabis in te*, ait Chriſtus ore S. Auguſtini, *ſed tu mutaberis in me.* Tertiò, ob Epitomen & Anacephalæoſin omnium beneficiorum à Deo in nos collatorum, omniúmque admirandorum: *Memoriam fecit mirabilium ſuorum*, inquit Dauid, *eſcam dedit timentibus ſe.* Et aſſerit S. Irenæus, JESVM *eſſe recapitulationem omnium bonorum, quæ à Deo facta ſunt*; idem aſſerere poſſum de Venerabili Sacramento, vbi JESVS cum nouis, & ante inauditis, miraculis eſt. O Deus! qui creaturas omnes tuas ob exceſſum Amoris tui admiratione, ſtuporéque defigis. Nihil deinceps admirari volo, quàm tua inuenta Amoris, niſi fortaſſe cogar obſtupeſcere frigus meum, & modicum illud Amoris, quo in te feror!

III. *Punctum.* Venerabile Sacramentum eſt Paradiſus terreſtris, eo nomine JESVS appellatur à Petro Damiani. quid. ni etiam in Sacramento exiſtens? illic

verus

verus eſt Adam ; illic gaudium eſt & quies animæ: idcircò Chriſtus hoc Sacramentum veſpere & in cæna inſtituit: nam à ientaculo itur ad prandium, à prandio ad cænam, cæna verò non aliò ſpectat, quàm ad quietem & ſomnum. Et, quo maiore quis curâ diligentiáque ſe diſpoſuerit, eò maiori quiete, & ſolatio cumulatur. Teſtantur id S Catharina Senenſis, & tot aliæ felices animæ, quæ ab illius aſpectu aut ſumptione delicijs incredibilibus perfundebantur. O Deus totius conſolationis! non erit imposterùm grauis illa mora, quâ te facie ad faciem videam in cælis, cùm te ſæpius adire, excipere, & in te conquieſcere poſſim in terris. *Etenim paſſer inuenit ſibi domum, & turtur nidum ſibi, vbi reponat pullos ſuos: Altaria tua, Domine,* vbi tu es, nidulus meus erit, huc ſecedam, vt leuem faſtidia mea, conſolérque me in omnibus, quæ paterna tua prouidentia mihi voluerit euenire.

Colloquium. O Deus infiniti Amoris! nunquam debitâ gratitudine aſſequemur

quemur magnitudinem beneficiorum tuorum: fieri non poteſt, vt ſatis te laudemus, vt parem meritis tuis gratiarum actionem referamus, etiamſi officio iſti totam impenderemus æternitatem. Sufficiat igitur bonitati tuæ hæc imparis adeóque ingrati animi confeſſio noſtra, eáque debitæ laudis & gratiarum actionis vices fungatur, illóque nomine ſit diuino tuo Amori accepta gratáque.

Recollectio. Lectio Thomæ de Kempis libello temerè aperto. Roſarium. Viſitatio Venerabilis Sacramenti. Cæna. Recreatio. Litaniæ Sanctorum cum Hymno, Te Deum Laudamus, ad referendas Deo gratias pro felici Exercitiorum ſucceſſu. Viſiatio Venerabilis Sacramenti. Examen conſcientiæ. Quies. Hîc te valere iubeo, & abeo, poſt annum redituruſ, vt videam num conſtanter optimi, tuii propoſitis decretiſque inhæſeris. Author intereà ſum, vt eadem ſingulis menſibus à Communione ſemel perlegas, eorúmque recordationem tibi inculces.

AP-

APPROBATIO R. P. PROVINCIALIS.

SOLITVDINEM HAGIOPHILÆ, *siue Instructionem ad Annua octo vel decem dierum Exercitia spiritualia vtiliter & cum fructu peragenda à P Paulo de Barry Societatis nostræ Presbytero Gallicè conscriptam, nunc in vsum plurium à P. Michaële Cuvelier eiusdem nostræ Societatis Sacerdote Latinitate donatam, & ab aliquot Societatis Censoribus probatam Ego* Nicasius Widnmann *Societatis* JESV *per Superiorem Germaniam Præpositus Prouincialis factâ mihi potestate ab Admodum R P. N Mutio Vitelleſco S. M in lucem dari permitto, fidémque meâ manu facio, & more Societatis consigno. Landsperga 23. die Augusti, Anno MDCXLK*

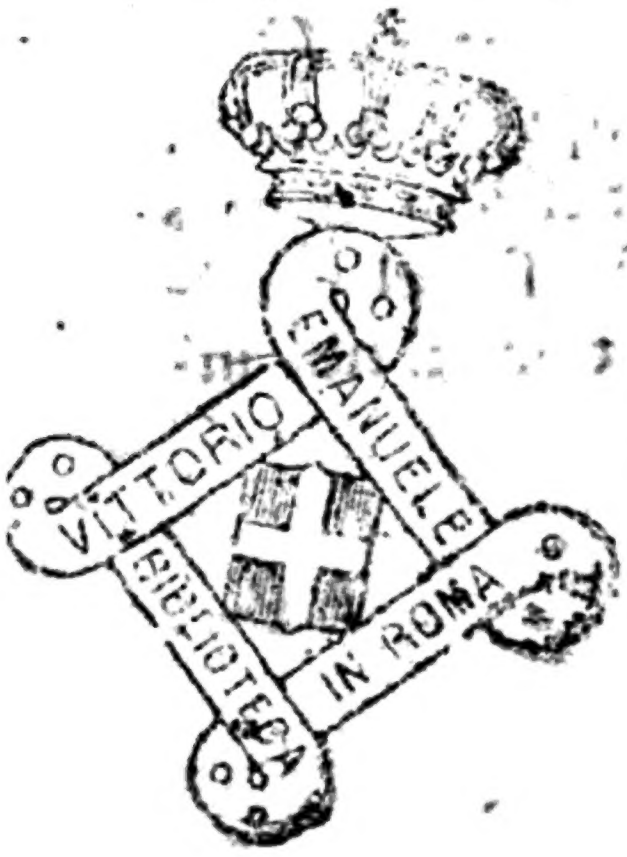

Nicasius Widnmann.

Digitized by Google

Laboratorio
Restauro
Pandimiglio
ROMA
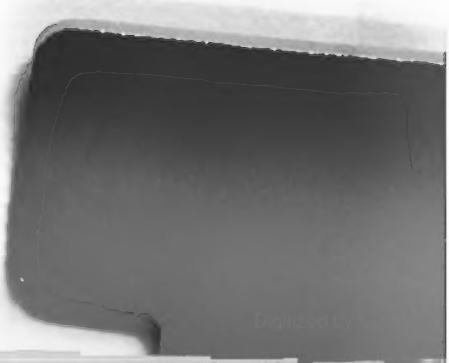
1969